Gemeente Bergen op Zoom

Begroting 2022
Meerjarenraming 2023 – 2025

Vastgesteld d.d. 5 oktober 2021

Inhoudsopgave

Inleiding op de Begroting 2022 en meerjarenraming 2023 – 2025 4

De financiële Begroting 2022 - 2025 12

De programma's

Programma 1 – Besturen, Samenwerken en Veiligheid 14
Programma 2 – Samen leven, samen doen 23
Programma 3 – Economie en werkgelegenheid, vrijetijdseconomie en onderwijs 34
Programma 4 – Woon- en leefomgeving (fysiek domein) 48
Programma 5 – Bedrijfsvoering, financiën en dienstverlening 62
Programma 6 – Duurzaamheid 72

Structureel Begrotingssaldo 78

De paragrafen

Paragraaf 3.1 – Lokale heffingen 84
Paragraaf 3.2 – Weerstandsvermogen en risicobeheersing 94
Paragraaf 3.3 – Financiering 101
Paragraaf 3.4 – Onderhoud kapitaalgoederen 106
Paragraaf 3.5 – Verbonden partijen 110
Paragraaf 3.6 – Grondbeleid 137
Paragraaf 3.7 – Bedrijfsvoering 140
Paragraaf 3.8 – Sociaal domein 146

Uitvoeringsplan 2022 – 2025 152

Taakvelden conform indeling BBV-wetgeving 160

Taakveld overzicht conform programma 1 161
Taakveld overzicht conform programma 2 162
Taakveld overzicht conform programma 3 163
Taakveld overzicht conform programma 4 164
Taakveld overzicht conform programma 5 166
Taakveld overzicht conform programma 6 167

Inleiding op de Begroting 2022 en meerjarenraming 2023 – 2025

Met vertrouwen bouwen aan onze toekomst

Met genoegen bieden wij de Begroting 2022 en de meerjarenraming 2023-2025 aan. Een periode waarin we met vertrouwen verder bouwen aan de toekomst van onze gemeente Bergen op Zoom; bij voorkeur aan de hand van een vastgestelde Toekomstvisie.

Dat vertrouwen is het resultaat van de bestuurlijke, organisatorische en financiële reset waarin afgelopen periode veel energie is gestoken en die nu steeds meer zijn vruchten afwerpt. Een reset die zijn beslag kreeg in het Focusakkoord, waarvan belangrijke onderdelen zijn gerealiseerd of waarmee de basis is gelegd voor de toekomst.

De noodzaak tot het verbeteren van de bestuurscultuur wordt steeds breder gevoeld en – hoewel het verbeteren van cultuur een weg is van de lange adem – zijn de eerste resultaten merkbaar. Zo is er meer verbinding, ook letterlijk, tussen raad, college en organisatie. Ook voor het aanzien van de gemeente is het belangrijk deze noodzakelijke verbetering van de bestuurscultuur in 2022 en volgende jaren door te zetten.

Wat betreft het verbeteren van de kwaliteit van de organisatie is met het Plan van Aanpak Vernieuwen en Verbeteren de koers en de stip op de horizon bepaald. Met als titel "Bergen op Zoom, dat ben jij!" worden alle medewerkers aangespoord hun bijdrage te leveren aan deze kwaliteitsverbetering over de volle breedte. Naast aanpassingen in het management van onze organisatie wordt veel verwacht van de doorontwikkeling van P&O en van Financiën. Zo worden wij een wendbare organisatie die klaar is voor de uitdagingen die de toekomst van Bergen op Zoom ons biedt.

Ook wat betreft de financiën is het afgelopen jaar veel werk verzet om het Focusakkoord uit te werken / te realiseren. De bezuinigingen tot een bedrag van € 13 miljoen zijn ingevuld en de verdere realisatie van deze bezuinigingen staan voor de komende jaren gepland.

We hebben een begroting opgesteld die realistisch is.
Door de uitwerking van het Focusakkoord en een meer reële vergoeding van de rijksoverheid voor de uitvoering van de decentralisatietaak jeugd kunnen wij een financieel gezonde begroting aanbieden. Door de overschotten op de begroting de komende jaren stijgt de algemene reserve van € 24 miljoen eind 2021 naar € 39 miljoen eind 2025. Hierdoor neemt onze weerstandscapaciteit toe en dat zien we terug in de weerstandsratio. Voor 2022 is deze 1,05 en dus weer boven de 1,0 (het minimale streefgetal). De weerstandsratio stijgt door naar 2,4 in 2025.

Op basis van de huidige cijfers daalt de schuldquote in 2022 al tot 90%, waar het uitgangspunt in het Focusakkoord was een schuldquote van 90% in 2026. De schuldquote daalt door naar 83% in 2026 bij ongewijzigd beleid.

We geven in deze begroting ook aan dat de uitdagingen in de gemeente groot zijn. We zijn continue bezig met de ontwikkelingen in de gemeente, zowel binnen het sociale domein als het fysieke domein zijn het forse opgaven. We blijven bouwen aan Bergen op Zoom en dat binnen de (beperkte) financiële middelen die tot onze beschikking staan.

Het is juist dankzij de verbeteringen uit het Focusakkoord dat we weer kunnen gaan bouwen aan Bergen op Zoom. Dat doen we vanuit vernieuwde visies en vernieuwd beleid. Naast de Omgevingsvisie, die wettelijk is voorgeschreven, willen we investeren in een Economische visie, een visie op het Sociaal domein en op Veiligheid en een visie op Bedrijfsvoering. Dit alles onder de koepel (nu nog concept) Toekomstvisie. Voor een inhaalslag op dit gebied nemen we voor 2022 extra budget op in deze begroting. De structurele behoefte aan meer strategische capaciteit op diverse terreinen proberen we in eerste instantie met behulp van loonsomsturing op de vangen binnen de bestaande budgetten. Op deze manier gaan we ook de ontwikkeling van de regio West-Brabant-West als 4e stedelijke regio in Brabant faciliteren. Een belangrijke ontwikkeling voor onze regio én voor onze gemeente!

Kortom: Door te (her)investeren in onze organisatie en onze gemeente bouwen we met deze begroting 2022 vol vertrouwen aan onze toekomst.

Sociaal domein

Bij de Kaderbrief 2022-2025 hebben we de raad geïnformeerd dat we voor 2022 extra middelen ad € 5 miljoen voor jeugd zouden ontvangen als gevolg van de uitkomst van de arbitragezaak met het Rijk. Inmiddels is het exacte bedrag dat wij voor 2022 gaan ontvangen bekend en ook de bedragen voor 2023 t/m 2025. De provincie heeft aangegeven dat wij 75% van het toegezegde bedrag voor 2023 t/m 2025 mogen meenemen in onze begroting. Dit omdat er nog afspraken gemaakt moeten worden tussen Rijk en VNG over aanvullende bezuinigingen. We hadden reeds € 1,2 miljoen aan extra rijksmiddelen opgenomen in de jaren 2023 t/m 2025.

De volgende bedragen hebben wij in de begroting opgenomen:

Bedragen * € 1.000	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Extra middelen jeugd	**5.106**	**5.651**	**5.305**	**4.889**
Toegestaan op te nemen in de begroting (75%)	5.106	4.237	3.978	3.666
Reeds opgenomen in begroting		- 1.230	- 1.230	- 1.230
Extra middelen jeugd opgenomen in begroting	**5.106**	**3.007**	**2.748**	**2.436**

In de begroting hebben we voor het eerst een aparte paragraaf sociaal domein opgenomen (paragraaf 3.8). Hierin geven wij aan welke uitgangspunten we hebben gehanteerd voor het opstellen van de begroting. Daarnaast is aangegeven met welke (financiële) ontwikkelingen we rekening houden. In programma 2 van de begroting is aangegeven hoe wij werken aan het behalen van onze inhoudelijke doelstellingen.

In de onderstaande tabel is opgenomen wat de totale financiële mutatie op de verschillende onderdelen in het sociaal domein zijn. Hierin zijn niet opgenomen de extra middelen die wij van het rijk hebben ontvangen voor jeugd. Deze ontvangen wij via de algemene uitkering en zijn daarom verwerkt in programma 5 van de begroting.

Bedragen * € 1.000	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Sociaal domein				
WMO	362 V	362V	362 V	362 V
Werk en inkomen	-195 N	-195 N	-195 N	- 195 N
Jeugd	- 1.223 N	- 656 N	9 V	9 V

V = voordeel; het totale budget in de Begroting 2022 is verlaagd. N = nadeel: het budget in de begroting is verhoogd.

We gaan inzetten op een verdiepingsslag op de bestaande maatschappelijke businesscases, vanwege de herstructureringsopgaven jeugd (aan de hand van de aanbevelingen van het rapport AEF). Dit betekent voor 2022 een investering van € 650.000. Daarmee wordt vanaf 2024 een jaarlijkse besparing beoogd van €1.340.000 op de uitgaven voor jeugdzorg.

Ruimtelijke economische ontwikkelingen

We creëren nieuwe investeringsdynamiek in de gemeente. Dat doen we door een grote vernieuwingsslag in diverse beleidsnotities op het gebied van Ruimte & Economie. Voor specialistische kennis en om tot een snelle inhaalslag te komen, wordt waar nodig de kennis en kunde van adviesbureaus ingeschakeld. Hiervoor wordt geraamd dat een bedrag ad € 200.000 eenmalig nodig is in 2022. Dit om afgeleid van een kadernota Ruimte Economie een aantal onderliggende opgaven uit te werken.

Met die externe ondersteuning stellen we nieuw beleid op waar het moet, we stellen bestaand beleid bij waar het nodig is, en beëindigen beleid dat geen toegevoegde waarde (meer) heeft.

In de gemeente zijn momenteel tal van kansen op het gebied van onze economie die we middels het actualiseren van visie en beleid kunnen verzilveren. Denk aan kansen op het gebied van transformatie, goed beslagen ten ijs komen bij de (sub)regionale afstemming over de ontwikkeling van bedrijventerreinterreinen en op middellange termijn de herstructurering van bedrijventerreinen. Grote uitdagingen als de

energietransitie (minimaal label C), de relatief hoge leegstand in onze binnenstad en de krapte op de woningmarkt zijn niet alleen uitdagingen maar juist kansen als de gemeente actuele visie en beleid heeft.

Strategische capaciteit

Het college heeft sterk de behoefte aan meer strategische capaciteit, zodat uitvoering gegeven wordt aan de bestuurlijke agenda. Deze strategische capaciteit is nu onvoldoende aanwezig. Mocht het op orde brengen van de strategische capaciteit niet lukken binnen de beschikbare loonsom, dan zal het college hierop terug komen.

Personeel

Op het personele vlak heeft de gemeente Bergen op Zoom een dubbele uitdaging. We willen enerzijds een kwaliteitsverbetering over de volle breedte van de organisatie tot stand brengen, maar anderzijds hebben wij te maken met een bezuinigingstaakstelling op personeel. Zowel kwaliteitsverbetering (leren van je fouten) en personele ombuigingen (werkgeversverplichtingen zorgvuldig nakomen) kosten tijd, maar zijn wel noodzakelijk om onze doelen (uit het focusakkoord) te behalen. Dit vormt een uitdaging. De druk op het zittende personeel loopt op door het bovenproportionele vertrek van medewerkers en we verwachten tegelijkertijd van het zittende personeel dat zij daarnaast investeren in kwaliteit. Het helpt daarbij niet dat de arbeidsmarkt op dit moment overspannen is. Zowel nieuw vast personeel (op vacatures die geen onderdeel van de bezuinigingen vormen) als tijdelijk personeel (ter overbrugging) is nauwelijks aan te trekken voor veel cruciale functies. Hoewel dit een landelijke trend is, gaan we ervan uit dat de beoogde kwaliteitsverbetering óók zal bijdragen aan ons imago als werkgever.

Gelukkig zijn we diverse stappen aan het zetten in deze uitdaging. Het plan van aanpak vernieuwen en verbeteren van de organisatie: Bergen op Zoom dat ben jij! krijgt inmiddels verdere uitwerking. We bieden medewerkers perspectief op de nieuwe verbeterde organisatie die aan het ontstaan is en vragen van hen in beweging te komen. We investeren zowel in kwaliteit van medewerkers en processen, als in een gezonde afbouw van formatie (kwantitatief). Ons perspectief is dat we die stappen zorgvuldig maar gestaag blijven zetten. Dat kost tijd, soms meer dan we zouden wensen, maar voor de langere termijn ontstaat hiermee de toekomstbestendige en wendbare organisatie die we voorstaan. Waarbij de medewerkers leveren volgens de kernwaarden: Betrokken, Betrouwbaar, Vooruit, Voor elkaar, Dienstbaar en Integraal denken en werken.

Daarnaast gaan we ook zorgvuldig om met medewerkers waar we afscheid van moeten nemen. Met de bonden hebben we inmiddels overeenstemming over een voorfase sociaal plan. In deze voorfase proberen we in- en externe mobiliteit te organiseren, waarbij de medewerker eigen regie krijgt over zijn/haar loopbaan.

Moederkredieten

Bij de behandeling van het 1e Concernbericht 2021 is de motie herijking systematiek moederkredieten aangenomen. In de auditcommissie plus van 6 september j.l. zijn de moederkredieten op basis van de motie besproken. Afgesproken is dat er in het vervolg in de voorbereiding op de behandeling van de begroting meer informatie aan de raad wordt verstrekt m.b.t. het uitvoeringsplan.

In het bijlageboek bij de begroting worden de investeringen uit het Uitvoeringsplan 2022-2025 nader toegelicht. Ook in de technische toelichting op de begroting zal extra aandacht aan het uitvoeringsplan worden besteed.

De moederkredieten bestaan uit 5 onderdelen, te weten: bedrijfsvoering/-middelen, vastgoed, openbare ruimte, riolering en onderwijshuisvesting (IHP). Voor bedrijfsvoering/-middelen, vastgoed en openbare ruimte is in totaal € 7.500.000 per jaar beschikbaar. De ruimte vanuit de moederkredieten 2020 is conform hetgeen is aangegeven in de kaderbrief verdeeld over 2022 t/m 2025 (€ 989.000 per jaar). Daarnaast is er vanuit openbare ruimte nog € 619.000 niet beschikbaar gesteld in 2021. Het voorstel is om dit door te schuiven naar 2022.

Per saldo is er een overprogrammering op de onderdelen bedrijfsvoering/-middelen, vastgoed en openbare ruimte van € 1.399.900. In 2022 zal erop worden gestuurd dat het totale investeringsvolume voor deze 3 onderdelen niet boven de beschikbare ruimte uit zal komen.

Voor riolering is voor een bedrag van bijna € 7,4 miljoen aan investeringen voor 2022 opgenomen. Dit past binnen de beschikbare ruimte als de raad akkoord is om de niet ingezette ruimte voor 2021 door te schuiven naar 2022.
.
Het IHP wordt gelijk met de behandeling van de begroting geactualiseerd. De nieuwe investeringsbedragen voor onderwijs die in het geactualiseerde IHPO staan zullen worden opgenomen in het uitvoeringsplan.

Schuldenpositie

In het Focusakkoord is opgenomen, dat de schuldquote in 2026 teruggebracht moet zijn tot 90% waardoor we volgens de VNG-normering in de groene zone komen. Op basis van de huidige cijfers komt de schuldquote al in 2022 op 90%. De lagere omvang van de schuld wordt vooral veroorzaakt door, opnieuw, hogere opbrengsten bij het grondbedrijf en lagere investeringen in de algemene dienst.

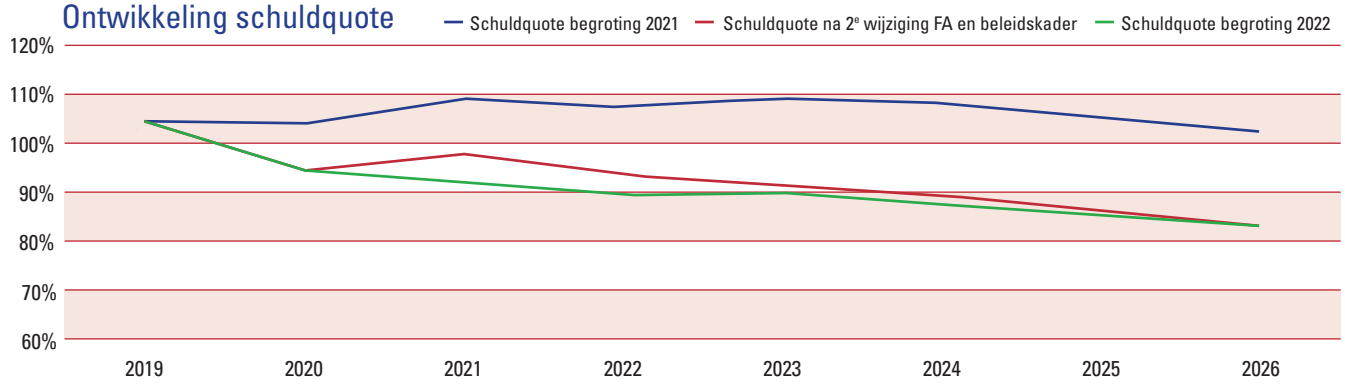

Woonlasten

Onder de woonlasten verstaan we het gemiddeld bedrag dat een huishouden in Bergen op Zoom betaalt aan OZB, rioolrecht en afvalstoffenheffing.

	2021	2022	
OZB per woning	€ 213,61	€ 217,28	+ 1,6%
Afvalstoffenheffing	€ 314,70	€ 321,83	+ 2,3%
Rioolheffing	€ 335,82	€ 341,19	+ 1,6%
Woonlasten*	€ 864,13	€ 880,30	+ 1,9%

* de definitieve tarieven worden in december 2021 vastgesteld

OZB

Het tarief voor de OZB zal, met het inflatiepercentage ad 1,6% worden verhoogd.

Afvalstoffenheffing

Het vaste tarief voor de afvalstoffenheffing wordt verhoogd met 2,4% tot € 234,84 en het tarief per lediging met 1,9%. Deze hogere verhoging dan met het inflatiepercentage komt doordat Saver haar tarieven met 1,9% gaat verhogen en daarnaast zijn de verwerkingskosten van o.a. de Milieustraat en Grofvuil fors gestegen.

Rioolheffing

Het tarief rioolheffing zal voor 2022 enkel met het inflatiepercentage van 1,6% worden verhoogd. De extra verhoging van 2,9% die we hadden aangekondigd bij het vaststellen van het GRP is niet nodig, omdat met name de rentekosten fors lager zijn.

Financiële effecten coronacrisis

In het 2e Concernbericht wordt de raad geïnformeerd over de (financiële) gevolgen van de coronacrisis voor 2021. Bij de jaarrekening 2021 zullen we de raad voorstellen om de nog benodigde middelen die nog niet zijn ingezet over te hevelen naar 2022.

Wij gaan ervan uit dat er voor 2022 geen directe maatregelen i.v.m. corona worden genomen. De gevolgen van de coronacrisis op de reguliere bedrijfsvoering is zo goed als mogelijk ingeschat.

Voor de opbrengst parkeergelden en toeristenbelasting moeten we daar nog wel een voorbehoud voor maken.. We kunnen op dit moment nog geen goede inschatting maken van de parkeeropbrengsten 2022. Conform de Begroting 2021 hebben we voor 2022 en latere jaren € 4,8 miljoen aan opbrengsten opgenomen. Bij het 1e Concernbericht 2022 zullen wij de raad informeren over de verwachte opbrengst parkeergelden in 2022.

De aanslagen toeristenbelasting 2020 waren tijdens het opstellen van de begroting (juli) nog niet opgelegd. Hierdoor was het niet mogelijk om een goede inschatting te maken of de coronacrisis tot blijvende lagere toeristenbelasting gaat leiden. Ook hierop zullen wij bij het 1e Concernbericht 2022 terugkomen.

Meerjarig financieel perspectief

Hieronder worden de mutaties weergegeven van de budgetten voor 2022 t/m 2025 ten opzichte van de budgetten zoals deze in de begroting 2021 voor deze jaarschijven waren opgenomen. Voor de jaarschijf 2025 is als uitgangspunt hetzelfde bedrag als 2024 genomen. Positieve bedragen leveren een voordeel op voor het begrotingsresultaat en negatieve bedragen een nadeel.

Mutatie	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Start begroting 2021	-11.423	-9.975	-10.043	-10.043
2de uitwerking FA, totaal FA	10.859	12.046	12.875	12.875
Overige begrotingswijz (oa concernbericht)	750	-657	-375	-349
Kaderbrief	203	-513	-1.368	-138
Begin saldo Begroting 2022-2025	**389**	**901**	**1.089**	**2.345**
Mutaties				
Salarissen	0	0	0	0
Indexering baten en lasten	-481	-470	-476	-484
Kapitaallasten	399	430	410	260
Algemene uitkering	5.106	3.007	2.748	2.436
3e Uitwerking Focusakkoord	-326	-588	137	137
Wmo	362	362	362	362
Jeugd	-1.223	-656	9	9
Werk en inkomen	-195	-195	-195	-195
Volksgezondheid	-140	-140	-140	-140
Kadernota ruimte en economie	-200	0	0	0
Verhogen beeldkwaliteit reiniging	-97	-97	-97	-97
Containerterminal	96	0	0	0
ISV	87	-201	-199	-195
Verkoop woonwagen standplaatsen	175	0	0	0
OZB	407	407	407	407
Leges publiekzaken	-129	-126	-126	-126
Verbonden partijen	-45	572	922	897
Rente	-124	-59	123	157
Overige mutaties	-330	-448	-318	-1.082
Saldo Begroting 2022-2025	**3.731**	**2.699**	**4.656**	**4.691**
incidentele baten en lasten	-697	178	0	0
Structureel saldo Begroting 2022-2025 (overschot)	**3.034**	**2.877**	**4.656**	**4.691**

Toelichting per regel

Begin saldo Begroting 2022-2025
Dit zijn de saldi na de vaststelling van de Kaderbrief 2022. In deze saldi is het amendement dat is aangenomen bij de kaderbrief verwerkt.

Salariskosten
De salariskosten zijn met € 1,6 miljoen toegenomen. Bij de kaderbrief was al aangekondigd dat de salariskosten met € 900.000 zouden stijgen vanwege de inflatiecorrectie. In juni 2020 heeft de raad besloten om de regie-organisatie en het functioneel beheer ICT op orde te brengen. Dit raadsbesluit is in de begroting 2022 verwerkt en daardoor is de formatie met 9,3 FTE op het gebied van ICT uitgebreid. De exploitatie- en inhuurbudget die de raad hiervoor beschikbaar heeft gesteld zijn met € 700.000 verlaagd.

Indexeren
Conform hetgeen is opgenomen in de Kaderbrief zijn zowel de uitgaven als de inkomsten posten geïndexeerd met het inflatiepercentage van 1,6%. Een uitzondering hierop vormen, zoals ook in de Kaderbrief aangegeven, de indexering van de doorcentralisatie vergoeding voor huisvesting voortgezet onderwijs (6,36%) en de indexering voor leerlingenvervoer (1%). Per saldo zijn de kosten voor indexeren € 480.000 hoger uitgekomen dan de € 1,1 miljoen die we in de Kaderbrief hadden aangegeven.

Kapitaallasten
De kapitaallasten (rente en afschrijving) komen lager uit dan begroot in de Begroting 2021-2024 omdat investeringen later gereed komen. Daardoor gaat de afschrijving op een later tijdstip in.

Bij de Kaderbrief was al aangegeven dat door het doorschuiven van de niet benutte ruimte van de moeder-kredieten 2020 er in 2022 een voordeel zou ontstaan van € 256.000 in 2022. Ook in latere jaren heeft dit nog een voordeel opgeleverd.

Verbonden partijen
In de Kaderbrief zijn de begrotingen 2022-2025 van de Verbonden Partijen verwerkt. Dit leverde vanwege de nullijn die de verbonden partijen hebben gehanteerd een voordeel op. In de 1e uitwerking van het Focusakkoord was ook meegenomen het voordeel dat ontstaat als de begrotingen van de verbonden partijen tegen constante prijzen wordt opgenomen in onze begroting. In de kaderbrief was dit voordeel alleen voor 2022 verwerkt. Voor 2023 en 2024 levert dit nog een extra voordeel op.

Algemene uitkering
In de kaderbrief was de meicirculaire verwerkt. Het voordeel dat nu in de begroting zit zijn de extra middelen van jeugd die we van het rijk hebben ontvangen.

De uitkomsten van de septembercirculaire zijn niet verwerkt in de begroting. Middels een apart raadsvoorstel zal de raad worden geïnformeerd over de uitkomsten van de septembercirculaire. In dit raadsvoorstel zullen ook de consequenties van de nieuwe BUIG uitkering worden meegenomen Dit raadsvoorstel zal voor de behandeling van de begroting in de commissie op 2 november worden toegezonden.

Ook de gevolgen van de herverdeling van het gemeentefonds zijn nog niet meegenomen in deze begroting, omdat hierover nog geen definitieve besluitvorming door het kabinet heeft plaatsgevonden. De verwachting is dat de herverdeling vanaf 2023 ingevoerd zal worden. Op basis van de meest actuele cijfers gaat de herverdeling voor de gemeente Bergen op Zoom een voordeel opleveren van ongeveer € 2,6 miljoen. De herverdeling zal ingevoerd worden vanaf 2023 met een maximum van € 15,- per inwoner. Dat betekent een voordeel van ongeveer € 1 miljoen per jaar. Vanaf 2025 zouden we dan het gehele voordeel ontvangen.

3e Uitwerking Focusakkoord
De 3e uitwerking Focusakkoord levert een nadeel op voor de eerste twee jaar en een klein voordeel in de latere jaren. De 3e Uitwerking Focusakkoord wordt toegelicht in een bijlage bij de begroting. Voor een toelichting op de mutaties verwijzen wij naar deze bijlage.

Wmo
De totale kosten van de Wmo dalen met € 362.000. Op basis van de uitgaven 2021 zijn de kosten voor begeleiding en de budgetten voor rolstoel-, vervoers- en woonvoorzieningen verlaagd. Daartegenover staat dat de kosten voor huishoudelijke ondersteuning, de persoonsgebonden budgetten en de uitvoering van Maatschappelijke Opvang zijn verhoogd. .

Jeugd
Door een stijging van de tarieven voor de Gecertificeerde Instellingen Jeugdzorg met 27% en een stijging van 2% van het aantal toekenningen voor jeugdhulp nemen de kosten voor jeugd met € 625.000 toe.

Het inzetten via een verdiepingsslag op de bestaande maatschappelijke businesscases, vanwege de herstructureringsopgaven jeugd (aan de hand van de aanbevelingen van

het rapport AEF), wat voor 2022 een investering van € 650.000 betekent. Daarmee wordt vanaf 2024 een jaarlijkse besparing beoogd van €1.340.000 op de uitgaven voor jeugdzorg.

Per saldo nemen door het bovenstaande de kosten in 2022 met € 1,2 miljoen toe en verwachten we in 2024 en 2025 met het bestaande budget toe te komen.

Werk en inkomen
Op basis van de kosten in 2021 wordt het budget voor minimabeleid verhoogd met € 75.000. Daarnaast nemen de kosten voor bijzondere bijstand toe met € 115.000 vanwege een nieuwe methodiek van financieren van de BBZ.

Volksgezondheid
Het totale budget voor volksgezondheid voor 2022 is in de Begroting 2022 € 140.000 hoger dan in de Begroting 2021. In de begroting was geen budget opgenomen voor de inspecties van de kinderopvang. Het budget waar deze kosten de laatste jaren uit werden gedekt, is wegbezuinigd bij de structureel maken van de bezuinigen uit de uitgavenstop voor het sociaal domein. Er is nu budget opgenomen voor de inspectie van kinderopvang, zodat deze weeffout uit de begroting is hersteld.

Kadernota ruimte en economie
Op ruimtelijk/economische gebied is de noodzaak om te komen tot een kaderstelling op het gebied van ruimte en economie van groot belang en een 7-tal nota's die dit kader verder invullen. Denk daarbij aan de nota's bedrijventerreinen, binnenstad, de Boulevard, Plein 13, de Haven, buitengebied, horecavestiging/detailhandel. Voor deze inhaalslag is capaciteit en expertise nodig tot een bedrag van € 200.000.

Zwerfafval
Voorgesteld wordt om voor het onderdeel reiniging de beeldkwaliteit op de invalswegen en de recreatiegebieden te verhogen van C naar B.

Huur containerterminal
De verwachting is dat de huidige containerterminal in het eerste en tweede kwartaal van 2022 nog zal worden gebruikt. Omdat dit eerder niet was voorzien, is de netto huuropbrengst daarvan voor 2022 in de Begroting 2022 opgenomen.

Investeringsfonds Stedelijke Vernieuwing (ISV)
Naast de subsidie leveren wij zelf ook een bijdrage aan de realisatie van ISV-projecten. Ons aandeel was niet correct opgenomen in de Begroting 2021. Voor de Begroting 2022 is dit gecorrigeerd zodat het gemeentelijke aandeel jaarlijks circa € 850.000 bedraagt.

Verkoop woonwagen standplaatsen
De verkoop van de woonwagenstandplaatsen loopt door in 2022. Het netto voordeel bedraagt € 175.000 voor 2022.

OZB
De opbrengst OZB neemt naast de indexering met € 407.000 toe. Dit komt door een toename bij de niet woningen. Door een toename van nieuwe panden (bedrijventerrein Oude Molen) en minder leegstand neemt de opbrengst toe.

Leges publiekszaken
Leges burgerzaken nemen in de begroting 2022 met € 129.000 af. De opbrengsten voor het loket niet-ingezetene dienen afgeraamd te worden met € 240.000, omdat er minder reisbescheiden worden afgegeven.

Daarnaast nemen de leges voor rijbewijzen en naturalisatie toe t.o.v. hetgeen we begroot hadden. Dit op basis van de werkelijke aantallen 2021.

Rente
Het onderdeel rente laat een nadeel zien van € 124.000 voor 2022. Dit komt deels door versnelling van verkopen bij het grondbedrijf waardoor daar minder rente aan toegerekend wordt en deels doordat de externe rentekosten (de rente op de geldleningen) licht hoger uitpakken dan bij de voorgaande raming.

Voor de latere jaren ontstaat er een voordeel. Dit is vooral het gevolg van het oversluiten van geldleningen.

Structureel begrotingssaldo
Het saldo van de begroting wordt hierbij gecorrigeerd van de incidentele baten en lasten. Het structurele begrotingstekort komt hierdoor lager uit. Voor een nadere toelichting op deze posten verwijzen wij naar het hoofdstuk structureel begrotingssaldo in deze begroting.

Leeswijzer

Hierbij willen we de opbouw en beleidsmatige inhoud van de programma's nog onder de aandacht brengen.

Elk programma begint met het onderdeel "Wat hebben we in 2022 bereikt?". Daarna worden de hoofddoelen en subdoelen benoemd, die in het Focusakkoord voor het programma zijn geformuleerd. Deze hoofddoelen willen we in de periode tot en met 2022 realiseren.

In het onderdeel "doelstellingen en activiteiten voor 2022" vindt u de activiteiten terug die in 2022 worden uitgevoerd om de doelstellingen te bereiken.

Bij de indicatoren hebben we alleen de wettelijk verplichte indicatoren opgenomen.

Bij het onderdeel “Begrotingsmutaties” per programma worden de mutaties toegelicht die hebben plaatsgevonden. Als uitgangspunt zijn genomen de jaarschijven 2022, 2023 en 2024 in de begroting 2021 en deze zijn vergeleken met de jaarschijven uit deze begroting.

In hoofdstuk 6 vindt u de taakveldindeling terug.

Tenslotte

Wij danken eenieder die heeft bijgedragen aan de totstandkoming van dit document.

Bergen op Zoom, 5 oktober 2021,
Het college van burgemeester en wethouders

De financiële Begroting 2022 - 2025

Overzicht van baten en lasten

Bedragen * € 1.000	Realisatie 2020			Begroting 2021		
	Lasten	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
Productgroepen (subprogramma's)						
Productgroep 101 Bestuur en samenwerken	3.561	238	-3.323	2.935	0	-2.935
Productgroep 102 Openbare Orde en Veiligheid	6.385	686	-5.698	6.947	727	-6.220
Productgroep 201 Wmo	52.112	2.637	-49.475	51.565	2.806	-48.758
Productgroep 202 Werk en inkomen	61.699	40.175	-21.524	63.119	37.993	-25.126
Productgroep 203 Jeugd	19.043	276	-18.767	20.881	25	-20.856
Productgroep 204 Volksgezondheid	2.516	0	-2.516	2.585	6	-2.579
Productgroep 301 Economie en werkgelegenheid	2.442	922	-1.520	3.083	751	-2.332
Productgroep 302 Vrijetijdseconomie	19.162	4.361	-14.801	23.964	6.495	-17.470
Productgroep 303 Onderwijs	9.364	3.219	-6.146	9.645	3.229	-6.415
Productgroep 401 Beheer openbare ruimte	13.816	923	-12.893	15.129	661	-14.468
Productgroep 402 Afval en riolen	15.699	21.462	5.762	16.715	21.993	5.277
Productgroep 403 Stedelijke en ruimtelijke ontwikkeling	21.938	21.255	-683	49.346	47.337	-2.010
Productgroep 502 Gemeentelijke Belastingen en dienstverlening	2.935	16.397	13.462	3.341	18.135	14.794
Productgroep 601 Duurzaamheid	1.123	282	-842	1.224	0	-1.224
Subtotaal productgroepen	**231.795**	**112.833**	**-118.962**	**270.480**	**140.158**	**-130.322**
Productgroep 501 Algemene Dekkingsmiddelen	2.315	148.840	146.525	1.899	148.652	146.754
Productgroep 503 Overhead	26.818	3.240	-23.579	24.210	2.863	-21.347
VPB	0	0	0	0	0	0
Onvoorzien	0	0	0	0	0	0
Totaalsaldo van baten en lasten	**260.929**	**264.913**	**3.984**	**296.589**	**291.674**	**-4.915**
Onttrekkingen aan Algemene Reserve		1.374	1.374		4.261	4.261
Toevoegingen aan Algemene Reserve	5.567		-5.567	4.006		-4.006
Resultaat	**266.495**	**266.286**	**-209**	**300.595**	**295.935**	**-4.660**

Begroting 2022			Meerjarenraming 2023 - 2025								
			Begroting 2023			Begroting 2024			Begroting 2025		
Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
2.978	0	-2.978	2.946	0	-2.946	2.961	0	-2.961	2.975	0	-2.975
6.820	506	-6.314	6.783	506	-6.277	6.735	506	-6.229	6.832	506	-6.326
50.242	2.749	-47.493	49.826	2.751	-47.075	49.370	2.686	-46.683	49.375	2.688	-46.687
57.432	33.951	-23.480	57.137	33.951	-23.185	56.963	33.951	-23.011	56.646	33.951	-22.695
22.312	0	-22.312	21.525	0	-21.525	20.862	0	-20.862	20.857	0	-20.857
2.717	6	-2.711	2.719	6	-2.712	2.719	6	-2.713	2.719	6	-2.713
4.350	1.255	-3.095	4.293	1.205	-3.088	3.859	755	-3.104	3.849	755	-3.093
19.833	7.073	-12.760	18.798	6.678	-12.120	17.674	6.604	-11.070	17.751	6.604	-11.147
10.389	3.616	-6.773	10.401	3.421	-6.979	10.505	3.421	-7.084	10.513	3.421	-7.092
16.476	470	-16.006	16.586	390	-16.196	16.800	390	-16.409	17.000	390	-16.610
17.378	23.162	5.785	18.239	23.664	5.425	19.028	24.165	5.138	18.996	24.167	5.171
32.329	30.749	-1.580	-3.025	-6.252	-3.227	18.071	14.544	-3.527	-3.412	-6.571	-3.159
3.234	18.657	15.423	3.259	18.687	15.428	3.235	18.748	15.513	3.245	18.748	15.502
1.485	400	-1.085	878	0	-878	882	0	-882	887	0	-887
247.974	**122.596**	**-125.378**	**210.365**	**85.008**	**-125.357**	**229.661**	**105.777**	**-123.884**	**208.233**	**84.665**	**-123.568**
1.281	153.015	151.734	1.987	151.332	149.345	1.829	150.896	149.068	2.384	151.469	149.085
26.055	2.395	-23.659	25.076	2.972	-22.104	23.647	3.001	-20.646	23.578	3.033	-20.545
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
275.310	**278.007**	**2.697**	**237.428**	**239.312**	**1.884**	**255.136**	**259.674**	**4.538**	**234.195**	**239.168**	**4.973**
	4.308	4.308		2.855	2.855		1.065	1.065		704	704
3.275		-3.275	2.040		-2.040	947		-947	986		-986
278.584	**282.315**	**3.731**	**239.469**	**242.167**	**2.699**	**256.083**	**260.739**	**4.656**	**235.181**	**239.872**	**4.691**

Programma 1

Besturen, Samenwerken en Veiligheid

Wat hebben we in 2022 bereikt?

Bestuur en samenwerking

Hoofddoelen	Subdoelen
1. Uitzetten en volgen van een heldere koers en strategie	1.1 Integraal benaderen van vraagstukken (control, proces). Dit gaat om inhoudelijke ondersteuning aan college en ambtelijke organisatie bij het integraal en koersvast (en toch wendbaar/flexibel) werken. 1.2 Bewaken van prioriteiten en focus (control, PA en communicatie) aan de hand van vastgesteld kader (toekomstvisie en coalitieakkoord). 1.3 Anticiperen op ontwikkelingen en lange termijn oriëntatie (permanente actualisatie, monitoren van trends en ontwikkelingen).
2. Sterk profiel en positie binnen vitale samenwerkingsverbanden	2.1 Strategisch samenwerken en relatiemanagement. Om de (economische) positie in onze gemeente, regio (inclusief Vlaanderen) en provincie te versterken, onderhouden en investeren we in samenwerkingsverbanden en netwerken met verschillende partners, op verschillende schalen, met zicht op nettorendement van onze participatie in samenwerkingsverbanden. 2.2 Positionering van Bergen op Zoom. We zetten in op communicatie. Samenwerkingsverbanden worden bekeken op effectiviteit en hierop worden keuzes gemaakt. 2.3 Actualiseren regionale visie.

Veiligheid

Hoofddoelen	Subdoelen
3. Een veilige buurt voor iedereen	3.1 Creëren van een veilige leefomgeving voor alle inwoners door middel van een wijkgerichte aanpak en aanpak van de hotspots. 3.2 Faciliteren inzet buurtpreventie. 3.3. Uitvoering beleid mensenhandel. 3.4 Evenementen kunnen veilig plaatsvinden.
4. Aanpak Ondermijning en Cybercrime	4.1 Aanpak ondermijning. - Daling van de georganiseerde criminaliteit en de drugscriminaliteit. - Informatiepositie actueel houden en verder uitbouwen voor een effectieve aanpak. - Uitvoering geven aan het Damocles beleid. 4.2 Minder (drugs)dumpingen. 4.3 Veilige Publieke Taak (VPT). Ambtenaren, raads- en collegeleden kunnen hun werk veilig verrichten. 4.4 Weerbaar bestuur en organisatie. 4.5. Breed awareness creëren op het gebied van cybercrime. 4.6 Voorkomen van het eerste delict met de aanpak Safe and Sound en de aanpak jeugd gericht op repressie en nazorg.

5. Aanpak Zorg en Veiligheid	5.1 Blijvende inzet Zorg- en Veiligheidshuis op de combinatie van preventie en repressie. 5.2 Sluitende aanpak verward gedrag conform de landelijke opdracht. 5.3 Nazorg na detentie is goed geborgd. 5.4 Blijvende inzet op het voorkomen of stoppen van huiselijk geweld en kindermishandeling. 5.5 Blijvende inzet op het realiseren van verplichte zorg en/of crisiszorg.
6. Risico's en omgeving - Permanent voorbereid zijn op rampen, crisis en calamiteiten binnen zorg en veiligheid	6.1 Iedere medewerker binnen de crisisorganisatie is vakbekwaam. 6.2 De (facilitaire) organisatie van de crisisorganisatie is op orde. 6.3 Investeren op externe veiligheid dmv samenwerking met de buisleidingenstraat, de omgevingsdienst en risicovolle bedrijven (BRZO en risico relevante bedrijven). 6.4 Inzet op verkeer en veiligheid.
7. Veilige en leefbare omgeving	7.1 Bevorderen van naleving van wet- en regelgeving. Voorkomen of beëindigen van: - Onveilige en ongezonde situaties. - Aantasting van landschappelijke-, cultuurhistorische-, en/of natuurwaarden en milieukwaliteit. - Aantasting van de kwaliteit van woon- en leefomgeving en verstoringen van de openbare orde. - Onrechtmatig gebruik van sociale- en maatschappelijke voorzieningen en inschrijvingen BRP en daarmee misbruik en/of oneigenlijk gebruik van gemeenschapsgelden. 7.2 Bevorderen van de veiligheid en het veiligheidsgevoel. De objectieve veiligheidscijfers en subjectieve veiligheidsgevoelens laten over 4 jaar een positieve tendens zien in vergelijking met de vorige bestuursperiode voor zover we daar invloed op hebben. 7.3 Blijvend terugdringen van drugsoverlast.

Dit zijn onze doelstellingen en activiteiten voor 2022

Bestuur en samenwerking

1 Uitzetten en volgen van een heldere koers en strategie

Het belang van een Toekomstvisie als strategisch koers-document is groot. In juli 2021 is de Toekomstvisie 2035 behandeld en aangehouden voor besluitvorming. Met de Toekomstvisie 2035 beogen we om, vanuit de visie van de gemeente, richting te geven aan de samenleving van Bergen op Zoom. De Toekomstvisie 2035 schetst het profiel van Bergen op Zoom als duurzame BeLeefstad, zoals zich dat in het komende decennium verder kan uitrollen. De Toekomstvisie is een kaderstellende nota voor andere op te stellen beleidsvisies. In 2021/2022 wordt een bestuurlijke uitvoeringsagenda opgesteld om de bestuurlijke continuïteit te waarborgen en de uitvoering en monitoring vorm te geven. De Toekomstvisie is, onder meer, tot stand gekomen door afstemming met partners van binnen (bestuurders en adviseurs vanuit de diverse portefeuilles en beleidsvelden) en buiten de organisatie (inwoners, bedrijven, instellingen). Door de Toekomstvisie 4-jaarlijks te herijken wordt enerzijds de koers vastgehouden en anderzijds bijgestuurd wanneer trends en ontwikkelingen daartoe aanleiding geven. Met behulp van portfoliomanagement wordt zicht gehouden op de uitvoering en voortgang van de Toekomstvisie en de bestuurlijke agenda en worden prioriteiten gesteld. Ook kan, met een vastgestelde Toekomstvisie 2035, een lobby-agenda en communicatie-agenda worden opgesteld en uitgevoerd, waarmee bijgedragen wordt aan de doelen uit de Toekomstvisie 2035.

2 Sterk profiel en positie binnen vitale samenwerkingsverbanden

De gemeenteraadsverkiezingen leiden in 2022 ook tot een wisseling in de invulling van de bestuurlijke posities binnen strategische samenwerkingsverbanden. Met de Toekomstvisie 2035 in de hand, zet Bergen op Zoom zich daarom in om op de voor ons belangrijke onderwerpen bestuurlijke posities te behouden of te verkrijgen. Dit zijn de verbanden waarvan wij hebben bepaald dat deze het meeste rendement voor ons opleveren. Dat betekent ook dat we op andere onderwerpen de ruimte bieden aan anderen.

Het invullen van deze bestuurlijke posities draagt bij aan het profiel van onze gemeente en de doelen die we daarbij voor ogen hebben. Partners weten waar wij voor gaan, en waar mogelijk trekken we gezamenlijk met hen op.

Veiligheid

3 Een veilige buurt voor iedereen

In 2021 zijn we gestart met een wijkgerichte aanpak (inclusief de aanpak van de hotspots) die we continueren.

Elke wijk heeft een “eigen” boa die aanspreekpunt is voor inwoners en andere organisaties en die gerichte handhavingsacties uitvoert die passen bij de problematiek van de betreffende wijk. Vanwege de inzet van de boa’s op Covid-19 wet- en regelgeving is de “wijkboa” nog niet optimaal benut. De zichtbaarheid van de boa gaan we vergroten door gebruik te maken van elektrische scooters en MTB’s.
De Bergse Veiligheidsmarinier (aanpassing/doorontwikkeling van de functie Veiligheidsfunctionaris) wordt ingezet in buurten en/of hotspots waar een urgent veiligheidsvraagstuk speelt. De veiligheidsmarinier pakt de regie op een integrale aanpak en werkt ‘out of the box’.
De samenwerking met buurtpreventieteams gaan we verder optimaliseren, met daarbij bijzondere aandacht voor het meldingenproces (overlastconstateringen door buurtpreventie) en de opvolging daarvan.

Wij zijn verantwoordelijk voor de opvang van slachtoffers van mensenhandel. Om deze verantwoordelijkheid uit te voeren is er beleid opgesteld en hebben we een aandachtsfunctionaris mensenhandel aangesteld. Daarnaast wordt de aanpak mensenhandel districtelijk gecoördineerd. Hier leveren wij een financiële bijdrage aan. Na een evaluatie wordt bepaald of dit wordt gecontinueerd.

4 Aanpak ondermijning en cybercrime

Er wordt verder uitvoer gegeven aan het plan van aanpak Radix (aanpak ondermijning).

De signalen, waaronder Meld Misdaad Anoniem-meldingen (MMA), worden opgepakt en besproken in het Lokaal Informatieplein (LIP) en daar wordt de verdere aanpak afgestemd. We nemen deel aan integrale controles in samenwerking met de partners zoals politie en de belastingdienst.

Er is onderzoek geweest naar de ondermijnende risico-branches binnen de verschillende branches en dit wordt vertaald naar een preventieve aanpak voor ondernemers in Bergen op Zoom.

In samenwerking met de scholen en de zorg- en veiligheids-partners geven we verder uitvoer aan de werkwijze Safe and Sound. Hierin zetten we met name in op preventie. Met uitvoer van het 7-stappenmodel aanpak jeugd zetten we in op preventie, repressie en nazorg.

Er is al een plan van aanpak drugsdumpingen opgesteld. Aan de hand van het aantal drugsdumpingen bepalen we welke inzet nodig is om het aantal drugsdumpingen tegen te gaan. Dit stemmen we af met de samenwerkende partners en buurgemeenten.

Op het gebied van cybercrime creëren we awareness bij de verschillende doelgroepen. Eind 2021 is hier al een start mee gemaakt en dit wordt in 2022 verder opgepakt.
Het huidige Veilig Publieke Taak-beleid wordt herijkt. Daarnaast maken we een koppeling met het onderdeel integriteit en weerbare organisatie/bestuur. We ontwik-kelen een training voor (nieuwe) medewerkers met als doel bovenstaande thema's onder de aandacht te brengen en weerbaarheid te creëren.

5 Aanpak Zorg en veiligheid

Vooruitlopend op een integrale visie over verward gedrag en de Wet verplichte GGZ, hebben we in 2021 samen met het Zorg- en Veiligheidshuis en de politie een inventarisatie gemaakt van de meest overlastgevende verwarde personen binnen onze gemeente. Dit heeft geleid tot een zogenaamde "Top-8 aanpak". Voor iedere persoon is een specifieke aanpak bepaald die we in 2022 continueren en tussen-tijds evalueren.

We voeren het meerjarenplan gericht op huiselijk geweld en kindermishandeling uit. Ook stellen we een nieuw meerja-renplan op voor 2022 en verder.

In samenwerking met het Zorg- en Veiligheidshuis pakken we overlast en onveilige situaties integraal aan.

De Wet straffen en beschermen wordt verder geïmplemen-teerd.

We starten met de implementatie van de ketenveldnorm voor regio de Markiezaten. De ketenveldnorm richt zich op betere ondersteuning en zorg aan mensen met een psychische stoornis en/of verslaving en/of een verstandelijke beperking én een hoog veiligheidsrisico.

6 Risico's en omgeving

Er worden trainingen gehouden voor de Hoofden Taakveldorganisaties (HTO-overleg), de medewerkers binnen de verschillende taakorganisaties en het beleidsteam.
Alle sleutelfuncties volgen vakbekwaamheidsactiviteiten.
Door het lokale piket zijn we 24 uur per dag, 7 dagen per week bereikbaar en beschikbaar voor incidenten die een relatie hebben met maatschappelijke onrust. Daarnaast nemen we deel aan een districtelijk piket voor rampen en zware ongevallen.

We plegen integraal inzet op een top-5 van onveiligste verkeerslocaties in onze gemeente.

We nemen deel aan de provinciale werkgroep 'spoor' en de landelijke lobby om het aantal treinen met gevaarlijke stoffen (gifwagons) op het spoor ook in onze gemeente te verminderen.

7 Veilige en leefbare omgeving

We houden toezicht op naleving van wet- en regelgeving en treden zo nodig handhavend op. Dit doen we om een leefbare en veilige omgeving te creëren en/of te behouden. We zijn hierbij genoodzaakt tot het maken van keuzes met betrekking tot de inzet van de beschikbare toezicht- en handhavings-capaciteit. De prioriteiten in het Vergunningen-, Toezicht- en Handhavingsbeleid (VTH-beleid) zijn hierbij leidend. Vanaf de inwerkingtreding van de Omgevingswet, naar verwachting per 1 juli 2022, is er sprake van één VTH-beleid in plaats van afzonderlijk beleid voor vergunningverlening en toezicht en handhaving. Vanaf dat moment nemen we ook de jaarlijkse uitwerking van dit beleid in concrete activiteiten op in één gezamenlijk uitvoeringplan VTH.

We bereiden ons zo goed mogelijk voor, of anticiperen zo goed mogelijk, op nieuwe landelijke wet- en regelgeving, zoals bijvoorbeeld de Omgevingswet. Als de Omgevingswet in werking treedt, treedt ook de wet Kwaliteitsborging bouwen (Wkb) in werking. Dit brengt veranderingen mee voor het gemeentelijk bouwtoezicht en vraagt nieuwe vormen van afstemming en samenwerking met onder andere private kwaliteitsborgers. Deze veranderingen werken we uit in het nieuwe VTH-beleid en we informeren de gemeen-teraad daarover.

Door een landelijke wetswijziging met betrekking tot het beslag- en executierecht is het college per 1 april 2021 ook verantwoordelijk voor het meevoeren en opslaan van ontruimde zaken na een woningontruiming. Een gemeentelijk toezichthouder is daarom aanwezig bij ontruimingen in verband met een vonnis of executoriale verkoop. In 2022 doen we hier de eerste ervaringen mee op en wordt de impact van de wetswijziging meer duidelijk.

Bij het verwerken van persoonsgegevens door boa's moet voor wat betreft de privacyreglementen, naast de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) voor de uitvoering van hun opsporingstaak, ook rekening worden gehouden met de Wet politiegegevens (Wpg), het Besluit politiegegevens (Bpg) en de Regeling periodieke audits politiegegevens. Op grond van deze regelgeving controleren we periodiek de correcte naleving. We doen dat voor het eerst in 2021 via privacy audits door onafhankelijke externe IT-auditors (RE).

Ook moet hiervoor jaarlijks een interne IT-audit worden uitgevoerd. In 2022 verwachten we meer duidelijkheid te krijgen over de (financiële en personele) gevolgen van deze nieuwe verplichtingen.

Door de ontwikkeling van recreatiegebied De Heide en de COVID-19 pandemie trok dit gebied op zonnige dagen veel bezoekers. Dat leidde in 2021 tot diverse overlast situaties, waarvoor geen handhavingscapaciteit (boa's) beschikbaar was en is. Om deze overlastsituaties beheersbaar te houden, huren we ook in 2022 incidenteel verkeersregelaars en beveiligers in.

In 2021 is de boot van de boa's vervangen, hierdoor zijn we in staat om meer toezicht op de Binnenschelde te houden en zo nodig handhavend op te treden. Deze inzet verwerken we ook in het Handhaving Uitvoeringsplan.

Indicatoren

Omschrijving indicator Met verwijzing naar de doelstelling uit de tabel hierboven	**Gemeenten landelijk***	**BoZ 2019**	**BoZ 2020**	**Bron****
Verwijzingen Halt (aantal per 1.000 jongeren)	11 (2020)	23	15	Waarstaatjegemeente.nl (Bureau Halt)
Winkeldiefstallen (aantal per 1.000 inwoners)	2,3 (2019)	2,9	{-}	Waarstaatjegemeente.nl (CBS - Geregistreerde criminaliteit & Diefstallen)
Geweldsmisdrijven (aantal per 1.000 inwoners)	4,6 (2020)	5,6	5,7	Waarstaatjegemeente.nl (CBS - Geregistreerde criminaliteit & Diefstallen)
Diefstallen uit woning (aantal per 1.000 inwoners)	2,3 (2019)	1,3	{-}	Waarstaatjegemeente.nl (CBS - Geregistreerde criminaliteit & Diefstallen)
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte) (aantal per 1.000 inwoners)	6,2 (2020)	7,4	6,2	Waarstaatjegemeente.nl (CBS - Geregistreerde criminaliteit & Diefstallen)

* Cijfers vermeld bij het onderdeel Gemeenten landelijk kunnen afwijken van de cijfers vermeld op de website Waarstaatjegemeente.nl. Deze worden namelijk gedurende het jaar aangepast indien er meer cijfers beschikbaar komen gedurende het jaar.

** De vermelding achter Waarstaatjegemeente.nl is de bron van waaruit WSJG (Waarstaatjegemeente.nl) de indicator heeft opgenomen. Deze extra informatie is waar mogelijk bij alle indicatoren zo weergegeven.

Bovenstaande opmerkingen gelden voor alle tabellen waarin indicatoren zijn opgenomen.

Kaderstellende documenten voor het programma

Beleidsnota	**Vastgesteld**
Visie op samenwerking	2016
Visie op (veer)krachtig Bestuur in de Brabantse Wal	2017
Nota Verbonden Partijen Zes Kaderstellende Spelregels	2015
Integraal Veiligheidsplan 2019-2022 District De Markiezaten	2019
Regionaal Beleidsplan ZWB 2019-2021 (gehele politie-eenheid)	2018
Integrale handhavingsnota 2019-2022 (naar verwachting medio 2022 vervangen door VTH-Beleidsplan 2022-2026)	2019
Beleidsplan Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant 2019-2023	2019
Aanpak dreiging en agressie en geweld tegen openbaar bestuurders en overige (gemeente)ambtenaren	2015
Oplegnotitie organisatieplan Zorg- en Veiligheidshuis De Markiezaten 2015-2017	2015
Regionaal Kompas 2015-2020, uitwerking van het vangnet voor kwetsbare mensen	2015
Het RIEC-convenant	2020
APV gerelateerde beleidsdocumenten en uitvoeringsrichtlijnen	Divers
Aanpak Verward gedrag	2018
Wet verplichte GGZ 2020 West Brabant Overlastgevende dak- en thuislozen	2019

Verbonden partijen	Omschrijving hoe de verbonden partij bijdraagt aan doelstelling van de gemeente
Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant	Door afstemming tussen hulpdiensten bereiken we grotere slagkracht en betere dienstverlening. Bijdrage van de gemeente in 2022: € 4.312.665
Belgisch-Nederlands grensoverleg (BENEGO)	Verbinden van lokale initiatieven bij Belgische en Nederlandse grensgemeenten om substantiële subsidiebijdragen te verwerven en informatie te delen over grensoverschrijdende thema's. Bijdrage van de gemeente in 2022: € 0

Wat mag het kosten?

x € 1.000 **Productgroep**	**Realisatie 2020**	**Begroting 2021**	**Begroting 2022**	**Begroting 2023**	**Begroting 2024**	**Begroting 2025**
P0101 Bestuur en samenwerken						
Baten	238	0	0	0	0	0
Lasten	3.561	2.935	2.978	2.946	2.961	2.975
Totaal saldo van baten en lasten	**3.323**	**2.935**	**2.978**	**2.946**	**2.961**	**2.975**
Onttrekkingen reserves	0	0	0	0	0	0
Stortingen reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	**3.323**	**2.935**	**3.228**	**3.196**	**3.211**	**3.225**
P0102 Openbare orde & Veiligheid						
Baten	686	727	506	506	506	506
Lasten	6.385	6.947	6.820	6.783	6.735	6.832
Totaal saldo van baten en lasten	**5.698**	**6.220**	**6.314**	**6.277**	**6.229**	**6.326**
Totaal programma 1 Besturen, samenwerken en veiligheid						
Baten	924	727	506	506	506	506
Lasten	9.945	9.882	9.797	9.730	9.695	9.807
Totaal saldo van baten en lasten	**9.021**	**9.155**	**9.291**	**9.224**	**9.189**	**9.301**
Onttrekkingen reserves	0	0	0	0	0	0
Stortingen reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	**9.021**	**9.155**	**9.291**	**9.224**	**9.189**	**9.301**

Toelichting op de cijfers

Bedragen * € 1.000,-

Beginstand Kaderbrief 2022-2025	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Baten	527	527	527	527
Lasten	9.348	9.462	9.585	9.585
Saldo	**8.821**	**8.935**	**9.057**	**9.057**
Kaderbrief (VRMWB)	164	19	-130	-10
Salarisbegroting	291	292	293	294
Indexering begrotingsposten	20	20	20	20
Kosten ivm raadsverkiezingen 2022	31	0	0	0
Verdeling handhaving	-51	-51	-55	-63
Overige wijzigingen	15	9	4	3
Eindtotaal	**9.291**	**9.224**	**9.189**	**9.301**

Begrotingsmutaties

Kaderbrief

De bijstelling op dit programma vanuit de Kaderbrief betrof alleen de aanpassing vanuit de Begroting 2022 van de Veiligheidsregio. De definitieve begroting resulteert in 2022 tot een stijging van de kosten van € 164.000. Omdat wij de bijdrage aan de verbonden partijen vanaf de Begroting 2022 in constante prijzen opnemen (prijspeil 2022) is er in 2023 en later een voordeel ontstaan.

Salarisbegroting

De salariskosten zijn geïndexeerd met 1,7% hetgeen tot een stijging heeft geleid van € 207.000.

Medio 2019 zijn de functie van beleidsadviseur APV+bijzondere wetten en de functie van coördinator Handhaving (boa's en Wabo toezichthouders) samengevoegd. In de praktijk is deze samenvoeging niet mogelijk gebleken, waardoor (beleids)ontwikkelingen en de uitvoering van wettelijke taken vertragen of zelfs achterwege blijven. Bij de 1e Begrotingswijziging 2021 is al voorgesteld om deze "weeffout"te herstellen, maar toen is daar geen besluit over genomen. In deze begroting hebben we het herstel van de twee oorspronkelijke functies opgenomen.

Indexeren begrotingsposten

Zowel de uitgavenbudgetten als de inkomsten zijn, zoals afgesproken in de Kaderbrief, geïndexeerd met 1,6%. De uitgaven zijn hierdoor met € 28.000 toegenomen. De inkomsten komen hierdoor € 8.000 hoger uit.

Gemeenteraadsverkiezingen 2022

Vanwege de gemeenteraadsverkiezingen in 2022 zijn éénmalig in 2022 extra kosten opgenomen voor de aanschaf van tablets en een inwerkprogramma voor de nieuwe raad.

Verdeling kosten handhaving

De kosten van handhaving worden doorbelast naar de producten waarvoor zij werkzaam zijn. Per saldo is de doorbelasting voor het begrotingsresultaat budgettair neutraal. Voor dit programma is het voor 2022 een voordeel van € 51.000.

Programma 2

Samen leven, samen doen

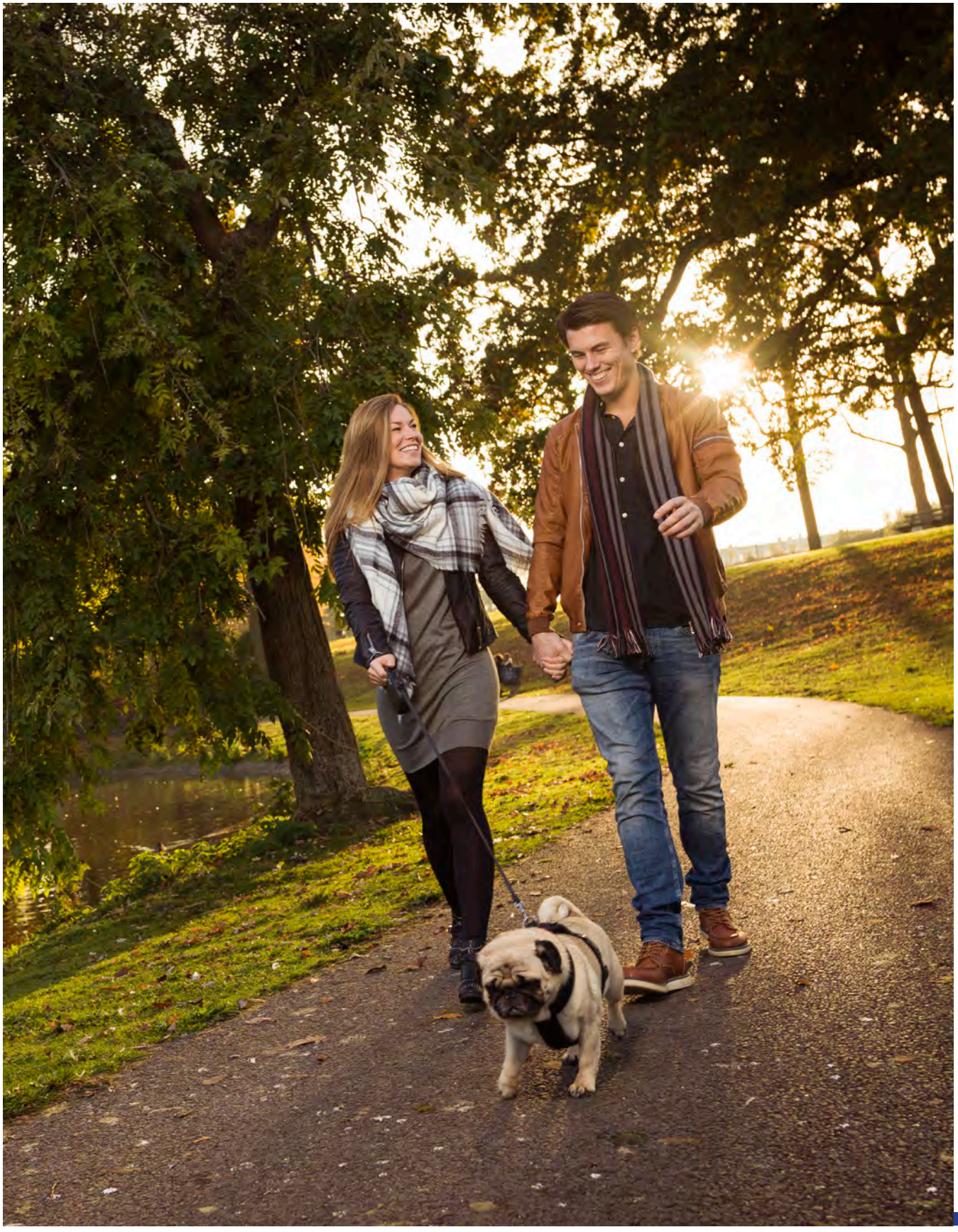

Wat hebben we in 2022 bereikt?

Samen leven, samen doen

Hoofddoelen	Subdoelen
1. Inwoners doen mee aan de samenleving en kunnen zo lang mogelijk zelfstandig blijven wonen	1.1 Inwoners ontvangen de ondersteuning die redelijkerwijze nodig is binnen de wettelijke kaders; via zorgvuldige budgettering wordt hierop zicht gehouden. 1.2 Inwoners hebben zorg voor elkaar (eigen kracht, netwerk). 1.3 We streven naar het bieden van ondersteuning binnen de bestaande budgetten, door van maatwerk naar meer algemene voorzieningen te gaan.
2. Een gezonde samenleving	2.1 Bevorderen van een gezonde leefstijl. 2.2 Bevorderen van een gezonde leefomgeving. 2.3 Bevorderen van de gezondheid van jeugdigen 0-18 (jeugdgezondheidzorg). 2.4 Preventie en bestrijding van infectieziekten. 2.5 Toezicht houden op kinderopvang en onderhouden relaties met kinderopvang. 2.6 Het bieden van informatie en advies op het gebied van gezondheid zoals informatie over de negatieve gevolgen van alcoholgebruik onder jongeren. 2.7 Bevorderen van een dementievriendelijke gemeente. 2.8 Bestrijden van eenzaamheid.
3. Realiseren van de Uitvoeringsorganisatie Sociaal Domein (integrale toegang) met één proces en één informatie-systeem, waarbij we focussen op wat werkt	3.1 Eind 2018 starten we met de werkorganisatie Uitvoeringsorganisatie Sociaal Domein. In 2019 werken we als lerende organisatie vanuit één proces en registreren we in één systeem. De dienstverlening aan inwoners loopt door, we sturen bij waar nodig. 3.2 Vanaf 2020 formaliseren we de afspraken voor de Uitvoeringsorganisatie Sociaal Domein.
4. Aanpak van werkloosheid en jeugdwerkloosheid in het bijzonder	4.1 Inzicht in het uitkeringsbestand (ken je klant) als basis voor de aanpak van werkloosheid. 4.2 Uitvoeren van de werkplicht. Iedereen die kan werken, werkt. 4.3 Mensen die nog niet kunnen werken, hebben een leerplicht. 4.4 Voor mensen met een arbeidsbeperking die zijn aangewezen op een beschermde werkomgeving realiseren we beschutte werkplekken. 4.5 Terugdringen aantal uitkeringsgerechtigden door mensen volledig te laten uitstromen. 4.6 Handhaving op naleving van opgelegde verplichtingen. 4.7 Jongeren zonder startkwalificatie naar werk/studie begeleiden in samenwerking met het onderwijs (sluitende regionale aanpak). 4.8 Streven naar regionale harmonisatie Social Return on Investmentbeleid. 4.9 Nieuwkomers helpen met taal en werk in samenwerking met het onderwijs en bedrijfsleven.
5. Mensen die een uitkering ontvangen, stimuleren om iets terug te doen	5.1 Uitvoeren van de meedoenplicht, zonder arbeidsverdringing. 5.2 Vrijwilligers Informatie Punt wordt geïntegreerd in de USD.
6. Tijdelijke ondersteuning bieden aan mensen met inkomensproblematiek	6.1 Blijven inzetten op armoedebestrijding en werken aan volledige uitstroom.

7. Terugdringen van zorgvragen voor schuldhulpverlening	7.1 Preventie en vroeg signalering van schulden. 7.2 Geen huisuitzettingen meer door huurschulden. 7.3 Bevordering van uitstroom uit het bestuursrechtelijk premieregime Zorgverzekeringswet van bijstandsgerechtigden (wanbetalersregeling).
8. Zorgen voor voldoende rijksmiddelen voor het sociaal domein en een financieel beheersbare uitvoering	8.1 Er wordt realistisch begroot, met inzicht in de budgetten die de rijksoverheid beschikbaar stelt voor het sociaal domein en de "plus" die de gemeente daarbovenop zet. Bij een dreigende overschrijding van de "plus" van de gemeente worden wachtlijsten geaccepteerd. 8.2 Als blijkt dat buiten de "plus middelen" er een tekort blijkt te ontstaan maakt de gemeenteraad de afweging. 8.3 Door maatschappelijke businesscases vergroten we de doelmatigheid van de uitvoering. 8.4 Algemene voorzieningen zijn het uitgangspunt, maatwerk alleen als algemene voorzieningen niet volstaan. 8.5 Versobering van hulpmiddelen als deze het beoogde effect opleveren. 8.6 Actief volgen van indicaties gericht op tijdelijkheid en afschaling. 8.7 Lobby bij de rijksoverheid voor meer financiële middelen en herinvoering inkomenstoets. 8.8 Bij het optreden als centrumgemeente mag de gemeente geen financieel nadeel ondervinden. 8.9 De gemeenteraad wordt ieder kwartaal met een factsheet geïnformeerd over de realisatie van het Sociaal Domein.

Dit zijn onze doelstellingen en activiteiten voor 2022

De opdracht voor programma 2 vanuit het focusakkoord is:
1. 'Ga door met de transformatie van het sociaal domein' pg15, met als werkwijze,
2. 'Door maatschappelijke businesscases vergroten we de doelmatigheid van de uitvoering' pg 14.

Onderstaand is aangegeven hoe we werken aan de doelen binnen het sociaal domein. De werkzaamheden waren reeds gericht op de transformatieopgave en worden met de uitvoering van het focusakkoord voortgezet. Met de Factsheets Sociaal Domein wordt de gemeenteraad 1 x per kwartaal geïnformeerd over de stand van zaken van de genoemde activiteiten. Voor ondersteunende/bredere achtergrondinformatie is een handboek sociaal domein opgesteld.

1 Inwoners doen mee aan de samenleving en kunnen zo lang mogelijk zelfstandig blijven wonen

We zetten hiervoor zowel preventieve voorzieningen als maatwerkwerkvoorzieningen in. Echter de landelijke trend is dat de volumes in het sociaal domein stijgen, de prijzen stijgen én de complexiteit van de casuïstiek toeneemt. Alle inzet vanuit de transformaties, uitgevoerd via Business Cases en projecten effectiever en efficiënter werken, is erop gericht de groei in 2022 af te vlakken en binnen de begroting te blijven. Eigen kracht, positieve gezondheid, ruimte voor innovatie en de juiste zorg op de juiste plek zijn hierbij uitgangspunten.

Een belangrijk speerpunt om afvlakking te bereiken is 'de beweging naar voren': preventie inzetten om maatwerk te voorkomen. Dit met het oog op het welzijn van de inwoners en voor het afvlakken van de groei van het aantal maatwerkindicaties.

In aansluiting op Sustainable Development Goal nr. 3: Verzeker een goede gezondheid en welzijn en promoot welvaart voor alle leeftijden, zetten we specifiek in op het welzijn van onze samenleving.

Daarnaast zetten we in op innovatieve ideeën die bijdragen aan de transformatie. Deze worden uitgevoerd op grond van een maatschappelijke businesscase. Daarin is onderbouwd dat er sprake is van maatschappelijk en financieel

rendement: adequaat gebruik van het voorliggend veld en/of minder indicaties voor het gebruik van het maatwerk. Het gaat o.a. om de volgende businesscases:

1. Welzijn op Recept: de koppeling van de huisarts aan een welzijnscoach om bij niet-medische problematiek door te verwijzen naar welzijn.
2. Café Entree: een laagdrempelige collectieve inloopvoorziening waardoor een indicatiebegeleiding niet nodig is.
3. Odensehuis: een collectieve voorziening voor mensen met beginnende dementie waardoor een indicatie begeleiding kan worden uitgesteld.
4. Samenwerken huisartsen - toegang jeugd: voorkomen en verkorten jeugdzorgtraject.

We werken hier o.a. aan door:

5. Onze samenwerking met ziekenhuiszorginitiatieven en specifiek de koppeling van ziekenhuiszorg aan het Sociaal Domein.
6. Project Grip op kwetsbaarheid.
7. Huis van Morgen.
8. Project Zoom-In.
9. Het realiseren van toereikende collectieve voorzieningen.
10. Het inkopen van individueel maatwerk; aanbesteding.
11. Het ombuigen van maatwerkaanbod naar collectieve voorziening (o.a. echtscheidingsloket en jeugdtrainingen).
12. Woonzorgvisie.
13. Project Juiste Ondersteuning op de Juiste Plek.
14. Doorontwikkeling van de wijkcentra.
15. Hulpwijzer Brabantse Wal.
16. Lokale inclusie agenda BoZ.
17. Betrekken doelgroepen en partners voor de ontwikkeling van beleid en het verbeteren van het imago van de gemeente (Jonk, Jeugdraad, Adviesraad Sociaal Domein en project *Doen wat nodig is*).

Project Doen wat nodig is

Doen wat nodig is richt zich op het juiste (zorg)aanbod op de juiste plek, sturen op effect en het gelegitimeerd verdelen van de schaarste. De bezuinigingsopgave door ombuiging op subsidies bestaat uit 3 tranches: € 500.000 in 2022, € 1 mln. in 2023 en € 1,5 mln. in 2024. Met minder middelen om onze maatschappelijke- en welzijnspartijen te subsidiëren moeten we keuzes maken en de budgetten gerichter inzetten. Om dit te kunnen doen wordt via het project *Doen wat nodig is* aan de hand van datascans, dus op basis van feiten, de maatschappelijke opgave voor de gemeente gedefinieerd: waarvoor staan we aan de lat? Vervolgens vertalen we deze maatschappelijke opgaven naar speerpunten per wijk: welke problemen spelen zich daar af, waar moeten we wel en niet meer op inzetten?

Tenslotte passen we het subsidiebeleid (onze sturingsmogelijkheid) hierop aan. Het gaat dan over de Algemene Subsidieverordening Bergen op Zoom en onderliggende subsidieregelingen. Voor programma 2 gaat het om de subsidieregeling Maatschappelijke Ontwikkeling. Financieel wordt aan de subsidieregeling een subsidieplafond gekoppeld om de bezuinigingsopgave voor 2022 daadwerkelijk te kunnen realiseren.

2 Een gezonde samenleving

In aansluiting op Sustainable Development Goal nr. 3: Verzeker een goede gezondheid en welzijn en promoot welvaart voor alle leeftijden, zetten we in op de gezondheid van onze samenleving. Gezondheid is een belangrijke voorwaarde om mee te doen in de samenleving. Het doel is dat we minder investeren in zorg waardoor we meer kunnen investeren voor betere gezondheid. Het verbeteren van gezondheid nemen we in 2022 als speerpunt op in het nieuwe subsidiebeleid.

Ter bevordering van een gezonde samenleving werken we aan:

- Het uitvoeren van de diverse onderdelen van de Wet Publieke gezondheid
  1. Preventief en algemeen aanbod via de GGD en Thuiszorg West Brabant voor wat betreft de jeugdgezondheidszorg met als doel het bevorderen, beschermen en beveiligen van de gezondheid en de lichamelijke en geestelijke ontwikkeling van jeugdigen van 0-18 jaar, zowel individueel als op populatieniveau. De GGD richt zich vanuit de gemeenschappelijke regeling ook op medische milieukunde, infectieziektebestrijding, bevolkingsonderzoeken, forensische geneeskunde, reizigersadvisering en algemene gezondheidsvoorlichting.
  2. Preventieve activiteiten gericht op gezonde leefstijl, gezonde leefomgeving en bevorderen van de gezondheid. O.a. JOGG (jongeren op gezond gewicht) en het Uitvoeringsplan Volksgezondheid met activiteiten op het gebied van gezonde school, voorlichting aan statushouders, voorlichting alcohol en drugs.
- Het uitvoeren van de Wet Kinderopvang met het organiseren van het toezicht op en de handhaving van de kwaliteit van kinderopvangvoorzieningen.
- Uitvoeren van het lokaal preventieplan (een aanvulling op het uitvoeringsplan gezondheid van de Brabantse Wal). We werken aan de volgende preventie speerpunten:
  - Gezonde Leefstijl bevorderen:
    Gezonde school/Helder op school, test je leefstijl, gezond oud worden, gezonde leef- en sportomgeving

(aanleg beweegroutes, uitbreiding rookvrije zones), kansrijke start (alcohol/roken/drugsgebruik tegengaan onder zwangeren), gezonde voeding, gezonder aanbod sportkantines, gezonde keuzes maken en de doelstellingen Nationaal preventieakkoord waaronder 100% rookvrije kindomgeving in 2025 en tegengaan van overgewicht en overmatig alcoholgebruik.
  - Mentale gezondheid bevorderen:
    Welzijn op recept, eenzaamheid en depressiviteitsbestrijding, mentaal fitprogramma's, isolement doorbreken (jong en oud).
  - Gezondheidsverschillen verkleinen:
    Armoede bestrijden, laaggeletterdheidsaanpak (voel je goed), extra gezondheidsaandacht voor achterstandswijken en mensen met beperkte gezondheidsvaardigheden, schoolfruit doelgroepscholen, beweegroutes aanleggen.
    Een randvoorwaarden hierbij is inclusie: VN-verdrag Handicap, diversiteit, toegankelijke zorgvoorzieningen en zorginformatie voor iedereen, inzet ervaringsdeskundigen, betrekken diverse doelgroepen. Dit doen we in de lokale inclusie agenda BoZ.
- Gezonde luchtkwaliteit op scholen via de Specifieke rijksuitkering ventilatie in scholen (SUVIS).
- Steunpunt Jeugdpreventie voor leerlingen binnen een middelbare onderwijsinstelling, waarbij als gevolg van Covid-19 mentale klachten van invloed kunnen zijn op het welzijn en het volgen van onderwijs.

3 Realiseren van de Uitvoeringsorganisatie Sociaal Domein (integrale toegang) met één proces en één informatiesysteem, waarbij we focussen op wat werkt

In 2020 is het leerjaar voor de Uitvoeringsorganisatie Sociaal Domein afgerond. Hiermee zijn onder andere het intaketeam en de procesregie (regie-aanpak bij multi-problematiek) geformaliseerd. Bij het intaketeam komen alle vragen voor ondersteuning vanuit het sociaal domein binnen, zodat deze integraal beoordeeld kunnen worden. De procesregisseurs voeren als dat nodig is de regie als er bij een inwoner sprake is van multi-problematiek. Uit de evaluaties naar de effecten van procesregie, blijkt dat dit leidt tot meer samenhang in de zorg- en dienstverlening, en tot lagere maatschappelijke kosten. Dit wordt dan ook doorgezet. Daarnaast wordt het integraal werken verder gestimuleerd.

4 Aanpak van werkloosheid en jeugdwerkloosheid in het bijzonder

Het onderstaande correspondeert met de volgende Sustainable Development Goals (SDG):
- SDG 4 *(Verzeker gelijke toegang tot kwaliteitsvol onderwijs en bevorder levenslang leren voor iedereen)*
- SDG 8 *(Waardig werk voor iedereen)*
- SDG 10 *(Dring ongelijkheid in en tussen landen terug)*

We definiëren wat we echt moeten weten van iedere bijstandsgerechtigde om de kans op uitstroom te vergroten. Dit doen we onder andere door gebruik te maken van het diagnosesysteem, om de klanten in beeld te krijgen en houden.

We voeren de werkplicht uit, door zoveel mogelijk te zorgen/stimuleren dat iedereen die kan werken, werkt. Mensen die nog niet kunnen werken, hebben een leerplicht.

We realiseren beschutte werkplekken voor mensen met een arbeidsbeperking die zijn aangewezen op een beschermde werkomgeving via de WVS of bij reguliere werkgevers waar mogelijk en garantiebanen voor mensen die vallen onder de Banenafspraak.

Het aantal uitkeringsgerechtigden dringen we terug door mensen volledig uit te laten stromen. Dit doen we onder andere door inzet van het Werkcentrum WSP de Brabantse Wal.

Jongeren zonder startkwalificatie worden begeleid naar werk/studie in samenwerking met het onderwijs.

Social Return on investment (SROI) wordt zo optimaal mogelijk benut. In situaties waar plaatsing niet mogelijk blijkt, wordt overleg met de opdrachtnemers gepleegd en samen worden mogelijkheden gecreëerd. Verder wordt aan hen de nodige ondersteuning geboden, zodat een SROI-invulling alsnog mogelijk wordt.

Wij implementeerden een passend inburgeringsaanbod voor nieuwkomers en zijn in staat om de regierol en taken van de Nieuwe Wet Inburgering uit te voeren, zodat alle nieuwkomers op het hoogst haalbare niveau zo snel en zelfstandig mogelijk deelnemen aan de maatschappij. Het liefst met betaald werk. Dit doen wij in samenwerking met de nieuwkomer zelf, met het onderwijs en het bedrijfsleven.

Samen met de WVS en het Werkplein Hart van West-Brabant werkt de ISD aan drie proeftuinen vanuit de zogenoemde ketensamenwerking, om de veranderende doelgroep beter te kunnen ondersteunen. Het gaat om de volgende proeftuinen: Intensieve Start, Doelgroep C en Beschut Werk / Arbeidsmatige Dagbesteding.

5 Mensen die een uitkering ontvangen, stimuleren we om iets terug te doen

Het onderstaande correspondeert met de volgende Sustainable Development Goals (SDG):

- SDG 4 *(Verzeker gelijke toegang tot kwaliteitsvol onderwijs en bevorder levenslang leren voor iedereen)*
- SDG 8 *(waardig werk voor iedereen)*
- SDG 10 *(Dring ongelijkheid in en tussen landen terug)*

Vanuit het principe van wederkerigheid (tegenprestatie) stimuleren we inwoners om zich in te zetten voor de gemeenschap. Door naar vermogen vrijwillige activiteiten te verrichten, kan de inwoner zich ontwikkelen (werken aan zijn zelfredzaamheid, eigenwaarde en zelfstandigheid), terwijl hij of zij een maatschappelijk behoefte vervult en hierdoor in staat is andere mensen te helpen. Dit doen wij onder andere via het Vrijwilligers Informatie Punt, dat wordt gepositioneerd in de gemeentelijke Toegang (Uitvoeringsorganisatie Sociaal Domein).

Verder zetten we in op de sociale activering van uitkeringsgerechtigden met een grote afstand tot de arbeidsmarkt.

6 Tijdelijke ondersteuning bieden aan mensen met inkomensproblematiek

Het onderstaande correspondeert met de volgende Sustainable Development Goal (SDG):

- SDG 1 *(Beëindig armoede overal en in al haar vormen)*
- SDG 10 *(Dring ongelijkheid in en tussen landen terug)*

We vinden het belangrijk dat inwoners mee kunnen blijven doen in de gemeenschap. We blijven inzetten op armoedebestrijding en werken aan volledige uitstroom. We blijven onze regelingen voortdurend onder de aandacht brengen om het gebruik te bevorderen.

7 Terugdringen van zorgvragen voor schuldhulpverlening

Het onderstaande correspondeert met de volgende Sustainable Development Goal (SDG):

- SDG 1 *(Beëindig armoede overal en in al haar vormen)*

Voorkomen is beter dan genezen. De gemeente zet in op het voorkomen van problematische schulden. Dit doen we door de integrale dienstverlening zoveel mogelijk te laten aansluiten op de situatie van de inwoner.

Door middel van voorlichting en advisering willen we in een vroegtijdig stadium de helpende hand bieden om daarmee erger te voorkomen. Samen met onze partners binnen de armoedebestrijding (o.a. woningcorporaties, zorgverleners, zorgverzekeraars, nutsbedrijven, werkgevers, de voedselbank en Stichting Leergeld) zetten we in op vroegsignalering van schulden. We hebben als doel om geen huisuitzettingen meer te hebben door huurschulden.

8 Zorgen voor voldoende rijksmiddelen voor het sociaal domein en een financieel beheersbare uitvoering.

Om in control te blijven in de uitvoering hanteren we financiële dashboards om de uitgaven in het sociaal domein te volgen. Ieder kwartaal bieden we financiële en inhoudelijke factsheets aan de gemeenteraad.

We blijven ons richten op de uitvoering van de Transformatieopgave, waarbij wij sturen op een passend aanbod aan collectieve voorzieningen (preventieve en lichte zorg, voor iedere inwoner vrij toegankelijk) met als doel om het benodigd aantal individuele maatwerkvoorzieningen (curatieve zwaardere zorg, alleen beschikbaar met een indicatie) af te vlakken. Hiermee beogen we de kosten van de ondersteuning van inwoners beheersbaar te houden.

Daarnaast zetten we er ons voor in dat we op het breder sociaal domein voldoende middelen ontvangen om de ondersteuning van inwoners uit te kunnen voeren. Hiervoor voeren we een lobbyplan uit. We blijven er onder andere op aansturen dat de gemeente Bergen op Zoom ook de komende jaren compensatie blijft ontvangen voor de uitvoering van het beschermd wonen. Net zo lang totdat het nieuwe verdeelmodel voor het beschermd wonen is ingevoerd.

Indicatoren

Omschrijving indicator	Gemeenten landelijk	BoZ 2019	BoZ 2020	Bron
Banen (aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 – 64 jaar)	795,9 (2020)	712	705,4	Waarstaatjegemeente.nl (CBS bevolkingsstatistiek/LISA – bewerking ABF Research)
Jongeren met een delict voor de rechter (percentage 12 t/m 21-jarigen)	1% (2019)	1%	{-}	Waarstaatjegemeente.nl (CBS – Jeugd)
Kinderen in een uitkeringsgezin (percentage kinderen tot 18 jaar)	6% (2019)	9%	{-}	Waarstaatjegemeente.nl (CBS – Jeugd)
Netto arbeidsparticipatie (percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking)	68,4 (2020)	66,6	66,2	Waarstaatjegemeente.nl (CBS- Arbeidsdeelname)
Werkloze jongeren (percentage 16 t/m 22-jarigen)	2% (2019)	2%	{-}	Waarstaatjegemeente.nl (CBS – Jeugd)
Personen met een bijstandsuitkering aantal per 10.000 inwoners)	459,7 (2020)	440,3	542,2	Waarstaatjegemeente.nl (CBS – Participatie wet)
Lopende re-integratievoorzieningen aantal per 10.000 inwoners van 15 – 64 jaar)	202 (2020)	131,5	102,8	Waarstaatjegemeente.nl (CBS – Participatie wet)
Jongeren met jeugdhulp (percentage van alle jongeren tot 18 jaar)	11,9% (2020)	14,2%	13,4%	Waarstaatjegemeente.nl (CBS – Jeugd)
Jongeren met jeugdbescherming (percentage van alle jongeren tot 18 jaar)	1,2% (2020)	1,2%	1,3%	Waarstaatjegemeente.nl (CBS – Jeugd)
Jongeren met jeugdreclassering (percentage van alle jongeren van 12 tot 23 jaar)	0,4% (2020)	0,5%	0,5%	Waarstaatjegemeente.nl (CBS – Jeugd)
Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo (aantal per 10.000 inwoners)	700 (2020)	{-}	{-}	Waarstaatjegemeente.nl (CBS - Monitor Sociaal Domein Wmo)

Voor een uitgebreide toelichting en opmerkingen bij de vermelde bovenstaande indicatoren verwijzen wij u naar het indicatoren overzicht opgenomen in programma 1.

Kaderstellende documenten voor het programma

Beleidsnota	Vastgesteld
Beleidsplan sociaal domein Brabantse Wal 2018-2021	2018
Beleidskader Zorg voor Jeugd 2018 – 2021	2018
De Script Aanpak: de Bergse aanpak van de transformatie in het Sociaal Domein	2015

Verbonden partijen	Omschrijving hoe de verbonden partij bijdraagt aan doelstelling van de gemeente
GROGZ West-Brabant	De uitvoering van de wettelijk aan de gemeente opgedragen taak van collectieve preventie en inhoud geven aan de voor de deelnemende gemeenten noodzakelijke en de door de deelnemende gemeenten gewenste samenwerking op het terrein van de openbare en de preventieve gezondheidszorg. Bijdrage voor de gemeente in 2022: € 1.445.178
Regionale Ambulancevoorziening Brabant Midden-West-Noord (RAV)	• Het instellen en in stand houden van een Regionale Ambulancevoorziening ten behoeve van het werkgebied Midden en West-Brabant en het werkgebied Brabant-Noord; • Het in stand houden van een meldkamer ambulancezorg ten behoeve van het werkgebied Midden- en West-Brabant en het werkgebied Brabant-Noord; • Het vaststellen en (doen) uitvoeren van regionale ambulanceplannen van de regio Midden- en West-Brabant en Brabant-Noord; • Het (doen) leveren van een bijdrage aan de geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen ten behoeve van de Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant en Hulpverleningsdienst Brabant-Noord. Bijdrage voor de gemeente in 2022: € 0
Werkvoorzieningschap West-Brabant (WVS)	Integrale uitvoering van de Participatiewet, onderdeel voormalige Wet Sociale Werkvoorziening, en activiteiten ten behoeve van arbeidsintegratie en aangepaste arbeid voor personen uit de deelnemende gemeenten, die op afstand van de reguliere arbeidsmarkt staan. Bijdrage gemeente 2022: € 1.704.275
Intergemeentelijke Sociale Dienst Brabantse Wal (ISD)	De gezamenlijke uitvoering van het takenpakket van een afdeling Sociale Zaken van een gemeente en het afstemmen van beleid ter zake van de uitvoering van de in de regeling benoemde wet- en regelgeving en het bevorderen van de kwaliteit en continuiteit van de dienstverlening. Bijdrage voor de gemeente in 2022: € 7.462.080
GR Geweld in afhankelijkheidsrelaties en meldpunt crisiszorg West-Brabant (GIA)	Verankeren van samenwerking tussen West-Brabantse gemeenten bij de aanpak van het voorkomen en bestrijden van GIA en de zorg voor één Meldpunt Crisiszorg in de regio West-Brabant. Bijdrage voor de gemeente in 2022: € 518.711

Wat mag het kosten?

x € 1.000 **Productgroep**	**Realisatie 2020**	**Begroting 2021**	**Begroting 2022**	**Begroting 20223**	**Begroting 2024**	**Begroting 2025**
P0201 Wmo						
Baten	2.637	2.806	2.749	2.751	2.686	2.688
Lasten	52.112	51.565	50.242	49.826	49.370	49.375
Totaal saldo van baten en lasten	**49.475**	**48.758**	**47.493**	**47.075**	**46.683**	**46.687**
Onttrekkingen reserves	0	0	0	0	0	0
Stortingen reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	**49.475**	**48.758**	**47.493**	**47.075**	**46.683**	**46.687**
P0202 Werk en inkomen						
Baten	40.175	37.993	33.951	33.951	33.951	33.951
Lasten	61.699	63.119	57.432	57.137	56.963	56.646
Totaal saldo van baten en lasten	**21.524**	**25.126**	**23.480**	**23.185**	**23.011**	**22.695**
P0203 Jeugd						
Baten	276	25	0	0	0	0
Lasten	19.043	20.881	22.312	21.525	20.862	20.857
Totaal saldo van baten en lasten	**18.767**	**20.856**	**22.312**	**21.525**	**20.862**	**20.857**
P0204 Volksgezondheid						
Baten	0	6	6	6	6	6
Lasten	2.516	2.585	2.717	2.719	2.719	2.719
Totaal saldo van baten en lasten	**2.516**	**2.579**	**2.711**	**2.712**	**2.713**	**2.713**
Totaal programma 2 Samen leven, samen doen						
Baten	43.088	40.830	36.707	36.709	36.644	36.646
Lasten	135.371	138.149	132.703	131.207	129.913	129.597
Totaal saldo van baten en lasten	**92.283**	**97.319**	**95.996**	**94.498**	**93.270**	**92.951**
Onttrekkingen reserves	0	0	0	0	0	0
Stortingen reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	**92.283**	**97.319**	**95.996**	**94.498**	**93.270**	**92.951**

Toelichting op de cijfers

Bedragen * € 1.000,-

Beginstand Kaderbrief 2022-2025	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Baten	36.681	36.682	36.617	36.617
Lasten	129.931	129.600	129.078	129.078
Saldo	**93.250**	**92.918**	**92.461**	**92.461**
Kaderbrief (verbonden partijen)	66	-523	-607	-612
Salarisbegroting	50	54	53	53
Indexering begrotingsposten	901	891	884	884
Taakmutatie algemene uitkering	545	565	575	243
Wmo	-362	-362	-362	-362
Jeugd	1.223	656	-9	-9
Werk en inkomen	195	195	195	195
Volksgezondheid	140	140	140	140
Overige wijzigingen	-12	-36	-60	-42
Eindtotaal	**95.996**	**94.498**	**93.270**	**92.951**

Begrotingsmutaties

Kaderbrief

De bijstelling op dit programma vanuit de Kaderbrief betrof alleen de aanpassing vanuit de Begroting 2022 van de verbonden partijen Regio West-Brabant (Kleinschalig Collectief Vervoer), WVS, ISD en de GGD.

De definitieve begroting van de verschillende verbonden partijen resulteert in 2022 tot een stijging van de kosten van € 66.000. Omdat wij de bijdrage aan de verbonden partijen vanaf de Begroting 2022 in constante prijzen opnemen (prijspeil 2022) is er in 2023 en later een voordeel ontstaan van ruim € 300.000.

Bij het KCV neemt het aantal te verwachten ritten met 20.000 af tot 70.000. Hierdoor ontstaat een voordeel van € 200.000.

Salarisbegroting

De salariskosten zijn geïndexeerd met 1,7% hetgeen tot een stijging heeft geleid van € 50.000.

Indexeren begrotingsposten

Zowel de uitgavenbudgetten als de inkomsten zijn, zoals afgesproken in de Kaderbrief, geïndexeerd met 1,6%.
De uitgaven zijn hierdoor met € 910.000 toegenomen. De inkomsten komen hierdoor € 8.000 hoger uit.

Taakmutaties algemene uitkering

Via de algemene uitkering zijn voor € 545.000 aan extra middelen ontvangen voor 2022 voor taken die wij uitvoeren binnen het sociaal domein en met name de Wmo. De belangrijkste daarbij was een extra budget van € 372.000 voor begeleidingskosten binnen beschermd wonen.

Wmo

Het totale budget voor de Wmo voor 2022 is in de Begroting 2022 € 362.000 lager dan in de Begroting 2021.

Het budget voor begeleiding wordt gebaseerd op het aantal cliënten in 2021. Er wordt geen rekening gehouden met stijging cliëntaantallen, omdat we ernaar streven dat door de inzet van maatschappelijke business cases en projecten de kosten niet verder stijgen. Wel worden de prijzen met 3,5% verhoogd zodat wordt voldaan aan de AMvB reële kostprijs. Per saldo kan het budget met € 579.000 worden verlaagd.

Voor huishoudelijke ondersteuning zijn de tarieven extra verhoogd, zodat wordt voldaan aan de AMvB reële kostprijs. Hiervoor is het budget met € 287.000 verhoogd.

Het budget voor persoonsgebonden budget is met € 143.000 verhoogd op basis van de prognose 2021.

De budgetten voor rolstoel-, vervoers- en woonvoorzieningen zijn op basis van de prognose 2021 bijgesteld. In totaal is het budget met € 320.000 verlaagd. Met name de woonvoorzieningen zijn verlaagd.

De uitvoering van de Maatschappelijke Opvang, OGGZ en Verslavingszorg wordt gefinancierd uit de hiervoor door het Rijk beschikbaar gestelde regionale middelen. De laatste jaren zijn de kosten echter hoger dan de rijksbijdrage. Tot 2020 konden de hogere kosten gedekt worden uit de voorziening die hiervoor was gevormd. Deze is nu uitgeput en daarom is er € 120.000 extra aan kosten opgenomen.

Jeugd

Het totale budget voor jeugd voor 2022 is in de Begroting 2022 € 1,2 mln. hoger dan in de Begroting 2021. Door te realiseren bezuinigingen wordt uiteindelijk € 1,3 mln. bezuinigd en komt het budget voor 2024 en 2025 ongeveer uit op het budget uit de Begroting 2021.

De jeugdautoriteit heeft aangegeven dat de huidige tarieven die we hanteren te laag zijn voor de ondersteuning die geboden moet worden. Voor de Gecertificeerde Instellingen Jeugdzorg (GI) betekent dit een toename van 9% voor 2020 en 9% voor 2021 (met terugwerkende kracht) en we verwachten 9% voor 2022, wat bij elkaar een toename 27% maakt. Daarnaast verwachten we een stijging van 2% van het aantal toekenningen voor jeugdhulp. In totaal neemt hierdoor het budget van jeugd met € 625.000 toe.

In het AEF-rapport worden bezuinigingen op jeugd voorgesteld. De uitvoering van deze voorstellen, voor zover wij deze nog niet hebben opgepakt gaan in 2022 € 650.000 kosten en vanaf 2023 € 750.000. Hierdoor gaan we een bezuiniging realiseren op de kosten van jeugd vanaf 2023. In 2023 een bedrag van € 670.000 en voor de jaren daarna € 1.340.000.

Werk en inkomen

Het totale budget voor de Werk en inkomen voor 2022 is in de Begroting 2022 € 195.000 hoger dan in de Begroting 2021. De kosten voor het minimabeleid en bijzondere bijstand nemen met € 75.000 toe. Deze stijging is gebaseerd op de werkelijke uitgaven in 2021.

Voor de BBZ geldt een nieuwe methodiek van financieren door het Rijk. We verstrekken in jaar t en krijgen in t+1 het voorgefinancierde bedrag van het rijk terug (als lening). Vanaf t+2 gaan we als gemeente in 5 jaar terugbetalen. Vanwege de Tozo-regeling is in 2021 zeer weinig BBZ verstrekt en is er dus in 2022 geen rijksbijdrage op dat punt te verwachten. Hierdoor dalen de inkomsten per saldo met € 115.000.
Voor de uitkeringen levensonderhoud wordt rekening gehouden met een stijging van het aantal uitkeringsgerechtigden met 3%. Hierdoor verwachten we dat de kosten voor bijstand gaan stijgen, maar deze worden volledig gecompenseerd door een te verwachte hogere rijksbijdrage BUIG.

Volksgezondheid

Het totale budget voor volksgezondheid voor 2022 is in de Begroting 2022 € 140.000 hoger dan in de Begroting 2021. Dit komt met name doordat door de het structureel maken van de bezuinigingen uit de uitgavenstop het budget voor de inspecties van de kinderopvang is wegbezuinigd. Dit is in de Begroting 2022 hersteld en leidt tot een verhoging van het budget met € 100.000.

Programma 3

Economie en werkgelegenheid, vrijetijdseconomie en onderwijs

Wat hebben we in 2022 bereikt?

Economie

Hoofddoelen	Subdoelen
1. De economische structuurversterking versoberen naar de wettelijke taak m.u.v. subdoelstelling 1.1, 1.2 en 1.3	1.1 Behouden en vergroten werkgelegenheid. 1.2 Een levendige en aantrekkelijke Binnenstad betrokken faciliteren. Binnenstadslab wordt gesloten en het Retail gebied wordt compacter gemaakt. 1.3 Biobased Economy en Agrofood inbedden. 1.4 Marketing doelmatig versoberen. 1.5 WerkgeversServicePunt en GrensInformatiePunt worden geïntegreerd in USD. Geen aparte loketten.

Vrijetijdseconomie

Hoofddoelen	Subdoelen
2. Basis toeristische en recreatieve voorzieningen en een basis cultuur en sport- en beweegaanbod. De uitvoering wordt beperkt tot de wettelijke taak of het niveau landelijk gemiddelde	2.1 Er is een basisaanbod aan sportsoorten en passende faciliteiten, in lijn met de wettelijke taken. 2.2 Er is een basisaanbod aan kunst en cultuur en passende faciliteiten, in lijn met de wettelijke taken.

Onderwijs

Hoofddoelen	Subdoelen
3. Een aantrekkelijke onderwijs- en studentenstad	3.1 Divers aanbod van verschillend onderwijs. 3.2 Sterke verbinding van het onderwijs met economische ontwikkelingen. 3.3 Samenwerking met onderwijspartners en partnersteden.
4. Goede spreiding van kwalitatieve en levensvatbare scholen over dorpen en wijken	4.1 Bereikbaar onderwijs. 4.2 Een goede bezetting van de lokalen en andere ruimtes in de scholen. 4.3 Scholen worden een ontmoetingsplek in de wijk. 4.4 Scholen zijn schoon, heel, veilig en duurzaam.
5. Leerlingen hebben optimale kansen om hun talenten te ontwikkelen en benutten	5.1 Voorkomen ongeoorloofd schoolverzuim en vroegtijdig schoolverlaten. 5.2 Bestrijden leerachterstanden.
6 . Een leven lang leren	6.1. Voorkomen en terugdringen laaggeletterdheid.

Dit zijn onze doelstellingen en activiteiten voor 2022

Economie

1 De economische structuurversterking versoberen naar de wettelijke taak m.u.v. subdoelstelling 1.1, 1.2 en 1.3

1.1 Behouden en vergroten werkgelegenheid

- Accountmanagement:
  Accountmanagement richt zich op het bezoeken en verbinden van bedrijven, ondernemers/bedrijventerreinverenigingen proactief en reactief. Vanuit deze rol stimuleren we de crossovers tussen bestaande en innovatieve bedrijven en aanwezige broedplaatsen als Green Chemistry Campus (GCC) en Delta Agrofood Business (DAB) en de verbindingen tussen ondernemers, onderwijs en arbeidsmarkt.
- NV Aangenaam Bergen op Zoom:
  Als uitvloeisel van het Focusakkoord heeft het college het voornemen de NV Aangenaam te ontbinden. Afhankelijk van bespreking met de raad in december 2021 worden deeldossiers, waar de NV Aangenaam bij betrokken is, afgewikkeld dan wel overgedragen aan de gemeente. Afronding van deze ontbinding is voorzien in de eerste helft van 2022.
- Toekomstbestendige bedrijventerreinen:
  Vanuit het principe van zorgvuldig ruimtegebruik zet de regionale bedrijvenstrategie in op herontwikkeling en herstructurering van bestaande bedrijventerreinen, met daarbij een inzet op verduurzaming en andere noodzakelijke transities. De programmering van de investeringsagenda draagt gezamenlijk zorg voor het terugdringen en/of voorkomen van onnodige leegstand, het goed benutten van bestaande bedrijventerreinen, het versnellen van de energie- en circulaire transitie op en het duurzaam inrichten van die terreinen. Dit gaat enerzijds om het voldoen van bedrijven aan wettelijke eisen, maar anderzijds ook om collectieve opgaven van bedrijven en overheden aan de maatschappelijke opgaven rond klimaat, energie en biodiversiteit te kunnen voldoen.
  Het voldoen aan deze kwaliteitseisen vraagt om een toekomstbestendige inrichting van bedrijventerreinen. De provincie Noord-Brabant wil op industrieterrein Theodorushaven, Noordland en De Poort (TNP), via het programma 'Grote Oogst', komen tot een plan van aanpak. Dit programma wordt op 13 industrieterreinen in Noord-Brabant uitgezet om vervolgens samen met de gemeente en het gevestigd bedrijfsleven over te gaan tot uitvoering van verduurzamingsmaatregelen. Wij kunnen op deze manier ons bestaande programma 'verstevigd' uitvoeren.
- Acquisitie:
  Samen met NV REWIN en/of BOM en - waar van toepassing - in samenwerking met DAB en GCC, worden innovatieve (MKB)-bedrijven aangetrokken. Ook worden 'leads' die via NV REWIN en/of BOM worden aangereikt, opgevolgd, welke passen bij het economisch profiel van de stad en/of zijn gelieerd aan de topsectoren biobased economy/agrofood. Op basis van een accountplan 2022 wordt in 2022 hier uitvoering aan gegeven.
- Regionale afspraken bedrijventerreinen:
  Medio 2020 zijn het toekomstbeeld bedrijventerreinen en de lijn voor de programmeringsafspraken door de provincie vastgesteld. Met het toekomstbeeld bedrijventerreinen West-Brabant 2030 is de strategische richting bepaald. De lijn voor programmeringsafspraken geeft richting aan een nieuwe manier van programmeren van de bedrijventerreinen. De nieuwe regionale bedrijventerreinenstrategie zorgt voor een gezonde, toekomstbestendige markt voor bedrijventerreinen, zodat op basis van het economisch profiel van de regio economische kansen en ambities gerealiseerd worden.
  Met het oog op de (sub)regionale afstemming voor de ontwikkeling van bedrijventerreinen en het realiseren van een regionaal bedrijventerrein voor de gehele Brabantse Wal is een uitbreiding voorzien van ca. 36-55 ha. tot 2030. Naar verwachting zal eind 2021 richting, wijze en niveau van samenwerken op Brabantse Wal niveau zijn vormgegeven. Inzet voor onze gemeente is om ruimte te kunnen bieden aan innovatieve bedrijven uit de relevante topsectoren om toekomstbestendige welvaart te creëren.
  Het bedrijventerrein Oude Molen in Halsteren wordt ontwikkeld voor MKB-bedrijven en wordt uitgebreid met ca. 10 ha. Om dit te realiseren zullen met de andere eigenaren een gezamenlijke visie en ontwikkelingsafspraken worden gemaakt om vervolgens de procedure van een bestemmingsplan te volgen.
- Theodorushaven:
  Er is een plan van aanpak gemaakt om de huidige status en de toekomst van de haven en de rol die de gemeente Bergen op Zoom hierin speelt te verkennen, om de juiste strategie te bepalen. Het Focusakkoord

geeft verschillende opties voor de haven aan, te weten: mogelijkheden van verzelfstandiging te onderzoeken, onderzoeken naar strategische verbindingen en/of partners voor de haven en het exploitatietekort verbeteren. Om de juiste strategische keuzes te maken dient het belang van de Theodorushaven in haar volle breedte te worden bezien en te worden geanalyseerd. Een plan van aanpak is in het 4e kwartaal 2021 gereed en zal in 2022 verder worden uitgerold.

1.2 Een levendige en aantrekkelijke Binnenstad faciliteren.
De intentieovereenkomst die eind 2020 met de provincie is ondertekend, om gezamenlijk de schouders te zetten onder de complexe transformatie en revitalisatie opgave van de binnenstad loopt door in 2022. We zijn strategische partnerschappen aangegaan met marktpartijen, zoals vastgoedeigenaren en ondernemersvereniging Sterck. Gemeente en provincie werken nauw samen met belanghebbenden aan de uitvoering van het programma- en participatieplan dat in 2021 is opgesteld. In 2022 is het resultaat een actueel en gezamenlijk gedragen visie op de binnenstad en een (smart) uitvoeringsplan voor de compacte vitale binnenstad, dat door de raad is vastgesteld. Uitgangspunt is dat de gemeente vanuit haar rol concrete plannen en initiatieven uit de markt, die mede voortkomen uit het uitvoeringsplan, faciliteert. De BedrijfsInvesterings Zone (BIZ) voor de binnenstad is in 2022 verlengd voor de komende vijf jaar.

De warenmarkt levert in Bergen op Zoom een waardevolle bijdrage aan de beleving en sfeer van de stad en de economie van de binnenstad. De weekmarkt is in 2022 in stand gehouden met als uitgangspunt kostenneutraliteit. Dit doen we door de weekmarkt toekomstbestendig te maken. In 2021 is een onderzoek gestart om de weekmarkt vernieuwend te organiseren. Dit onderzoek is in 2022 afgerond met een verbetering van inkomsten, samenwerking en geeft een toegevoegde waarde aan de binnenstad. In participatie werken de marktondernemers samen met winkeliers, horecaondernemers en bewoners voor behoud van de weekmarkt en een gezamenlijk belang voor een vitale binnenstad.

1.3 Biobased Economy en Agrofood inbedden
We voeren het Actieplan Biobased Economy verder uit volgens de pijleraanpak. Dat houdt in dat we specifiek blijven inzetten op de pijlers Green Chemistry Campus/biobased bedrijvigheid, Onderwijs, Creative Biobased, Gemeentelijke bedrijfsvoering (biobased/duurzame inkoop) en Gebiedsontwikkeling/openbare ruimte.

Meer in detail oefenen we het aandeelhouderschap in de Green Chemistry Campus (GCC) uit (samen met medeaandeelhouders de provincie Noord-Brabant en de NV REWIN), ondersteunen we het BioVoice-programma en voeren we de Stimuleringsregeling Biobased Economy – Green Chemistry Campus uit. Uitvoering van deze regeling betekent dat verwacht wordt dat 4 tot 6 bedrijven in 2022 geholpen kunnen worden met een stimuleringsbijdrage. Waar mogelijk vinden ook in 2022 nieuwe experimenten plaats in de openbare ruimte, zoals de toepassing van biobased asfalt. Afhankelijk van de Covid-situatie en daarmee samenhangend het doorgaan van de Vastenavendoptocht, wordt in 2022 de BioBest Trofee uitgereikt. Het in 2021 door het college vastgestelde Actieplan Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI) leidt in 2022 tot een verdere verkenning van in dit plan genoemde kansrijke actielijnen.

In 2022 wordt een volgende stap gezet in de uitvoering van het raadsbesluit rondom de aankoop van het gebouw van Delta Agrifood Business (DAB). Inhoudelijk betekent dit dat er aangesloten wordt op de thema's die door de Provincie Noord-Brabant zijn geformuleerd en door het bedrijfsleven van DAB zijn geprioriteerd; dit zijn duurzame bodem, eiwitten, food innovation en zero waste. Deze thema's staan centraal bij de innovatieve trajecten ten behoeve van de Human Capital Agenda (HCA).

Qua betrokkenheid betekent dit dat we het aantal direct en indirect betrokken bedrijven en kennisinstellingen bij DAB verhogen. En dat we de instroom van leerlingen en studenten stimuleren. Dit laatste doen we door samenwerking aan te gaan met Sterk Techniek onderwijs, aansluiting bij de HCA-plannen van de Regio West-Brabant en de initiatieven van onder andere het bedrijf Rijk Zwaan.

Onderzoek naar een mogelijke zelfstandige entiteit en vervreemding wordt voortgezet in 2022 en krijgt mogelijk komend jaar een afronding. Ondersteunende activiteiten, zoals de doorontwikkeling van het kenniscentrum loopt in 2022 door evenals het organiseren van (netwerk- en kennis) bijeenkomsten en publieksbijeenkomsten.
In dat laatste kader zullen we in 2022 meer de nadruk leggen op de communicatie met de omgeving. Nu een groot aantal bedrijven en kennisinstellingen gebruik maakt van DAB, zal DAB zich in 2022 meer profileren naar het publiek in de nabije omgeving en de regio. Doel daarvan is het vergroten van het draagvlak en anderzijds transparantie over de activiteiten in het DAB.

1.4 WerkgeversServicePunt en GrensInformatiePunt worden geïntegreerd in USD. Geen aparte loketten.
In 2021 is de businesscase 'doorontwikkeling Werkcentrum' opgesteld en (grotendeels) uitgevoerd in opdracht van het DB van de ISD. Een van de onderdelen van deze businesscase is onderzoeken wat de meest passende locatie is voor het Werkcentrum, waar ook het WerkgeversServicePunt en GrensInformatiePunt onderdeel van zijn. Onder meest passende locatie wordt verstaan; waar de dienstverlening zo laagdrempelig mogelijk, liefst in samenwerking met (externe) relevante partners, georganiseerd is en vraag en aanbod van werk logisch samenkomt om zoveel mogelijk werkzoekenden en uitkeringsgerechtigden aan (betaald) werk te helpen. Uiteraard is de samenwerking met de USD (en de integrale toegang van de gemeenten Steenbergen en Woensdrecht) belangrijk en zal meegenomen worden in de keuze voor een passende locatie. Eind 2021 zal de keuze voorgelegd worden aan het DB van de ISD, waarna het besluit zal volgen.

Vrijetijdseconomie

2 Basis toeristische en recreatieve voorzieningen en een basis cultuur en sport- en beweegaanbod. De uitvoering wordt beperkt tot de wettelijke taak of het niveau 'landelijk gemiddelde'.

Het programma vrijetijdseconomie (VTE) bestaat uit de onderdelen Cultuur en Erfgoed, Sport en Toerisme en Recreatie.

2021 stond in het teken van het Focusakkoord en het bepalen van de wenselijke richting om te komen tot de noodzakelijke ombuigingen. Binnen het cluster werken & recreëren zijn verschillende opgaven geformuleerd die moeten leiden tot de realisatie van de opgelegde taakstelling(en). De businesscases Sport en Cultuur(bedrijf) worden uitgevoerd en geïmplementeerd. Dit zal leiden tot de realisatie van het eerste deel van de ombuigingen en een opmaat naar de realisatie van het totaalbedrag van circa 4 mln. euro.
Naast de implementatie van de businesscases gaat de aandacht uit naar het herijken van bestaand beleid. In 2022 richten we ons op het ontwikkelen en realiseren van één uitvoeringsprogramma VTE.

2.1 Er is een basisaanbod aan sportsoorten en passende faciliteiten, in lijn met de wettelijke taken.
Op 1 januari 2022 zijn de binnensporttaken overgedragen aan het nieuwe Sportbedrijf. Hiermee is een grote stap gezet om de financiële taakstelling uit het Focusakkoord te realiseren. In 2022 wordt verder gewerkt om ook de buitensporttaken bij het Sportbedrijf onder te brengen. Hierbij zullen vraagstukken over harmonisatie van afspraken nadrukkelijk aandacht vragen.

Eind 2021 is er een lokaal Sportakkoord gesloten. Hier wordt in 2022 uitvoering aan gegeven door de contractpartners. Doel is om zoveel mogelijk mensen met plezier te laten sporten en bewegen. Naast actief sporten en bewegen ligt de focus op het preventieve aspect en het komen tot een goede (basis)infrastructuur met een vitaal verenigingsleven en vrijwilligersveld.

In de zomer van 2022 rijdt de Vuelta door West-Brabant en onze gemeente. De gemeente zal hierbij slechts faciliteren.

2.2 Er is een basisaanbod aan kunst en cultuur en passende faciliteiten, in lijn met de wettelijke taken
Op het gebied van kunst, cultuur en erfgoed is de wettelijke taak beperkt. Gelet op het belang van deze sector(en) voor onze gemeente wordt in kaart gebracht welke basisvoorwaarden noodzakelijk zijn om tot een passend voorzieningenaanbod te komen om een bijdrage te kunnen leveren aan de gemeentebrede doelstellingen. Het betreft de preventieve werking van kunst en cultuur, maar ook de beoefening van kunst en cultuur als doel (ter ontspanning, ontwikkeling en educatie). De wettelijke taak richt zich enkel op het bibliotheekwerk en het in stand houden van erfgoed(locaties).

Professionele Podiuminfrastructuur Bergen op Zoom
Op 1 januari 2022 start een nieuwe zelfstandige organisatie als gevolg van de fusie tussen theater de maagd en poppodium gebouw-T. Zij richt zich specifiek op de triple helix samenwerking tussen podia, onderwijs en bedrijfsleven. Om te komen tot een toekomstbestendig podium infrastructuur is het noodzakelijk dat doelstellingen helder geformuleerd worden.

Wat gaan we doen in 2022:
1. Opstellen heldere beleid-/ uitvoeringsopdracht
2. Opstellen subsidierelatie incl. prestatieafspraken

Museum en Cultuurhistorie Bergen op Zoom
Ter uitvoering van de businesscase Museum en Cultuurhistorie Bergen op Zoom, is in september 2021 gestart met een 'interne reorganisatie'. De beleidsinhoudelijke koers is bepaald door de businesscase. De financiële 'opbrengst' (€ 900.000) is in de begroting verwerkt. De richting laat zich als volgt kort omschrijven: We stoppen met de ontwikkeling van en het investeren in een eigen museaal concept, we zien "Het Markiezenhof"

als een op zichzelf staand bezoekersobject en we participeren in periodieke kwaliteitstentoonstellingen. Op moment van opstellen van deze tekst is een voorgenomen besluit door het college genomen en per 1 september 2021 een projectleider gestart.

Kunst-, Cultuur- en Erfgoededucatie Bergen op Zoom
Ten aanzien van de businesscase Cultuureducatie is de intentie om de dienstverlening Kunst, Cultuur- en Erfgoededucatie eind 2022 in handen te stellen van een nieuw te vormen Triple Helix Organisatie. Met deze ombuiging is een bedrag van € 500.000 gemoeid. Op moment van opstellen van deze tekst is een voorgenomen besluit door het college nog niet genomen.

Bouwkoten
De opgave huisvesting Bergse bouwclubs is in ontwikkeling. Met het uitvoeren van de motie 'Voortvarende aanpak centrale huisvesting bouwclubs' wordt in gezamenlijkheid met de betrokken stichtingen een haalbaar alternatief uitgewerkt. Doel hierbij is om te komen tot toekomstbestendige huisvesting voor de bouwclubs waarbij de gemeentelijke jaarlasten beperkt blijven ten opzichte van het masterplan CV-1 uit maart 2020. Wat gaan we doen:

1. Afhandelen motie 'Voortvarende aanpak centrale huisvesting bouwclubs'
2. Vaststellen 'nieuw' financieel kader dat past bij toekomstbestendige bouwcultuur/ bouwclubs
3. Opstellen bouwplan

Evenementenbeleid
In 2022 wordt uitvoering gegeven aan het herijkte evenementenbeleid. De gemeentelijke organisatie zal zich minder bezighouden met de uitvoerende ondersteuning/ facilitering van evenementenorganisatoren in het algemeen. De uitvoering van het nieuwe evenementenbeleid heeft als gevolg een daling van de kosten van circa € 55.000.

Ondersteuning middels 'regie'
De rol van de gemeente ten aanzien van het ondersteunen en faciliteren van onze partners in de cultuursector wordt herzien. Vanuit het perspectief 'regiegemeente' maken we een terugtrekkende beweging en treden op als regisseur/ verbinder. We gaan als lokale overheid van 'zorgen voor' naar 'zorgen dat'. Welke basisvoorwaarden zijn noodzakelijk om de gewenste (maatschappelijke) effecten te realiseren en de verenigingen in de cultuursector te faciliteren. Wat gaan we doen?:

1. Vormgeven nieuwe beheersituatie huisvesting culturele verenigingen
2. Verkoop blokstallen 3
3. Duidelijkheid inzake dossier bouwkoten

Doen wat nodig is
In 2022 geven we vervolguitvoering aan het project 'doen wat nodig is'. Samen met de beleidsvelden uit het sociaal domein wordt integraal samengewerkt ten einde de maatschappelijke doelstellingen te realiseren. De hoogte van de subsidiegelden tbv kunst en cultuur blijft gelijk. De effecten die worden nagestreefd met de inzet van de subsidie worden gewijzigd.

In 2022 worden de beleidsuitgangspunten op basis van het Focusakkoord en het project Doen Wat Nodig is, verwerkt in het te herijken beleid in het domein van vrijetijdseconomie. Vervolgens worden de subsidieregelingen, beleidsregels en indicatoren op dit herijkte beleid aangepast.

Corona compensatie
Door corona heeft sinds het voorjaar 2020 vrijwel de gehele vrijetijdssector stilgestaan. Met de compensatiegelden vanuit het Rijk worden instanties gecompenseerd voor de geleden verliezen in de jaren 2020/ 2021/2022. Ook zetten de Rijkscompensatiemiddelen in om de toekomst van het cultureel verenigingsleven te garanderen en zelfredzaam te maken. Dit met als doel dat zij bijdragen aan de (economische) leefbaarheid ter bevordering van een weerbare en vitale samenleving en/of waarbij nieuwe samenwerkingsvormen worden gezocht met andere organisaties.

1. In 2022 en 2023 wordt uitvoering gegeven aan het corona noodfonds cultuur
2. In 2022 en 2023 wordt uitvoering geven aan de stimuleringsregeling.

Kunstwerken in de Openbare Ruimte
Sinds het stopzetten van vrijwilligersgroepering Beeldenwacht is er geen periodiek onderhoud en nazicht van veel kunstobjecten in de openbare ruimte, terwijl de gemeente – als eigenaar – wettelijk verplicht is deze goed in stand te houden. Het beleid rondom het beheer en onderhoud wordt in 2021 opnieuw geformuleerd en vastgesteld.

Erfgoed & Monumenten
Het wettelijk kader waarbinnen het erfgoedbeleid opereert, wijzigt in 2022. Naar verwachting wordt de Omgevingswet 1 juli 2022 ingevoerd. Hiervoor dient:

- De Erfgoedverordening in lijn te zijn gebracht;
- Te worden gekeken of verbeteringen aan de verordening kunnen worden meegenomen met als doel de werkdruk te verlagen.

In 2022 wordt ook meegewerkt aan de uitvoering van het plan van aanpak als antwoord op het amendement Monumentovername door de Stichting Monumenten Bezit, welke in relatie staat tot het raadsvoorstel '2de uitwerking Focusakkoord'.

Daarnaast zorgt de gemeente voor de instandhouding van monumenten door het blijvend verstrekken van subsidies, maar ook door het uitvoeren van de Vesting- en de (nog in ontwikkeling zijnde) Kerkenvisie. Op korte termijn betekent dit het opstellen en vaststellen van gebruiksvisies van erfgoedlocaties, zoals het Ravelijn en de Waterschans. Daarnaast wordt ingezet op het benutten van kansen door samenwerkingen voort te zetten en nieuwe aan te gaan. Het versterken van netwerken, zoals de alliantie Zuiderwaterlinie, zorgt voor het bundelen van krachten en financiën waardoor er minder druk op de gemeente komt te liggen om dit beleid uit te voeren.

Recreatie en Toerisme
Het toeristische recreatieve aanbod van Bergen op Zoom en omgeving heeft een positief effect op het leefklimaat van inwoners, vestigingsklimaat van bedrijven en nieuwe bewoners. Het draagt bij aan een positief imago van de regio. Samen met onze partners en de gemeenten op de Brabantse Wal werken we samen om de toeristische kansen die de Brabantse Wal kent te benutten. Daarnaast wordt uitvoering gegeven aan de Agenda Veerkrachtig Bestuur met acties voor de korte en lange termijn.
De focus ligt hierbij op gezamenlijke promotie van de Brabantse Wal en routestructuren. VVV Brabantse Wal blijft betrokken bij de uitvoering van het toeristisch beleid en werkt aan gastheerschap, productontwikkeling en promotie. We onderzoeken in 2022 de toekomstwaarde van de VVV. De veranderende rol van VVV's geeft aanleiding om naar de taken en organisatie te kijken.

Regionale samenwerking wordt steeds belangrijker. Dit gebeurt o.a. binnen de Alliantie Zuiderwaterlinie en Geopark Schelde Delta. Ook verkennen we met Regio West- Brabant de kansen en ambities binnen de sector VTE. We nemen ambtelijk en bestuurlijk een rol in de opgave Vrijetijdseconomie. Daarnaast zijn we onderdeel van het samenwerkingsverband Waterpoort. De streekorganisatie is in 2021 verzelfstandigd naar de stichting Gebiedsalliantie Brabantse Wal en werkt aan de afronding van het subsidietraject 'propositie' en het onderzoeken van een promotieplatform.

Onderwijs

3 Een aantrekkelijke onderwijs- en studentenstad

De gemeente probeert het huidige aanbod van onderwijs in stand te houden en streeft waar mogelijk naar uitbreiding van het aanbod. Kansen die zich voordoen om mbo- en hbo-opleidingen die goed aansluiten bij de regionale arbeidsmarkt zich te laten vestigen in Bergen op Zoom, worden ondersteund, maar er wordt niet actief op geacquireerd.

De gemeente ondersteunt de regionale (onderwijs)plannen van sterk Techniekonderwijs (focus op techniekonderwijs) en de Agenda Beroepsonderwijs (focus op aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt). De gemeente zet verder in op de ontwikkeling van de Broedplaats AgrofoodDelta Agrifood Business. Dit betekent dat het concept verder wordt ingevuld, partners worden geacquireerd en subsidiemogelijkheden verder worden onderzocht. Het palet van samenwerkende kennisinstellingen die in 2020 zijn verbonden (VO-VMBO, MBO, HBO en WO) wordt verder uitgebreid om het "groenonderwijs" en het "foodonderwijs" te verbinden met andere opleidingen, zodat cross-sectorale verbindingen ontstaan.

In het Focusakkoord is prioriteit gegeven aan het verbeteren van de verbinding tussen het onderwijs en economische ontwikkelingen. Hierbij wordt met name ingezet op innovatie en het pakken van economische kansen bij koppelingen tussen onderwijs en economie. Er zal een SWOT-analyse uitgevoerd worden naar Bergen op Zoom als aantrekkelijke onderwijs- en studentenstad met als doel op te halen welke verbeteracties uitgevoerd moeten worden. Er zal, zoals overeengekomen in het focusakkoord, minder prioriteit gegeven worden aan samenwerking met onderwijspartners en partnersteden. De samenwerking wordt met name gezocht in de bijeenkomsten van de Lokale en Regionale Educatieve Agenda.

4 Een goede spreiding van kwalitatieve en levensvatbare scholen over dorpen en wijken

De gemeenteraad heeft in 2020 het beleidsrijk Integraal HuisvestingsPlan (IHP) goedgekeurd voor het primair onderwijs (PO). Met de uitvoering van het IHP start de realisatie van toekomstbestendige onderwijshuisvesting in de dorpen en wijken. De gemeente zet hierbij in op doordecentralisatie van onderwijshuisvesting op de schaal van de schoolbesturen. Waar mogelijk krijgen scholen de mogelijkheid om een IKC (Integraal KindCentrum) te realiseren in de schoolgebouwen. Daarnaast is in het beleidsrijke IHP aandacht voor duurzaamheidsmaatregelen.

In 2021 is gestart met de uitvoering van het IHP (PO) en de doordecentralisatie voor het Primair Onderwijs. In 2022 wordt aan deze financiële inrichting van de doordecentralisatie een vervolg gegeven. De bouw van basisschool El Feth wordt in 2022 afgerond, voor basisschool De Grebbe wordt de bouw voorbereid. Daarnaast vindt onderzoek plaats naar mogelijkheden voor (her)nieuwbouw van een aantal scholen die de komende jaren aan de beurt zijn, zoals School Oost, Sancta Maria, Krabbenkooi en Montessori.

Voor het VO worden er geen nieuwe initiatieven ontplooid; de huisvesting van het VO is reeds doorgedecentraliseerd naar de schoolbesturen. Er wordt onderzoek gedaan naar de hoogte van de doordecentralisatievergoedingen aan het voortgezet onderwijs. Hierbij zal een reële berekening worden gemaakt van de benodigde kosten voor vervanging van de schoolgebouwen. Ook zal extra worden ingezet op het nakomen van de afspraken over de verantwoording van de besteding van de ontvangen vergoedingen.

De gemeente heeft in 2020 een nieuwe invulling gegeven aan het project Veilige School door middel van het project Safe&Sound. Er wordt hiermee ingezet op meer aandacht voor preventie en de betrokkenheid van veiligheidspartners bij de scholen. Dit project wordt ook in 2022 voortgezet.

5 Leerlingen hebben optimale kansen om hun talenten te ontwikkelen en benutten

Ook in 2022 werkt de gemeente mee aan de verbetering van de aansluiting tussen onderwijs en jeugdzorg. In het schooljaar 2019/2020 is gestart met de inrichting van een schoolondersteuningsteam (SOT) op elke school. Hier zijn zowel professionals uit het onderwijs als jeugdhulp bij aangesloten. Het werken met SOT's is in 2021 opnieuw geëvalueerd en zal in 2022 worden voortgezet, al dan niet met kleine wijzigingen die vanuit de evaluatie leiden tot een verbetering van het werken met SOT's. De gemeente blijft via het Regionaal Bureau Leerplicht (RBL) de komende jaren inzetten op een betere arbeidsmarktvoorbereiding voor jongeren in een kwetsbare positie. Dit gebeurt onder andere door de inzet van de groepsaanpak On My Way. Daarnaast werkt de gemeente aan een nadrukkelijke verbinding tussen de dienstverlening van de Regionale Meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten (RMC) en het Werkgevers Servicepunt West-Brabant.

Via het Thuiszitterspact heeft de gemeente zich verbonden aan de ambitie dat geen enkel kind langer dan drie maanden thuiszit zonder een passend aanbod van onderwijs en/of zorg.

De gemeente voert een actief onderwijskansenbeleid, waarin gelijke kansen voor alle kinderen centraal staan. Het project onderwijsambassadeurs wordt in 2022 voortgezet. De gemeente onderzoekt de mogelijkheid van een schoolbibliotheek op elke school, in samenwerking met de bibliotheek en de schoolbesturen. In 2021 is een nieuwkomersvoorziening voor kinderen van 6 tot 12 jaar in de vorm van een pilot van 1,5 jaar opgestart. In 2022 zal gezorgd worden voor een "zachte landing" van leerlingen die uitstromen uit de nieuwkomersvoorziening in het regulier basisonderwijs, zodat de basisscholen goed toegerust zijn om de taalontwikkeling van deze leerlingen verder te stimuleren. De gemeente krijgt vanaf het schooljaar 2021-2022 extra middelen in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs (NPO). De gemeente zet deze middelen in, aanvullend op en in samenhang met de maatregelen die de scholen in het kader van het NPO nemen. Er zullen tevens extra rijksmiddelen beschikbaar komen vanuit de Gelijke Kansen Alliantie die in de gemeente ingezet kunnen worden om de kansen van leerlingen in een achterstandssituatie te vergroten.

De gemeente stimuleert de doorgaande leerlijn, waardoor de overgangen tussen voorschoolse voorzieningen, primair onderwijs, voortgezet onderwijs en vervolgonderwijs soepel verlopen.

6 Een leven lang leren

Door de voortzetting van onder andere de bibliotheek op school en de voorleesexpress zijn we in staat om laaggeletterdheid beter te signaleren en te voorkomen. De gemeente stimuleert inwoners om deel te nemen aan volwassenen-educatie en taalonderwijs. Hierbij is extra aandacht voor autochtone laaggeletterden, uitkeringsgerechtigden en inwoners die de Nederlandse taal moeten leren in het kader van de nieuwe wet inburgering. De gemeente stimuleert werkgevers om medewerkers bij te scholen in taal op de werkvloer en in het bieden van vrijwilligerswerk en werkervaringsplaatsen waarbij taal centraal staat. Ook binnen onze eigen gemeentelijke organisatie investeren we in bewustwording bij medewerkers om direct duidelijk te communiceren. En we onderzoeken of we een initiatief zoals de Direct Duidelijk Deal kunnen ondertekenen waarmee we aangeven ons te committeren en te investeren in direct duidelijke communicatie voor onze inwoners.

Indicatoren

Omschrijving indicator Met verwijzing naar de doelstelling uit de tabel hierboven	**Gemeenten landelijk**	**BoZ 2019**	**BoZ 2020**	**Bron**
Het aantal niet sporters uitgedrukt in een percentage	48,7% (2016)	{-}	{-}	Waarstaatjegemeente.nl (Gezondheidsmonitor volwassenen en ouderen, GGD'en, CBS en RIVM)
Economie: functiemenging (verhouding tussen banen en woningen), als percentage	53,2% (2020)	50%	49,4%	Waarstaatjegemeente.nl (CBS BAG/LISA- bewerking ABF Research)
Economie: Vestigingen (van bedrijven) aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	158,4	131,3	137,6	Waarstaatjegemeente.nl (LISA)
Absoluut verzuim per 1.000 leerlingen	2,4 (2019)	4,4	{-}	Waarstaatjegemeente.nl (DUO/Ingrado)
Relatief verzuim per 1.000 leerlingen	26 (2019)	19	{-}	Waarstaatjegemeente.nl (DUO/Ingrado)
Voortijdige schoolverlaters zonder Startkwalificatie (vsv'ers) percentage	1,7 (2020)	2,5	2	Waarstaatjegemeente.nl (DUO/Ingrado)

Voor een uitgebreide toelichting en opmerkingen bij de vermelde bovenstaande indicatoren verwijzen wij u naar het indicatoren overzicht opgenomen in programma 1.

Kaderstellende documenten voor het programma

Beleidsnota	**Vastgesteld**
Detailhandelstructuurvisie	2016
Nota integraal bedrijventerreinenbeleid	2013
Meerjarenplan 2019-2021 NV Aangenaam in Bergen op Zoom	2019
Actieplan economische structuurversterking	2015
Startfoto lokale economie	2016
Actieplan Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI)	2021
Kadernota 'Sport (is) in beweging' 2011 – 2016	2011 en verlengd in 2016
Sport is (in) beweging – 'Uitvoeringsnota Sport en Bewegen'	2013 en verlengd in 2016
Cultuurvisie Bergen op Zoom	2013
Doorontwikkeling Binnenschelde "Boulevard in Beweging"	2014
Visie Materieel erfgoed	2013
Uitvoeringsprogramma Materieel Erfgoed	2015
Verordening leerlingenvervoer	2014
Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs	2015
Onderwijskansenbeleid	2019
Onderwijsagenda Brabantse Wal 2019 - 2022	2019

Verbonden partijen	Omschrijving hoe de verbonden partij bijdraagt aan doelstelling van de gemeente
Zwembad de Schelp en De Melanen BV	De exploitatie van twee zwembaden.
Programma schoolverzuim en voortijdig schoolverlaten	Regionale centrale leerling-administratie; centralisering van het gegevensbeheer RMC en leerplicht (wettelijke taak) ten behoeve van betere controle op voortijdig schoolverlaters en schoolverzuim, eenduidige cijfers en werkwijze in regio en betere aansluiting bij (regionaal georganiseerde) partners als het Voortgezet Onderwijs/MBO zelf, maar ook Zorg en Veiligheidspartners. Bijdrage voor de gemeente in 2022: € 37.423
Regio West-Brabant (RWB)	De Regio West-Brabant (RWB) is een alliantie van negentien gemeenten met als doel de regio te versterken en te stimuleren op het gebied van onder andere economie en arbeidsmarkt, mobiliteit, Bijdrage voor de gemeente in 2022 voor de economische activiteiten (Rewin): € 204.369
Rewin NV	Versterken van de regionale economie door bedrijven te stimuleren in West-Brabant te investeren.

Wat mag het kosten?

x € 1.000 **Productgroep**	**Realisatie 2020**	**Begroting 2021**	**Begroting 2022**	**Begroting 20223**	**Begroting 2024**	**Begroting 2025**
P0301 Economie en werkgelegenheid						
Baten	922	751	1.255	1.205	755	755
Lasten	2.442	3.083	4.350	4.293	3.859	3.849
Totaal saldo van baten en lasten	**1.520**	**2.332**	**3.095**	**3.088**	**3.104**	**3.093**
Onttrekkingen reserves	0	0	0	0	0	0
Stortingen reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	**1.520**	**2.332**	**3.095**	**3.088**	**3.104**	**3.093**
P0302 Vrijetijdseconomie						
Baten	4.361	6.495	7.073	6.678	6.604	6.604
Lasten	19.162	23.964	19.833	18.798	17.674	17.751
Totaal saldo van baten en lasten	**14.801**	**17.470**	**12.760**	**12.120**	**11.070**	**11.147**
Onttrekkingen reserves	60	0	0	0	0	0
Stortingen reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	**14.741**	**17.470**	**12.760**	**12.120**	**11.070**	**11.147**
P0303 Onderwijs						
Baten	3.219	3.229	3.616	3.421	3.421	3.421
Lasten	9.364	9.645	10.389	10.401	10.505	10.513
Totaal saldo van baten en lasten	**6.146**	**6.415**	**6.773**	**6.979**	**7.084**	**7.092**
Totaal programma 3 (Vrijetijds-)Economie en werkgelegenheid en onderwijs						
Baten	8.502	10.475	11.945	11.304	10.780	10.780
Lasten	30.968	36.692	34.572	33.492	32.037	32.112
Totaal saldo van baten en lasten	**22.466**	**26.217**	**22.627**	**22.188**	**21.257**	**21.332**
Onttrekkingen reserves	60	0	0	0	0	0
Stortingen reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	**22.406**	**26.217**	**22.627**	**22.188**	**21.257**	**21.332**

Toelichting op de cijfers

Bedragen * € 1.000,-

Beginstand Kaderbrief 2022-2025	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Baten	10.354	10.104	10.061	10.061
Lasten	32.898	31.677	31.575	31.575
Saldo	**22.544**	**21.573**	**21.514**	**21.514**
Kaderbrief	-16	-35	-59	-59
Salarisbegroting	159	157	154	154
Indexering begrotingsposten	443	432	428	428
Kapitaallasten	-30	142	140	140
Onderhoud gebouwen	-211	-211	-211	-89
Economie	-111	-102	-102	-102
Toeristenbelasting	100	100	100	100
Huurvergoeding Blokstallen III	-123	-123	-123	-123
Stimuleringsmaatregel Biobased Economy - Green Chemistry	0	0	0	0
Regeling specifieke uitkering stimulering sport (SPUK)	-474	-444	-413	-413
Focusakkoord:				
VVV (baliefunctie) - toeristenbelasting	-150	-150	-150	-150
BC Sport	632	871	0	0
BC Vastgoed	-116	0	0	0
Overige wijzigingen	-19	-22	-21	-68
Eindtotaal	**22.627**	**22.188**	**21.257**	**21.332**

Begrotingsmutaties

Kaderbrief

De bijstelling op dit programma vanuit de Kaderbrief betrof alleen de aanpassing vanuit de Begroting 2022 van de verbonden partijen Gemeentelijke Archief Dienst en Regio West-Brabant (REWIN). De definitieve begroting van de verschillende verbonden partijen resulteert in 2022 tot een daling van de kosten van € 16.000. Omdat wij de bijdrage aan de verbonden partijen vanaf de Begroting 2022 in constante prijzen opnemen (prijspeil 2022) is er in 2023 en later een voordeel ontstaan van € 35.000 (2023) oplopend naar € 59.000 (2024 en volgende jaren).

Salarisbegroting

De salariskosten zijn geïndexeerd met 1,7% hetgeen tot een stijging heeft geleid van € 159.000.

Indexeren begrotingsposten

Zowel de uitgavenbudgetten als de inkomsten zijn, zoals afgesproken in de Kaderbrief, geïndexeerd met 1,6%. Een uitzondering hierop vormen, zoals ook in de Kaderbrief aangegeven, de indexering van de doorcentralisatie vergoeding voor huisvesting voortgezet onderwijs (6,36%) en de indexering voor leerlingenvervoer (1%). De uitgaven zijn door de indexering met € 558.000 toegenomen. De inkomsten komen hierdoor € 115.000 hoger uit.

Kapitaallasten

De kapitaallasten nemen vanaf 2023 structureel toe met circa € 140.000. Dit wordt veroorzaakt doordat de kapitaallasten van de moederkredieten worden begroot op programma 5. Wanneer kredieten vanuit het moederkrediet beschikbaar worden gesteld, worden deze kapitaallasten begroot op de producten waar ze betrekking op hebben.
Daarnaast zijn er kredieten later gereedgekomen dan was gepland bij de Begroting 2021, waardoor in 2022 een voordeel op de kapitaallasten ontstaat van € 30.000.

Onderhoud gebouwen

In de raadsvergadering van 17 december 2020 is de meerjaren onderhoudsbegroting 2021-2030 gemeentelijk vastgoed vastgesteld. De financiële vertaling heeft plaatsgevonden in de Begroting 2022. Tevens heeft er voor de Begroting 2022 een actualisering plaatsgevonden waarbij onder andere rekening is gehouden met de besparingen op onderhoud voortkomend uit de business cases vastgoed en sport. Het jaarlijks bedrag dat in de voorzieningen wordt gestort, inclusief de besparingen door de business case vastgoed en sport, is niet gewijzigd. Er is wel sprake van een verschuiving tussen programma's.

Economie

In de Begroting 2019 zijn extra middelen beschikbaar gesteld voor economie. In 2019 en 2020 zijn deze middelen aangewend voor een bijdrage aan het Streekorganisatie Brabantse Wal. Doordat deze bijdrage komt te vervallen, ontstaat er een voordeel van € 111.000.

Toeristenbelasting

Vanaf de Begroting 2019 is de opbrengst van de toeristenbelasting verhoogd met € 100.000. De verhoging was gebaseerd om een te houden onderzoek naar het tarief toeristenbelasting. In het onderzoek zou het betrekken van arbeidsmigranten in de heffing toeristenbelasting worden betrokken. Daarnaast zou worden gekeken naar hoe het tarief van de gemeente Bergen op Zoom zich verhoudt tot de tarieven in de regio in relatie tot het aanbod van recreatieve voorzieningen. Doordat e.e.a. niet heeft geleid tot een hogere opbrengst is in de Begroting 2022 de verwachte opbrengst toeristenbelasting verlaagd met € 100.000.

Huurvergoeding Blokstallen III

In de Begroting was nog een interne huurvergoeding voor de Blokstallen III opgenomen. Vanuit de business case Vastgoed is de verwachting dat Blokstallen III wordt verkocht. Hiermee kan ook de huurvergoeding vanaf 2022 vervallen. Het voordeel bedraagt € 123.000 structureel.

Stimuleringsmaatregel Biobased Economy – Green Chemistry

Voor de Stimuleringsregeling Biobased Economy – Green Chemistry Campus bedraagt het subsidiebedrag € 1.250.000. De activiteiten voor deze subsidie dienen voor 1 januari 2024 gerealiseerd te zijn. Naar verwachting wordt in 2021 € 300.000 uitgegeven. De resterende middelen worden doorgeschoven naar 2022 (€ 500.000) en 2023 (€ 450.000). Zowel de te verwachten kosten als de ontvangen subsidies worden doorgeschoven naar 2022 en 2023. De overheveling heeft geen effect op het begrotingsresultaat 2022 en 2023.

Regeling specifieke uitkering stimulering sport (SPUK)

De rijksbijdrage SPUK was opgenomen onder Algemene dekkingsmiddelen (programma 5). Deze bijdrage moet worden verantwoord binnen programma 3 (Vrijetijdseconomie). Per saldo is de verschuiving neutraal met algemene uitkering (programma 5).

3e Uitwerking Focusakkoord

VVV (baliefunctie) - toeristenbelasting

In de 3de uitwerking van het Focusakkoord wordt voorgesteld om de toeristenbelasting structureel met € 150.000 te verhogen. De voorgestelde verhoging houdt verband met de eerder bij de 2de uitwerking van het Focusakkoord aangedragen ombuiging voor de VVV (baliefunctie). Via een amendement is destijds niet ingestemd met de voorgestelde ombuiging. Bij de 3de uitwerking van het Focusakkoord wordt een nieuw voorstel aangeboden.

Business case Sport

De business Sport is geactualiseerd. Tijdens een dialoogavond in juni 2021 is de gemeenteraad hierover mondeling geïnformeerd. Daarnaast heeft de gemeenteraad in juli 2021 een raadsinformatiebrief ontvangen.

De ombuiging (€ 2.000.000) wordt op termijn gerealiseerd. De ombuiging wordt alleen niet in de snelheid gerealiseerd zoals eerder voorzien. Hierdoor ontstaat voor 2022 een nadeel van € 632.000 en voor 2023 van € 871.000.

Business case Vastgoed

De verkoop van vastgoed panden vraagt om een secuur proces. Hierdoor zullen naar verwachting een aantal verkoopopbrengsten pas in 2022 worden gerealiseerd in plaats van in 2021. Het voordeel voor 2022 bedraagt op dit programma € 116.000.

Programma 4

Woon- en leefomgeving (fysiek domein)

Wat hebben we in 2022 bereikt?

Woon- en leefomgeving

Hoofddoelen	Subdoelen
1. Realiseren aantrekkelijk woon- en leefklimaat	1.1 Opzetten stedelijke programmering. Meer woningbouw claimen bij provincie en rijk om aantrekkingskracht als woonstad te vergroten. Meer inwoners, meer inkomsten, meer economische leefbaarheid. Versnellen en verhogen woningbouw-programma waar mogelijk. Realiseren woonzorgvisie. Een analyse van lokale opgaven op het gebied van wonen, zorg en welzijn voor ouderen en andere kwetsbare inwoners en moet de basis vormen voor prestatieafspraken op het gebied van wonen, leefbaarheid, welzijn en zorg. 1.2 Op peil brengen en houden van voorzieningen in wijken en kernen. 1.3 Een vitaal buitengebied. 1.4 Werken aan Leefbaarheid en stedelijke vernieuwing. Projectuitvoering in Gageldonk-West, Fort Zeekant en Vogelenzang. 1.5 Aanpakken leegstand en transformatie. 1.6 Handhaven omgevingskwaliteit. Verbeteringsinvesteringen stoppen. 1.7 In gang gezette verbinden van groene en blauwe omgeving worden heroverwogen en nieuwe verbindingen worden niet aangegaan. 1.8 Business case: uitbesteden onderhoud openbare ruimte.
2. Realiseren goed werkende woningmarkt, binnenstedelijk transformeren met korte procedures	2.1 Weten wat er speelt op de woningmarkt. 2.2 Voldoende woningen voor alle doelgroepen in gemeente en regio Bergen op Zoom (vraag en aanbod sluiten op elkaar aan, ook gelet op de langere termijn). 2.3 Een gevarieerd en onderscheidend woningaanbod. 2.4 Een flexibel woningbouwprogramma.
3. Duurzame economische ontwikkeling	3.1 Behouden en waar mogelijk vergroten werkgelegenheid bedrijventerreinen. -zie programma 3.

4. Bergen op Zoom is goed bereikbaar, toegankelijk en verkeersveilig

4.1 Stimuleren fiets en OV als alternatieven voor de auto.
4.2 Voldoende en goede parkeerplaatsen voor auto's.
4.3 Verdere digitalisering parkeren en vervoer.
Voorbereid op MaaS (Mobility as a Service).
4.4 Snelle regionale busverbindingen met fietsparkeervoorzieningen bij de haltes.
4.5 Kleinschalig OV in de wijken en kernen.
Voorbereid op MaaS (Mobility as a Service).
4.6 Goede fietspaden in asfalt en verlichting en voldoende fietsparkeerplaatsen.
4.7 Kwaliteitsbehoud in de openbare ruimte bij groot onderhoud.
4.8 Doorstroming van autoverkeer rond de stad verbeteren. In de stad meer ruimte voor fietser en voetganger.
4.9 Afwikkeling verkeer op knooppunten Zoomland (incl. afrit 28) en Markiezaten
4.10 Temporiseren in de aanpak verkeersveiligheid waar verantwoord.
4.11 Verkeersonderzoeken/ -studies houden bij grootschalige wijzigingen
4.12 Meer elektrische laadpalen in garages en op straat en meer ruimte voor deelauto's.

5. Vitale binnenstad

Zie programma 3.

6. Omgevingswet
We omarmen de Omgevingswet, omdat de geest van de wet zo goed aansluit bij de ambities van Bergen op Zoom. We bereiden de invoering goed voor.

Hierdoor dragen we bij aan:
- *Het bereiken en in stand houden van een veilige en gezonde leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit*
- *Het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de leefomgeving om er maatschappelijke behoeften mee te vervullen*
- *Een integrale benadering, waarbij sociale en fysieke vraagtukken optimaal worden verbonden*
- *Het aanscherpen van een duidelijk profiel voor de gemeente/regio (omgevingsvisie)*

6.1 Antwoord geven op complexe vraagstukken op het gebied van omgevingskwaliteit. De leefomgeving benaderen we samenhangend (integraal en gebiedsgericht). We geven antwoord op de complexe maatschappelijk vraagstukken energietransitie, duurzaamheid, klimaatadaptatie, gezondheid, veiligheid.

6.2 Bergen op Zoom is volop in beweging. Grote betrokkenheid van inwoners, maatschappelijke partners en bedrijven.
- Grotere en nieuwe betrokkenheid van inwoners bij de leefomgeving;
- Meer ruimte voor initiatieven (Ja, mits);
- Betere vertrouwensrelatie en samenspel samenleving en overheid;
- Overheid als aantrekkelijke partner, tevreden inwoners, ketenpartner, bedrijven kiezen Bergen op Zoom;
- Goed samenspel in de regio, met provincie en regiogemeenten;
- Duidelijke verwachtingen en spelregels;
- Vormgeven aan participatie;
  - beginspraak, participatiebesluit, right to challenge, adviesraden sociaal domein.

6.3 Voorbereid op complexe stelselherziening.
- Digitalisering op orde;
- Juridisch/instrumenteel op orde;
- Grote inzichtelijkheid, voorspelbaarheid en gebruiksgemak van het omgevingsrecht;
- Verbeteren en versnellen besluitvorming over projecten in de fysieke leefomgeving;
- Verminderen regeldruk (o.a. welstandsregels);
- In nauwe verbinding met de organisatieontwikkelingsopgave en de opgave dienstverlening.

6.4 Het tempo van implementatie af laten hangen van de definitieve invoeringsdatum.
- Inzichtelijk maken wat de gevolgen zijn van het uitstellen van de stelselwijziging voor voortgang, kosten etc.
- Houd rekening met samenwerkingspartners en hun tempo.

7. Passend aanbod voorzieningen voor schoon, heel en veilig	7.1 Onderhouden van openbare ruimte tegen vooraf vastgestelde kwaliteit passend binnen financiële kaders. IBOR-kwaliteit jaarlijks heroverwegen. 7.2 Uitvoeren van vervangingsprojecten op basis van reconstructie. 7.3 Bij 'vervangingsprojecten' in de openbare ruimte reconstructie en/of herinrichting. 7.4 Actieve participatie in de totstandkoming Omgevingswet in Bergen op Zoom. 7.5 Bevorderen integraliteit bij vervangingsprojecten binnen Beheer & Onderhoud. 7.6 Bevorderen integraliteit bij vervangings- en nieuwe projecten tussen Beheer & Onderhoud/Stedelijke Ontwikkeling. 7.7 Klant/burger centraal stellen en zo verdiepen van co-creatie. Inwoners, bedrijven en instellingen betrekken. 7.8 Activiteiten Beheer en Onderhoud toespitsen op hoofddoelen.
8. (Te) verantwoorde(n) inzet van gemeentelijk vastgoed	8.1 Er is een kernportefeuille gemeentelijk vastgoed vastgesteld door op basis van beleidsmatige en financiële kaders keuzes te maken ten aanzien van de inzet of het afstoten van gemeentelijk vastgoed. 8.2 Doelmatige instandhouding gemeentelijk (kern)vastgoed, inclusief buitensport-complexen, passend binnen de financiële kaders, waaronder waar mogelijk het overhevelen verantwoordelijkheid en gebruikerslasten naar contractanten. 8.3 Gemeentelijk (kern)vastgoed voldoet aan eisen wet- en regelgeving, ook in het kader van duurzaamheid. 8.4 Het gemeentelijk (kern)vastgoed is onderhouden op basis van een conditie-gestuurd (verduurzaamd) Meerjaren Onderhoudsplan. 8.5 De efficiency van het administratief beheer is verbeterd met betrekking tot opslag van data in het vastgoedbeheerssysteem, waaronder tekeningen- en contractbeheer. 8.6 Optimalisatie gebruik objecten door combinatie van diensten, in samenwerking met beleidsdiensten.

Dit zijn onze doelstellingen en activiteiten voor 2022

1 Realiseren aantrekkelijk woon- en leefklimaat

1.1 Opzetten stedelijke programmering

Meer woningbouw claimen bij provincie en rijk om aantrekkingskracht als woonstad te vergroten. Meer inwoners, meer inkomsten, meer economische leefbaarheid. Versnellen en verhogen woningbouwprogramma waar mogelijk.

Er worden nieuwbouwwoningen gerealiseerd binnen de uitleggebied ScheldeVesting en Markiezaten en de locaties zoals opgenomen in de woningbouwprogammering. We beogen daarbij eenzelfde productie te bereiken als de afgelopen paar jaar, circa 230 woningen per jaar.

We faciliteren plannen op prioritaire locaties in/rond het centrum. Inbreidingslocatie om de stad compleet te maken.

In 2022 opstellen en vaststellen van de Regionale InvesteringsAgenda (RIA). Het ontwikkelplan (2021) vormt een kaderstellend en richtgevend document voor de uitwerking van de RIA. De RIA komt met concrete projecten voor extra (betaalbare) nieuwe woningen.

In 2022 opstellen van de woonzorgvisie voor de gemeente Bergen op Zoom voor de periode 2023 – 2027 die aansluit bij de lokale en regionale ontwikkelingen. Centraal staat de opgave om te zorgen voor voldoende en geschikte woningen op de juiste plek, met de mogelijkheid van voldoende zorg en ondersteuning.

1.2 Op peil brengen en houden van voorzieningen in wijken en kernen

De lopende en met Stadlander afgesproken herstructureringen in Gageldonk-West en Vogelenzang worden doorgezet. Met beide plannen worden respectievelijk een wijkcentrum en dorpscentrum vernieuwd betreffende bebouwing en openbare ruimte.

1.3 Vitaal buitengebied

Voor het buitengebied van Bergen op Zoom zal een visie opgesteld worden. In deze visie worden richtlijnen voor de inrichting van het buitengebied vastgelegd. De visie buitengebied ziet grofweg op de plangebieden van de bestemmingsplannen 'Nood', 'Oost' en 'Zuid'. De Auvergnepolder ligt binnen het plangebied van 'Noord' en maakt daardoor deel uit van de visie buitengebied. Daarnaast zal onder andere aandacht worden besteed aan vrijkomende agrarische bedrijfsbebouwing, de overgang 'stad-land' en de effecten van het buitengebied op de stad en vice versa.

1.4 Werken aan Leefbaarheid en stedelijke vernieuwing

De lopende en contractueel afgesproken herstructureringen in Gageldonk-West, Fort Zeekant en Vogelenzang worden doorgezet. In Gageldonk-West betreft dit het wijkcentrumplan, het deel Vijverberg Zuid en herinrichting van de omgeving rondom de Populierenbuurt. In Fort Zeekant betreft het de verdere uitvoering van het gedeelte voor het Scheldebalkon. In Vogelenzang volgt de laatste 4e fase rondom sloop-nieuwbouw van De Leeuwerik. Nieuwe herstructureringen en/of beleid wordt niet opgepakt vanwege beperkte ambtelijke capaciteit.

1.5 Aanpakken leegstand en transformatie

Beleidsvisie is gewenst om een samenhangende transformatie op gang te brengen op diverse plekken in de stad. Al geruime tijd zijn diverse beleidsnotities van taakveld Ruimte & Economie verouderd die hiervoor wel nodig zijn. Denk daarbij aan beleid op onderwerpen als: detailhandel, bedrijventerreinen en horeca. Daarnaast is ook behoefte aan vernieuwing van beleid op aanverwante onderwerpen, zoals de havenvisie, een visie op de Boulevard en een visie op het buitengebied. De gemeente heeft een stip aan de horizon nodig die leidt tot die nieuwe investeringsdynamiek en samenhangende transformatie. Dat betekent niet dikke visies met regels en kaders. Wel moet de ambitie van de gemeente op de ruimtelijke – en economische ontwikkeling worden verwoord en verbeeld. Het gaat vooral om herijken van verouderd beleid en dat te doen op integrale wijze, dus met zoveel mogelijk focus over het verbinden van taakvelden in het aandachtsgebied. Het levert actueel beleid op ter concretisering van de Toekomstvisie en de Omgevingsvisie.

In 2022 wordt gestart met het maken van een Kadernota Ruimte en Economie die wordt uitgewerkt middels de volgende visies:

1 Visie op Bedrijventerreinen
2 Visie op de Boulevard
3 Visie op Plein 13
4 Binnenstadsvisie
5 Havenvisie
6 Visie Buitengebied
7 Visie op commerciële voorzieningen (detailhandelsbeleid + horecavestigingsbeleid)

1.6 Handhaven omgevingskwaliteit

Verbeteringsinvesteringen stoppen. Er wordt ingezet op handhaven van het kwaliteitsniveau van de omgeving.

1.7 In gang gezette verbindingen van groene en blauwe omgeving worden heroverwogen en nieuwe verbindingen worden niet aangegaan

Vanaf dit jaar worden de bermen en sloten in veel gemeenten in West-Brabant op een andere manier gemaaid. Het gaat om een samenwerking tussen 13 West-Brabantse gemeenten, waterschap Brabantse Delta, Staatsbosbeheer en het Bijenlandschap.

1.8 Business case: uitbesteden onderhoud openbare ruimte

Businesscase uitbesteden onderhoud openbare ruimte is in 2021 uitgewerkt en gepresenteerd aan het college en de raad. In de uitwerking van de businesscase is een vijftal mogelijke scenario's voorgelegd. De raad heeft kennisgenomen van de mogelijke scenario's voor het onderhoud van de openbare ruimte waarbij vooral ingezet dient te worden op een verder gaande gemeentelijke samenwerking. Door verdere schaalvergroting is mogelijk op termijn een besparing te behalen. In 2021 en 2022 zullen hiervoor oriënterende gesprekken voor worden gevoerd.

2 Realiseren goed werkende woningmarkt, binnenstedelijk transformeren met korte procedures

2.1 Weten wat er speelt op de woningmarkt

Op basis van actuele gegevens worden de ontwikkelingen op het gebied van wonen structureel (per kwartaal) gemonitord. Over nieuwbouw maar ook over de

bestaande woningvoorraad. Daarnaast geeft de woonbarometer elk kwartaal inzicht over ontwikkelingen op de woningmarkt. Omdat cijfers over de woningmarkt niet alles zeggen, delen en verbinden we onze analyses met de lokale kennis. Hierover gaan we ook in gesprek met externe woonpartners middels een rondetafelgesprek. Ook de actuele woonvisie 2020 – 2024 geeft inzicht in de lokale behoefte.

2.2 Voldoende woningen voor alle doelgroepen in gemeente en regio Bergen op Zoom (vraag en aanbod sluiten op elkaar aan, ook gelet op de langere termijn)
Ook het komend jaar moeten zo'n 230 woningen in totaal opgeleverd gaan worden. De gerealiseerde woningen (opgeleverde woningen) worden per kwartaal gemonitord. De ontwikkeling van deelgebieden Schelde Vesting, Markiezaten en overige ontwikkellocaties loopt gewoon door.

2.3 Een gevarieerd en onderscheidend woningaanbod
Zorgen voor voldoende woningen, een gevarieerd aanbod en de woningen aan laten sluiten bij de behoefte van de huidige en toekomstige inwoners. We zorgen waar kan voor een flexibel woonprogramma en spelen zo in op veranderingen in bevolkingsomvang en samenstelling.

We maken prestatieafspraken met Stadlander op basis van de actuele woonvisie 2020 – 2024 'aangenaam wonen in Bergen op Zoom'.

2.4 Een flexibel woningbouwprogramma
De woningbouwprogrammering wordt jaarlijks geactualiseerd.
Streven naar een flexibel woonprogramma en zo inspelen op de verandering in bevolkingsomvang en samenstelling.

3 Duurzame economische ontwikkeling

Zie programma 3.

4 Bergen op Zoom is goed bereikbaar, toegankelijk en verkeersveilig

4.1 Stimuleren fiets en OV als alternatieven voor de auto
Met de realisatie van de snelfietsroute tussen Roosendaal en Bergen op Zoom in 2022/2023 dragen wij bij aan een fietsstimulering. Wij evalueren het gebruik van de deelfietsen die, in het kader van de pilot gedeelte mobiliteit, op 10 locaties in Bergen op Zoom gerealiseerd zijn. Daarnaast wordt ook Bravoflex geëvalueerd wanneer de reizigersaantallen na de Covid-19 periode normaliseert. Door de realisatie van het nieuwe verkeersregime in het centrum in de zomer 2022 maken wij fietsen in de binnenstad aantrekkelijker en veiliger.

4.2 Voldoende en goede parkeerplaatsen voor auto's
Dagelijkse monitoring van de parkeersituatie in het gereguleerd gebied zorgt voor een accuraat beeld van de parkeersituatie. Dit maakt accuraat acteren op basis van de knelpunten en behoefte mogelijk. Buiten het gereguleerd gebied reageren wij op klachten en meldingen. Bij nieuwbouw en of verbouw dient de Nota Parkeernormering altijd als uitgangspunt als het niet al passend is in het geldende bestemmingplan.

4.3 Verdere digitalisering parkeren en vervoer (Voorbereid op Mobility as a Service (MaaS))
Door de steeds slimmer wordende techniek komt steeds meer data tot onze beschikking. Dit is nog fragmentarisch op thema. Het samenbrengen van deze data van alle thema's wordt met marktpartijen en provincie besproken. Voor wat betreft het OV en verkeersveiligheid zitten wij direct aan tafel bij de provincie. Wat betreft parkeren spreken wij regelmatig met marktpartijen. Dit houdt onze aandacht in 2022, maar wij zijn als gemeente hierbij afhankelijk van de voortgang die op dit dossier op provinciaal/landelijk niveau en in de markt wordt geboekt. Aanhaken bij eenduidige systemen is belangrijk om informatie bij burgers te krijgen.

4.4 Snelle regionale busverbindingen met fietsparkeervoorzieningen bij de haltes
In 2022 vindt evaluatie plaats van de pilot gedeelde mobiliteit. Hierin wordt de Bravofiets (deelfietsen) en fietsparkeervoorzieningen tegen het licht gehouden. De invloed van Covid-19 is van belang, omdat de gebruikscijfers hier sterk door beïnvloed zijn.

4.5 Kleinschalig OV in de wijken en kernen (Voorbereid op MaaS)
In 2022 vindt evaluatie plaats van de volgende onderdelen: pilot gedeelde mobiliteit, Bravoflex en haltes. De nieuwe concessie is verschoven van 2023 naar 2025. Hierdoor ontstaat een overgangsperiode, waarbij de genoemde evaluatie nog bij kan sturen, waar nodig.

4.6 Goede fietspaden in asfalt en verlichting en voldoende fietsparkeerplaatsen
Bij het stimuleren van fietsen horen ook goede fietspaden en fietsvoorzieningen. De hoofdfietsroutes moeten worden voorzien van voldoende kwaliteit in verharding. Bij vervanging dient het uitgangspunt te zijn dat tegels vervangen worden door asfalt of beton. Bij (her)inrichting wordt rekening gehouden met de nieuwe e-bikes en Speed Pedelec.

Wij zorgen voor voldoende fietsparkeerplaatsen nabij voorzieningenclusters en centrale openbaar vervoer halten, zodat overstappen op trein, bus, taxi of te voet makkelijk kan.

4.7 Kwaliteitsbehoud in de openbare ruimte door groot onderhoud
Alternatieven onderzoeken voor levensduurverlengde maatregelen in plaats van vervanging. Omdat er beperkte middelen zijn om te investeren dient er meer ingezet te worden op groot onderhoud. Er is op dit moment vanuit de moederkredieten gerekend met eenheidsprijzen voor 1 op 1 vervanging en niet met een kwalitatieve verbetering van situaties. Om dit te ondervangen wordt meer dan voorheen de integrale afstemming gezocht binnen de disciplines van Beheer & Onderhoud, als ook met andere clusters binnen het fysieke domein en externe partners.

4.8 Doorstroming van autoverkeer rond de stad verbeteren. In de stad meer ruimte voor fietser en voetganger
Vanuit het Rijk, provincie en Regio West-Brabant ligt de focus op intelligente verkeerslichten (I-vri's). In samenwerking met deze hogere overheden wordt waar mogelijk uitvoering gegeven aan de implementatie van deze I-vri's. In 2022 staan tenminste 4 kruispunten met vri's op de planning om aangepakt te worden.

4.9 Afwikkeling verkeer op knooppunten Zoomland (incl. afrit 28) en Markiezaten
Wij blijven als gemeente samen met de regio (RWB) aandacht vragen voor de afwikkeling van verkeer op beide knooppunten. Wij werken binnen RWB verband mee aan talking-logistics, betrouwbaar wegennet en smart-mobility wat bij moet dragen aan de vermindering van de knelpunten. Wij zijn als gemeente slechts adviserend en lobbyend naar Rijkswaterstaat als wegbeheerder. Primair gaan wij niet over deze knooppunten.

4.10 Temporiseren in de aanpak verkeersveiligheid waar verantwoord
Uitvoeren van het provinciaal en regionaal verkeersveiligheidsplan 2020-2023. Voor Bergen op Zoom koppelen wij deze uitvoering aan onze beheerprojecten, zoals Halsterseweg Noord, Antwerpsestraatweg en wegen in Vestinggronden Noord. Binnen deze projecten ligt de focus op het verbeteren van de verkeersveiligheid.

4.11 Verkeersonderzoeken/ -studies houden bij grootschalige wijzigingen
Door het beschikbaar gestelde budget van € 50.000 voor verkeerstudies/ -onderzoeken kan er bij grootschalige wijzigingen een gewenst verkeersonderzoek gedaan worden. Bijvoorbeeld bij grootschalige inbreidingslocaties, drukker wordende transportroutes en bij problematiek op (hoofd)fietsroutes. Met onderzoek kan aangetoond worden of er bijgestuurd moet worden en met welke oplossing er verbetering optreedt.

4.11 Meer elektrische laadpalen op straat en meer ruimte voor deelauto's
De aangekondigde wetswijziging aangaande koppeling betaald parkeren en emissie-loze voertuigen is door de val van het kabinet niet doorgegaan. Op basis van de Nationale Agenda Laadinfrastructuur hebben wij ons nieuwe laadpalenbeleid Bergen op Zoom vastgesteld, waarbij een open marktmodel het uitgangspunt is. Hierdoor worden niet alleen bij verzoeken van burgers laadpalen geplaatst, maar ook op basis van behoeftebepaling. Parkeerbeheer monitort het gebruik van de laadpalen in de parkeergarages en breidt deze indien nodig op basis van behoefte uit.

Bij nieuwbouw en ombouw van bestaand vastgoed wordt binnen de mogelijkheden bekeken of deelmobiliteit (deelauto's) tot de mogelijkheden behoort. Onder andere in Scheldevesting en Halsteren centrum komen deelauto's beschikbaar. Als gemeente hebben wij sinds de zomer van 2021 ook twee deelauto's tot onze beschikking.

5 Vitale binnenstad

Zie programma 3 onder 1.2.

6 Omgevingswet

Op 1 juli 2022 treedt naar verwachting de Omgevingswet in werking. Voor de invoering hanteren we de Roadmap 2022 van de VNG als leidraad. We zorgen ervoor dat onze werkprocessen en ondersteunde applicaties Omgevingswetproof zijn. We hebben het instrumentarium in de basis op orde en onze medewerkers beschikken over voldoende kennis en kunde om conform de (geest van de) wet te kunnen werken.
In 2022 betekent dit:

- vaststelling van de middels co-creatie tot stand gekomen Omgevingsvisie 1.0 en het verder organiseren van de uitvoeringskracht door het ontstane netwerk uit te bouwen en te versterken;
- een basisregelset voor het Omgevingsplan en het geven van verdere invulling aan dit instrument;
- werkprocessen (o.m. vergunningverlening, vooroverleg, handhaving en toezicht) zijn ingericht, worden geïmplementeerd en waar nodig aangepast en verder geoptimaliseerd;
- de benodigde applicaties zijn geïmplementeerd en getest;
- opleidingen en trainingen zijn georganiseerd;
- communicatie intern en extern is vormgegeven.

7 Passend aanbod voorzieningen voor schoon, heel en veilig

7.1 Onderhouden van openbare ruimte tegen vooraf vastgestelde kwaliteit passend binnen financiële kaders.
In toenemende mate is sprake van meldingen over zwerfvuil en verloedering van de openbare ruimte. Om de beleving van de stad positief te beïnvloeden wordt in de begroting 2022 voorgesteld om met name op de invalswegen en de recreatieve gebieden de IBOR-beeldkwaliteit voor het thema reiniging (waaronder ook zwerfafval) van een C-niveau te verhogen naar een B-niveau. Op jaarbasis gaat dit over een uitzetting van de begroting met € 97.000.

7.2 Uitvoeren van vervangingsprojecten op basis van reconstructie.
Sinds 2020 beschikken wij over een concept programmering van geplande reconstructies met een horizon van tien jaar. Die wordt jaarlijks herijkt, waarbij de technische staat van de riolering leidend is. In de praktijk is gebleken dat aanscherpingen in het proces gewenst zijn. Er wordt een voorstel uitgewerkt om te komen tot een vastgestelde programmering van drie jaar. Voor de periode vier tot zes jaar is sprake van een voorlopige programmering waarbij de samenwerkingsprojecten vastliggen en voor de periode van zeven tot tien jaar sprake is van een voorlopige programmering waarbij een oriëntatie is op samenwerking. Belangrijk hierin is ook de samenwerking met externe partijen, waaronder Stadlander en de nutsbedrijven.

7.6 Bevorderen integraliteit bij vervangings- en nieuwe projecten tussen Beheer & Onderhoud, Wonen & Leven en Werken & Recreëren.
Vanaf 2021 is ook het cluster Wonen & Leven en Werken & Recreëren vertegenwoordigd in de Projectendriehoek en wordt ook periodiek overlegd met de projectleiders binnen deze clusters. In deze overleggen wordt waardevolle informatie gedeeld die van invloed kan zijn op de integrale programmering, omdat sprake kan zijn van bijdragen van externe partijen voor het onderhoud in de openbare ruimte, dan wel sprake is van projecten waarop subsidies kunnen worden verkregen van de provincie.

Dienstverlening
Een belangrijk onderdeel binnen de dienstverlening in de richting van de inwoners en bezoekers van onze gemeente is het kunnen maken van meldingen. Dit kan te maken hebben met een gebrek in de openbare ruimte maar ook bijvoorbeeld bij overlast. Op dit moment wordt gebruik gemaakt van een webformulier gekoppeld aan het Zaaksysteem, de BuitenBeterApp en de applicatie straatlamp.nl.

De verschillende vormen die in de loop van de tijd in gebruik zijn genomen zorgen voor een arbeidsintensieve bedrijfsvoering en een onduidelijke berichtgeving in de richting van de melders die gebruik maken van de BuitenBeterApp. De arbeidsintensieve bedrijfsvoering wordt mede veroorzaakt doordat meldingen die via de website worden vastgelegd handmatig moeten worden beoordeeld en gecategoriseerd in het zaaksysteem. De gebruikersvriendelijkheid voor de melder maar ook het efficiënt kunnen opvolgen van de meldingen en de melder op een juiste manier te informeren, maakt het noodzakelijk om de huidige werkwijze en inrichting van de systemen te evalueren en over te gaan op een herinrichting of over te gaan op een andere applicatie. Inmiddels is daarom een werkgroep gestart met nadere analyse van de problematiek waarbij mogelijk een marktverkenning plaats zal vinden zodat op een weloverwogen manier een voorstel kan worden gepresenteerd. De belangrijkste reden om afscheid te gaan nemen van de huidige werkwijze is omdat daarmee de dienstverlening in de richting van de inwoners en bezoekers van onze gemeente kan worden verbeterd.

8 (Te) verantwoorde(n) inzet van gemeentelijk vastgoed

8.1 Kernportefeuille gemeentelijk vastgoed
Er zijn onder invloed van nieuwe inzichten over beleidsmatige en financiële kaders integraal afgewogen keuzes gemaakt ten aanzien van de inzet of het afstoten van gemeentelijk vastgoed. 15 met de gemeenteraad overeengekomen objecten zullen in de periode 2021-2024 versneld verkocht/afgestoten gaan worden. Er wordt met participatie vanuit de samenleving bekeken hoe en of wij als gemeente (al) ons erfgoed en monumenten in bezit moeten blijven houden. Op basis van de uitwerking en uitvoering van verschillende businesscases wordt scherper gesteld of vastgoed wel of niet tot de kernportefeuille moet blijven behoren.

8.2 Doelmatige instandhouding gemeentelijk (kern) vastgoed, inclusief buitensportcomplexen
Er is een herziene meerjaren onderhoudsbegroting uitgewerkt en vastgesteld, passend binnen de financiële kaders. Waar mogelijk worden verantwoordelijkheden en gebruikerslasten naar contractanten overgeheveld. Uitvoering daarvan wordt meegenomen in de uitwerking van verschillende businesscases welke benoemd zijn in het focusakkoord.

8.3 Gemeentelijk (kern)vastgoed voldoet aan eisen wet- en regelgeving, ook in het kader van duurzaamheid
Er wordt gewerkt aan een plan van aanpak waarin als speerpunt is opgenomen hoe de verplichte verduurzaming (tijdig) efficiënt uitgevoerd gaat worden in het kader van werk met werk maken.

8.4 Het gemeentelijk (kern)vastgoed is onderhouden op basis van een conditie-gestuurd Meerjaren Onderhoudsplan.
Conform de NEN 2767 worden periodieke conditiemetingen uitgevoerd. De resultaten worden verwerkt in een meerjaren onderhoudsprogramma (MJOP). Vanuit dit MJOP wordt jaarlijks vastgesteld welke onderhoudsactiviteiten noodzakelijk zijn.

8.5 De efficiency van het administratief beheer is verbeterd met betrekking tot opslag van data in het vastgoedbeheerssysteem, waaronder tekeningen- en contractbeheer.
Het administratief beheer verbetert gestaag.

8.6 Optimalisatie gebruik objecten door combinatie van diensten, in samenwerking met beleidsdiensten.
Uitvoering hiervan wordt meegenomen in de uitwerking van verschillende businesscases welke benoemd zijn in het focusakkoord.

Indicatoren

Omschrijving indicator	Gemeenten landelijk	BoZ 2019	BoZ 2020	Bron
Gemiddelde WOZ-waarde per € 1.000,-	270 (2020)	218	231	Waarstaatjegemeente.nl (CBS - Statistiek Waarde Onroerende Zaken)
Aantal nieuwgebouwde woningen aantal per 1.000 woningen	8,9 (2020)	15	3,6	Waarstaatjegemeente.nl (Basisregistraties adressen en gebouwen – bewerking ABF Research)
Demografische druk in percentage	70,1 (2021)	73,4 (2020)	74 (2021)	Waarstaatjegemeente.nl (CBS – Bevolking - bewerking ABF Research))
Volksgezondheid en Milieu: omvang huishoudelijk restafval kg per inwoner	161 (2019)	173	{-}	Waarstaatjegemeente.nl (CBS – statistiek huishoudelijk afval)

Voor een uitgebreide toelichting en opmerkingen bij de vermelde bovenstaande indicatoren verwijzen wij u naar het indicatoren overzicht opgenomen in programma 1.

Kaderstellende documenten voor het programma

Beleidsnota	Vastgesteld
Visie Verkeer en Parkeren	2012
Beleidsnota Parkeren	2013
Verkeersplan	2014
Strategische visie Theodorushaven	2009
Ruimtelijke Visie West Brabant	2009
Gebiedsvisie Brabantse Wal – Bergen op Zoom Oost	2010
Structuurvisie Bergen Op Zoom 2030	2011
Beleidsvisie Materieel erfgoed	2013
Meerjaren ontwikkeling Programma Stedelijke Vernieuwing 2010-2014	2010
Woonvisie 2020 – 2024 'aangenaam wonen in Bergen op Zoom'	2020
Detailhandelsvisie	2016
Integrale aanpak leegstand	2016
Visie en actieplan Brede aanpak binnenstad	2016
Startfoto lokale economie	2016
Notitie Woonwagenbeleid Bergen op Zoom	2015
Integraal Beheerplan Openbare Ruimte	2017
Nota gemeentelijk Vastgoed	2012
Meerjaren onderhoudsplan Vastgoed 2021-2030	2020
Nota Ruimtelijke kwaliteit	2019

Verbonden partijen	Omschrijving hoe de verbonden partij bijdraagt aan doelstelling van de gemeente
Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant (OMWB)	De Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant werkt in opdracht van de deelnemende gemeenten en de provincie aan een leefbare en duurzame regio. Ze maakt omgevingsvergunningen voor de deelactiviteit milieu en controleert of bedrijven zich aan de regels houden. Bijdrage voor de gemeente in 2022: € 1.392.981
SAVER NV	De uitvoering van afvalinzameling- en reinigingsdiensten.
Parkeerbeheer Bergen op Zoom BV	Uitvoering van het gemeentelijk parkeerbeleid op basis van een dienstverleningsovereenkomst. De werkzaamheden betreffen onder meer de afgifte van parkeervergunningen, het toezicht op het betaald parkeren, de verwerking van de parkeerinkomsten en het toezicht in gemeentelijke parkeergarages en dergelijke.
NV Aangenaam Bergen op Zoom	• Het kopen, verkopen, in erfpacht uitgeven, verhuren of in huurkoop geven van gronden geschikt voor industrievestiging; • Het bouwen, kopen, of huren enerzijds en het verkopen, verhuren of in huurkoop geven anderzijds, van bedrijfsgebouwen; • De promotie van Bergen op Zoom als aantrekkelijke vestigingsplaats.

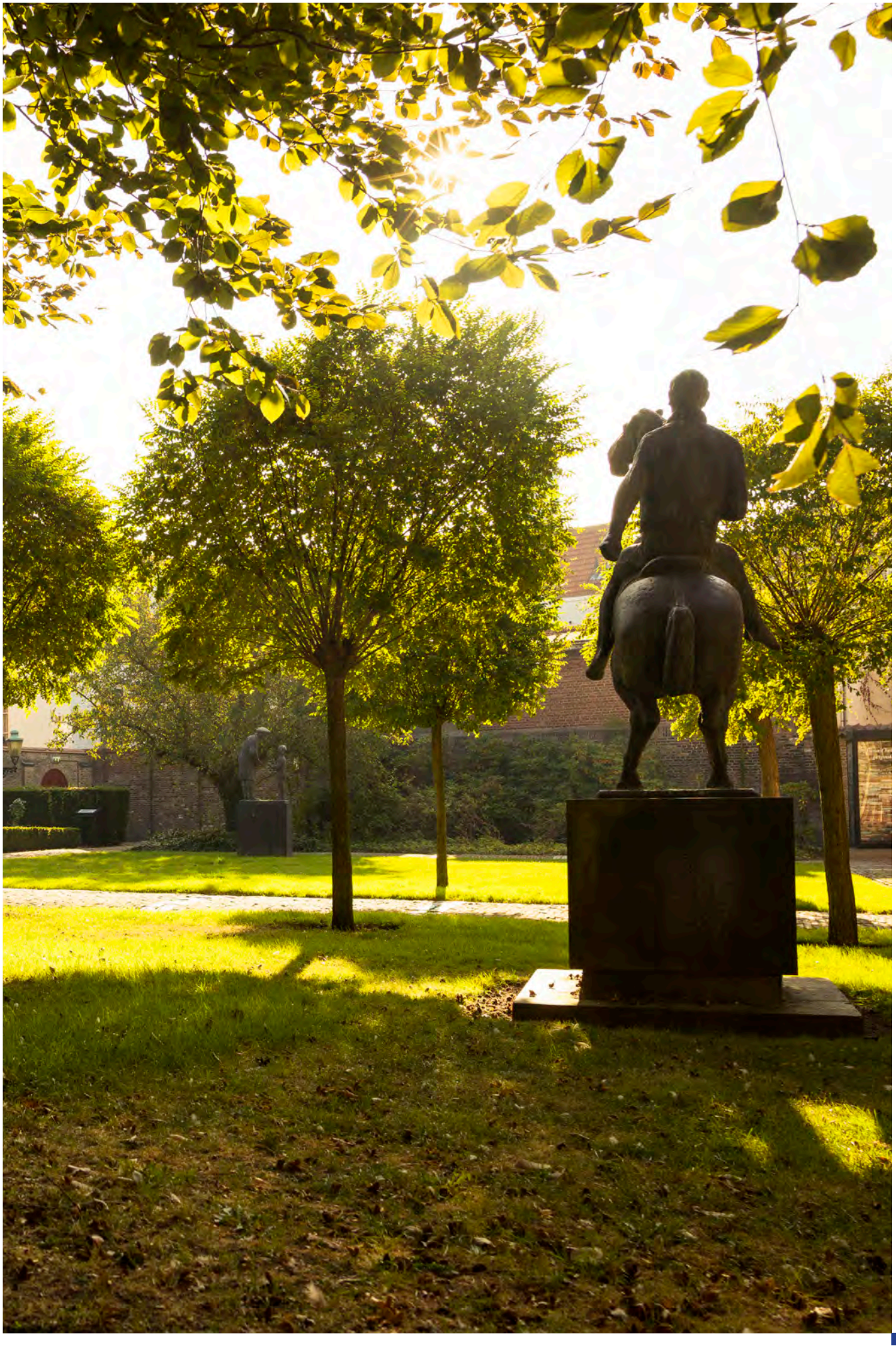

Wat mag het kosten?

x € 1.000 **Productgroep**	**Realisatie 2020**	**Begroting 2021**	**Begroting 2022**	**Begroting 2023**	**Begroting 2024**	**Begroting 2025**
P0401 Beheer openbare ruimte						
Baten	923	661	470	390	390	390
Lasten	13.816	15.129	16.476	16.586	16.800	17.000
Totaal saldo van baten en lasten	**12.893**	**14.468**	**16.006**	**16.196**	**16.409**	**16.610**
Onttrekkingen reserves	77	77	77	77	77	77
Stortingen reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	**12.816**	**14.391**	**15.929**	**16.119**	**16.333**	**16.533**
P0402 Afval en riolen						
Baten	21.462	21.993	23.162	23.664	24.165	24.167
Lasten	15.699	16.715	17.378	18.239	19.028	18.996
Totaal saldo van baten en lasten	**-5.762**	**-5.277**	**-5.785**	**-5.425**	**-5.138**	**-5.171**
P0403 Stedelijke en ruimtelijke ontwikkeling						
Baten	21.255	47.337	30.749	-6.252	14.544	-6.571
Lasten	21.938	49.346	32.329	-3.025	18.071	-3.412
Totaal saldo van baten en lasten	**683**	**2.010**	**1.580**	**3.227**	**3.527**	**3.159**
Onttrekkingen reserves	1.237	1.677	1.632	1.051	456	96
Stortingen reserves	4.597	4.006	3.275	2.040	947	986
Resultaat	**4.043**	**4.339**	**3.223**	**4.216**	**4.018**	**4.049**
Totaal programma 4 Woon- en leefomgeving						
Baten	43.640	69.991	54.382	17.802	39.100	17.986
Lasten	51.453	81.191	66.183	31.801	53.898	32.584
Totaal saldo van baten en lasten	**7.813**	**11.201**	**11.801**	**13.998**	**14.798**	**14.598**
Onttrekkingen reserves	1.314	1.754	1.708	1.128	533	172
Stortingen reserves	4.597	4.006	3.275	2.040	947	986
Resultaat	**11.097**	**13.453**	**13.368**	**14.911**	**15.212**	**15.411**

Toelichting op de cijfers

Bedragen * € 1.000,-

Beginstand Kaderbrief 2022-2025	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Lasten	54.875	44.197	45.444	45.444
Baten	68.021	58.541	59.998	59.998
Saldo	**13.146**	**14.344**	**14.554**	**14.554**
Kaderbrief	119	69	69	69
Salarisbegroting	130	130	130	130
Indexering begrotingsposten	112	105	105	109
Kapitaallasten	213	331	326	321
Onderhoud gebouwen	-137	-137	-137	-137
Kadernota ruimte en economie	200	0	0	0
Dablab	-79	-79	-79	-79
Investeringsfonds Stedelijke Vernieuwing (ISV)	-87	201	199	195
Container terminal (MCT)	-96	0	0	0
Verkoop woonwagen standplaatsen	-175	0	0	0
Verhogen beeldkwaliteit reiniging	97	97	97	97
Focusakkoord:				
BC Vastgoed	-40	0	0	0
Grondexploitatie	0	-133	13	13
Overige wijzigingen	-36	-17	-64	139
Eindtotaal	**13.368**	**14.911**	**15.212**	**15.411**

Begrotingsmutaties

Kaderbrief

Bij de Kaderbrief zijn extra middelen beschikbaar gesteld voor het houden van verkeersstudies (€ 50.000 structureel) en voor het opstellen van een woonzorgvisie (€ 50.000 incidenteel in 2022). Daarnaast heeft vanuit de Begroting 2022 van de verbonden partijen Belasting Samenwerking West-Brabant (BWB) en Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant (OMWB) een bijstelling plaatsgevonden (€ 19.000 structureel nadeel).

Salarisbegroting

De salariskosten zijn geïndexeerd met 1,7% hetgeen tot een stijging heeft geleid van € 130.000.

Indexeren begrotingsposten

Zowel de uitgavenbudgetten als de inkomsten zijn, zoals afgesproken in de Kaderbrief, geïndexeerd met 1,6%. De uitgaven zijn hierdoor met € 231.000 toegenomen. De inkomsten komen hierdoor € 119.000 hoger uit.

Kapitaallasten

De kapitaallasten nemen structureel toe met circa € 213.000 in 2022 oplopend naar € 321.000 in 2025. Dit wordt veroorzaakt doordat de kapitaallasten van de moederkredieten worden begroot op programma 5. Wanneer kredieten vanuit het moederkrediet beschikbaar worden gesteld, worden deze kapitaallasten begroot op de producten waar ze betrekking op hebben.

Onderhoud gebouwen

In de raadsvergadering van 17 december 2020 is de meerjaren onderhoudsbegroting 2021-2030 gemeentelijk vastgoed vastgesteld. De financiële vertaling heeft plaatsgevonden in de Begroting 2022. Tevens heeft er voor de Begroting 2022 een actualisering plaats gevonden waarbij onder andere rekening is gehouden met de besparingen op onderhoud voortkomend uit de business cases vastgoed en sport. Het jaarlijks bedrag dat in de voorzieningen wordt gestort, inclusief de besparingen door de business case vastgoed en sport, is niet gewijzigd. Er is wel sprake van een verschuiving tussen programma's.

Kadernota Ruimte en Economie

Op ruimtelijk/economische gebied is de noodzaak om te komen tot een kaderstelling op het gebied van ruimte en economie van groot belang. Veel van het beleid op dit terrein kent onvoldoende samenhang, is verouderd of niet ingevuld. Voor deze inhaalslag is inhuur van externe capaciteit en expertise nodig. Het gaat hierbij om het opstellen van een kaderstellende nota Ruimte en Economie en een 7-tal nota's die dit kader verder invullen. Denk daarbij aan de nota's bedrijventerreinen, binnenstad, de Boulevard, Plein 13, de Haven, buitengebied, horecavestiging/detailhandel. Voor dit project is in 2022 (met een uitloop naar 2023) een bedrag van € 200.000 nodig.

Dablab

In 2021 zijn meerdere ruimtes van het Dablab verhuurd dan bij begroting 2021 was verondersteld. Dit leidt tot extra huuropbrengsten in 2021 en verdere jaren. Vanwege de verhuur van extra ruimtes moeten er ook meer extra kosten worden gemaakt om deze ruimtes te kunnen exploiteren. Per saldo resulteert dit in structureel voordeel van € 79.000.

Investeringsfonds Stedelijke Vernieuwing (ISV)

Naast de subsidie leveren wij zelf ook een bijdrage aan de realisatie van ISV-projecten. Ons aandeel was niet correct opgenomen in de Begroting 2021. Voor de Begroting 2022 is dit gecorrigeerd zodat het gemeentelijke aandeel jaarlijks weer circa € 850.000 bedraagt.

Containerterminal (MCT)

De verwachting is dat de huidige containerterminal in het eerste en tweede kwartaal van 2022 nog zal worden gebruikt. Omdat dit eerder niet was voorzien, is de huuropbrengst daarvan voor 2022 in de Begroting 2022 opgenomen, dat geldt ook voor de bij die huuropbrengst behorende afboeking van de boekwaarde van de containerterminal.

Verkoop woonwagenstandplaatsen

De verkoop van de woonwagenstandplaatsen loopt door in 2022. Het netto voordeel bedraagt € 175.000 voor 2022.

Zwerfval

Voorgesteld wordt om voor het onderdeel reiniging de beeldkwaliteit op de invalswegen te verhogen van C naar B. Er wordt gekozen voor de invalswegen, omdat zij met name de eerste indruk geven van de stad. De kosten hiervan bedragen structureel € 77.000. Daarnaast wordt voorgesteld om de beeldkwaliteit voor het onderdeel reiniging bij recreatiegebieden te verhogen naar niveau B. De verwachte kosten hiervan bedragen € 20.000.

3e Uitwerking Focusakkoord

Business case Vastgoed
De verkoop van vastgoed panden vraagt om een secuur proces. Hierdoor zal naar verwachting een aantal verkoopopbrengsten pas in 2022 worden gerealiseerd in plaats van in 2021. Het voordeel voor 2022 bedraagt op dit programma € 40.000.

Grondexploitatie
In de 1e begrotingswijziging (1e uitwerking van het Focusakkoord) en in de 2e uitwerking van het Focusakkoord was ervan uitgegaan dat de Wal 2 vanaf 2023 in exploitatie wordt genomen. De ombuiging kan in positieve zin worden bijgesteld. Het is namelijk zeer realistisch dat de raad kan worden voorgesteld in 2022 om in dat jaar de grondexploitatie Wal 2 te openen, in plaats van in 2023 zoals eerst was voorzien. Dat betekent dat de ombuiging vanwege Wal 2 van € 133.000 per jaar al vanaf 2023 kan worden opgenomen. In de 2e begrotingswijziging was een voordeel voorzien van € 146.000 vanaf 2024. Het bedrag wijkt gering af doordat in 2020 de boekwaarde van de grond is verlaagd.

Programma 5

Bedrijfsvoering, financiën en dienstverlening

Wat hebben we in 2022 bereikt?

Bedrijfsvoering

Hoofddoelen	Subdoelen
1. Een moderne service-gerichte organisatie: Dienstbaar, wendbaar, innovatief, effectief en efficiënt	1.1 De organisatieontwikkeling staat ten dienste van de samenleving en het bestuur. De organisatie functioneert sober en doelmatig. 1.2 De organisatieontwikkeling is tot op elk niveau in de organisatie bekend, iedereen snapt waarom verandering nodig is en handelt daarnaar. 1.3 Goed werkgeverschap en HR-beleid, gericht op optimaal presteren. 1.4 Aansluiten op technologische ontwikkelingen uit de Digitale Agenda 2020. 1.5 Actief social media gebruik en actuele eigentijdse website. 1.6 Procedures en werkprocessen zijn toekomstbestendig beschreven en efficiënt ingericht; iedere medewerker weet wat zijn/haar taak is en hoe zich dat verhoudt tot het geheel en handelt daarnaar. De lerende organisatie wordt geborgd. 1.7 De informatiehuishouding is wettelijk op orde. 1.8 Goed werkende Planning & Control cyclus. 1.9 Een doelmatig en gedocumenteerde inkoop- en contractmanagementorganisatie.

Financiën

Hoofddoelen	Subdoelen
2. We brengen onze gemeente in een financieel gezonde positie	2.1 We stellen smart geformuleerde doelen voor de indicatoren solvabiliteit, grondexploitatie, exploitatieruimte en belastingcapaciteit. 2.2 De doelstelling t.a.v. de schuldenlast blijft onveranderd. Binnen 8 jaar naar een schuldquote van 90%. De schuldenlast wordt jaarlijks gemonitord en geëvalueerd, mede in het kader van schulden in relatie tot maatschappelijke effecten. 2.3 De weerstandsratio kent als doelstelling 1, met een ondergrens van 0,8. 2.4 Systeem van moederkredieten blijft gehandhaafd. 2.5 Gronden en gemeentelijk vastgoed worden zoveel als mogelijk versneld verkocht of afgestoten. 2.6 Verbonden partijen worden doorgelicht op toegevoegde waarde en doelmatigheid en indien opportuun verlaten. 2.7 Waar mogelijk worden investeringen uitgesteld of afgesteld.

Hoofddoelen

3. Verbeteren van de klanttevredenheid met minimaal 5% in de komende 4 jaar

Subdoelen

3.1 Klanttevredenheid wordt via een 'zoover' systeem continu gemeten en 1 keer per jaar verantwoord aan de gemeenteraad.
3.2 Op basis van Plan-Do-Check-Act wordt gerapporteerd over de verbeteracties inzake klanttevredenheid.
3.3 Klantgerichtheid is een vast bespreekpunt in de jaargesprekken /functioneringsgesprekken van medewerkers.

Dit zijn onze doelstellingen en activiteiten voor 2022

Bedrijfsvoering

1 Een moderne servicegerichte organisatie: Dienstbaar, wendbaar, innovatief, effectief en efficiënt

1.1 Organisatieontwikkeling staat ten dienste van de samenleving en de organisatie functioneert sober en doelmatig.

De organisatie is nooit klaar met ontwikkelen. We willen een organisatie die mee kan bewegen met de ontwikkelingen van de stad. In 2021 is het Plan van aanpak Vernieuwen en verbeteren van de organisatie 'Bergen op Zoom dat ben jij!' vastgesteld door het college en ter kennisname naar de raad gestuurd. Daar wordt op dit moment uitvoering aan gegeven en het zal zijn effect hebben in 2022 (en verder). De raad heeft daarvoor reeds een (meerjarig) ontwikkelbudget beschikbaar gesteld, waarbij de jaarschijf 2022 in deze begroting is meegenomen. Het is belangrijk dat onze organisatie vernieuwt en verbetert. Dit langs de kernwaarden die we samen benoemd hebben: Betrokken, Betrouwbaar, Vooruit, Voor elkaar, Dienstbaar en Integraal denken en werken.

Het is belangrijk om naast de ontwikkelopgave ook de personele bezuinigingen te benoemen die in deze begroting zijn verwerkt conform het Focusakkoord. De personele bezuinigingen zijn voor een groot gedeelte gerealiseerd in 2021, maar voor een deel nog steeds afhankelijk van de voortgang van de Business Cases Cultuur & Sport. Om de rol van goed werkgever te kunnen borgen legt dat het komend jaar een zware druk bij het management en het cluster Personeel en Organisatie.

Het frictiekostenbudget blijven volgen is noodzakelijk, maar ook de matching van goede medewerkers op passende functies, waardoor we minder afhankelijk zijn van krapte op de arbeidsmarkt. We hebben aandacht voor de duurzame inzetbaarheid van medewerkers en streven naar de juiste persoon op de juiste plaats op het juiste moment. Daarbij hebben we aandacht voor begeleiding, aanvullende opleiding en ontwikkeling, het terugdringen van verzuim en vroegtijdig anticiperen op vacatures die ontstaan door vrijwillig vertrek en pensionering. In het 3e of 4e kwartaal 2021 hopen we een voorfase sociaal plan af te spreken met de bonden. De maatregelen die we daarin afspreken, zullen uitvoering krijgen in 2022 en verder, gericht op het zo zorgvuldig mogelijk herplaatsen van medewerkers wiens functies komen te vervallen.

Medewerkers binnen de organisatie zijn opgeleid in lean six sigma. Bij lean is de klantvraag leidend en worden onder andere processen in kaart gebracht en verbeterd om zoveel mogelijk verspilling tegen te gaan en hiermee de klantwaarde te vergroten. Het is de bedoeling om in 2022 deze opgeleide medewerkers organisatiebreed in te zetten op verbetertrajecten of procesoptimalisatie die de dienstbaarheid, effectiviteit en efficiency van de organisatie voor de klant vergroten.

Naast het vergroten van efficiëntie, effectiviteit en dienstbaarheid werken wij in 2022 ook aan het vergroten van de kwaliteit. Wij starten hiermee door het aanstellen van een kwaliteitsaanjager. Deze kwaliteitsaanjager stelt een plan van aanpak kwaliteitsverbetering op met aandacht voor een visie op kwaliteit en kwaliteitsnormen.

1.2 Organisatieontwikkeling is bekend en medewerkers handelen hiernaar

In 2021 is binnen de organisatie 'In gesprek met' ingevoerd. Daarbij wordt gebruik gemaakt van de digitale mogelijkheden om iedere medewerker van de gemeente Bergen op Zoom snel en tegelijkertijd te kunnen informeren. Zeker in een tijd waarin hybride werken in opkomst is, is deze manier van het uitwisselen van informatie goed werkbaar. Er worden gesprekken gevoerd met bestuurders, maar ook krijgen medewerkers de kans om uit te leggen met welke projecten of onderwerpen zij bezig zijn. Ook is er de mogelijkheid om als 'kijker en luisteraar' vragen te stellen aan en direct te reageren op degene die het onderwerp bespreekt. Deze manier van werken maakt het mogelijk om de kennis van de organisatie te vergroten, informatie snel en eenduidig uit te wisselen en daarmee wordt uiteindelijk de kwaliteit van de organisatie verbeterd.

"Maar vooral is In Gesprek Met… een mooie manier om te laten zien hoe mooi en veelzijdig ons werk is en hoe trots we daarop zijn."

Kernwaarden en ruimte voor een persoonlijk plan worden opgenomen in het format voor 'Het Goede Gesprek'. Dit persoonlijk plan ligt in lijn met de doelen die de organisatie gesteld heeft.

1.3 Goed werkgeverschap en HR-beleid, gericht op optimaal presteren.

In 2022 hebben wij het 'hybride werken' geïmplementeerd. Dat betekent dat medewerkers de mogelijkheid hebben om tijd en locatie-onafhankelijk te werken. De keuze wordt niet bepaald door de beschikbare kantoorruimte (of de gewoonte om naar kantoor te gaan) maar het type werk, het doel van de activiteit, de gewenste mate van interactie, de efficiëntie van communicatie en de persoonlijke voorkeuren van medewerkers en klanten. De verwachting is dat de medewerkerstevredenheid hierdoor toeneemt.

Na (en tijdens) een periode van personele bezuinigingen is het belangrijk om aandacht te hebben voor het aantrekkelijk werkgeverschap en een modern HR-beleid. Het blijft een uitdaging om de goede medewerkers aan ons te blijven verbinden door de stijgende werkdruk bij vertrek van medewerkers. We constateren dat vacatures moeizaam opgevuld worden.

Om nieuwe medewerkers zo snel mogelijk effectief in te zetten gaan nieuwe medewerkers op hun eerste werkdag langs de op te richten servicedesk. Deze servicedesk helpt medewerkers bij de inrichting van hun laptop en telefoon en geeft hun instructies om hen zo snel mogelijk digitaal vaardig te maken binnen onze systemen.

1.4 Aansluiten op technologische ontwikkelingen uit de Digitale Agenda 2020

Inmiddels is de digitale agenda 2020 vervangen door een nieuwe digitale agenda 2024 en kent deze drie doelen: Mogelijk maken, Kansen benutten en Duiden en reflecteren. Vanzelfsprekend volgen wij de landelijke ontwikkelingen zoals de implementatie van de Wet Open Overheid, de Samenhangende Objectenregistratie, Single Digital Gateway en Common Ground.

Single Digital Gateway komt voort uit verordening van de Europese Commissie en heeft als doel dat het voor EU-burgers makkelijker wordt om zich te vestigen of te ondernemen in een ander EU-land. De eerste fase wordt in 2022 afgerond en betreft beschikbaarheid van informatie met betrekking tot diensten en producten die grensoverstijgend zijn, zoals het starten van een onderneming op een nieuwe bestemming of een verhuizing. De informatie over deze zogenaamde Single Digital Gateway producten en -diensten komt beschikbaar op de Europese toegangspoort YourEurope.eu.

Common Ground is de informatiekundige visie waarmee gemeenten collectief de informatievoorziening eenvoudiger, flexibeler en slimmer gaan inrichten. Met Common Ground wordt een grote stap gezet in de richting van een open, transparante overheid waarbinnen met inachtneming van de privacyregels gegevens sneller en veiliger kunnen worden uitgewisseld, zowel intern als extern. Het realiseren van Common Ground vergt een transitie, die pas is voltooid als de gegevens in alle relevante informatiesystemen worden gescheiden van de applicaties en processen waarin ze worden gebruikt, om vervolgens vanuit één bron voor de verschillende ICT-oplossingen beschikbaar te komen.

Het jaar 2021 stond met name in het teken van de overgang van ICTWBW naar een nieuwe ICT-dienstverlener. Deze overgang heeft in 2021 een grote impact gehad op de mogelijkheid om technologische ontwikkelingen door te voeren. In 2022 is de overgang naar een nieuwe ICT-dienstverlener gerealiseerd en maken wij gelijktijdig een grote stap in de kwaliteit van deze dienstverlening en onze digitale beveiliging.

1.5 Actief social media gebruik en actuele eigentijdse website

De website is inmiddels vernieuwd en vanuit Communicatie wordt strak toegezien op de inhoud die op de website geplaatst wordt. Tevens zijn wij alert op de ontwikkelingen op het vlak van social media en passen deze daar waar mogelijk en wenselijk toe.

1.6 Lerende organisatie

In het plan van aanpak verbeteren en vernieuwen van de organisatie: Bergen op zoom dat ben jij! zijn de aandachtspunten benoemd om te komen tot een verbetering van onze eigen academie. Jaarlijks wordt een organisatiebreed strategisch opleidingsplan opgesteld en grotendeels uitgevoerd binnen onze eigen academie 'BoZ in beweging'. Alle medewerkers voeren periodiek gesprekken met hun leidinggevende om resultaat- en ontwikkelafspraken te maken (we noemen dit: Het Goede Gesprek). Inmiddels hebben we een online portal waar opleidingen worden aangeboden en waarbij eigen medewerkers andere medewerkers opleiden en wordt het aanbod aan opleidingen in 2022 verder uitgebreid.

De vastgestelde kernwaarden, waaronder dienstbaarheid, worden verder uitgewerkt in termen van gewenste houding en gedrag, zodat deze concreet benoembaar en zichtbaar worden. Zij worden onderdeel van Het Goede Gesprek (gesprekscyclus), team overleggen en dag- en dagelijks handelen, als onderwerp van (cultuur)ontwikkeling en evaluatie. Er wordt geïnvesteerd in opleiding en ontwikkeling van medewerkers en management, waarbij niet enkel vakinhoudelijke kennis, maar ook vaardigheden en competenties aandacht krijgen. De lerende organisatie komt hiermee de komende jaren in het DNA van de organisatie.

1.7 Informatiehuishouding wettelijk op orde

Archiveren vereist dat de werkprocessen en de daarbij gebruikte informatiesystemen (de werksystemen) daarop ingericht worden. Zodanig dat de informatie die voortkomt uit de werkprocessen duurzaam toegankelijk is. In het verleden is niet gekozen voor het archiveren in domeinapplicaties. Hierdoor heeft men verschillende werkwijzen moeten toepassen om deels geautomatiseerd en deels handmatig documenten in het DMS te krijgen. Deze uitwerking zorgt echter voor een complexe informatiehuishouding en processen die inefficiënt ingericht worden om aan dit uitgangspunt te voldoen.

In 2022 passen wij daarom het principe 'archiveren by design' toe bij het aanschaffen of aanpassen van informatiesystemen. Concreet betekent dit dat bij de aanschaf of herinrichting van systemen de meest effectieve en efficiëntie manier gekozen wordt om informatie duurzaam toegankelijk te bewaren. Dit kan betekenen dat het DMS niet meer gebruikt wordt voor het archiveren van documenten uit bepaalde processen.

In 2022 gaat naar verwachting de Wet Open Overheid in. Als de WOO van kracht wordt, vervangt deze de Wob. De WOO is bedoeld om overheden transparanter te maken en moet ervoor zorgen dat overheidsinformatie beter vindbaar, uitwisselbaar, eenvoudig te ontsluiten en goed te archiveren is. Het grote verschil tussen de WOO en de Wob betreft de actieve openbaarmaking van overheidsinformatie. Om deze actieve openbaarmaking te realiseren wordt een adviseur / projectleider aangetrokken, wordt aansluiting gemaakt met het landelijke platform PLOOI en worden processen opnieuw ingericht om deze actieve openbaarmaking mogelijk te maken.

1.8 Planning & control cyclus

Wij bouwen voortdurend aan een planning & control cyclus die het management, college en raad in staat stelt om de juiste beslissingen te nemen. In het plan van aanpak verbeteren en vernieuwen van de organisatie: Bergen op zoom dat ben jij! zijn de verbeterstappen benoemd. Het jaar 2022 zal daardoor in het teken staan van de aanschaf en implementatie van een nieuw financieel pakket dat ons daarbij ondersteunt.

1.9 Een doelmatig en gedocumenteerde inkoop- en contractmanagementorganisatie

In 2021 hebben we vanuit de vakgroep aanbesteden en contractmanagement, in samenspraak met het MKB, het inloopspreekuur voor ondernemers opgezet. In 2022 zullen wij blijven monitoren of dit volledig aansluit bij de behoeften van lokale ondernemers en daar waar nodig, ook weer in samenspraak met die ondernemers, aanpassen.

Financiën

2 We brengen onze gemeente in een financieel gezonde positie

In de bijlage van deze begroting komt de 3e uitwerking van het Focusakkoord terug. Onze doelstelling, zoals vastgelegd in het vastgestelde amendement van het beleidskader, is om een positief resultaat van 3 mln. euro te realiseren in 2022.

2.1 In de stresstest zijn deze indicatoren opgenomen.
Na het toezenden van de P&C-documenten zal een geactualiseerde stresstest in de auditcommissie plus worden gepresenteerd.

2.2 Een schuldquote van 90% uiterlijk in 2026 wordt gerealiseerd.
De verwachting is dat de schuldquote al in 2022 onder de 90% komt. In het voorjaar bij de presentatie van de Jaarrekening 2021, 1e Concernbericht 2022 en Kaderbrief 2023-2026 zal de ontwikkeling van de schuldenlast worden gepresenteerd en ook in het najaar bij het aanbieden van de Begroting 2023-2026 en het 2e Concernbericht 2022 zal inzicht worden gegeven in de ontwikkeling van de schuldenlast.

2.3 In 2022 is de weerstandsratio boven de ondergrens van 0,8, nl 1,07.
Door de verbetering van de algemene reserve zal de weerstandsratio in de toekomstige jaren verder toenemen. Voor een uitgebreidere toelichting verwijzen wij u naar paragraaf 3.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

2.4 In de auditcommissieplus heeft een evaluatie plaatsgevonden van de spelregels van de moederkredieten.
Het systeem van de moederkredieten blijft gehandhaafd en gedurende het jaar bij het 1e en 2e Concernbericht zult u worden geïnformeerd over de uitvoering van het Uitvoeringsplan 2022-2025.

2.6 Een onderdeel van de uitwerking van het Focusakkoord is de quickscan Samenwerkingsverbanden.
Deze quickscan is een doorlichting van de samenwerkingsverbanden. De voortgang van de doorlichting wordt nader toegelicht in de bijlage 3e Uitwerking Focusakkoord.

2.7 Waar mogelijk worden investeringen uitgesteld of afgesteld
Het uitgangspunt is niet meer investeren dan afschrijven. Met de invoering van de moederkredieten wordt hieraan voldaan. Jaarlijks wordt bezien welke investeringen wanneer doorgang moeten vinden. Indien noodzakelijk wordt afgewogen of een investering uitgesteld of afgesteld kan worden. De projecten worden op elkaar afgestemd en waar mogelijk integraal opgepakt. Bij de P&C-documenten wordt u geïnformeerd over de voortgang van het uitvoeringsplan.

Dienstverlening

3 Verbeteren van de klanttevredenheid met minimaal 5% in de komende 4 jaar

3.1 Klanttevredenheid meten
Nadat we in 2021 geïnventariseerd hebben welke mogelijkheden er benut kunnen worden voeren we in 2022 onze eerste metingen uit. Daarna werken we aan de minimale stijging van 5%.

3.2 Verbeteracties klanttevredenheid borgen
De resultaten van de metingen voor klanttevredenheid worden in 2022 opgenomen op het managementdashboard en worden periodiek besproken met het management en de gemeentesecretaris. Indien noodzakelijk worden verbeteracties uitgezet. De resultaten van de verbeteracties worden gemonitord op het managementdashboard.

Om te komen tot die betere dienstverlening komt facilitair in het eerste kwartaal met een voorstel om samen met andere maatschappelijke partijen “HET HUIS VAN DE STAD” te realiseren. Deze locatie creëren we niet alleen met maatschappelijke partners maar in afstemming met de samenleving.

3.3 Klantgerichtheid in jaargesprekken
In “Het Goede Gesprek” wat iedere medewerker voert met zijn manager is standaard aandacht voor de benoemde kernwaarden (Betrouwbaar, Betrokken, Vooruit en Voor elkaar, Dienstverlenend en Integraal denken en werken).

Burgerzaken maakt een ingrijpende transformatie door, vanwege de digitalisering, veranderende wetgeving en een andere verhouding tussen overheid en burgers. Aanvragen worden complexer waardoor ze meer tijd in beslag nemen.

Daarbij zorgt verdere digitalisering en optimalisatie van processen dat de vakgroep Publieksdiensten taken sneller en slimmer kan organiseren waardoor inwoners minder vaak langs hoeven te komen aan de balie. De verlengde geldigheidsduur van reisdocumenten zorgt ervoor dat Publieksdiensten minder druk is met de uitgifte van paspoorten (paspoortdip). Tegelijk krijgt deze vakgroep meer verantwoordelijkheid (poortwachtersfunctie) bij persoonsinformatiemanagement - onder andere een juiste Basisregistratie Personen (BRP) - en identiteitsmanagement - onder andere het voorkomen van identiteitsfraude.

De medewerkers van Publieksdiensten krijgen daardoor nieuwe taken. Routinematig werk aan de balie vermindert. Het vaststellen van identiteit (ID) en het voorkomen van ID- en adresfraude zijn kerntaken die aan belang winnen. Door de taakverschuivingen groeien frontoffice en backoffice naar elkaar toe; of zijn soms al samengevoegd. Deze ontwikkelingen vragen erom dat processen worden geoptimaliseerd/geactualiseerd en dat het kennisniveau omhoog moet en actueel blijft. Je kunt immers alleen complexere zaken afhandelen, als je beschikt over een brede en diepe basiskennis van het vak. Door het volgen van opleidingen/trainingen en het opzetten van een eigen leerkring wordt er gewerkt aan kennisvergroting.

Verkiezingen
Voor de gemeenteraadsverkiezingen van maart 2022 wordt opnieuw gekozen voor een projectstructuur binnen onze organisatie. Hierdoor ontstaat een duidelijk kader voor een goede integrale samenwerking tussen collega's uit de verschillende clusters. Doelstelling hiervan is op een dusdanige wijze de verkiezingen organiseren dat deze op tijd binnen het beschikbare budget maar vooral kwalitatief goed zullen verlopen voor alle betrokkenen (kandidaten, kiezers en projectgroep).

Indicatoren

Omschrijving indicator	**Gemeenten landelijk**	**BoZ 2020**	**BoZ 2021**	**Bron**
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden in €	733	823	848	Waarstaatjegemeente.nl (COELO – Groningen)
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden in €	810	859	888	Waarstaatjegemeente.nl (COELO – Groningen)

Wettelijke indicatoren *Omschrijving indicator*	**Jaarrekening 2020**	**Begroting 2021**	**Begroting 2022**
Formatie* fte per 1.000 inwoners	8,1	8,0	8,0
Bezetting* fte per 1.000 inwoners	7,4	7,2	6,7
Apparaatskosten per inwoner	667	734	719
Externe inhuur kosten als % van de totale loonsom + totale kosten inhuur externen	15,45%	7,43%	6,68%
Overhead % van totale lasten	9,9%	8,38%	8,59%

Voor een uitgebreide toelichting en opmerkingen bij de vermelde bovenstaande indicatoren verwijzen wij u naar het indicatoren overzicht opgenomen in programma 1.

Kaderstellende documenten voor het programma

Beleidsnota	Vastgesteld
Financiële verordening ex artikel 212 Gemeentewet	2017
Financiële verordening ex artikel 213 Gemeentewet (Controleverordening)	2015
Nota Investeren en Afschrijven	2018
Treasurystatuut	2020
Nota Reserves en Voorzieningen	2020
Plan van aanpak Vernieuwen en verbeteren van de organisatie 'Bergen op Zoom dat ben jij!	2021

Verbonden partijen	Omschrijving hoe de verbonden partij bijdraagt aan doelstelling van de gemeente
Belastingsamenwerking West-Brabant	De uitvoering van de heffing en invordering waterschapsbelasting (zoals zuiveringsheffing, verontreinigingsheffing en diverse watersysteemheffingen) en van gemeentelijke belastingen (zoals de onroerende zaakbelastingen, rioolheffing, afvalstoffenheffing, honden- en toeristenbelasting), de behandeling van bezwaar- en beroepschriften en het verzorgen van de informatieverstrekking aan burgers en bedrijven die woonachtig of gevestigd zijn in het grond- of werkgebied van een van de deelnemende partijen. Bijdrage voor de gemeente in 2022: € 1.414.400 inclusief BTW
Brabant Water NV	De gemeente houdt de aandelen aan als duurzame belegging
NV Bank Nederlandse Gemeenten	De gemeente houdt de aandelen aan als duurzame belegging
PZEM NV	De gemeente houdt de aandelen aan als duurzame belegging
Enexis Holding NV	De gemeente houdt de aandelen aan als duurzame belegging
Publiek belang Elektriciteitsproductie BV, Publiek belang Elektriciteitsproductie BV, Claim Staat Vennootschap BV	Deze 2 BV's zijn opgericht voor het vertegenwoordigen van de 136 verkopende aandeelhouders (diverse gemeenten en provincies) bij het beheer en de uitoefening van rechten en verplichtingen als gevolg van het aandelenpakket Essent NV.
GR West-Brabants Archief (WBA)	Via de GR bereiken we dat de zorg, het beheer, de bewaring en het ter beschikking stellen van de in de archiefbewaarplaats berustende archiefbescheiden tegen beheersbare kosten worden uitgevoerd. Bijdrage voor de gemeente in 2022: € 841.635

Wat mag het kosten?

x € 1.000 **Productgroep**	**Realisatie 2020**	**Begroting 2021**	**Begroting 2022**	**Begroting 2023**	**Begroting 2024**	**Begroting 2025**
P0501 Algemene Dekkingsmiddelen						
Baten	148.840	153.312	153.015	151.332	150.896	151.469
Lasten	2.315	1.899	1.281	1.987	1.829	2.384
Totaal saldo van baten en lasten	**-146.525**	**-151.414**	**-151.734**	**-149.345**	**-149.068**	**-149.085**
Onttrekkingen reserves	0	2.435	2.316	1.655	460	460
Stortingen reserves	970	0	0	0	0	0
Resultaat	**-145.555**	**-153.849**	**-154.050**	**-151.000**	**-149.528**	**-149.545**
P0502 Gemeentelijke belastingen en dienstverlening						
Baten	16.397	18.135	18.657	18.687	18.748	18.748
Lasten	2.935	3.341	3.234	3.259	3.235	3.245
Totaal saldo van baten en lasten	**-13.462**	**-14.794**	**-15.423**	**-15.428**	**-15.513**	**-15.502**
P0503 Overhead						
Baten	3.240	2.863	2.395	2.972	3.001	3.033
Lasten	26.818	24.210	26.055	25.076	23.647	23.578
Totaal saldo van baten en lasten	**23.579**	**21.347**	**23.659**	**22.104**	**20.646**	**20.545**
Onttrekkingen reserves	0	72	72	72	72	72
Stortingen reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	**23.579**	**21.275**	**23.587**	**22.032**	**20.574**	**20.473**
Totaal programma 5 Bedrijfsvoering, financiën en dienstverlening						
Baten	168.477	174.310	174.068	172.991	172.645	173.250
Lasten	32.068	29.450	30.569	30.322	28.710	29.207
Totaal saldo van baten en lasten	**-136.409**	**-144.861**	**-143.498**	**-142.669**	**-143.935**	**-144.042**
Onttrekkingen reserves	0	2.507	2.388	1.727	532	532
Stortingen reserves	970	0	0	0	0	0
Resultaat	**-135.439**	**-147.368**	**-145.887**	**-144.396**	**-144.467**	**-144.574**

Toelichting op de cijfers

Bedragen * € 1.000,-

Beginstand Kaderbrief 2022-2025	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Baten	166.562	168.188	168.559	168.334
Lasten	27.780	28.165	27.673	27.673
Saldo	**-138.783**	**-140.023**	**-140.886**	**-140.661**
Kaderbrief	-179	-243	-243	-243
Salarisbegroting	1.149	1.149	1.148	1.148
Aframen (inhuur)budget ivm personeeluitbreiding ICT	-738	-736	-715	-715
Indexering begrotingsposten	-144	-147	-148	-149
Kapitaallasten	-850	-496	-473	-473
Dekking kap.last voor ICT investering	0	-216	-216	-216
Algemene uitkering	-7.321	-4.585	-3.643	-4.173
Regeling specifieke uitkering stimulering sport (SPUK)	474	444	413	413
Rente	124	59	-123	-157
Belastingen (OZB)	-407	-407	-407	-407
Publiekszaken (leges)	129	126	126	126
Storting voorziening groot onderhoud gebouwen	297	297	297	297
Stijging ICT software	96	99	99	99
Wet open overheid	146	163	181	197
Doorbelasting overhead	76	76	76	76
Overige wijzigingen	44	43	47	264
Eindtotaal	**-145.887**	**-144.396**	**-144.467**	**-144.574**

Begrotingsmutaties

Kaderbrief

In de Kaderbrief is een budget van € 180.000 opgenomen voor het informatiebeveiligingsbeleid in 2022 en structureel € 120.000. In de 1e uitwerking Focusakkoord is een bezuiniging opgenomen voor het niet indexeren van de begroting 2022 van de verbonden partijen. Deze bezuiniging is gerealiseerd bij de Kadernota. De compensatie vanuit de algemene uitkering voor loon- en prijsstijging is daarom met € 318.000 verlaagd. Daarnaast is de begroting van de BWB verwerkt.

Salarisbegroting/aframen (inhuur)budget i.v.m. personeelsuitbreiding ICT

De salariskosten stijgen met € 1.149.000. Dit wordt enerzijds veroorzaakt doordat bij het cluster I&P een formatie-uitbreiding heeft plaatsgevonden van 9,3 FTE. Hiervoor zijn de exploitatiebudgetten verlaagd met een bedrag van € 738.000. Per saldo stijgen de kosten met € 411.000, wat veroorzaakt wordt door indexering van € 1,7%.

Indexeren begrotingsposten

Zowel de uitgavenbudgetten als de inkomsten zijn, zoals afgesproken in de Kaderbrief, geïndexeerd met 1,6%. De uitgaven zijn hierdoor met € 156.000 toegenomen. De inkomsten komen hierdoor € 300.000 hoger uit. Dit komt met name omdat hierin ook de indexering van de OZB zit.

Kapitaallasten

De kapitaallasten in 2021 komen € 850.000 lager uit dan geraamd in de Begroting 2021-2024.

Dit komt enerzijds, omdat niet alle moederkredieten 2021 afgesloten worden in 2021. Hierdoor zijn de kapitaallasten in 2022 lager uitgekomen. Daarnaast is bij de Kaderbrief aangegeven dat de niet benutte ruimte van de moederkredieten 2020 ad € 4,2 mln. doorgeschoven wordt. Ook dit levert een voordeel op van € 286.000 in 2022 en dit voordeel loopt af met ongeveer € 75.000 per jaar.

Anderzijds komt het, omdat de kapitaallasten van de moederkredieten op programma 5 worden begroot. Wanneer er een krediet beschikbaar wordt gesteld vanuit de moederkredieten, worden de kapitaallasten van dit krediet opgenomen in het programma waar het krediet verantwoord dient te worden. Per saldo heeft dit geen effect op de begroting, maar de kapitaallasten op programma 5 worden lager.

In de kredieten is ook het krediet voor de overgang naar de marktpartij ICT opgenomen. Deze kapitaallasten bedragen € 216.000 per jaar. Hiervoor was dekking aanwezig binnen het budget overgang ICT naar marktpartij.

Algemene uitkering

De algemene uitkering komt voor 2022 € 7,3 mln. hoger uit. Deze hogere algemene uitkering is in 2023 nog € 4,6 mln. en de jaren daarna rond de € 4 mln.

Deze hogere algemene uitkering komt met name door de hogere bijdrage voor jeugd. Deze is voor 2022 € 5,1 mln. In de jaren 2023 t/m 2025 hebben we 75% van de verwachte rijksbijdrage voor jeugd opgenomen. We hadden al rekening gehouden met een bijdrage van € 1,2 mln. De extra rijksbijdrage voor jeugd bedraagt voor 2023 nog € 3 mln. en loopt af naar € 2,5 mln. in 2025.

Voor taakmutaties hebben we per saldo € 151.000 ontvangen in 2022 en de jaren daarna € 200.000. Deze extra ontvangst bij de algemene uitkering leidt tot een stijging van de budgetten elders in de begroting.

Voor de dekking van de indexering van de salarissen en overige budgetten hebben we € 2 mln. van de stijging van de algemene uitkering nodig.

Regeling specifieke uitkering stimulering sport (SPUK)

De rijksbijdrage SPUK was t/m de Begroting 2021 opgenomen onder Algemene dekkingsmiddelen (programma 5), deze bijdrage moet worden verantwoord binnen programma 3 (Vrijetijdseconomie) het onderdeel sport. Per saldo is de verschuiving neutraal met programma 3.

Rente

Het rentebedrijf laat een nadeel zien van € 124.000 voor 2022. Dit komt deels door versnelling van verkopen bij het grondbedrijf waardoor daar minder rente aan toegerekend wordt en deels doordat de externe rentekosten (de rente op de geldleningen) licht hoger uitpakken dan bij de voorgaande raming. Voor de latere jaren ontstaat er een voordeel. Dit is vooral het gevolg van het oversluiten van geldleningen.

OZB

De opbrengst OZB neemt naast de indexering met € 407.000 toe. Dit komt door een toename bij de niet woningen. Door een toename van nieuwe panden (bedrijventerrein Oude Molen) en minder leegstand neemt de opbrengst toe.

Leges burgerzaken

Leges burgerzaken nemen in de begroting 2022 met € 129.000 af. De opbrengsten voor het loket niet-ingezetene dienen afgeraamd te worden met € 240.000. De bezetting is fors lager dan in het verleden, dus kunnen er ook minder reisbescheiden worden afgegeven. Daarnaast worden er ook minder aangevraagd, omdat de geldigheidsduur van de reisbescheiden is verlengd naar 10 jaar. Hierop was deze raming nog niet aangepast.

Daarnaast nemen de leges voor rijbewijzen en naturalisatie toe t.o.v. hetgeen we begroot hadden. Dit op basis van de werkelijke aantallen 2021.

Onderhoud gebouwen

In de raadsvergadering van 17 december 2020 is de meerjaren onderhoudsbegroting 2021-2030 gemeentelijk vastgoed vastgesteld. De financiële vertaling heeft plaatsgevonden in de Begroting 2022. Tevens heeft er voor de Begroting 2022 een actualisering plaatsgevonden waarbij onder andere rekening is gehouden met de besparingen op onderhoud voortkomend uit de business cases vastgoed en sport. Het jaarlijks bedrag dat in de voorzieningen wordt gestort, inclusief de besparingen door de business case vastgoed en sport, is niet gewijzigd. Er is wel sprake van een verschuiving tussen programma's.

ICT-software

De kosten van software worden centraal op programma 5 Overhead verantwoord.

Van verschillende pakketten was het budget nog op de verschillende programma's opgenomen. Er heeft een verschuiven van deze programma's naar programma 5 plaatsgevonden.

Wet open overheid

Via de algemene uitkering ontvangen we in 2022 € 146.000 voor de invoering van de Wet open overheid. Dit budget loopt op naar € 197.000 in 2025. Dit omdat het structurele bedrag voor de uitvoering van deze nieuwe wet oploopt.

Doorbelasting kosten overhead

De kosten van overhead worden jaarlijks doorbelast naar het grondbedrijf en de kredieten.

Per saldo wordt in 2022 € 76.000 minder doorbelast.

Programma 6

Duurzaamheid

Wat hebben we in 2022 bereikt?

Duurzaamheid

Hoofddoelen	**Subdoelen**
1. Klimaat bestendige gemeente	1.1 **Klimaat-adaptatie:** - water-vasthouden & water-afvoer in balans; - meer groen & bomen tegen hittestress; - educatie/voorlichting; streven naar een breed gedragen gezamenlijke urgentie; - “Verduurzaming van het bedrijfsleven”. In onze ogen dienen wij als gemeente Bergen op Zoom als facilitator op te treden en een voorbeeldrol te nemen. 1.2 **Klimaat migratie:** - Energie-transitie wordt in (ontwikkelings)plannen gestimuleerd. - Focus op energietransitie: onderzoek mogelijkheden stadsverwarming, aardwarmte, hergebruik rioolwaterwarmte, hydrothermie. Inzet op energiebesparing- en opwekking met oog voor goede voorbeelden van andere gemeenten. - Het RES, klimaatwet en de landelijke afspraken in het kader van het klimaatakkoord van Parijs dienen als uitgangspunten voor ons lokaal uitvoeringsprogramma en we streven ernaar de doelen die daarin zijn afgesproken te realiseren.
2. Duurzame gemeente	2.1 Streven naar het aantrekken van meer biobased georiënteerde bedrijven. 2.2 Biodiversiteit samen met partners zoals Provincie en Waterschap. 2.3 Bij vergunningverlening oog hebben voor duurzaamheid met als doel stimulering hiervan. 2.4 Duurzaamheidsvouchers gebruiken als onderdeel van het uitvoeringsprogramma en als deze bijdragen aan het bereiken van de gestelde doelen.

Dit zijn onze doelstellingen en activiteiten voor 2022

1 Klimaatbestendige gemeente

De uitvoering van de doelen uit het Focusakkoord vraagt om gedeeld eigenaarschap. Alleen door intensieve samenwerking tussen gemeente, bedrijven, maatschappelijke organisaties, kennisinstellingen en burgers kunnen de uitdagende veranderopgaven als verduurzaming, klimaatverandering en de energietransitie tot een goed einde worden gebracht. De tijd dat men grote maatschappelijke veranderopgaven benadert vanuit het perspectief van een individuele organisatie is voorgoed voorbij. Goed voorbeeld is het Landelijk Klimaatakkoord dat het kabinet in juni 2018 heeft gepresenteerd en waarmee de gemeente met de uitvoering inmiddels is begonnen. Met programma 6 willen we laten zien wat we als gemeente zelf doen en waarin we samenwerken.

Maar daarnaast is er een belangrijke opgave in het vertalen van landelijke Klimaatdoelen naar lokaal beleid. We hebben daar een belangrijke regierol en onze inwoners, bedrijven en organisaties zitten met vele vragen over de toekomst. Soms kunnen we onze stappen en doelen concreet maken, soms (nog) niet. We schromen niet om vragen te stellen, en ze soms voor nu onbeantwoord te laten. We streven niet naar een duurzame gemeente, maar naar een duurzame gemeenschap.

1.1 Klimaatadaptatie (Omgaan met extreem weer)

Vanuit het landelijke Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie heeft de gemeente de opdracht om een strategie en uitvoeringsprogramma op te stellen. Hiervoor is in oktober 2020 de opdracht gegeven door het college. Een van de opdrachten die is meegegeven, is om het traject participatief aan te pakken. Daartoe is inmiddels een zestal KlimaatDialogen georganiseerd met inwoners, ondernemers, ambtenaren, professioneel betrokkenen en raadsleden. Deze worden verwerkt tot een strategie waarin wordt opgenomen waar we de komende jaren op gaan inzetten om hittestress, wateroverlast en droogte tegen te gaan, hoe we omgaan met calamiteiten en weersextremen en waar we kansen voor gezondheid, biodiversiteit en de economie meenemen. In het laatste kwartaal van 2021 zal deze gereed zijn alsmede het uitwerken van het traject van besluitvorming door de raad in 2022.

Vanuit het rijk en de provincie zijn recent cofinancieringsmogelijkheden beschikbaar gekomen voor klimaat adaptieve projecten. Uit de klimaatadaptatiestrategie zullen projecten aangemerkt worden die hiervoor in aanmerking komen. Naar verwachting kunnen we in het tweede kwartaal van 2022 een concreet plan presenteren met de projecten waarvoor de cofinanciering zal worden aangevraagd.

De gemeente werkt op dit moment aan een plan om uitvoering te geven aan acties voor particulieren om hun omgeving te ontharden; ook bekend onder de noemer ‘Operatie Steenbreek’. We zetten in op het uitvoeren van eerste acties nog in 2021. We zoeken hiervoor steeds de samenwerking op met (actieve) bewoners (groepen) en organisaties die hierin al actief zijn zodat de acties elkaar versterken.

We geven ruimte aan lokale ondernemers die hun omgeving nog groener, mooier en duurzamer willen maken. De gemeente stimuleert koplopers door het ondersteunen van de Stichting De Groene Pluim en het uitreiken van de award en regelt samen met de Bergse bedrijven concrete thematafels waaronder zon op bedrijfsdaken.

Communicatie participatie klimaatadaptatie
Samenwerking met Natuurpodium Brabants Wal blijft intensief. Ook op duurzaamheidsthema’s binnen de opgave van de energietransitie. Ook door middel van online-communicatie zoals website Duurzaam Bergen op Zoom informeren we inwoners.

1.2 Klimaatmitigatie (Energietransitie)

Op 28 juni 2019 werd het Klimaatakkoord gepresenteerd. Dit is een pakket aan maatregelen waarmee het politieke reductiedoel van 49% minder CO_2 uitstoot ten opzichte van 1990 in 2030 wordt gerealiseerd. Er wordt van de gemeente een regierol verwacht die in ieder geval een door de gemeenteraad vastgestelde RES-opgave heeft opgeleverd in 2021. RES-aanbod is een regionale invulling van het op te stellen vermogen in MW voor hernieuwbare energie op land en de betekenis hiervan voor de elektriciteits-infrastructuur. Hierbij wordt rekening gehouden met ruimtelijke kwaliteit, regio specifieke kansen, maatschappelijk draagvlak en de afweging met andere (ruimtelijke) belangen. De raad heeft hiermee ingestemd. Er zijn vijf deelopgaves benoemd die we nu verder als gemeente moeten realiseren. De deelopgaves zijn: Windenergie (buitengebied); Zon op bedrijfsdaken; Besparingen; en Warmtenetten. In de RES staat de volgende ambitie aan duurzame energie voor Bergen op Zoom in 2030 vermeld:

a. 24 GWh aan windenergie. Deze doelstelling komt voor uit het "Regionale bod windenergie" en gaat om de repowering van het bestaande windpark aan de Bandijk;
b. 47 GWh aan zonnepanelen op grootschalige industriële daken;
c. 48 GWh aan extra windenergie op de bestaande doelstelling;
d. We willen 15% besparen op het gebruik van warmte in de gebouwde omgeving;
e. We benutten de hernieuwbare warmtebronnen.

De uitvoering van de RES vindt primair plaats op lokaal niveau onder regie en verantwoordelijkheid van individuele gemeenten. Samenwerking en afstemming tussen overheden op regionaal niveau blijft noodzakelijk in de uitvoering van RES 1.0 in 2022 en voor de uitwerking van RES 2.0 (in 2023). De regionale samenwerking richt zich na de RES 1.0 op de bovengemeentelijke taken, zoals het monitoren, afstemmen en programmeren van wind-, zon- en net-projecten, het sturen op regionale warmte-infrastructuur en bronnen, afstemming met andere regio's en belangenbehartiging.

Het Rijk dient nog aan te geven hoeveel middelen beschikbaar komen om de RES uit te kunnen voeren. Het is echter ook niet duidelijk hoeveel extra middelen nodig zijn voor 1. regionale coördinatie RES West-Brabantse gemeenten 2. of we als gemeente bij willen dragen aan een regionale Ontwikkelfonds Energietransitie 3. ambtelijke capaciteit gemeentelijke uitvoering RES opgaven.

Communicatie energietransitie
Er is veel behoefte aan informatie over de Energietransitie. De gemeente gaat in de wijken in gesprek met inwoners. De gemeente faciliteert in het regionale energieloket voor informatie over duurzaam wonen of het starten verduurzaming door het doen van een HuisScan en een bezoek van een energiecoach. In 2022 zetten we de concrete acties als collectieve inkoopacties gericht op verduurzaming woningen voort maar nu ook gericht op huurwoningen. De samenwerking met Stichting Energietransitie Bergen op Zoom en Stadlander gaan we in 2022 intensiveren.

2 Duurzame gemeente

Overkoepelende visie
De afgelopen jaren is veel inzet gepleegd op bewustwording en betrokkenheid op gebied van duurzaamheidsthema's. Voor de komende jaren is het de ambitie om 'duurzaamheid' verder door te laten werken in het gehele gemeentelijk beleid. Om dit te bewerkstelligen helpt het om een integrale concept toekomstvisie te hebben waarin duurzaamheid een zeer prominente rol speelt. Sustainable Development Goals (SDG's) zijn een hulpmiddel om duurzaamheid door te laten werken door het totale gemeentelijk beleid. Omdat we duurzame ontwikkeling belangrijk vinden, sluiten de hoofdthema's uit deze concept toekomstvisie aan bij een aantal Global Goals.

De vijf hoofdthema's zijn:
1. Partnerschap om samen doelen te bereiken
2. Duurzame stad en gemeenschappen
3. Goede gezondheid en welzijn
4. Duurzaam wonen en beleven
5. Eerlijk werk en economische groei.

In 2022 willen we hier stapsgewijs en realistisch aan werken. Uiteindelijk wordt deze visie vertaald in concrete meerjarige doelen voor belangrijke deelterreinen zoals het economische- en omgevingsbeleid, energie en klimaat en het sociale domein. De uitvoering moet vorm krijgen via de begroting, jaarplannen en/of separate actieprogramma's.

2.1 Streven naar het aantrekken van meer biobased georienteerde bedrijven.
Met behulp van een financiële bijdrage van de Provincie Noord-Brabant, stelt de gemeente Bergen op Zoom in samenwerking met de Green Chemistry Campus € 1.187.500 tot 1 juni 2023 beschikbaar voor midden- en kleinbedrijven (MKB) uit de Europese Unie die actief zijn in de biobased economy. Het aantrekken van biobased georiënteerde bedrijven in 2022 geschiedt in nauwe samenwerking met de Green Chemistry Campus (GCC) waar NV Aangenaam, samen met de provincie Noord-Brabant en REWIN medeaandeelhouder in is. Daarnaast wordt via de uitvoering van de gemeentelijke Stimuleringsregeling Biobased Economy-Green Chemistry Campus, naast het bevorderen van onderzoek en productontwikkeling, de vestiging van biobased georiënteerde bedrijven gestimuleerd. Ook de Delta Agrifood Business (DAB) is een open innovatie- en expertisecentrum van bedrijfsleven en onderwijs op het gebied van plantbased agrifood. Het DAB focust op de verschuiving van dierlijke naar plantaardige eiwitten,

gepersonaliseerde voedselontwikkeling (o.a. 3D-printing) en op duurzame voedselverpakkingstechnieken en -materialen.

2.2 Biodiversiteit samen met partners zoals Provincie en Waterschap
Er wordt binnen de organisatie aandacht gegeven aan versterking van biodiversiteit en samen met de partners inspanningen verricht in het natuurnetwerk en de ecologische verbindingszone. Ook het plan van aanpak klimaatadaptatie zal maatregelen voor vergroening bevatten en daarmee biodiversiteit bevorderen

2.3 Bij vergunningverlening oog hebben voor duurzaamheid met als doel stimulering hiervan
Via de OMWB vergunnen we bedrijven en toetsen op duurzaamheidsvoorschriften. Nieuwbouw wordt getoetst aan de doelstellingen zoals opgenomen in de Woonvisie.

Indicatoren

Omschrijving indicator	Gemeenten landelijk	BoZ 2019	BoZ 2020	Bron
Volksgezondheid en Milieu, hernieuwbare elektriciteit in percentage	20,1% (2019)	3,4%	{-}	Waarstaatjegemeente.nl (Klimaatmonitor – Rijkswaterstaat)

Voor een uitgebreide toelichting en opmerkingen bij de vermelde bovenstaande indicatoren verwijzen wij u naar het indicatoren overzicht opgenomen in programma 1.

Kaderstellende documenten voor het programma

Beleidsnota	Vastgesteld
Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP)	2019
Visie Duurzame Ontwikkeling	2014
Afvalstoffenbeleidsplan	2016
IBOR-Plan	2017
Groenstructuurplan	2006
Actieplan Biobased Economy	2016

Verbonden partijen

Geen

Wat mag het kosten?

x € 1.000 **Productgroep**	**Realisatie 2020**	**Begroting 2021**	**Begroting 2022**	**Begroting 2023**	**Begroting 2024**	**Begroting 2025**
P0601 Duurzaamheid						
Baten	282	0	400	0	0	0
Lasten	1.123	1.224	1.485	878	882	887
Totaal saldo van baten en lasten	**842**	**1.224**	**1.085**	**878**	**882**	**887**
Onttrekkingen reserves	0	0	211	0	0	0
Stortingen reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	**842**	**1.224**	**874**	**878**	**882**	**887**
Totaal programma 6 Duurzaamheid						
Baten	282	0	400	0	0	0
Lasten	1.123	1.224	1.485	878	882	887
Totaal saldo van baten en lasten	**842**	**1.224**	**1.085**	**878**	**882**	**887**
Onttrekkingen reserves	0	0	211	0	0	0
Stortingen reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	**842**	**1.224**	**874**	**878**	**882**	**887**

Toelichting op de cijfers

Bedragen * € 1.000,-

Beginstand Kaderbrief 2022-2025	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Baten	0	0	0	0
Lasten	836	839	843	843
Saldo	**836**	**839**	**843**	**843**
Salarisbegroting	10	10	10	10
Indexering begrotingsposten	2	2	2	2
Warmtetransitie	0	0	0	0
Regeling Reductie energieverbruik woningen	0	0	0	0
Handhaving	26	26	27	29
Overige wijzigingen	0	0	0	3
Eindtotaal	**874**	**878**	**882**	**887**

Begrotingsmutaties

Salarisbegroting

De salariskosten zijn geïndexeerd met 1,7% hetgeen tot een stijging heeft geleid van € 10.000.

Indexeren begrotingsposten

Zowel de uitgavenbudgetten als de inkomsten zijn, zoals afgesproken in de Kaderbrief, geïndexeerd met 1,6%. De uitgaven zijn hierdoor met € 2.000 toegenomen.

Warmtetransitie

Voor de realisatie van Warmteplannen (2020-2030) is in Begroting 2021 een bedrag van € 241.200 opgenomen. Van dit bedrag wordt naar verwachting € 30.000 besteed in 2021. Het restant van € 211.200 wordt, via de algemene reserve, overgeheveld naar 2022. De overheveling heeft geen effect op het begrotingsresultaat 2022.

Regeling Reductie energieverbruik woningen

In 2021 hebben we een subsidie van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland ontvangen van € 465.000 inzake de Regeling Reductie energieverbruik woningen. Dit project loopt van 1 april 2021 tot en met 30 juni 2022. In 2021 verwachten we € 65.000 uit te geven. Zowel de te verwachten kosten als de ontvangen subsidies worden doorgeschoven naar 2022. De overheveling heeft geen effect op het begrotingsresultaat 2022.

Handhaving

De kosten van handhaving worden doorbelast naar de producten waarvoor zij werkzaam zijn. Vanwege met name hogere salariskosten is de doorbelasting € 26.000 hoger uitgekomen.

Per saldo is de doorbelasting voor het begrotingsresultaat budgettair neutraal.

Structureel Begrotingssaldo

Om uw raad te ondersteunen in uw taak om een begroting vast te stellen die structureel en reëel in evenwicht is, treft u hieronder een presentatie aan van het structureel begrotingssaldo. De Provincies hebben hiervoor gezamenlijk een handreiking “verduidelijking structurele en incidentele baten en lasten” opgesteld hoe het structureel begrotingssaldo gepresenteerd kan worden. Deze handreiking hebben wij overgenomen. De begroting bevat zowel incidentele als structurele baten en lasten. De structurele baten en lasten zijn regel (ze omvatten het overgrote deel van de begroting) en de incidentele baten en lasten vormen de uitzondering op die algemene regel. Baten en lasten zijn incidenteel als ze gedurende maximaal drie jaar voorkomen. Structurele baten en lasten komen dus in elke jaarschijf voor bijvoorbeeld de algemene uitkering, OZB, salariskosten en onderhoudskosten kapitaalgoederen. De structurele baten en lasten kunnen wel per jaar in omvang variëren.

Programma	Baten/ Lasten	Begroting 2022	MJB 2023	MJB 2024	MJB 2025
P1 Besturen, Samenwerken en Veiligheid	Baten	506	506	506	506
	Lasten	9.797	9.730	9.695	9.807
	Saldo	**9.291**	**9.224**	**9.189**	**9.301**
P2 Samen leven, samen doen	Baten	36.707	36.709	36.644	36.646
	Lasten	132.703	131.207	129.913	129.597
	Saldo	**95.996**	**94.498**	**93.270**	**92.951**
P3 (Vrijetijds-)Economie, werkgelegenheid, onderwijs	Baten	11.945	11.304	10.780	10.780
	Lasten	34.572	33.492	32.037	32.112
	Saldo	**22.627**	**22.188**	**21.257**	**21.332**
P4 Woon- en leefomgeving	Baten	54.382	17.802	39.100	17.986
	Lasten	66.183	31.801	53.898	32.584
	Saldo	**11.801**	**13.998**	**14.798**	**14.598**
P5 Bedrijfsvoering, financien, dienstverlening	Baten	18.657	18.687	18.748	18.748
	Lasten	3.234	3.259	3.235	3.245
	Saldo	**-15.423**	**-15.428**	**-15.513**	**-15.502**
P6 Duurzaamheid	Baten	400	0	0	0
	Lasten	1.485	878	882	887
	Saldo	**1.085**	**878**	**882**	**887**
Totaal van programma's		**125.378**	**125.357**	**123.884**	**123.568**
Algemene dekkingsmiddelen		-151.734	-149.345	-149.068	-149.085
Overhead		23.659	22.104	20.646	20.545
Onttrekkingen en stortingen reserves					
P4 Woon- en leefomgeving		1.566	912	414	813
P5 Bedrijfsvoering, financiën en dienstverlening		-2.388	-1.727	-532	-532
P6 Duurzaamheid		-211	0	0	0
Geraamd resultaat		**-3.731**	**-2.699**	**-4.656**	**-4.691**
Incidentele lasten		25.401	-11.819	7.603	-13.512
Incidentele baten		26.098	-11.997	7.603	-13.512
Structureel begrotingssaldo		**-3.034**	**-2.877**	**-4.656**	**-4.691**

	Incidentele Baten en lasten	Begroting 2022	MJB 2023	MJB 2024	MJB 2025
	Incidentele lasten				
Programma 4	Kadernota Ruimte en Economie	200	0	0	0
Programma 4	Woonzorgvisie	50	0	0	0
Programma 4	Verkoop woonwagenstandplaatsen	125	0	0	0
Programma 4	Omgevingswet (implementatie)	229	178	0	0
Programma 4	Grondexploitaties reguliere lasten	18.595	-15.692	6.196	-14.958
Programma 4	Grondexploitaties storting reserve	3.275	2.040	947	986
Programma 5	Frictiekostenbudget	1.950	1.515	0	0
Programma 5	Frictiekosten WW verplichting	0	90	460	460
Programma 5	Ontwikkelbudget	240	50	0	0
Programma 5	Procesoptimalisatie	126	0	0	0
Programma 6	Regeling Reductie energieverbruik woningen	400	0	0	0
Programma 6	Warmtetransitie	211	0	0	0
	Totaal incidentele lasten	**25.401**	**-11.819**	**7.603**	-13.512
	Incidentele baten				
Programma 3,4,5	Verkoop vastgoed	1.001	0	0	0
Programma 4	Verkoop woonwagenstandplaatsen	300	0	0	0
Programma 4	Grondexploitaties regulier baten	19.986	12.759	6.763	4.552
Programma 4	Grondexploitaties voorraadmutatie	1.884	-26.411	380	-18.524
Programma 5	Ontwikkelbudget (algemene reserve)	240	50	0	0
Programma 5	Frictiekostenbudget (algemene reserve)	1.950	1.515	0	0
Programma 5	Frictiekosten WW verplichting (algemene reserve)	0	90	460	460
Programma 5	Procesoptimalisatie (algemene reserve)	126	0	0	0
Programma 6	Regeling Reductie energieverbruik woningen	400	0	0	0
Programma 6	Warmtetransitie (algemene reserve)	211	0	0	0
	Totaal incidentele baten	**26.098**	**-11.997**	**7.603**	**-13.512**

Nadere toelichting stortingen en onttrekkingen reserves

Hieronder wordt een toelichting gegeven op de stortingen en onttrekkingen aan de reserves. Bij de toelichting zal worden aangegeven of de storting c.q. onttrekking een structureel of een incidenteel karakter heeft. De incidentele stortingen en onttrekkingen zijn opgenomen in hiervoor opgenomen tabel met de incidentele baten en lasten.

Programma 4 Woon- en leefomgeving (fysiek domein)
ISV-gelden
Binnen de algemene reserve zijn de ISV middelen geblokkeerd. De komende jaren worden voor de realisatie van verschillende projecten de volgende middelen aan de reserve onttrokken. Doordat de ISV middelen over meerdere jaren worden ingezet zijn de onttrekking gezien als structurele mutatie.

Investeringen openbare ruimte
Voor de investeringen in de openbare ruimte wordt structureel € 77.000 onttrokken aan de reserve kapitaallasten OBR (2017/2018/2019) ter dekking van de kapitaallasten van de investeringen.

Grondbedrijf
Op basis van het verloop van de grondexploitaties worden in de jaren 2022 tot en met 2025 geraamde winstnames bij het afsluiten van een exploitatie gestort in de algemene reserve. Verliezen bij het afsluiten van een grondexploitatie worden ten laste gebracht van de hiertoe reeds gevormde verliesvoorzieningen. Conform de in de inleiding genoemde handreiking van de Provincies is hier sprake van een incidentele posten.

Programma 5 Bedrijfsvoering, financiën en dienstverlening
Virtuele werkplek
Jaarlijks wordt € 72.000 ter dekking van de afschrijvingen van de investering virtueel werkplek concept onttrokken aan de algemene reserve. In 2018 is € 360.000 in de algemene reserve gestort om deze onttrekkingen (vanaf 2020) te dekken.

Frictiekostenbudget – WW verplichtingen - Ontwikkelbudget
Bij de behandeling van het plan van aanpak Vernieuwen en Verbeteren van de Organisatie: "Bergen op Zoom: Dat ben jij!", in de gemeenteraad van 24 juni 2021 is een frictiekostenbudget beschikbaar gesteld van in totaal € 3.500.000. Deze incidentele uitgaven zijn voorzien in de jaren 2022 (€ 1.950.000) en 2023 (€ 1.515.000) en worden aan de algemene reserve onttrokken. In deze raadsvergadering is tevens besloten om de verwachte incidentele WW-verplichtingen op te nemen in de meerjarenbegroting. Deze kosten zijn vervolgens opgenomen in de Kaderbrief 2022-2025. Via amendement heeft de gemeenteraad op 8 juli 2021 besloten om deze kosten ook ten laste van de algemene reserve te brengen.

Tot slot is bij de behandeling van het plan van aanpak besloten om een éénmalig ontwikkelbudget van € 450.000 ten laste van het jaarrekeningresultaat 2021 te brengen. Doordat de besteding ook in de jaren 2022 (€ 240.000) en 2023 (€ 50.000) is voorzien is in de Begroting 2022 voor beide jaren een onttrekking aan de algemene reserve voorzien.

Procesoptimalisatie
De beschikbare middelen voor procesoptimalisatie zijn in 2021 niet geheel benodigd. In het 2e Concernbericht 2021 en in de Begroting 2022 wordt voorgesteld om deze middelen (€ 126.474) over te hevelen naar 2022. De overheveling loopt via de algemene reserve, zodat de wijziging voor zowel 2021 als 2022 budgettair neutraal is.

Programma 6 Duurzaamheid
Warmtetransitie
Voor de realisatie van Warmteplannen (2020-2030) is in Begroting 2021 een bedrag van € 241.200 opgenomen. Van dit bedrag wordt naar verwachting € 30.000 besteed in 2021. Het restant van deze eenmalige middelen (€ 211.200) wordt, via de algemene reserve, overgeheveld naar 2022. De overheveling heeft geen effect op het begrotingsresultaat 2022.

In onderstaande tabel zijn de toegelichte mutaties in de reserves weergegeven.

Programma		Begroting 2022	MJB 2023	MJB 2024	MJB 2025
Structurele onttrekkingen reserves					
Programma 4	ISV gelden	1.631.555	1.051.136	455.692	95.524
Programma 4	Investeringen openbare ruimte	76.915	76.915	76.915	76.915
Programma 5	Virtueel werkplek concept	72.000	72.000	72.000	72.000
Structurele stortingen reserves					
Incidentele onttrekkingen reserves					
Programma 5	Frictiekostenbudget	1.950.000	1.515.000	0	0
Programma 5	Frictiekosten WW verplichtingen	0	90.000	460.000	460.000
Programma 5	Ontwikkelbudget	240.000	50.000	0	0
Programma 5	Procesoptimalisatie	126.474	0	0	0
Programma 6	Warmtetransitie	211.200	0	0	0
Incidentele stortingen reserves					
Programma 4	Grondexploitaties	3.274.791	2.040.435	946.504	985.672
Saldo		**1.033.353**	**814.616**	**118.103**	**-281.233**

Nadere toelichting incidentele lasten

Programma 4 Woon- en leefomgeving (fysiek domein)

Kadernota Ruimte en Economie

In 2022 wordt gestart met het maken van een Kadernota Ruimte en Economie die wordt uitgewerkt middels de volgende visies: Visie op Bedrijventerreinen, Visie op de Boulevard, Visie op Plein 13, Binnenstadsvisie, Havenvisie, Visie Buitengebied en Visie op commerciële voorzieningen (detailhandelsbeleid + horecavestigingsbeleid). Incidenteel is hiervoor in 2022 € 200.000 opgenomen.

Woonzorgvisie

Bij de Kaderbrief is voor het opstellen van een woonzorgvisie € 50.000 incidenteel in 2022 beschikbaar gesteld.

Verkoop woonwagenstandplaatsen

De verkoop van de woonwagenstandplaatsen loopt door in 2022. Het netto voordeel bedraagt € 175.000 voor 2022. De te verwachten kosten voor de realisatie van de verkoop bedragen € 125.000.

Omgevingswet (implementatie)

Vanwege de invoering van de Omgevingswet per 1 juli 2022 worden in 2022 en 2023 eenmalige kosten verwacht voor de implementatie van de Wet.

Grondexploitatie

Op basis van het verloop van de grondexploitaties worden in de jaren 2022 tot en met 2025 geraamde winstnames bij het afsluiten van een exploitatie gestort in de algemene reserve. Verliezen bij het afsluiten van een grondexploitatie worden ten laste gebracht van de hiertoe reeds gevormde verlies-voorzieningen. Het saldo van de reguliere baten en lasten vormt de voorraadmutatie op de balans. Conform de in de inleiding genoemde handreiking van de Provincies is hier sprake van een incidentele posten.

Programma 5 Bedrijfsvoering, financiën en dienstverlening

Frictiekostenbudget – WW-verplichtingen - Ontwikkelbudget

Zie toelichting bij onderdeel “Nadere toelichting stortingen en onttrekkingen reserves”.

Procesoptimalisatie

Zie toelichting bij onderdeel “Nadere toelichting stortingen en onttrekkingen reserves”.

Prog 6 Duurzaamheid

Regeling Reductie energieverbruik woningen

In 2021 hebben we een incidentele subsidie van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland ontvangen van

€ 465.000 inzake de Regeling Reductie energieverbruik woningen. Dit project loopt van 1 april 2021 tot en met 30 juni 2022. In 2021 verwachten we € 65.000 uit te geven. De verwachte uitgaven in 2022 bedragen € 400.000.

Warmtetransitie
Zie toelichting bij onderdeel "Nadere toelichting stortingen en onttrekkingen reserves".

Nadere toelichting incidentele baten

Programma 3 Economie en werkgelegenheid, vrijetijdseconomie en onderwijs
Verkoop vastgoed
Vanuit de business case Vastgoed wordt in 2022 een verkoop verwacht van € 1.001.000. De verkoop heeft betrekking op meerdere panden, die ook verantwoord worden op andere programma's (programma 4 en 5). Voor de inzichtelijkheid is het totaal bedrag hier opgenomen.

Programma 4 Woon- en leefomgeving (fysiek domein)
Verkoop woonwagenstandplaatsen
De verkoop van de woonwagenstandplaatsen loopt door in 2022. Het netto voordeel bedraagt € 175.000 voor 2022. De te verwachten opbrengst is € 300.000.

Grondexploitatie
Zie toelichting bij de incidentele lasten en onderdeel "Nadere toelichting stortingen en onttrekkingen reserves".

Programma 5 Bedrijfsvoering, financiën en dienstverlening
Frictiekostenbudget – WW-verplichtingen - Ontwikkelbudget
Zie toelichting bij de incidentele lasten en onderdeel "Nadere toelichting stortingen en onttrekkingen reserves".

Procesoptimalisatie
Zie toelichting bij de incidentele lasten en onderdeel "Nadere toelichting stortingen en onttrekkingen reserves".

Programma 6 Duurzaamheid
Regeling Reductie energieverbruik woningen
Zie toelichting bij de incidentele lasten.

Warmtetransitie
Zie toelichting bij de incidentele lasten en onderdeel "Nadere toelichting stortingen en onttrekkingen reserves".

Paragraaf 3.1

Lokale heffingen

1. Inleiding

Bij lokale heffingen gaat het om inkomsten die verkregen worden op grond van publiekrechtelijke regels, voornamelijk belastingen, heffingen en retributies die de overheid heft op grond van wettelijke bepalingen. Bij de lokale lasten wordt een onderscheid gemaakt tussen zuivere belastingen, heffingen en retributies:

- De zuivere belastingen behoren tot de algemene dekkingsmiddelen en dienen ter uitvoering van collectieve vormen van dienstverlening, maar ook individuele vormen van dienstverlening zonder een duidelijke relatie tussen dienstverlening en belasting. In Bergen op Zoom zijn voorbeelden de onroerendezaakbelasting (OZB), de precariobelasting en de toeristenbelasting.
- De heffingen dienen ter dekking van de kosten ten behoeve van de uitvoering van publiekrechtelijke dienstverlening. Dat houdt in dat de burger ook moet betalen als hij de dienst niet wenst. Voorbeelden van heffingen zijn afvalstoffenheffing en de rioolheffing.
- De retributies zijn vergoedingen voor individuele dienstverlening van typische overheidsdiensten van publiekrechtelijke aard. Voorbeelden hiervan zijn de leges voor paspoort en rijbewijs.

2. Totale heffingsinkomsten

De begrote inkomsten van de bovengenoemde gemeentelijke heffingen in 2022 bedragen in totaal € 47,7 mln. Aan het einde van deze paragraaf wordt dit overzichtelijk weergegeven in een tabel.

3. Ambities voor deze bestuursperiode

1. Beleidsuitgangspunten met betrekking tot de gemeentelijke fiscale heffingen zijn vastgelegd in het focusakkoord. In dit focusakkoord is vastgelegd, dat de lastendruk voor de burger met niet meer toeneemt dan met de trendmatige inflatiecorrectie.
2. Bij het bepalen van het inflatiepercentage is uitgegaan van een inflatie van 1,6%.
3. Voor wat betreft de leges en andere gemeentelijke retributies geldt de inflatie van 1,6% voor zover de kostenontwikkeling daartoe aanleiding geeft. In het coalitieakkoord is daarover vastgelegd dat de leges en de riool- en afvalstoffenheffing worden geheven naar kostendekkende tarieven (rekening houdend met kostentoerekening binnen de wettelijke kaders en/of door het Rijk vastgestelde tarieven). Waar in het akkoord “leges” wordt vermeld, geldt dat uitgangspunt ook voor de andere retributies.
4. De uitvoering van de motie RM019-0068, voor de overheveling van de OZB voor gebruikers naar de eigenaren, is uitgesteld totdat de maatregelen rond corona dermate zijn ingetrokken dat een behandeling van het desbetreffende raadsvoorstel weer op een normale wijze mogelijk is.
5. Ook de komende jaren zal gezamenlijk door BWB en deelnemers nadrukkelijk aandacht gegeven worden aan het meer inzicht verkrijgen in de opbouw en samenstelling van de diverse belastingen en belastingplichtigen, om zo tot nog betere ramingen van de opbrengsten te komen.

Kaderstellende documenten voor deze paragraaf

Beleidsnota	**Vastgesteld**
RVB20-0054 Belastingmaatregelen 2021	2020

Overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen

In 2022 zullen in de gemeente de navolgende belastingen worden geheven:

4. Belastingsoort / Belastbaar feit	5. Grondslag
Afvalstoffenheffing / Het gebruik van een perceel waar huishoudelijke afvalstoffen kunnen ontstaan	perceel / jaar
Havengeld, kadegeld en liggeld / Gebruik van voorzieningen in of langs de Theodorushaven	diverse
BIZ-heffing / Belasting gedurende 5 jaren over onroerend goed, niet zijnde woningen, binnen de bedrijven investeringszone*	Vast bedrag afhankelijk van ligging
Leges / Het in behandeling nemen van een aanvraag voor een administratieve dienst	diverse
Grafrechten / Het gebruik van de algemene begraafplaats	diverse
Marktgeld / Het hebben van een standplaats op de weekmarkt	standplaats / jaar
OZB-eigenarenheffing / Het genot krachtens zakelijk recht van een woning / Het genot krachtens zakelijk recht van overige onroerende zaken	% van de WOZ-waarde
OZB-gebruikersheffing / Het gebruik van een 'niet-woning'	% van de WOZ-waarde
Parkeerbelastingen / Diverse (uitgezonderd opbrengsten slagboom parkeren in parkeergarages)	diverse
Precariobelasting / Het hebben van een terras op voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond	Per m² terrasoppervlakte
Rioolheffing / Het gebruik van een perceel van waaruit direct of indirect afvalwater op de gemeentelijke riolering wordt geloosd	Per perceel en per 100 m³ ingenomen drinkwater boven de eerste 1000 m³
Toeristenbelasting en watertoeristenbelasting / Het bieden van gelegenheid tot overnachten respectievelijk verblijf aan niet-ingezetenen	Persoon / overnachting
Rioolheffing / Het gebruik van een perceel van waaruit direct of indirect afvalwater op de gemeentelijke riolering wordt geloosd	Per perceel en per 100 m³ ingenomen drinkwater boven de eerste 1000 m³
Toeristenbelasting en watertoeristenbelasting / Het bieden van gelegenheid tot overnachten respectievelijk verblijf aan niet-ingezetenen	Persoon / overnachting

* Afhankelijk van vaststelling nieuwe verordening BIZ-heffing in 2021

Regionale samenwerking
De heffing en invordering van het merendeel van de fiscale heffingen van de gemeente Bergen op Zoom, inclusief het kwijtschelden ervan én het vaststellen van waardebeschikkingen in het kader van de Wet WOZ, worden uitgevoerd door de gemeenschappelijke regeling Belastingsamenwerking West-Brabant.

Het Waterschap Brabantse Delta en de gemeenten Bergen op Zoom, Breda, Dongen, Etten-Leur, Halderberge, Moerdijk, Oosterhout, Roosendaal, Rucphen, Woensdrecht en Zundert maken deel uit van dat samenwerkingsverband.

Het behoud van de gemeentelijke autonomie is daarbij het uitgangspunt. Daar staat tegenover dat juist harmonisatie van de uiteenlopende regelingen tot besparingen kan leiden. Daarbij moet vooral worden gedacht aan een gelijkluidende redactie van bepalingen uit de verschillende belastingverordeningen, aan het gebruik van uniforme documenten en aan het opstellen van zoveel mogelijk overeenkomende beleidsuitgangspunten met betrekking tot de uiteenlopende situaties die zich bij de uitvoering van de geldende regelgeving kunnen voordoen. In 2020 is een aanvang gemaakt met het harmoniseren van bepalingen in een aantal verordeningen, de resultaten hiervan zijn verwerkt in het raadsvoorstel belastingmaatregelen 2021.

Het project is in 2021 afgesloten omdat er geen mogelijkheden meer waren om verder te harmoniseren zonder de gemeentelijke autonomie aan te tasten.

6. Kosten overhead
Bij wijziging van het BBV in 2017 is bepaald, dat de overhead centraal verantwoord moet worden en niet meer mag worden doorverdeeld naar de diverse programma's c.q. producten. De kosten van overhead worden in onze begroting op programma 5 Bedrijfsvoering verantwoord.

Bij de berekening van de tarieven mogen de kosten van overhead wel worden meegenomen. In de Financiële verordening art 212 is bepaald, dat we een vast bedrag per FTE aan overhead bepalen. Het bedrag voor de overhead is voor 2022 berekend op € 63.676 per FTE (= 1.440 productieve uren).

De belastingen, heffingen en retributies van de gemeente

7. Onroerende-zaakbelastingen
De hoogte van de onroerende-zaakbelastingen is een combinatie van de waarde in het economische verkeer van een pand en het vastgestelde tarief. De waarde van alle onroerende zaken wordt jaarlijks vastgesteld. De onroerende-zaakbelastingen bestaan uit een "eigenarenbelasting" voor woningen en een "gebruikersbelasting" voor niet-woningen.

Het percentage leegstand ten opzichte van het totaal aantal beschikte objecten bedraagt:

Soort object:	per 1 januari 2021:	per 1 augustus 2021:
Woningen	3,53% (= 1.077 van de 30.504 woningen)	3,48% (= 1.064 van de 30.587 woningen)
Niet-woningen	15,49% (= 459 van de 2.964 niet-woningen)	14,97% (= 454 van de 3.033 niet-woningen).

De grondslag van de OZB voor het jaar 2022 is de waarde van onroerende zaken op 1 januari van het peiljaar 2021. Op dit moment is er nog geen zicht op de waardeontwikkeling in 2021 ten behoeve van de aanslag opleggen in 2022. Bij de belastingvoorstellen 2022 waarbij de tarieven worden bepaald, zal het waardeontwikkeling cijfer per individuele deelnemer tot oktober bekend zijn en als correctie worden verwerkt in het tarief.

Bij de tariefbepaling voor 2021 waren de toen bekende waardeontwikkeling cijfers +6% voor woningen en +0,4% voor niet-woningen. De definitieve waardeontwikkeling voor het opleggen van de aanslagen per 1-1-2021 is als volgt: een stijging van 6,51% voor woningen en een daling van 0,89% voor niet-woningen. In deze laatste categorie zijn met name de waarden van winkels en horeca gedaald ten gevolge van de beperkingen in het gebruik door de corona maatregelen.

Voor de begroting 2022 is er een toename van de OZB-opbrengsten van € 400.000. Deze stijging wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door een toename c.q. opnieuw in gebruik nemen van het aantal bedrijfspanden (niet-woningen). Daarnaast is de leegstand iets afgenomen.

In 2019 is de macronorm voor de totale OZB-opbrengsten in Nederland voor de laatste keer toegepast. Hiervoor in de plaats komt een benchmark op basis van de vergelijking van OZB, riool- en afvalstoffenheffing. Het resultaat staat per provincie in de COELO-atlas 2021. Deze vergelijking neemt Bergen op Zoom sinds een aantal jaren al op bij het onderdeel woonlasten.

Voor 2022 zullen de volgende correcties van het tarief plaatsvinden:
- waarde ontwikkeling
- inflatie met 1,6% voor woningen en niet-woningen.

Daarnaast zijn er ten opzichte van de begroting 2021 de volgende bijstellingen:
- Bij de opbrengst OZB-woningen wordt er rekening gehouden met een jaarlijkse areaaluitbreiding van 0,5%;
- Bij de opbrengst voor niet-woningen een toename van de bedrijfsobjecten.

Opbrengst: € 17.161.000 (bestaande uit woningen € 7.741.000 eigenaren niet-woningen € 5.713.000 en gebruikers niet-woningen € 3.707.000).

8. Precariobelasting

De precariobelasting is een belasting op het hebben van een terras op voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond. Voor het jaar 2022 is nog niet bekend of er, evenals voor 2020 en 2021, een aanpassing plaats zal vinden voor de periode dat de terrassen niet gebruikt mochten worden door corona beperkingen en of het Rijk dit dan ook zal compenseren.

Opbrengst: € 186.000

9. Toeristen- en watertoeristenbelasting

De toeristenbelasting is een algemene belasting voor het houden van verblijf met overnachting tegen een vergoeding door niet ingezetenen. De opbrengst van de toeristenbelasting is afhankelijk van het aantal overnachtingen in de gemeente waaronder die van arbeidsmigranten, zodat de opbrengst kan fluctueren. Economische ontwikkelingen kunnen zorgen voor een lagere of hogere opbrengst.

Voor het jaar 2022 is nog niet bekend of er, evenals in 2020 en 2021, sprake zal zijn van een minder aantal overnachtingen door coronabeperkingen en of het Rijk dit dan ook zal compenseren.

Een alternatief voor de ombuiging van € 150.000 op de baliefunctie van de VVV kan gerealiseerd worden door meer inkomsten te genereren door het verhogen van de toeristenbelasting. Dit voorstel wordt ondersteund door Sterck en de ondertekenaars (hoteliers) vanuit Koninklijke horeca Nederland. In december zal het voorstel aan de raad worden voorgelegd om de tarieven te verhogen naar € 3,00 voor hotels/B&B 's/vakantiewoningen en € 2,25 voor campings en deze verhoging per 1 januari 2022 in te laten gaan. Dit voorstel is meegenomen bij de 3e uitwerking van het Focusakkoord.

Opbrengst toeristenbelasting: € 612.000

10. Bijdrage Bedrijven investeringszone (BIZ)

Het Centrum van Bergen op Zoom is aangewezen als Bedrijven Investeringszone, waar een BIZ-bijdrage wordt geheven. De bijdrage wordt geheven onder de gebruikers van de in dit gebied gelegen belastingobjecten. De hoogte van de bijdrage beloopt een bij verordening vastgesteld bedrag per belastingobject en hier wordt geen inflatie op toegepast. De totale opbrengst, minus de perceptiekosten en oninbaar etc., wordt door de gemeente uitgekeerd aan STERCK ten behoeve van het ondernemersfonds, daarom wordt de BIZ verder niet in het overzicht opgenomen.

De huidige BIZ loopt af met ingang van 31-12-2020. Op dit moment zijn de ondernemers bezig met het creëren van draagvlak voor een verlenging van de BIZ met 5 jaar. Nadat geconstateerd is dat er voldoende draagvlak is voor het verlengen van de BIZ, worden de verdere stukken opgemaakt. Op het moment van opstellen van deze begroting is er nog geen nieuwe BIZ-verordening vastgesteld. We verwachten deze verordening nog in 2021 aan de raad ter vaststelling aan te bieden.

Opbrengst bruto: Er is nog niet bekend wat de opbrengst wordt voor het BIZ-gebied, welke overigens minus de perceptiekosten aan de ondernemersvereniging wordt uitgekeerd.

11. Rioolheffing

De rioolheffing is een heffing om het beheer en het onderhoud van het gemeentelijk rioolstelsel te bekostigen. Uitgangspunt bij deze heffing is dat de tarieven kostendekkend zijn. De stijging van de rioolbelasting is dus afhankelijk van de ontwikkeling van de kosten. Voor het beheer en onderhoud op de lange termijn is een gemeentelijk rioleringsplan (GRP 2020-2023) opgesteld, waarin o.a. de kosten zijn opgenomen die door middel van een rioolbelasting moeten worden gedekt. Met het huidige lastenpatroon en de stand voorziening, is besloten bij het vaststellen van het GRP

om de heffing voor de planperiode (GRP 2020-2023) structureel te laten stijgen met 2,9% exclusief de inflatie.

Er is een onderzoek uitgevoerd naar de toerekening van kosten aan de rioolheffing. Op basis van dit onderzoek vindt een herschikking plaats van de kosten voor onkruidbestrijding, handhaving en egalisatie beheerplan gebouwen. Deze herschikking van kosten heeft geen invloed op de hoogte van de rioolheffing. Daarnaast zullen de toekomstige kosten voor eerste aanleg van riolering in het gebied Spaanse Scharen niet meer worden gefinancierd vanuit de rioolheffing. Dit laatste voorkomt een extra stijging van de rioolheffing.

Voor 2022 is het tarief rioolheffing verhoogd met 1,6% (inflatiecorrectie) en komt daarmee uit op € 341,19 per aansluiting. De extra verhoging met 2,9% zoals opgenomen in het GRP bleek niet nodig voor 2022. Dit komt door de hoogte van de voorziening riolering en de lagere rentekosten.
Het aantal aansluitingen voor de heffing bedroeg per medio augustus 2021 in totaal 32.592 stuks, 73 grootverbruikers welke 3.254.561 m³ drinkwater verbruiken. Er is een verandering gaande dat grootverbruikers door aanpassingen in hun productieproces steeds minder water gaan lozen op het rioolstelsel. Deze aanpassingen worden eveneens aangemoedigd door het waterschap om de dunwaterproblematiek op de zuivering terug te dringen.

Tarieven Rioolheffing

	2018	2019	2020	2021	2022
Tarief	€ 303,07	€ 320,58	€ 329,88	€ 335,82	€ 341,19*
Tarief 1.000m³, per m³	€ 0,278	€ 0,45	€ 0,55	€ 0,65	€ 0,75

*) Het tarief 2022 is onder voorbehoud van de vaststelling van de belastingverordening 2022 in de Raad van december 2021.

12. Afvalstoffenheffing

De afvalstoffenheffing is een heffing om het ophalen en verwerken van de huishoudelijke afvalstoffen te bekostigen. Uitgangspunt bij deze heffing is dat de tarieven kostendekkend zijn. De stijging of daling van de afvalstoffenheffing is mede afhankelijk van de ontwikkeling van de kosten. Bij deze heffing wordt voor het restafval een tariefdifferentiatie toegepast (per inworp in de ondergrondse container, per lediging van een grote of van een mini container). Het aantal adressen voor de afvalstoffenheffing bedroeg per medio juli 2020 in totaal 30.901 stuks.

Saver heeft aangegeven dat de tarieven van 2022 maximaal geïndexeerd worden met 1,9%. Dit kan nog lager uitvallen. Aangezien bij Huishoudelijk Afval de werkelijke kosten in rekening worden gebracht via de Afvalstoffenheffing zijn de budgetten waar kosten van Saver onder vallen ook geïndexeerd met 1,9% of worden de kosten op basis van prognoses 2021 doorvertaald naar 2022.
Op de andere kosten is de gemeentelijke indexering toegepast dan wel de werkelijke doorberekeningen zoals bijvoorbeeld bij kwijtscheldingen.

Tarief Afvalstoffenheffing

	2018	2019	2020	2021	2022
Vast bedrag	€ 209,00	€ 217,02	€ 220,71	€ 229,31	€ *
Per lediging 240 liter container	€ 4,29	€ 5,30	€ 6,05	€ 6,28	€ *
Per lediging 140 liter container	€ 2,50	€ 3,09	€ 3,53	€ 3,67	€ *
Per inworp 60 liter trommel	€ 0,61	€ 0,76	€ 0,87	€ 0,90	€ *

*) Het tarief 2022 is onder voorbehoud van de vaststelling van de belastingverordening 2022 in de Raad van december 2021.

Kosten	2022
Kosten taakveld(en)	€ 4.231.000
Kapitaallasten	€ 5.326.000
Opslag externe rente	€ 208.000
Kwijtschelding	€ 915.000
Overhead (13,58 fte)	€ 927.000
Btw-compensatiefonds	€ 1.686.000
Totale kosten	**€ 13.293.000**
Opbrengst heffing	€ 13.293.000
Dekkingspercentage	100%

Kosten	2022
Kosten taakveld(en)	€ 7.788.000
Kwijtschelding	€ 740.000
Overhead (1 fte)	€ 64.000
Btw-compensatiefonds	€ 1.200.000
Totale kosten	**€ 9.792.000**
Opbrengst heffing	€ 9.142.000
Opbrengst monostromen	€ 650.000
Dekkingspercentage	100%

Havengeld, kadegeld en liggeld
Deze retributie wordt geheven op vaartuigen die gebruik maken van voorzieningen in of langs de Theodorushaven. In de regel wordt het havengeld geheven van de kapitein, de schipper, de reder of de eigenaar van het vaartuig.

Kosten	**2022**
Kosten taakveld(en)	€ 1.735.000
Overhead (3 fte)	€ 191.000
Totale kosten	**€ 1.926.000**
Opbrengst heffing	€ 475.000
Dekkingspercentage	25%

Marktgeld
Marktgeld
Deze retributie wordt geheven voor het recht voor het innemen van een standplaats op de weekmarkt. Dit wordt geheven van de vergunninghouder.
De weekmarkt is in 2022 in stand gehouden met als uitgangspunt kostenneutraliteit. Dit doen we door de weekmarkt toekomstbestendig te maken. Hiervoor is in 2021 een onderzoek gestart om de weekmarkt vernieuwend te organiseren. Dit onderzoek is in 2022 afgerond met een verbetering van inkomsten, samenwerking en geeft een toegevoegde waarde aan de binnenstad. In participatie werken de marktondernemers samen met winkeliers, horeca-ondernemers en bewoners voor behoud van de weekmarkt en een gezamenlijk belang voor een vitale binnenstad.

Kosten	**2022**
Kosten taakveld(en)	€ 33.000
Overhead (0 fte)	€ 0
Totale kosten	**€ 33.000**
Opbrengst heffing	€ 28.000
Dekkingspercentage	85%

Lijkbezorgingsrechten
Deze retributie wordt geheven voor het gebruik van de begraafplaats en voor verleende diensten in verband met de begraafplaats.

Kosten	**2022**
Kosten taakveld(en)	€ 70.000
Overhead (0 fte)	€ 0
Totale kosten	**€ 70.000**
Opbrengst heffing	€ 32.000
Dekkingspercentage	46%

Parkeerbelastingen
Deze belasting wordt geheven voor het gedurende een aaneengesloten periode laten staan van een voertuig binnen de gemeente op een aangewezen plaats, wijze en tijdstip. De belasting wordt geheven van degene die het voertuig heeft laten staan of de houder van het voertuig of degene die de vergunning heeft aangevraagd.

Voor het jaar 2022 is nog niet bekend of er, evenals in 2020 en 2021, sprake zal zijn van een minder aantal betaald parkeren door coronabeperkingen en of het Rijk dit dan ook zal compenseren.

Opbrengsten € 4.821.000

Leges Omgevingsvergunningen
Gemeenten zijn verantwoordelijk voor een groot aantal taken. Een deel van deze taken wordt in de vorm van een dienst door bewoners of bedrijven individueel afgenomen. Om gemeenten tegemoet te komen in de kosten die zijn gerelateerd aan deze taken, betalen afnemers van gemeentelijke diensten leges. In de regel gaat het hierbij om het verstrekken van documenten of het verlenen van vergunningen. Leges behoren tot de retributies en worden geheven voor het in behandeling nemen van de aanvraag en worden geheven van de aanvrager. Ook als de aanvraag niet leidt tot een positief resultaat moeten leges worden betaald.

De invoering van de omgevingswet is uitgesteld tot 1 juli 2022, daarom zal een aanpassing van de legesverordening op het in werking treden van deze wet ook eerst in het 1e halfjaar van 2022 ter besluitvorming worden aangeboden.

Kosten	**2022**
Kosten taakveld(en)	€ 1.077.000
Overhead (9,2 fte)	€ 586.000
Totale kosten	**€ 1.663.000**
Opbrengst heffing	€ 955.000
Dekkingspercentage	57%

Leges Publiekszaken
Opbrengsten € 1.153.000

Reisdocumenten voor inwoners gemeente Bergen op Zoom
Vanaf 2019 is er sprake van een sterke daling in het aantal aanvragen van paspoorten en identiteitskaarten (reisdocumenten-dip). In de periode 2019 tot en met 2023 wordt ruim 75% minder aanvragen verwacht. Als gevolg van deze daling nemen de inkomsten voor Publieksdiensten sterk af. Waar we in 2019 een totaal aantal aanvragen van 5600 hebben ontvangen, verwachten we dat dit aantal in 2023 niet

hoger zal liggen dan 2500 aanvragen. Vanaf 2024 herstelt het aantal vragen zich weer tot 2029, waarna de aanvraagdip zich vervolgens herhaalt. Dit patroon van piek- en daljaren wordt veroorzaakt doordat in 2014 de geldigheidsduur voor paspoorten en identiteitskaarten voor personen van 18 jaar en ouder is verlengd van vijf naar tien jaar. Hierdoor worden gedurende vijf jaar bijna alle "18+ documenten" in omloop vervangen. Gevolgd door vijf jaar waarin vrijwel alleen "-18 documenten" worden uitgegeven of documenten voor bij eerste aanvragen en vermissingen.

Reisdocumenten Loket Niet-Ingezetene
Ook hier is sprake van de eerdergenoemde reisdocumenten-dip. Anders dan bij de reisdocumenten voor eigen inwoners weten we vooraf niet hoeveel reisdocumenten er gaan verlopen. We hebben geen invloed of Nederlanders die in het buitenland wonen van onze balie gebruik maken of van andere grensgemeenten.

Rijbewijzen
Het aantal rijbewijzen dat vernieuwd moet worden zal vanaf oktober 2021 veel lager zijn dan in de afgelopen jaren. Dit komt door de zogenaamde 'rijbewijscyclus'. Omdat vanaf 1 oktober 1986 de geldigheid van het rijbewijs van 5 jaar naar 10 jaar is gegaan, krijg je steeds te maken met twee verschillende periodes van 5 jaar. In de eerste periode van 5 jaar worden er minder rijbewijzen afgegeven en in de tweede periode van 5 jaar worden er veel meer rijbewijzen afgegeven. De eerste periode gaat in vanaf 1 oktober 2021. De tweede periode gaat in vanaf 1 oktober 2026. In het jaar 2020 heeft de gemeente Bergen op Zoom 7470 rijbewijs aanvragen afgehandeld. De RDW verwacht dat wij in 2022 ongeveer 5200 aanvragen zullen ontvangen. Dit is een daling van 30%.

Naturalisatie
Vanaf 1 november 2021 vervalt de documenteneis voor alle RANOV-vergunninghouders (Regeling ter afwikkeling nalatenschap oude Vreemdelingenwet). Om Nederlander te kunnen worden moesten deze vreemdelingen bij een aanvraag voor optie of naturalisatie documenten inleveren om hun identiteit aan te kunnen tonen. Veel RANOV-vergunninghouders hebben deze documenten niet waardoor ze geen Nederlander konden worden. Omdat deze eis vervalt verwacht de IND (Immigratie en Naturalisatiedienst) dat deze vergunninghouders nu wel een verzoek tot optie of naturalisatie gaan indienen. Om hoeveel vergunninghouders het precies gaat in Bergen op Zoom is niet bekend. Maar de verwachting is dat we ten opzichte van 2021 meer verzoeken zullen ontvangen

Kruissubsidiëring leges
Net als bij alle andere retributies mogen de baten de lasten niet overstijgen, doch bij de leges gaat het om een groot aantal soorten van dienstverlening gebundeld in één belastingverordening. Omdat breed wordt gevoeld dat kruissubsidiëring tussen dienstverlening van volstrekt verschillende aard onwenselijk is, heeft de VNG de modelverordening onderverdeeld in drie titels. Algemene dienstverlening, dienstverlening vallend onder de fysieke leefomgeving en dienstverlening vallend onder de Europese Dienstenrichtlijn. De Bergse legesverordening is naar dit model ingedeeld. Kruissubsidie tussen deze titels is ongewenst, maar niet verboden.

Kruissubsidie binnen een titel in de legesverordening is toegestaan
Zolang het kruissubsidiëring tussen hoofdstukken betreft, blijkt de mate van kruissubsidiëring al uit de kostenopstelling. Ook hier geldt dat de gemeente de reden van de kruissubsidie moet vermelden. Het impliceert niet dat er sprake moet zijn van een rechtvaardigingsgrond. Kruissubsidiëring is en blijft toegestaan.

Woonlasten / aanduiding lokale lastendruk
Onder de woonlasten wordt verstaan het gemiddelde bedrag dat een huishouden in Bergen op Zoom betaalt aan OZB, rioolrecht en afvalstoffenheffing. Uit het navolgende overzicht blijkt het verloop van de belastingdruk per (eigen) woning in de gemeente Bergen op Zoom over een reeks van jaren:

Woonlasten Bergen op Zoom	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Gemiddelde woningwaarde (incl. garageboxen)	174.639	183.819	193.470	205.078	217.383	*
OZB-tarief woningen %- WOZ-waarde	0,1094%	0,1073%	0,1041%	0,0999%	0,0983%	%*
OZB per woning	€ 194,67	€ 197,97	€ 201,40	€ 204,87	€ 213,61	*
Afvalstoffenheffing	€ 287,50	€ 284,86	€ 297,85	€ 302,99	€ 314,70	*
Rioolheffing	€ 308,75	€ 313,07	€ 320,58	€ 329,88	€ 335,82	€ 341,19*
Woonlasten gemeentelijke heffingen	€ 790,92	€ 795,90	€ 819,83	€ 837,74	€ 864,13	*

* Deze gegevens zijn pas definitief bekend na het vaststellen van de belastingvoorstellen door de Raad in december 2021.

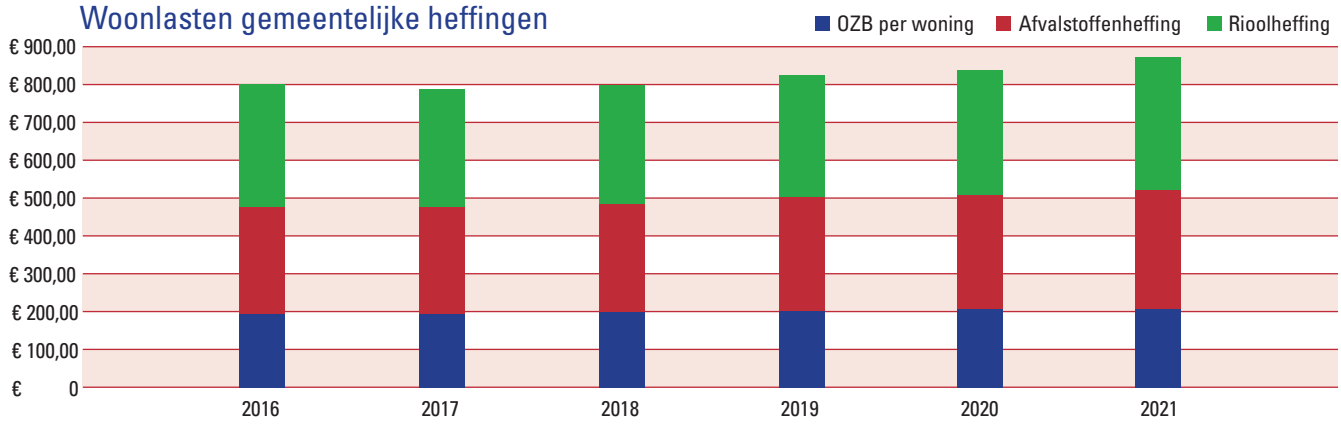

13. Woonlasten (vergelijking met andere gemeenten en landelijk gemiddelde)

Het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) geeft sinds 1997 met de "Atlas van de lokale lasten" inzicht in de woonlasten per gemeente en de posities die de gemeenten ten opzichte van elkaar innemen in Nederland. Hierbij geldt dat nummer 1 Tilburg de goedkoopste gemeente is en nummer 374 Bloemendaal de duurste met woonlasten ad € 598 en € 1.577. In de atlas 2021 neemt Bergen op Zoom de 271e plaats in op basis van de woonlasten zoals COELO deze berekent. In 2020 nam Bergen op Zoom de 280e plaats in. In 2021 zat Bergen op Zoom € 77 hoger dan de landelijk gemiddelde woonlasten.

Overigens liggen de woonlasten van 67% van alle gemeenten tussen € 700 en € 900, terwijl de landelijk gemiddelde woonlasten € 811 bedragen.

Wat betreft de omringende gemeenten bedragen de woonlasten als volgt (op basis van COELO-norm 2021):

Gemeente	Gemiddelde woonlasten	Rangnr. Coelo
Tholen	€ 736	54
Woensdrecht	€ 763	96
Oosterhout	€ 770	102
Moerdijk	€ 785	112
Halderberge	€ 787	121
Rucphen	€ 800	146
Breda	€ 804	155
Etten-Leur	€ 817	167
Steenbergen	€ 831	185
Roosendaal	€ 881	266
Bergen op Zoom	€ 888	271
Zundert	€ 975	336

De geraamde inkomsten (kerncijfers)
De navolgende tabel geeft inzicht in de begrote opbrengsten van de fiscale heffingen die over het belastingjaar 2022 in de gemeente Bergen op Zoom toepassing zullen vinden (bedragen * €1.000 en exclusief BIZ).

Belastingsoort	Opbrengst	
Onroerende-zaakbelastingen:		
• Gebruikersheffing niet woningen	3.707	
• Eigenarenheffing woningen	7.741	
• Eigenarenheffing niet woningen	5.713	
		17.161
Toeristenbelastingen		612
Precariorechten		186
Leges		
• Omgevingsvergunningen	955	
• Publiekszaken	1.153	
• Overig	-	
		2.108
Parkeerbelastingen (inclusief leges en boetes exclusief privaatrechtelijke vergoedingen)		4.821
Haven- en kadegelden		475
Marktgelden		28
Reinigingsrechten/afvalstoffenheffing		9.792
Rioolheffing		13.293
Lijkbezorgingsrechten		32
Totaal		**47.710**

Omschrijving indicator	Gemiddeld Landelijk*	BoZ 2020	BoZ 2021*	Bron
OZB-tarief woningen	0,1043%	0,0999%	0,0983%	COELO
Afvalstoffenheffing meerpersoonshuishouden	305,00	302,99	314,70	COELO
Rioolheffing meerpersoonshuishouden	20100	329,88	335,82	COELO
Woonlasten meerpersoonshuishouden	811,00	837,74	864,13	COELO

* gegevens over 2021, de gegevens m.b.t. het jaar 2022 zijn pas bekend na het vaststellen van de belastingvoorstellen door de Raad in december 2021.

16. Kwijtscheldingsbeleid

Het kwijtscheldingsbeleid is een belangrijk instrument van de gemeente om armoede te bestrijden. Het beleid van het college is erop gericht om de laagste inkomens zoveel mogelijk te ontzien, waarbij wordt uitgegaan van zelfredzaamheid en eigen verantwoordelijkheid. Kwijtschelding van betaling van gemeentelijke heffingen wordt op dit moment uitsluitend verleend ter zake van onroerendezaakbelastingen, de rioolheffing, een deel van de afvalstoffenheffing en de hondenbelasting. In het kader van de harmonisatie van de regelingen binnen de BWB is ook kwijtschelding voor de – gemeentelijke- deelnemer voor 2015 zoveel mogelijk gelijkgetrokken. In 2015 heeft er een uitgebreide evaluatie van het armoedebeleid, waaronder kwijtschelding valt, plaatsgevonden. De resultaten van deze evaluatie zijn met U15-010307 kenbaar gemaakt.

Bij het berekenen van de betalingscapaciteit gaat de gemeente uit van de zgn. 100% norm. In de praktijk betekent dit, dat huishoudens zonder eigen vermogen en een inkomen niet hoger dan de bijstandsnorm, voor volledige kwijtschelding in aanmerking komen. De invorderingsambtenaar beslist op een kwijtscheldingsverzoek. In een aantal situaties wordt de kwijtschelding ambtshalve verleend of kan worden volstaan met een verkorte procedure. Omdat de uitvoering van de belastingwerkzaamheden is opgedragen aan de GR Belastingsamenwerking West-Brabant (BWB), kan tegen de beslissing van de invorderingsambtenaar administratief beroep ingesteld worden bij het Dagelijks Bestuur van de BWB.

In 2015 is de kostendelersnorm voor bijstandsgerechtigden voor meerpersoonshuishoudens ingevoerd. Vanaf 2018 heeft de kostendelersnorm effect op de kwijtschelding. In mei 2021 is de evaluatie van de kostendelersnorm 2019, welke door de BWB is uitgevoerd, ter kennisname gebracht.

Per medio augustus 2021 waren er ruim 3.200 verzoeken voor kwijtschelding ingediend. Hiervan zijn er 2.122 via automatische kwijtschelding afgehandeld, van de bijna 1.100 andere verzoeken zijn inmiddels 300 afgehandeld. Er resteren nog zo'n 800 handmatig af te handelen verzoeken. In totaal is tot op heden voor een bedrag ad € 1.638.000 kwijtschelding verleend, terwijl voor 2021 een bedrag ad € 1.748.000 is geraamd. Omdat kwijtschelding voornamelijk betrekking heeft op de afvalstoffen- en rioolheffing ad € 650,00 komt dit neer op een restant budget voor ongeveer 170 kwijtscheldingen. Aangezien tot nu toe gemiddeld 75% van de handmatige verzoeken ook leidt tot kwijtschelding en er nog zo'n 800 verzoeken resteren om af te handelen, zou dit leiden tot een tekort ad € 275.000. De toename komt vooral voort uit de impact die corona heeft op het inkomen op burgers en ondernemers.

Paragraaf 3.2

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

In deze paragraaf worden de risico's in beeld gebracht en gerelateerd aan de weerstandscapaciteit. Het berekenen van de weerstandscapaciteit is gebaseerd op de methode van het bureau NAR (Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement). Periodiek zijn de afgelopen jaren de risico's in kaart gebracht en ingevoerd in de database. Een aantal keren per jaar wordt deze exercitie herhaald waarbij reeds ingevoerde risico's opnieuw beoordeeld c.q. bijgesteld worden en nieuwe risico's eventueel toegevoegd worden.

Deze paragraaf is een dwarsdoorsnede van de begroting op het aspect risicobeheersing. Risicomanagement is echter niet alleen een rekenkundige exercitie. Dat is de reden waarom we in deze paragraaf ook een aantal niet-financiële risico's benoemen. Bij de actualisatie van de risico's wordt per afdeling de lijst doorgenomen met als doel de risico's, ook de niet financiële, zo compleet mogelijk in beeld te krijgen. Daarnaast worden de risico's periodiek in het College geagendeerd. Deze exercitie heeft als resultaat dat het aantal opgenomen risico's inmiddels 171 bedraagt.

Verder gaan we risicomanagement integreren in het portfoliomanagement.

Voor het grondbedrijf wordt een andere werkwijze gevolgd omdat voor dit onderdeel een langetermijnvisie Grondbedrijf is vastgesteld waarin diverse scenario's aan de orde komen.

Belangrijke Risico's

Uit de totale set van risico's geven wij onderstaand toelichting op de financieel grootste risico's. Daarnaast ook een opsomming van een vijftal niet financiële risico's.

Grootste (financiele) risico's

Algemene Uitkering
De omvang van de Algemene Uitkering (AU, gemeentefonds) is gekoppeld aan de Rijksuitgaven (trap op trap af). Daarmee lopen we het risico dat de Algemene Uitkering Gemeentefonds lager uitvalt dan geraamd. Daarbij speelt er nog de onzekerheid van de herijking van het Gemeentefonds. Zoals het er nu naar uitziet is de gemeente Bergen op Zoom voordeelgemeente, maar is het tempo van het ingroeipad nog niet duidelijk. De invoering van de nieuwe verdeling van het gemeentefonds is uitgesteld naar 1 januari 2023. Door de Provincie is aangegeven dat het (eventuele) voordeel nog niet in de begroting 2022 mag worden verwerkt. Geconcludeerd kan worden dat er op dit moment veel speelt rond het gemeentefonds en het is afwachten hoe dit uitpakt.

Gecombineerd Risico Sociaal Domein
De risico's sociaal domein worden onderverdeeld in een viertal aandachtsgebieden met ieder hun specifieke risico's:

1. **Algemene voorzieningen**
   - *Bezuinigen op het sociaal domein raakt per definitie kwetsbare inwoners*
     Het beoogd maatschappelijke effect van het sociaal domein is dat alle inwoners naar vermogen en behoefte participeren in de maatschappij. Inwoners die dit op eigen kracht kunnen, doen geen beroep op het sociaal domein. Het sociaal domein is dus een vangnet voor mensen met een hulpvraag op bijvoorbeeld het gebied van opgroeien / opvoeden, dagbesteding of in relatie tot werk en inkomen. Dit zijn dus per definitie kwetsbare inwoners. Door te bezuinigen op algemene voorzieningen komen de lichte vormen van hulp en ondersteuning verder van hen af te staan. Problemen worden groter waardoor duurdere hulp nodig is om deze alsnog op te lossen. De kosten nemen toe.
   - *Vertraging transformatieopgave*
     Ons beleid en de transformatie is erop gericht dat mensen zoveel als mogelijk geholpen kunnen worden met algemene voorzieningen, dus in het voorliggend veld. Deze beweging naar voren maken we met het oog op het welzijn van de inwoners (juiste zorg op de juiste plaats) maar ook vanuit financieel oogpunt: het reduceren van de kosten voor geïndiceerd maatwerk. De ombuiging op subsidies à € 1,5 mln. raakt direct de algemene voorzieningen omdat deze met subsidie bekostigd worden. Door de bezuiniging zal het aanbod verschralen of zelfs gedeeltelijk wegvallen. Wanneer mensen niet terecht kunnen bij de algemene voorzieningen zijn zij sowieso aangewezen op het maatwerk. Dit betekent een vertraging van de transformatieopgave en als risico een toename in het maatwerk.

- *Niet volledig realiseren bezuinigingsopgave sociaal domein*
  In de 1e en 2e uitwerking Focusakkoord is een aantal voorstellen gedaan die niet door de raad zijn overgenomen. De taakstelling op subsidies is verlaagd en er is niet ingestemd met de bezuinigingen op minimabeleid.

  De maatregelen die nu nog resteren (de ombuiging op subsidies en de doorontwikkeling wijkcentra) leveren samen onvoldoende op om de volledige taakstelling op het Sociaal Domein te kunnen realiseren.

2. **Maatwerkvoorzieningen**
   - *Tekorten door open eind financiering*
     De budgetten voor de gedecentraliseerde Wmo en Jeugdzorg zijn gekoppeld aan de ontvangen rijksbijdragen. De werkelijke kosten kunnen als gevolg van niet te beïnvloeden factoren hoger uitkomen. De structurele risico's die voortvloeien uit de taken in het sociaal domein blijven daardoor lastig te kwantificeren. Denk aan het ontoereikend budget voor uitvoering Jeugdwet als gevolg van open einderegeling en externe verwijzingen. Daarbij vormt de toenemende vraag naar jeugdhulp en Wmo een structureel budgettair risico. Voor de voorzieningen Wmo is een abonnementstarief ingevoerd. Door het invoeren van een abonnementstarief voor Wmo-voorzieningen worden minder eigen bijdragen ontvangen en extra kosten gemaakt door de mogelijke toenemende vraag naar Wmo-maatwerkvoorzieningen. Invoering van het abonnementstarief kan een aanzuigende werking hebben. Als niet te beïnvloeden factor kan ook aan corona en de gevolgen daarvan worden gedacht.
   - *GI's jeugd*
     De risico's die we lopen m.b.t. de GI's zijn tweeledig. Aan de ene kant zien we dat het stropt in de jeugdbeschermingsketen door o.a. de situatie en instroomstop bij Jeugdbescherming Brabant (JBB). Hierdoor blijven veiligheidscasussen langer in het vrijwillig kader omdat ze niet in het gedwongen kader kunnen worden opgepakt. Aan de andere kant zijn er financiële risico's. Op dit moment zijn hier nog geen exacte bedragen over bekend. Wel is te voorspellen dat de indexeringen naar boven bij moeten worden gesteld voor alle gecertificeerde instellingen.
   - *Tekort WLZ*
     Vanaf 2021 kunnen cliënten die langdurig zorg ontvangen een beroep doen op de WLZ (Wet Langdurige Zorg). De rijksbijdrage is hiervoor gekort. Nog onbekend is of het aantal cliënten dat daadwerkelijk een WLZ-indicatie krijgt overeenkomt met de gepaarde korting.

3. **Garantiebanen**
   Het Rijk heeft aangekondigd met een nieuwe verdeelsystematiek voor loonkostensubsidies te komen. De precieze vormgeving is nog niet bekend, maar het doel is de lagere regelgeving in oktober 2021 gereed te hebben en dat de gewijzigde systematiek vanaf de begroting 2022 ingaat. Deze nieuwe systematiek komt in de plaats van de verdeling van middelen voor loonkostensubsidies via het objectieve verdeelmodel. De nieuwe verdeling geldt ook voor loonkostensubsidies voor beschut werk. Er ontstaan een tweetal effecten, enerzijds een aanpassing van het BUIG-budget vanaf 2022 en anderzijds een sterke prikkelwerking om actief in te zetten op LKS i.p.v. bijstand. Deze aanpassing zal naar verwachting (op basis van eerste berekeningen) in 2022 voor de gemeente Bergen op Zoom resulteren in een budgetmutatie van € 1.073.000 negatief.

4. **Aantal uitkeringsgerechtigden**
   Stijging instroom/daling uitstroom uitkeringsgerechtigden door diverse omstandigheden.

Tegenvallers in deelname in gemeenschappelijke regelingen

De gemeente neemt deel in diverse Gemeenschappelijke Regelingen waar financiële verplichtingen uit voortvloeien. Als deelnemende gemeente aan een Gemeenschappelijke Regeling (GR) zijn we immers verplicht om zorg te dragen dat het openbaar lichaam te allen tijde over voldoende middelen beschikt om aan al zijn verplichtingen jegens derden te kunnen voldoen. Wij als deelnemende gemeente kunnen aangesproken worden inzake het terugbetalen van deze verplichtingen (de balansrisico's van een GR). Een aantal gemeenschappelijke regelingen bouwt geen eigen vermogen op en vallen bij tegenvallers direct terug op het vermogen van de deelnemende gemeenten.

Ervaringen uit het verleden leren dat we hier soms met tegenvallers geconfronteerd worden. Om die reden is dit algemene risico opgenomen.

Rente

De gemeente Bergen op Zoom kent in vergelijking met gemeenten van dezelfde omvang een relatief hoge schuld. Jaarlijks moet een gedeelte van de financieringsportefeuille geherfinancierd worden. Oude leningen worden dan vervangen door nieuwe. Dit zal, door de huidige lage rentestanden, bijna altijd tegen een lager percentage zijn dan de lopende financiering. Hiermee hebben we echter al rekening gehouden. Het risico is dat dit een hoger percentage wordt dan nu voorzien mocht de rente de komende jaren gaan stijgen. Dit zal dan leiden tot hogere rentelasten voor de gemeente dan nu begroot. Omdat het saldo op de rente

binnen de begroting ingezet wordt als algemeen dekkingsmiddel betekenen hogere rentelasten minder begrotingsruimte. Tegelijkertijd is het zo dat een oplopende rente pas geleidelijk tot hogere lasten leidt omdat de rente over haar financieringen (=leningen) voor langere tijd vastligt.
De renteontwikkelingen worden nauwgezet gevolgd om tijdig te kunnen anticiperen op rentestijgingen.

Corona
Als gevolg van het coronavirus, de beperkende maatregelen en economische neergang bestaat de kans dat op verschillende beleidsterreinen nog sprake zal kunnen blijven van hogere lasten en lagere baten zowel op korte(re) en op de langere termijn.

Momenteel zijn de financiële gevolgen van zoveel factoren afhankelijk dat geen zinvolle inschatting is te geven. Het Rijk heeft aangegeven dat de gemeenten een reële vergoeding voor de Coronakosten krijgen, maar of dit in de toekomst nog blijft, is onduidelijk. De mogelijkheid bestaat dat niet alle kosten vergoed worden.

Uittreden ICT WBW
Als gevolg van het genomen besluit om uit te treden bij de gemeenschappelijke regeling ICT-samenwerking West-Brabant-West, lopen we risico wat betreft de uittreding, de aanbesteding en de migratie. De volgende gebeurtenissen kunnen zich voordoen:
- aanbestedingskosten en/of de kosten voor de migratie vallen hoger uit;
- het lukt niet op tijd om geschikte mensen te vinden voor de functies in de regieorganisatie (de arbeidsmarkt is lastig voor ICT-personeel) waardoor we (duur) moeten inhuren wat kan leiden tot budgetoverschrijding;
- de migratie loopt uit (het is een complex traject) waardoor er aanvullende maatregelen genomen moeten worden om gemeentelijk dienstverlening door te laten lopen;
- (gedeeltelijke) uitval gemeentelijke dienstverlening waardoor de betrouwbaarheid en doorontwikkeling van de gemeentelijke dienstverlening onder druk komt te staan omdat deze sterk afhankelijk is van de betrouwbaarheid en flexibiliteit van de gemeentelijke ICT-infrastructuur.

Nieuwe Containerterminal wordt niet gerealiseerd
Sinds 2000 is de gemeente druk doende met de verplaatsing van de (tijdelijk) containerterminal aan de Vierlinghweg te Bergen op Zoom naar de "buitendijkse" locatie nabij het Zuidersluispad te Bergen op Zoom. Door de ontstane vertraging in de afgelopen jaren (om verschillende redenen) verwachten wij dat de beoogde ontwikkeling van de buitencontainerterminal met Firma H. Esser (overname MCT) nog zeker vijf jaar in beslag zal nemen. Naast het nog niet kunnen behalen van economische doelstellingen alsmede het verbeteren van de woonomgeving (o.a. in Nieuwe Vesting) moet ook rekening gehouden worden met inkomstenderving door het nog niet kunnen verkopen van de toekomstige locatie (nabij Zuidersluispad) als ook kunnen verkopen van de huidige locatie (Vierlinghweg 25).

Het niet realiseren van bezuinigingen
De gemeente staat voor een forse bezuinigingsopgave. Door diverse oorzaken kan realisatie daarvan vertraging oplopen of niet helemaal gerealiseerd worden, voorbeelden zijn daarbij de betrokkenheid en afhankelijkheid van externe partners en de personele capaciteit (zowel in kwantiteit als kwaliteit) om de bezuinigingen tot stand te brengen.

Aantasting vertrouwelijkheid, integriteit of beschikbaarheid informatiesystemen, de informatie daarin of de diensten die er afhankelijk van zijn – we weten niet wat we niet weten
Voor het functioneren en de dienstverlening aan hun inwoners gebruikt de gemeente steeds meer gegevens, wisselt ze die steeds meer uit en bewerkt ze die. Mede als gevolg van de decentralisaties in het sociaal domein heeft de gemeente daarbij steeds meer (bijzondere) persoonsgegevens in beheer. Ook wordt steeds meer informatie digitaal opgeslagen en overgedragen en worden systemen en data steeds vaker aan elkaar gekoppeld. Een recente ontwikkeling is het toegenomen thuiswerken. Als gevolg van deze ontwikkelingen is het risico aanzienlijk toegenomen. We onderscheiden daarin vier verschillende gebeurtenissen:
- extern en ongericht, bijvoorbeeld grootschalige phishing- en ransomwarecampagnes;
- intern en onbedoeld, bijvoorbeeld fouten van medewerkers met incidenten als gevolg;
- extern en gericht, bijvoorbeeld doelgerichte pogingen om geld of informatie buit te maken;
- intern en gericht, bijvoorbeeld fraude en ondermijnende activiteiten van eigen medewerkers.

Dit soort gebeurtenissen wordt steeds groter in aantal en vernuftiger. Niet alleen de kans op deze gebeurtenissen neemt toe, maar ook de impact waarbij gedacht kan worden aan:
- Bedrijfscontinuïteit in het geding;
- Vertrouwelijke gegevens in verkeerde handen;
- Imagoschade;
- Financiële schade (herstelkosten, boetes claims etc.);
- Processen ontwricht met maatschappelijke, economische of sociale gevolgen.

Verborgen zaken in de openbare ruimte
De gemeente Bergen op Zoom kent een aanzienlijk areaal oevers en kades die het nodige onderhoud vergen. Het risico

is aanwezig dat hier in de onderhoudsplannen niet altijd in voldoende mate middelen zijn gereserveerd waardoor we geconfronteerd worden met éénmalige extra uitgaven. Als actuele casus kan hierbij genoemd worden de kades van de Noord- en Zuidzijde Haven waar op korte termijn een noodmaatregel zal worden uitgevoerd om een en ander veilig te stellen. Na nader onderzoek en voorbereiding zullen de te verwachten (extra) kosten in beeld worden gebracht. De kosten van -toekomstig- beheer en onderhoud, zodra projecten zijn afgerond, blijven een aandachtspunt. Uit de periodieke monitoring van de kwaliteit van de openbare ruimte zal moeten blijken of de middelen voldoende zijn om de afspraken met de gemeenteraad over de kwaliteit nagekomen kunnen worden.

Geweigerde of ten onrechte toegekende vergunningen
De gemeente loopt het risico aangesproken te worden op onterecht verleende of geweigerde vergunningen. Als een besluit door de rechter wordt vernietigd staat de onrechtmatigheid ervan vast. Betrokken partijen kunnen dan wellicht ook schade claimen. De eerlijkheid gebiedt te zeggen dat een beroep op schadevergoeding niet vaak wordt gehonoreerd. Dat neemt niet weg dat dit risico wel bestaat (o.a. Heerlesebaan 20).

Algemene Risico's

Onderstaand de belangrijkste niet financiële risico's:

Kwantitatief en kwalitatief personeelstekort
Als gevolg van het afnemend imago van de gemeente Bergen op Zoom, de beoogde bezuinigingen, de mismatch op de arbeidsmarkt, de fundamentele verandering van vereiste competenties en mentaliteit in combinatie bestaat het risico dat de gemeente onvoldoende controle heeft over de personeelsplanning door afnemende betrokkenheid, vertrouwen van de medewerkers, een toename van verloop of uitval, de gemeente zowel kwalitatief en kwantitatief onvoldoende de juiste mensen aan zich kan binden, de gemeente er niet in slaagt de medewerkers te ontwikkelen waardoor demotivatie of mismatch in vaardigheden, competenties en mentaliteit ontstaat. Dit risico kent overigens ook een financiële component.

Achteruitgang Economie
Een terugval van de economie raakt ook de gemeente. Dit is weliswaar in een aantal financiële risico's ingecalculeerd maar heeft gevolgen op diverse gemeentelijke beleidsvelden. Een variant hiervan waren de eerdere lockdowns waarbij op moment van schrijven, ondanks de vaccinaties, er deze winter opnieuw ingrijpende maatregelen moeten worden genomen vanwege een opleving van het virus, met alle gevolgen van dien.

Tekortschietend Stakeholdermanagement
Als gevolg van ontoereikend stakeholdermanagement (denk aan communicatie, profilering en gedragingen) is de kans aanwezig dat de totaalindruk die alle stakeholders – bijvoorbeeld medewerkers, klanten, leveranciers, pers, politiek en de omgeving – hebben van en de binding met de gemeente in een negatieve spiraal terecht komt. Mogelijke effecten zijn het op achterstand raken tov andere partijen en daardoor missen van kansen, er misbruik gemaakt wordt van de situatie waarin de gemeente verkeert of dat niet de juiste mensen aangetrokken kunnen worden.

Kwetsbare groepen in de knel
De dienstverlening van de gemeente komt op de verschillende terreinen onder druk te staan (door kwalitatieve en kwantitatieve magere bezetting en noodzakelijke bezuinigingen) waardoor de kans bestaat dat met name -de zorg voor- de kwetsbare burgers verschraalt. Het risico bestaat dat meer inwoners in de knel komen, dat kwetsbare groepen het nog zwaarder krijgen als de crisis langer duurt en er minder geld is om te helpen. Meer eenzaamheid bij ouderen, meer mensen met financiële problemen, bedrijven die omvallen. En ook keuzes die de gemeente misschien moet gaan maken bij de Wmo en de Jeugdzorg.

- Het risico dat een achterstand ontstaat in toekennen van de indicaties en/ of indicaties niet binnen de wettelijke termijn worden toegekend bij Wmo doordat er bij de uitvoerende medewerkers (bij de toegang) er een tekort is aan mensen;
- Het risico is dat de doelgroep die zorg mijdend is in de knel komt doordat deze niet bediend kan worden hoe wij dat zouden willen;
- De doorontwikkeling en innovatie van het zorglandschap vindt in onvoldoende mate plaats.

Rolzuiverheid onder druk
Omdat in Bergen op Zoom geen sprake is van een 'gewoon coalitieakkoord' met een meerderheid in de raad en wethouders die gebonden zijn aan hun fracties, komt er veel druk te staan op de zuiverheid in de rollen tussen raad, college en ambtelijke organisatie. Een mogelijk gevolg van dat de rollen te veel door elkaar gaan lopen, is een gemeenteraad die te veel op de stoel van het college gaat zitten, het college dat te veel op de stoel van het management van de organisatie gaat zitten en een ambtelijke organisatie waarin risicomijdend gedrag leidend is.

Weerstandsvermogen

Conform de methode van het NAR wordt op basis van het risicoprofiel de benodigde weerstandscapaciteit berekend. Deze berekening kan worden afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit, dat het geheel aan middelen vormt dat aanwezig is om de risico's in financiële zin af te dekken.

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen of waar na het treffen van maatregelen nog restrisico's overblijven.

Benodigde Weerstandscapaciteit
Op basis van het risicoprofiel kan de benodigde weerstandscapaciteit worden berekend. Dit geschiedt op basis van een risicosimulatie. Uitgangspunt hierbij is een statistische benadering die er van uit gaat dat nooit alle risico's zich tegelijkertijd en in maximale omvang voordoen. Door deze benadering kan op een verantwoorde manier minder weerstandscapaciteit worden aangehouden in tegenstelling tot de situatie waarin de optelsom van alle risico's als uitgangspunt wordt genomen.

Wanneer alle risico's zich tegelijk in hun maximale omvang zouden voordoen, is hiermee een bedrag gemoeid van € 62 miljoen. Bij een zekerheidspercentage van 90% (waarbij niet alle risico's zich tegelijkertijd voordoen) betekent de uitkomst dat er een bedrag van € 13,5 mln. benodigd is om de risico's in financiële zin af te dekken. Dit bedrag is gelijk aan het bedrag bij de berekening voor de jaarrekening 2020 toen het € 13,5 mln. bedroeg. Aan dit bedrag wordt een bedrag van € 3 mln. toegevoegd zijnde het risico van het niet realiseren van de bezuinigingen 2022-2025. Met toevoeging van die € 3 mln. bedraagt de omvang van de risico's begin 2022 € 16,5 mln. Dit kan worden afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit teneinde de ratio van het weerstandsvermogen te kunnen bepalen.

Beschikbare Weerstandscapaciteit
De weerstandscapaciteit wordt berekend door de algemene reserve af te zetten tegen de risico's. Er wordt hierbij geen rekening gehouden met stille reserves: meerwaarden van activa die lager dan de marktwaarde zijn gewaardeerd. Een algemeen kenmerk van stille reserves is dat men er om allerlei redenen niet direct over kan beschikken. Om deze reden worden stille reserves niet tot de beschikbare weerstandscapaciteit gerekend. Daarnaast is niet langer een rentecorrectie toegepast omdat de rente inmiddels zo laag is dat aanwending van het weerstandsvermogen nauwelijks tot extra rentelasten leidt.

Die Algemene Reserve ziet er als volgt uit:

Omschrijving	Bedrag
Verwachte stand Algemene Reserve per 1/1/22	**23.592.000**
Blokkeringen	
Stedelijke Vernieuwing	-3.234.000
Grondbedrijf	-3.000.000
Totaal	**-6.234.000**
Weerstandsvermogen	**17.358.000**

In het voorgaande is zowel de benodigde (zie toelichting hiervoor) als de beschikbare weerstandscapaciteit bepaald. In deze paragraaf kan een relatie worden gelegd tussen deze beiden om het weerstandsvermogen van de gemeente Bergen op Zoom te bepalen en daarover een oordeel te vellen. Op basis van de beschikbare weerstandscapaciteit is de ratio:

Ratio Weerstandsvermogen:	Beschikbare weerstandscapaciteit / Benodigde weerstandscapaciteit	=	€ 17.358.000 / € 16.500.000	= 1,05

Beoordeling weerstandsvermogen
Om de ratio voor het weerstandsvermogen te kunnen beoordelen wordt gebruik gemaakt van onderstaande waarderingstabel die in samenwerking tussen NAR en de Universiteit Twente is opgesteld. De raad heeft zich geconformeerd aan deze waarden.

Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	> 2	Uitstekend
B	1,4 – 2	Ruim voldoende
C	1 – 1,4	Voldoende
D	0,8 – 1	Matig
E	0,6 – 0,8	Onvoldoende
F	< 0,6	Ruim onvoldoende

De ratio bedraagt voor de Gemeente Bergen op Zoom 1,05. Dit betekent dat de Gemeente Bergen op Zoom op dit moment beschikt over een vermogenspositie die gekwalificeerd wordt als "voldoende" om de risico's in financiële zin af te dekken. Deze geschatte ratio per 1/1/2022 is 0,28 hoger dan de uitkomst bij de 2e uitwerking Focusakkoord (0,71).

Bovenstaand ratio is de stand per 1/1/2022. Door de geraamde stortingen vanuit exploitatieoverschotten en te verwachten winstnames bij het grondbedrijf zal de Algemene Reserve de komende jaren toenemen waardoor ook de weerstandsratio zal toenemen. Die reeks ziet er dan er als volgt uit:

Verloop weerstands-ratio per 1/1

2022	2023	2024	2025
1,05	1,47	1,95	2,43

Kengetallen

In lijn met hetgeen bepaald door het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) nemen wij in deze paragraaf ook een vijftal financiële kengetallen op. De kengetallen hebben als doel meer inzicht te geven in de financiële positie van de gemeente. De kengetallen hebben geen functie als normeringsinstrument in het kader van het financieel toezicht door de provincie maar zijn voornamelijk bedoeld om de financiële positie inzichtelijker te maken.

Naast de kengetallen in deze paragraaf is er sinds eind 2020 een monitor ontwikkeld (de stresstest) waarin de stand en de verwachte ontwikkeling van deze (en een aantal andere) kengetallen wordt aangegeven. Iedere keer na een ingrijpende wijziging (uitwerking focusakkoord, jaarrekening, beleidskader etc.) wordt deze monitor geactualiseerd en gepresenteerd in de auditcommissie plus.

In deze paragraaf presenteren wij de zes wettelijk verplichte kengetallen. Deze vormen overigens ook de basis van de stresstest.

Netto Schuldquote: 89,7%	netto schulden	(249.400.000)
	totale baten begroting	(278.007.000)

Dit kengetal geeft een indicatie over omvang schuldenlast en de hiermee gepaard gaande omvang van de rentelasten, hoe die op de begroting drukken. Deze zal in 2022 afgenomen zijn tot circa 90% en vertoont ook daarna een dalende lijn. Voornaamste redenen zijn de opbrengsten bij het grondbedrijf, en positieve exploitatiesaldi. Wanneer de netto schuldquote daalt tot 90% wordt voldaan aan één van de doelstellingen uit het focusakkoord namelijk een schuldquote van maximaal 90% in 2026. Dat wordt naar alle waarschijnlijkheid aanzienlijk eerder gerealiseerd.

Netto Schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen: 88,7%	netto schulden -/- verstrekte leningen	(246.630.000)
	totale baten begroting	(278.007.000)

Dit kengetal corrigeert de netto schuldquote voor leningen die de gemeente zelf heeft verstrekt. Dit kengetal achten wij prima geschikt voor het duiden van de schuld. Bij dit kengetal wordt de schuldpositie gesaldeerd met de leningen die een gemeente heeft verstrekt. In Bergen op Zoom zijn dezelfde bedragen relatief beperkt maar voor de vergelijking met andere gemeenten (waar dit wel aan de orde kan zijn) is het wel van belang. Vervolgens wordt de omvang van de netto schuld gerelateerd aan de omvang van de exploitatie. Op die manier kunnen de lasten van deze schuld (rente en aflossing) in relatie tot de begroting worden gebracht. Het draait bij een blik op de schulden tenslotte om de vraag in hoeverre de lasten als gevolg van de schulden niet te veel begrotingsruimte opslokken.

Vooral vanwege het argument dat lasten voortvloeiend uit de schulden gerelateerd worden aan de inkomsten (begrotingstotaal) zijn wij van mening dat de netto schuldquote zich uitstekend leent voor een beoordeling van de schuldenpositie. De VNG heeft hier ook normen voor gedefinieerd: tot 90% groen, 90-130% oranje en > 130% rood.

De ontwikkeling van dit kengetal is in lijn met het voorgaande kengetal.

Solvabiliteit: 6,9%	eigen vermogen	(23.591.000)
	balanstotaal	(343.333.000)

De ratio geeft inzicht in hoeverre de gemeente aan haar verplichtingen kan voldoen en in staat is tegenvallers op te vangen.

Dit kengetal drukt uit in hoeverre het totale bezit op de balans is belast met schulden en zegt tevens iets over de weerstandscapaciteit en het vermogen om (incidentele) tegenvallers op te vangen. Dit kengetal is in aanzienlijke mate afhankelijk hoe het gemeentelijk bezit gewaardeerd wordt. Daarbij hebben we te maken met de gemeentelijke verslaggevingsregels die overwegend negatief uitpakken voor de solvabiliteit. Bijvoorbeeld het onderscheid tussen investeringen met maatschappelijk of economisch nut waarbij de eerste categorie voor een lagere waarde kan worden gewaardeerd/geactiveerd dan de aanschafwaarde. Verder is bij een aantal activasoorten (bijvoorbeeld vastgoed) niet mogelijk deze positief te herwaarderen maar is afwaardering wel verplicht wanneer daar aanleiding toe is. Dit soort regels vertekenen de solvabiliteit.

Bovenstaande maakt duidelijk dat bij het begrip solvabiliteit diverse kanttekeningen geplaatst kunnen worden waardoor wij dit kengetal minder bruikbaar vinden voor het beoordelen van de schuldpositie.

Toch is het zo dat de solvabiliteit met 6,9% ronduit als laag gekwalificeerd dient te worden. Zeker wanneer je deze vergelijkt met het landelijk gemiddelde van gemeenten met ongeveer dezelfde omvang dat 26% bedraagt. Net zoals bij de schuldquote vertoont de solvabiliteit wel een positieve tendens. Met name door verwachte winstnemingen bij het

grondbedrijf en positieve exploitatieresultaten verbetert dit kengetal de komende jaren.

Grondexploitatie: 6%	totaal alle bouwgronden (wel of niet in exploitatie)	(15.943.000)
	totale baten	(278.007.000)

Dit geeft inzicht in hoeverre de waarde van de gronden zich verhouden tot de geraamde baten.

Structurele exploitatieruimte: 1,3%	structurele baten -/- structurele lasten	(3.731.000)
	totale baten	(278.007.000)

Dit kengetal is van belang om te kunnen beoordelen welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is.

Belastingcapaciteit:	woonlasten per gezin
	woonlasten landelijk gemiddelde

De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt ten opzichte van het landelijk gemiddelde.

In meerjarenperspectief ziet de ontwikkeling van de kengetallen er als volgt uit:

Kengetallen	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Netto Schuldquote	94%	109%	89,7%	89,9%	87,4%	85,5%
Netto Schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	93%	108%	88,7%	88,9%	86,4%	84,6%
Solvabiliteitsrisico	8,4%	8%	6,9%	7,7%	8,5%	9,9%
Structurele Exploitatieruimte	2,2%	0%	1,3%	1,0%	1,7%	1,7%
Grondexploitatie	13%	17%	6%	4%	3%	2%
Belastingcapaciteit	107,96	107,96	nnb	nnb	nnb	nnb

Grondbedrijf

In de begroting is het meerjarenprogramma grondbedrijf (MPG) - dat door de raad in 2021 is vastgesteld - verwerkt. Op basis van het MPG bedraagt het risicoprofiel € 3,0 miljoen per 1 januari 2022. Dit bedrag is in de Algemene Reserve als blokkering opgenomen. Als er nieuwe grondexploitaties worden vastgesteld, heeft dit vanzelfsprekend effect op de hoogte van het risicoprofiel.

De methode om de hoogte van de risico's te bepalen voor de lopende grondexploitaties is gebaseerd op de zgn. IFLO+-methode. In deze methode wordt de hoogte van het risico bepaald op basis van de boekwaardes, de nog te realiseren opbrengsten, en vanaf 2019 ook op basis van de nog te maken kosten. Het risicoprofiel wordt op de volgende manier bepaald:

- 10% over de boekwaarde
- 10% over de nog te realiseren opbrengsten
- 5% over nog te maken kosten
- 50% verwachtingswaarde omdat niet alle risico's zich gelijktijdig voor zullen doen.

Kaderstellende documenten voor deze paragraaf

Beleidsnota	Vastgesteld
Nota risicomanagement	2013

Kerncijfers van de paragraaf weerstands-vermogen en risicobeheersing

Omvang risico's:	€ 16,5 mln
Weerstandscapaciteit:	€ 17,4 mln
Weerstandsratio:	1,05
Risico's Grondbedrijf:	€ 3,0 mln

Paragraaf 3.3

Financiering

Financiering betreft de wijze waarop de gemeente benodigde geldmiddelen aantrekt en (tijdelijk) overtollige geldmiddelen belegt. De uitvoering van de gemeentelijke financieringsfunctie vindt plaats binnen de kaders zoals gesteld in de Wet Financiering Decentrale Overheden (Wet FIDO). Deze financieringsparagraaf is samen met de financiële verordening en het treasurystatuut, een belangrijk instrument voor het transparant maken en daarmee voor het sturen, beheersen, controleren en verantwoorden van de financieringsfunctie.

Renteontwikkelingen

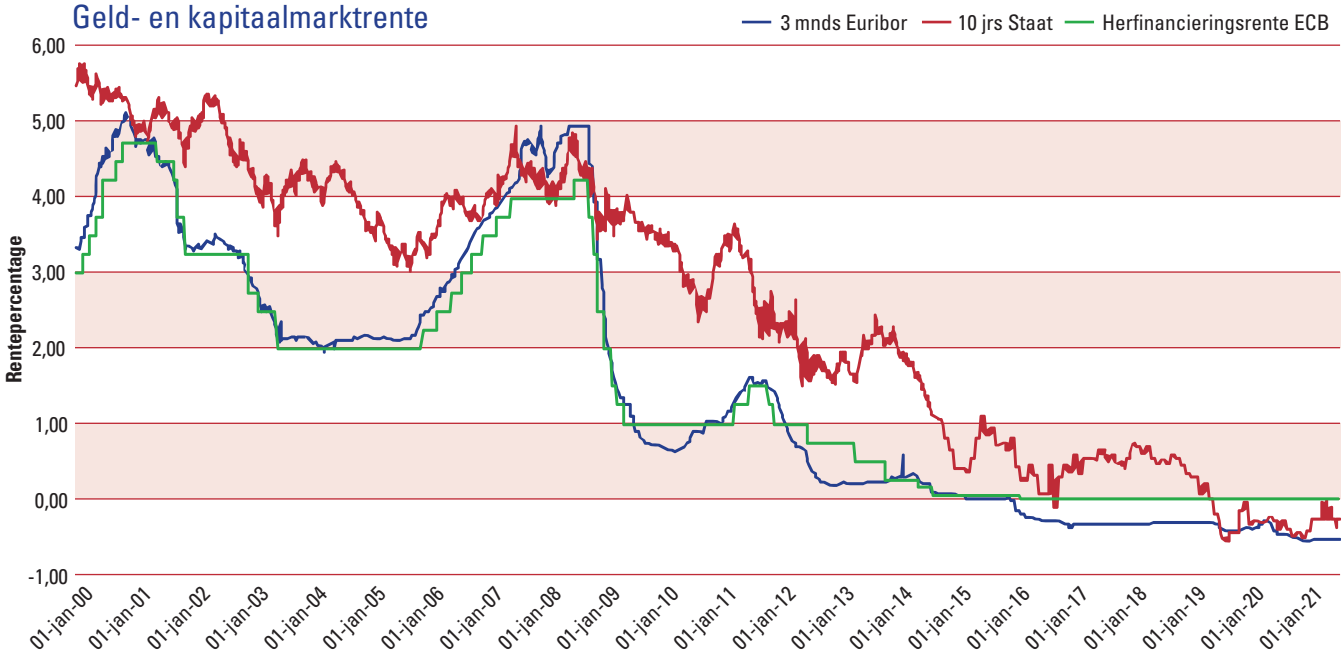

In bovenstaande grafiek worden de ontwikkelingen van de kapitaalmarkrente (= de zogenaamde lange rente) en de geldmarktrente (= de korte rente) weergegeven. Voor beide rentes geldt dat deze nu al geruime tijd niveaus kennen die als extreem laag worden gezien, tot voor enkele jaren geleden voor onmogelijk werden gehouden, maar nu toch al langere tijd realiteit zijn.

De ECB, die grote invloed heeft op de geldmarkrente door de door haar bepaalde depositorente, lijkt vooralsnog nog steeds niet van plan deze te verhogen. Om die reden verwachten wij op korte termijn geen stijging van deze rente.

De kapitaalmarktrente is minder makkelijk te voorspellen doordat ze afhankelijk is van veel meer factoren. Deze kapitaalmarktrente liep in het voorjaar 2021 licht op van -/- 0,5% naar 0% maar is medio september alweer gedaald naar -/- 0,3%. Ook hier is de algemene consensus dat op korte termijn geen grote stijgingen worden verwacht. Het belangrijkste argument hierbij is dat de grootste centrale banken hier geen belang bij hebben gezien de relatief grote omvang van de schulden van de aangesloten landen. Een vaak aangehaald voorbeeld hiervan is de ECB in relatie tot veel Zuid Europese landen. Dit probleem is door corona nog groter geworden doordat schulden snel verder opgelopen zijn.

Een en ander betekent dat de gemeentelijke financiering in 2021 wederom zal kunnen profiteren van deze relatief lage rentes en dit naar verwachting ook in 2022 weer het geval zal zijn. Tegelijkertijd blijven we benadrukken dat het voorspellen van de rente erg moeilijk is en de praktijk altijd anders uitpakt dan vooraf gedacht. We zullen de lage niveaus dan ook blijven gebruiken om leningen met relatief lange looptijden af te sluiten teneinde het renterisico te beperken.

Ontwikkeling Schuldpositie

De schuldpositie van de gemeente wordt bepaald door de omvang van de opgenomen geldleningen in combinatie met de stand op de rekening-courant. De schuld die in 2020 al was gedaald van € 261 mln naar € 249 mln zal naar verwachting eind 2021 licht verder dalen tot een niveau van circa € 247mln. Hierbij dient in ogenschouw te worden genomen dat de exacte omvang zich niet eenvoudig laat schatten. Dit kan op dagbasis miljoenen schelen door bijvoorbeeld een grote grondtransactie of de betaling van een grote crediteur.

De lagere omvang van de schuld wordt vooral veroorzaakt door, opnieuw, hogere opbrengsten bij het grondbedrijf en lagere investeringen in de algemene dienst.

De lagere dan voorziene schuld houdt in dat ook de netto schuldquote beter uit zal komen. Deze schuldquote is niet alleen afhankelijk van de omvang van de schuld maar ook van de omvang van het begrotingstotaal. Omdat die laatste is gestegen verbetert deze schuldquote zich, naar verhouding, nog sterker dan de afname van de schuld. De schuldquote bedraagt eind 2021 naar schatting circa 92% en daalt de komende jaren naar circa 83% eind 2026. Dit is fors lager (=beter) dan de doelstelling uit het focusakkoord (90% in 2026).

In onderstaande tabel wordt weergegeven hoe die schuld zich op de diverse onderdelen naar verwachting ontwikkeld. Op een aantal onderdelen een kleine toelichting:

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Stand 1/1	-240,6	-261,5	-248,9	-247,2	-249,4	-249,8	-242,9	-237,6
Saldo (investeren/afschrijven) Riolen	-1,4	-2,4	-3,0	-3,0	-2,6	-2,5	-2,4	-2,3
Saldo (investeren/afschrijven) Investeringen	-3,6	-4,1	-1,0	-5,6	-2,9	-0,6	-2,7	-0,8
Saldo (onttrekkingen/reserveringen) Reserves	0,0	-4,0	0,0	-5,7	-3,0	-1,0	0,0	0,0
Saldo Begroting/rekening	-16,4	-0,5	-5,3	3,4	2,7	4,7	4,8	4,8
Grondbedrijf	0,0	11,1	11,0	7,2	4,4	5,3	4,6	4,4
Vastgoed	0,5	5,0	1,0	4,5	1,0	1,0	1,0	1,0
Overige mutaties vlottende activa/passiva	0,0	7,5	-1,0	-3,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto schuld	**-261,5**	**-248,9**	**-247,2**	**-249,4**	**-249,8**	**-242,9**	**-237,6**	**-230,5**
Schuldquote	**104,5%**	**94,3%**	**91,8%**	**89,7%**	**89,9%**	**87,4%**	**85,5%**	**83,0%**

- Bij zowel saldo riolen als saldo investeringen worden de investeringen gesaldeerd met de afschrijvingen. Zijn de investeringen groter dan de afschrijvingen dan neemt de schuld toe.
- De omvang van investeringen bij zowel riolen als overige investeringen is gebaseerd op de omvang van de moeder kredieten.
- Saldo onttrekking/reservering reserves gaat om aanwending(=besteding) van of storten in een reserve of voorziening. Wanneer we een reserve of voorziening aanspreken moet dit gefinancierd worden en leidt dit tot een verhoging van de schuld.
- Bij saldo begroting/rekening is het van belang goed in het oog te houden dat deze begrotingsoverschotten in de jaren vanaf 2023 in aanzienlijke mate bedragen aan de schuldreductie.

Deze tabel is verwerkt in een grafiek met de te verwachten ontwikkeling van de schuldquote afgezet tegen eerdere prognoses hiervan. Via de periodiek geagendeerde stress-stest in de auditcommissie plus is de raad het afgelopen jaar geïnformeerd over de ontwikkeling van dit en andere kengetallen.

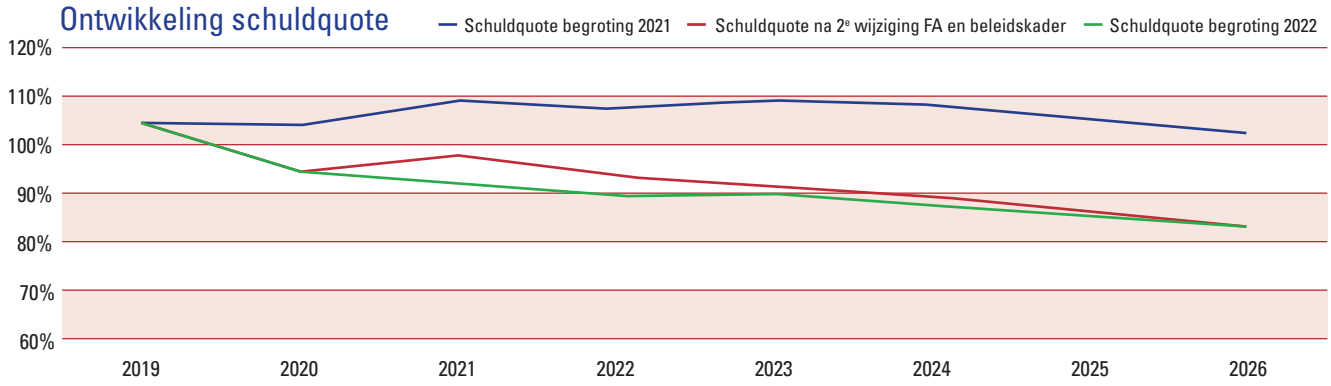

Rentelasten

Om een en ander nader toe te lichten vindt u in in de tabel hiernaast welke rentelasten gemoeid zijn met de schuldenlast, hoeveel die in het verleden waren en wat en hoe die zich de komende jaren zullen ontwikkelingen. We brengen hier de rentelasten op de langlopende geldleningen in beeld. Ongeveer 90% van de financieringsbehoefte wordt via dit soort leningen ingevuld. Het restant wordt gefinancierd met kortlopende leningen waarvan het rentepercentage zich al geruime tijd rond "0" beweegt en de verwachting is nog steeds dat die op korte termijn niet snel zal oplopen. De rentelasten van de korte financiering spelen daarom nauwelijks een rol momenteel en zijn niet relevant voor dit overzicht (om die reden staat in onderstaande tabel ook een lagere schuld in 2021 dan de € 247 mln. waar in voorgaand onderdeel aan gerefereerd wordt).

In de tabel hiernaast wordt duidelijk dat de rentelasten in de gemeentelijke begroting de afgelopen jaren zijn afgenomen en de komende jaren naar verwachting sterk verder zullen afnemen doordat relatief dure financieringen geherfinancierd kunnen worden voor leningen die een aanzienlijk lager percentage zullen kennen. De mate waarin zal uiteraard afhangen van de ontwikkeling van de rente. Verder is van belang dat niet alleen de gemiddelde te betalen rente (zowel in % als in absolute bedragen) is afgenomen maar de gemiddelde looptijd van de leningen is toegenomen naar ongeveer 10 jaar waardoor ook de renterisico's zijn verminderd.

Jaar	Omvang Langlopende Schuld	Betaalde Rente	Rente Percentage
2014	200.000.000	7.054.000	3,53%
2015	210.000.000	7.301.000	3,48%
2016	197.000.000	6.766.000	3,43%
2017	193.000.000	6.635.000	3,44%
2018	208.000.000	6.877.000	3,31%
2019	230.000.000	6.857.000	2,98%
2020	241.000.000	6.250.000	2,59%
2021	226.000.000	5.380.000	2,40%
2022	228.000.000	4.978.000	2,18%
2023	227.000.000	4.063.000	1.79%
2024	224.000.000	3.431.000	1,53%
2025	220.000.000	3.402.000	1,55%

Renterisiconorm

De wet FIDO vereist dat in de financieringsparagraaf van de begroting de zogenaamde renterisiconorm aan de orde komt. Deze is gerelateerd aan het begrotingstotaal en bedraagt 20% van dit begrotingstotaal. In onderstaand overzicht blijkt dat de komende jaren ruimschoots wordt voldaan aan de risiconorm.

Renterisiconorm (bedragen x € 1.000)	2022	2023	2024	2025
Begrotingstotaal 2022	278.000	278.000	278.000	278.000
Renterisiconorm 20% van begrotingstotaal	55.600	55.600	55.600	55.600
Aflossingen vaste schuld	30.275	42.290	303	10.293
Ruimte onder de renterisiconorm	25.325	13.310	55.297	45.307

De aflossingen zullen de komende jaren (deels) geherfinancierd moeten worden door nieuwe leningen. Zoals eerder aangegeven zullen wij, gezien de relatief lage rentestand, bij nieuwe financieringen kiezen voor leningen met een looptijd van minimaal 10 jaar teneinde het renterisico te spreiden. Op basis van de huidige rentestanden ligt het voor de hand dat de herfinancieringen tegen een lager percentage zullen plaatsvinden dan de aflopende financieringen waardoor het gemiddeld te betalen percentage op de totale leningportefeuille zal dalen.

Renteschema

In onderstaand overzicht wordt aangegeven hoe het renteresultaat tot stand komt. Zie hiervoor ook de renteomslag in het bijlagenboek.

Renteschema

a.	De externe rentelasten over korte en lange financiering		4.979
	Rentelasten verwacht financieringstekort		745
b.	De externe rentebaten		-/- 0
	Saldo rentelasten en rentebaten		**5.724**
c1.	De rente die aan de grondexploitatie **moet** worden doorberekend	-/- 1.477	
c2.	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld **moet** worden toegerekend	-/- 0	
			-/- 1.477
	Aan taakvelden toe te rekenen rente		**4.247**
d1.	Rente over eigen vermogen		-
d2.	Rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde)		1.127
	Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente		**5.374**
e.	De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)		-/- 5.856
f.	**Renteresultaat op het taakveld treasury**		**482**

Uit bovenstaand schema valt het volgende op te maken:

- De totale rentelasten worden voor 2022 begroot op € 5.724.000.
- Een bedrag van € 1.477.000 wordt toegerekend aan de grondexploitaties (2,5% over boekwaarde). Tegelijkertijd wordt € 1.127.000 rente bijgeschreven op de verliesvoorziening van het grondbedrijf (2,0%).
- Aan overige activa wordt € 5.856.000 toegerekend (2,0%).
- Het saldo van het rentebedrijf bedraagt € 482.000 positief. Hiermee wordt ruimschoots voldaan aan de BBV vereiste die stelt dat de toegerekende rente aan investeringen niet meer dan 0,5% mag afwijken dan de rente die de gemeente kwijt is over haar financieringsmiddelen. Zoals aangegeven bij de eerdere bullit rekenen wij aan de investeringen 2% rente toe. Met een renteresultaat van € 482.000 valt dit gehanteerde percentage ruimschoots binnen deze marge van maximaal 0,5% afwijking.
- De komende jaren zal het saldo op het rentebedrijf positief verbeteren doordat relatief dure leningen geherfinancierd kunnen worden tegen lagere tarieven. Dit resultaat wordt overigens gedempt doordat lagere externe financieringslasten ook inhouden dat er minder rente kan worden doorberekend aan het grondbedrijf en aan het product afvalstoffen omdat deze percentages gelijke tred moeten houden met de dalende financieringsvoet (=de te betalen rente op korte en langlopende leningen) van de gemeente.

EMU Saldo

Conform het BBV dient voortaan ook het begrote EMU-saldo opgenomen te worden in deze begroting. Deze kan afgeleid worden uit de geprognosticeerde balans zoals die in de renteomslag (zie bijlagenboek) is opgenomen. Het EMU-saldo is gebaseerd op kasbasis. Dit houdt in dat de mutatie op dit saldo overeenkomt met de mutatie in de schuld van de gemeente. Investeringen in (vlottende) activa en aanwending van reserves/voorzieningen (agv negatieve exploitatiesaldi) zorgen voor een negatief saldo. Desinvesteringen, verkopen en afschrijvingen dragen bij aan een positief saldo. Voor de komende jaren ziet dit saldo er als volgt uit:

EMU Saldo (bedragen x € 1.000)	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Exploitatiesaldo voor mutaties Reserves	2.697	1.884	4.538	4.973
Mutatie (im)materiele vaste activa	3.096	4.614	2.262	5.750
Mutatie voorzieningen	-1.930	-35.135	2.330	-18.111
Mutatie voorraden (incl bouwgronden)	-11.992	-41.671	-2.513	-21.234
EMU Saldo	**9.663**	**3.806**	**7.119**	**2.346**

Kaderstellende documenten voor dit programma

Beleidsnota	**Vastgesteld**
Treasurystatuut	2020
Financiële Verordening ex artikel 212	2017

Paragraaf 3.4

Onderhoud kapitaalgoederen

Openbare ruimte

De openbare ruimte is van ons allemaal en draagt bij aan de diverse functies in het gebruik van de stad. Een goed ingerichte en onderhouden openbare ruimte is een primaire voorwaarde voor een schoon, heel en veilige stad. De inrichting bestaat in hoofdzaak uit kapitaalgoederen in de vorm van wegen, riolering, groen, speelvoorzieningen, verlichting en openbare gebouwen. De kwaliteit van de kapitaalgoederen en de staat van onderhoud waarin zij verkeren is bepalend voor het voorzieningenniveau en voor de jaarlijkse lasten.

Relatie met programma's

Deze paragraaf heeft relatie met programma 4 Fysiek Domein.

Wat hebben we gerealiseerd

Het IBOR-plan 2018-2022 is in december 2017 vastgesteld. In het pilotjaar 2018 zijn de eerste ervaringen opgedaan met het werken met een IBOR-monitor waarbij ieder kwartaal de resultaten van deze monitor zijn besproken met de verantwoordelijk wethouders. Hierdoor ontstaat meer inzicht en meer mogelijkheden tot bijsturing. De ervaringen uit het pilotjaar 2018 zijn aanleiding geweest om ook 2019 als pilotjaar te benoemen. Zo kan verder worden gewerkt op de ingeslagen weg waarbij ook de IBOR-monitor verder kan worden ontwikkeld. In tweede kwartaal 2020 is het dashboard IBOR Finance opgeleverd. Het digitale dashboard IBOR is inmiddels ook opgeleverd. Middels deze dashboards zijn wij nog beter in staat om respectievelijk de (financiële) resultaten realtime te kunnen monitoren en alle zaken in samenhang te kunnen beoordelen. Als een gevolg van alle Covid-19-maatregelen heeft een integrale implementatie en borging in onze bedrijfsvoering nog niet plaats kunnen vinden.

Uit de analyse van het pilotjaar 2018 is gebleken dat er sprake was van een structureel tekort voor 2019 van € 1,1 mln. Voor het jaar 2019 is het budget verhoogd met € 900.000. Voor het jaar 2020 is in de begroting het volledige bedrag van € 1,1 mln. opgenomen, waarbij mag worden aangetekend dat sprake is van een opgelegde taakstelling van € 50.000 en dat de uitgavenbudgetten niet zijn geïndexeerd met de inflatiecorrectie (€ 133.000). Het is goed om hier aan te geven dat er jaarlijks een analyse zal worden gemaakt van de te beheren arealen hetgeen naar verwachting zal gaan leiden tot een nader te kwantificeren areaaltoename. Hiervoor is in de begroting jaarlijks een bedrag opgenomen van € 250.000. Het accres zal conform de afspraken worden gemeld bij het eerste concernbericht. Dan zal ook worden aangegeven wat de bijstelling op de geraamde areaaluitbreiding van € 250.000 is en dit zal worden verrekend bij het eerste concernbericht.

In 2017 heeft de gemeenteraad de gewenste beeldkwaliteit voor de openbare ruimte vastgesteld conform onderstaand schema. Ook voor het uitvoeringsjaar 2022 is het de ambitie de openbare ruimte conform dit overzicht te onderhouden. Voor 2022 is de ambitie van 2017 naar boven toe bijgesteld voor het thema reiniging bij de invalswegen en recreatiegebied van C naar B.

Onderhoud type	Historische Binnenstad	Bijz. gebieden/ station	Invalswegen	Woongebied	Industrie/ bedrijven	Parken	Recereatie-gebieden	Bossen/ buitengebied
Groen	B	B	B	B	C	B	C	C
Verharding	B	B	B	B	C	B	C	C
Water	B	B	B	B	C	B	C	C
Riolering	B	B	B	B	B	B	B	B
Civiele kunstwerken	B	B	B	B	B	B	B	B
Meubilair	B	B	B	B	C	B	C	C
Reiniging	B	B	B	B	C	B	B	C

Hierbij gelden voor de vastgestelde beeldkwaliteitsniveaus de volgende onderverdeling van de CROW-beeldkwaliteitsniveaus waarbij A+ staat zeer goed, A voor goed, B voor voldoende en functioneel, C voor matig, en D voor Slecht.

Om de IBOR-kwaliteit op een goede manier te bewaken is in 2018 een monitoringsplan voor de openbare ruimte opgesteld. Naast de beeldkwaliteit (ieder kwartaal) wordt ook gekeken naar de technische staat (jaarlijks) van de kapitaalgoederen en naar de belevingswaarde. Dit laatste is met ingang van 2019 ingevoerd omdat dit ons de mogelijkheid biedt niet alleen te sturen op output (de behaalde beeldkwaliteit) maar ook op de outcome (de maatschappelijke effecten/ de beleving).

Naast onze eigen monitoring wordt de openbare ruimte beleefd door alle inwoners en bezoekers van onze stad die samen natuurlijk veel meer zien. Het is dan ook logisch dat wij jaarlijks een groot aantal meldingen ontvangen. In 2019 is in samenspraak met het team Business Intelligence gestart met de doorontwikkeling van de IBOR-monitor. Daarbij is onderzocht op welke wijze stuurinformatie kan worden gegenereerd door het analyseren en confronteren van diverse databronnen.

Projecten
In 2019 is een concept-programmering opgesteld voor de integrale projecten in de openbare ruimte voor de komende tien jaar. Dit vindt plaats op basis van prioritering vanuit de resultaten van de wettelijke technische inspecties die per discipline plaatsvinden. Deze programmering biedt ons de mogelijkheid om in een vroeg stadium overleg te voeren met partners in de openbare ruimte zoals nutsbedrijven en woningbouwverenigingen en of ander projectontwikkelaars. Met als doel zo vroeg mogelijk projecten gezamenlijk te programmeren en vast te leggen in de tijd. Hierdoor moet het mogelijk zijn om meer synergie te behalen door de gezamenlijke investeringen te bundelen. Meer “werk met werk” dus. Mogelijk dat op termijn gekozen kan worden voor één aannemer en één uitvoeringsperiode waardoor ook de maatschappelijke overlast tot een minimum kan worden beperkt. Binnen het project Scheldebalkon worden de eerste ervaringen opgedaan door een gezamenlijke opdracht van de nutsbedrijven en de gemeente Bergen op Zoom.

Om grip te kunnen houden op het volume van de investeringen binnen de gemeente wordt al enkele jaren gebruik gemaakt van de zogenoemde moederkredieten. Gezien de financiële situatie van onze gemeente staat de programmering onder grote druk. Voor de projecten in 2022 verwijzen naar het overzicht van het uitvoeringsplan 2022-2025 in deze begroting.

Naast de investeringen vanuit het moederkrediet “Openbare Ruimte” is bij een groot aantal van bovengenoemde projecten sprake van een bijkomende investering vanuit het product riolering.

Riolering
In 2019 is het nieuwe Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) 2020-2023 vastgesteld. De focus van het nieuwe GRP ligt op het vaststellen van een dekkende rioolheffing zonder dat de voorziening structureel wordt uitgeput. Om het investeringsvolume voor riolering te temporiseren en daarmee ook de lasten voor de burger, is een beleidswijziging opgenomen om over te stappen naar een risico gestuurd beheer.

Gemeentelijk vastgoedbezit
Het gemeentelijke vastgoedbezit wordt onderhouden conform het door de raad in 2020 vastgesteld gemeentelijk meerjaren onderhoudsplan vastgoed. Per pand is er een meerjaren onderhoudsprogramma (MJOP) wat de basis vormt voor het uit te voeren onderhoud in een jaar.

Het actualiseren van de meerjaren onderhoudsplanning (MJOP) is gedaan met betrekking tot de huidige vastgoedportefeuille. Gezien de opdracht uit het Focusakkoord wordt ook gekeken welke gebouwen we kunnen afstoten. Er worden verschillende businesscases uitgewerkt die invloed kunnen hebben op de vastgoedportefeuille. Uitgangspunt is om nog niet vooruit te lopen op eventueel af te stoten gebouwen en daarbij op voorhand al een lager onderhoudsniveau te hanteren. Dit kan namelijk nadelige gevolgen hebben op de verkoopwaarde en bij het niet doorgaan van verkoop resulteren in hogere onderhoudskosten. Op basis van de courantheid van het te verkopen pand wordt rekening gehouden met het uit te voeren onderhoud. We zorgen er daarbij voor dat er geen achterstallig onderhoud ontstaat. Basis uitgangspunt is dat we onze gebouwen onderhouden op conditieniveau 2-3 conform de NEN 2767 normering. Uitzondering op dit niveau zoals op dit moment ook al van toepassing is zijn de monumentale panden, hierbij wordt conditieniveau 1-2 gehanteerd. Deze uitgangspunten zijn gehanteerd bij het opstellen van de meerjarenbegroting met de naam ‘Sober en Verantwoord’.

Eind 2020 is het MJOP door de Raad vastgesteld. Hierin was een jaarlijkse storting voor onderhoud gebouwen opgenomen van € 2.541.924.

Door diverse besluiten zoals 2de begrotingswijziging Focus Akkoord Vastgoed en Business Case Sport is een verlaging doorgevoerd op deze storting. Deze verlagingen zijn:

Verlaging storting agv verkoop panden	€ 142.621
Verlaging Businesscase binnensport	€ 30.000
Verlaging Businesscase Melanen	€ 85.000
Totaal	€ 257.621

Hierdoor resteert een jaarlijkse storting van € 2.284.303 (afgerond € 2.285.000).

De belangrijkste geplande werkzaamheden voor groot onderhoud vastgoed in 2022 zijn:
1. Jacob Obrechtlaan, Stadskantoor
2. Grote Markt 32, De Maagd
3. Gagelboslaan 160, Sporthal Gageldonk
4. De Langstraat 7, zwembad De Melanen

Buitensport - sportparken
Het beheer en onderhoud van de buitensportvoorzieningen dient gericht te zijn op duurzame instandhouding van de (voldoende) kwaliteit van de voorzieningen. Het beheer en onderhoud bestaat zowel uit het reguliere onderhoud (exploitatie) als uit groot onderhoud. Met ingang van 2020 is de exploitatiebegroting zo ingericht dat voor de bedrijfsvoering en bewaking vanuit één overzicht gewerkt kan worden.
Met betrekking tot het grootonderhoud is voor de jaren 2021 - 2030 een MJOP-buitensport opgesteld met een reële planning en is een calculatie gemaakt op basis van de uitgevoerde inspecties. De visuele inspectie is uitgevoerd aan de hand van normen van de NOC*NSF en de betreffende sportbonden. De bedragen die vanuit het MJOP benodigd zijn om het groot onderhoud te bekostigen worden binnen de reguliere exploitatiebegroting opgenomen. Gezien de mogelijke ontwikkelingen vanuit de opgave van het Focusakkoord, waarbij sportvoorzieningen mogelijk worden afgestoten, kiezen we er bewust voor om nu niet te werken met een voorziening met een reikwijdte van 10 jaar.

Aan de hand van de meerjaren onderhoudsplanning is een jaarplan opgesteld waarbij de werkzaamheden in beeld worden gebracht die in 2022 in uitvoering worden gebracht. Vervolgens worden de benodigde aanbestedingsvoorbereidingen gedaan en werkzaamheden op de markt gebracht. Naast een programmatische aanpak van het noodzakelijk onderhoud zullen de gegevens er tevens toe leiden dat de werkelijke kosten van onze accommodaties beter in beeld komen zodat in beleidsmatige zin in een vroegtijdig stadium strategische keuzes gemaakt kunnen worden. Ook in relatie tot de uitwerking van het Focusakkoord en/of een kerntakendiscussie zijn inzichten in de exploitatiekosten van buitensportvoorzieningen onontbeerlijk.

De belangrijkste geplande werkzaamheden voor groot onderhoud in 2022 zijn:
1. Sportpark Staakberg, vervangen gravel honk- en softbal velden
2. Diverse sportparken, vervangen veldverlichting

Kaderstellende documenten voor dit programma

Beleidsnota	**Vastgesteld**
Verkeersplan	2014
Bosbeheerplan	2005
Groenstructuurplan	2006
Integraal Beheerplan Openbare Ruimte	2017
GRP	2019
Waterplan	2002
Gemeentelijke Wateropgave	2009

Paragraaf 3.5

Verbonden partijen

Verbonden partijen betreffen organisaties en instellingen waarin een gemeente zowel een bestuurlijk als financieel belang heeft. Van een financieel belang is sprake als de gemeente de middelen, die aan een partij ter beschikking zijn gesteld, niet terugkrijgt bij faillissement van die partij of indien financiële problemen bij de derde partij kunnen worden verhaald bij de gemeente. Bij een bestuurlijk belang gaat het om het hebben van zeggenschap van de gemeente in een derde partij, hetzij omdat de gemeente een zetel in het bestuur heeft, hetzij omdat ze via aandelen mee kan stemmen.

Met de Nota Verbonden Partijen, zes kaderstellende spelregels, zijn nadere afspraken vastgelegd tot beleidsmatige en financiële aansturing en beheersing van verbonden partijen. De gemeente Bergen op Zoom kent de volgende verbonden partijen:

Gemeenschappelijke regeling	Gemeentelijke vertegenwoordiger	Progr.
GR Openbare Gezondheidszorg West-Brabant (GROGZ)	portefeuillehouder	2
GR Regionale Ambulancevoorziening Brabant Midden-West-Noord (RAV)	portefeuillehouder	2
GR Werkvoorzieningschap West-Brabant (WVS)	portefeuillehouder	2
GR Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant (OMWB)	portefeuillehouder	3
GR Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant (GRVR)	burgemeester	1
Belgisch-Nederlands Grensoverleg (BENEGO)	burgemeester	1
GR Belastingsamenwerking West-Brabant (BWB)	portefeuillehouder	5
GR Regio West-Brabant	burgemeester	3
GR Programma schoolverzuim en voortijdig schoolverlaten	portefeuillehouder	2
GR Intergemeentelijke Sociale Dienst Brabantse Wal	portefeuillehouder	2
GR Geweld in afhankelijkheidsrelaties en meldpunt crisiszorg West-Brabant (GIA)	portefeuillehouder	2
GR West-Brabants Archief	portefeuillehouder	6

Deelnemingen	Gem. vertegenwoordiger	Boekwaarde Deelneming	Progr.
SAVER NV	portefeuillehouder	€ 925.712	3
Rewin NV	portefeuillehouder	€ 13.613	3
Brabant Water NV	portefeuillehouder	€ 228.849	5
NV Bank Nederlandse Gemeenten	portefeuillehouder	€ 93.178	5
PZEM NV	portefeuillehouder	€ 38.118	5
Parkeerbeheer Bergen op Zoom BV	portefeuillehouder	€ 18.000	3
Zwembad De Schelp en De Melanen BV	portefeuillehouder	€ 100.000	4
N.V. Maatschappij ter bevordering Industrievestiging Bergen op Zoom (NV Aangenaam Bergen op Zoom)	portefeuillehouder	€ 402.750	3
Enexis Holding NV (ontstaan uit Essent NV)	portefeuillehouder	€ 1.132	5
Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV (ontstaan uit Essent NV)	portefeuillehouder	€ 1	5
Claim Staat Vennootschap BV (ontstaan uit Essent NV)	portefeuillehouder	€ 1	5

Zienswijzen op ontwerpbegrotingen verbonden partijen

Op 24 juni 2021 heeft de behandeling van de verschillende ontwerpbegrotingen verbonden partijen plaatsgevonden. De raad heeft daarbij besloten om ten aanzien van een aantal van deze ontwerpbegrotingen zienswijzen in te dienen. Onderstaand zijn deze zienswijzen opgenomen en voor zover beschikbaar zijn daaraan toegevoegd de reacties van de besturen van de betreffende gemeenschappelijke regelingen.

RAV

Zienswijze:

1. De raad vraagt nogmaals aandacht bij het Dagelijks Bestuur en het Algemeen Bestuur voor de afgegeven beleidsmatige richtlijn waarin de RAV Brabant Midden-West-Noord wordt opgeroepen extra aandacht te besteden aan gemeenten waar de overschrijding van A1 ritten, op basis van de jaarstukken en cijfers over 2018, hoger ligt dan 12,5% en hierover in overleg te treden met de betreffende gemeenten.

   De raad gaat ervan uit dat het bestuur de begroting vaststelt met inachtneming van deze zienswijze en dat de raad hierover wordt geïnformeerd, met daarbij een verantwoording aan welke onderdelen van zijn zienswijze is tegemoetgekomen en aan welke onderdelen niet en waarom.
   Nog geen reactie ontvangen

WVS

1. Van WVS wordt gevraagd in het najaar van 2021 een herziene begroting 2022 en meerjarenraming op te stellen waarin de consequenties van de coronacrisis voor WVS zijn verwerkt en inzichtelijk wordt gemaakt welke maatregelen WVS treft om de gevolgen van de coronacrisis te beperken. Tevens dient in deze herziene begroting in elk geval de actuele situatie verwerkt te worden van de: a. De rijksbijdrage. b. Het lage inkomens voordeel (LIV). c. De (meerjarige) gevolgen van het besluit over de ombouw / afbouw van de diverse PMC's, inclusief het effect hiervan op de bedrijfsvoering. f. De consequenties van de besluitvorming rond de PMC Groen te verwerken, voor zover deze besluitvorming dan al heeft plaatsgevonden.
   Reactie AB: WVS zal in het najaar een herziene begroting 2022 in procedure brengen waarin de gewijzigde bedragen uit de mei- en september circulaire verwerkt zullen zijn, alsmede de (financiële) gevolgen van de coronacrisis. De cijfers van het LIV betreffen een reële inschatting op basis van het huidige beleid. De definitieve hoogte van het LIV in 2022 wordt pas bekend in december 2021. In de herziene begroting zal tevens, voor zover op dat moment bekend is, de besluitvorming worden meegenomen met betrekking tot de PMC Groen.
2. In de begroting wordt beperkt ingegaan op de ketensamenwerking. Graag zien we in de begrotingswijziging 2022 een concrete beschrijving van de maatschappelijke doelen / resultaten die WVS in de samenwerking met het Werkplein Hart van West-Brabant en de ISD Brabantse Wal beoogt, hoe deze doelen worden bereikt en welke middelen daarvoor worden ingezet. Daarnaast verwachten we dat WVS in de herziene begroting inzicht geeft in de mogelijkheden om synergievoordelen te realiseren door het samenvoegen van bedrijfsvoeringstaken binnen de ketensamenwerking.
   Reactie AB: De doelen en beoogde resultaten van de ketensamenwerking staan beschreven in het ketenjaarplan 2021-2022 dat in november 2020 op de bestuurstafel is geaccordeerd. Na het zomerreces 2021 zal het jaarplan 2022 aan de bestuurstafel worden aangeboden. Dit plan zal in lijn zijn met het jaarplan 2021 en nadere concretisering geven aan de in het jaar 2022 te behalen resultaten. Voor zover mogelijk zal hiermee al rekening worden gehouden in de herziene begroting 2022. In de ketensamenwerking is continue aandacht voor een optimalisatie van de bedrijfsvoering. Op dit moment is het nog te vroeg om specifieke bedrijfsvoeringstaken samen te voegen. Op termijn zal een onderzoek worden ingesteld naar de te bereiken synergievoordelen.
3. De raad gaat ervan uit dat het bestuur de begroting vaststelt met inachtneming van de zienswijze en dat de raad hierover worden geïnformeerd, met daarbij een verantwoording aan welke onderdelen van de zienswijze is tegemoetgekomen en aan welke onderdelen niet en waarom.
   Reactie AB: Verwezen wordt naar onze vorenstaande reacties.

BWB

Zienswijze:
Het college van burgemeester en wethouders adviseert de gemeenteraad om vast te houden aan de financiële richtlijn die is vastgesteld om de bijdragen voor de jaren 2022 tot en met 2025 gelijk te houden aan die van de begroting 2021.
Reactie op zienswijze:
In de algemene financiële richtlijnen Gemeenschappelijke Regelingen 2022 is bij richtlijn 5 inderdaad aangegeven dat de gemeente Bergen op Zoom wil vasthouden aan een gelijkblijvende deelnemersbijdrage ten opzichte van de begroting 2021. In de toelichting op deze richtlijn 5 zijn door de gemeente bergen op Zoom wel de volgende kanttekeningen aangegeven. *"Een GR zal cao-ontwikkeling en inflatie moeten meenemen bij het opstellen van hun begroting (realistisch*

ramen). Een gelijkblijvende bijdrage leidt tot een tekort in de begroting dat eigenlijk alleen kan worden opgelost door bepaalde taken niet uit te voeren of op een ander niveau uit te voeren. Het is zaak dat GR'en in hun Kaderbrief aangeven welke opties er zijn om de bezuiniging te behalen en de gemeenten kunnen (moeten) daarin dan een keus maken. Die keus kan zijn om bepaalde taken niet uit te voeren of op een ander niveau, maar die keus kan ook zijn om een hogere bijdrage te accepteren".

In de kadernota 2022 van de BWB, welke unaniem door de deelnemers is vastgesteld, is besloten tot het doorvoeren van de reguliere loon- en prijscompensatie voor de jaren 2022 tot en met 2025. Daartegenover is ook besloten om de compensatie voor het jaar 2022 volledig op te vangen met het realiseren van een financiële taakstelling van € 240.000.

Tenslotte is besloten om bij de begroting 2022 en volgende jaren rekening te houden met te verwachten productie-uitbreidingen en de daaruit voortvloeiende extra financiële lasten. De vastgestelde kadernota is in financiële zin integraal vertaald in de voorliggende begroting 2022, met dien verstande dat zelfs een financiële taakstelling is gerealiseerd van € 270.000.

Zonder rekening te houden met onontkoombare productiestijgingen zou de deelnemersbijdrage 2022 voor de gemeente Bergen op Zoom zelfs € 58.000 lager uitkomen dan voor 2021. De productiestijgingen (met name toename aantal objecten onder waardebezwaar) leiden tot een hogere bijdrage van € 69.000, zodat de deelnemersbijdrage per saldo stijgt met € 11.000 ten opzichte van de begroting 2021.

Financiële en beleidsmatige richtlijnen (=begrotingsrichtlijnen) begrotingen gemeenschappelijke regelingen 2023

Onderstaande richtlijnen zijn regionaal voorbereid. Daar waar dat van toepassing is zijn de aanvullingen vanuit Bergen op Zoom aangegeven.

1. We verwachten van het (Dagelijks) Bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling (GR) dat zij een structureel sluitende meerjarenbegroting 2023-2026 aanbiedt aan de deelnemers. De GR vermeldt duidelijk de uitgangspunten die gebruikt zijn voor de begroting 2023. In de begroting 2023 neemt de GR ook een overzicht op met de bijdrage (2023 t/m 2026) per deelnemer.
2. De begroting wordt opgesteld op basis van ongewijzigd beleid. Er worden dus geen nieuwe taken of uitbreiding van bestaande taken in de primitieve begroting opgenomen, behalve als dit eerder door het (Algemeen) Bestuur is besloten.
3. De begroting bevat een overzicht met het verloop van de (bestemmings)reserves. In dit overzicht is te zien wanneer de reserve wordt ingezet en voor welk bedrag per jaar. Hierin wordt ook het doel van de reserve omschreven. Wanneer een reserve 2 jaar of langer niet wordt ingezet, dan legt de GR deze reserve in de besluitvorming bij de ontwerpbegroting voor. Het uitgangspunt is dat deze reserve op dat moment vrijvalt. Wordt er niet besloten tot vrijval dan geeft de GR in de ontwerpbegroting de planning en het doel van de uitgaven voor deze reserve opnieuw aan.
4. De bijdrage van de gemeente/deelnemers in de begroting 2023 stijgt maximaal met de loonindexering en de prijsontwikkeling uit de septembercirculaire 2021 (of een actuelere circulaire).
5. De GR beschrijft in de begroting 2023 in hoeverre de bijdrage van de gemeente/deelnemers gelijk kan blijven aan de bijdrage voor 2022. Dit kan door besparingen voor te stellen of beleidsinhoudelijke keuzes aan te geven.
6. Een positief resultaat wordt uitgekeerd aan de deelnemers. De GR kan hier alleen van afwijken door een duidelijk en gemotiveerd voorstel voor resultaatbestemming voor te leggen aan het Algemeen Bestuur.
7. In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing beschrijft de GR de risico's, de kwantificering hiervan en de beheersingsmaatregelen daarbij.

Geldend voor BWB, GGD, OMWB, RBL, RWB, VR, WBA, ISD en WVS.

Uiteraard kunnen deze algemene financiële richtlijnen ook van toepassing worden verklaard op andere GR'en.
RAV beschikt in dit overzicht over afwijkende financiële richtlijnen. E.e.a. is toegelicht bij de RAV!

Hierna volgen de aanvullende financiële en beleidsmatige richtlijnen begroting 2023 per GR:

BWB
Algemene financiële richtlijnen
Richtlijn 3 voor BWB niet van toepassing, de BWB kent nl. geen reserves.
Aanvullende financiële richtlijn begroting 2023 BWB
Autonome groei van productiekwantiteiten (aantal huishoudens, etc.) leidt in principe niet tot hogere financiële bijdragen van de deelnemers. De GR spant

zich in om mogelijke extra kosten te compenseren door efficiencymaatregelen.

Beleidsmatige richtlijnen begroting 2023 BWB

1. In de strategie van de BWB is het streven opgenomen om voor alle gemeenten binnen het verzorgingsgebied van Waterschap Brabantse Delta de belastingtaken uit te voeren. De directie van de BWB wordt opgeroepen een actieve acquisitie te plegen richting de gemeenten die nog geen deel uitmaken van de GR.
2. De BWB wordt verzocht om aan de hand van benchmarkgegevens een prijs- en kwaliteitsvergelijking te doen met vergelijkbare organisaties en daarbij van die andere organisaties te kunnen leren en verbeteren.

GGD

Beleidsmatige richtlijnen kaderbrief/begroting 2023 GGD West-Brabant

1. De GGD voert in West-Brabant de in de Wet Publieke gezondheid (Wpg) aan de gemeenten opgedragen taken uit. Op onderdelen betreft dit ook taken die vallen onder de Jeugdwet, Omgevingswet, wet op de Kinderopvang en de wet op de Veiligheidsregio's. Leidraad in het handelen van de GGD is het bewaken, beschermen en bevorderen van de publieke gezondheid.
2. De COVID-19 pandemie heeft aangetoond dat snel reageren en inspelen op een grote crisis veel vraagt van de GGD. Ook is duidelijk (geworden) dat er in de governance en uitvoeringskracht van de publieke gezondheid en in de afstemming met de Veiligheidsregio nog verbetering mogelijk is. Graag zien wij dat de GGD:
   a. Er naartoe werkt dat een grote publieke gezondheidscrisis minder invloed zal hebben op het reguliere werk dat de GGD op basis van de Wpg voor de gemeenten uitvoert,
   b. In afstemming met de Veiligheidsregio Midden en West-Brabant en omringende GGD-en werkt aan een robuustere organisatie die het makkelijker maakt om in te spelen op crises.

   Daarbij is ons duidelijk dat u hierin mede afhankelijk bent van landelijke beleidskeuzes.
3. De in het vernieuwde Meerjarenbeleidsplan opgenomen (hoofd)ambities zijn leidend voor de opstelling van de Begroting 2023. De GGD zorgt ervoor dat in deze begroting:
   a. De in overleg met gemeenten aangescherpte prestatie-indicatoren zijn opgenomen, met het doel beter zicht te verkrijgen op de te behalen resultaten binnen taken.
   b. Rekening gehouden wordt met ontwikkelingen binnen basistaken die impact kunnen hebben op de hoogte van de gemeentelijke bijdrage. Indien van toepassing vermeldt u deze duidelijk in de Begroting. Voorts kunnen wij ons voorstellen dat ook in 2023 nog sprake is van meer druk (inhoudelijk en financieel) op het basistakenpakket als gevolg van toename kwetsbare situaties door corona.
4. Een belangrijke ambitie van de GGD is het versterken en verbreden van de preventieve taken. Het Nationale Preventieakkoord vraagt om regionaal en lokaal invulling geven aan de in dit akkoord gestelde doelen. Op lokaal niveau geeft u samen met gemeente en lokale partners vorm aan en/of levert een bijdrage aan maatregelen die inwoners stimuleren "de gezonde keuze te maken". In Bergen op Zoom gebeurt dit o.a. via de JOGG-aanpak en het Lokale Preventieakkoord 'Bergen op Zoom in beweging en mentaal fit' en daarbij wordt nadrukkelijk de fysieke omgeving betrokken. Een gezonde leefomgeving (beweegroutes, pluktuin e.d.) is een belangrijk middel om 'de gezonde keuze' te kunnen maken.
5. Voor de ambitie 'Modernisering van de GGD-dienstverlening' heeft u op basis van een AB-besluit een bestemmingsreserve van € 300.000 gevormd. Wij vragen u in de begroting 2023 aan te geven wat de belangrijkste structurele effecten van de ingezette modernisering zijn op de manier van werken en de financiën.

OMWB

Beleidsmatige richtlijnen

1. Geef in de begroting 2023 een meerjaren prognose van de aard en omvang van de te verwachten werkzaamheden in relatie tot toekomstige ontwikkelingen en hoe de organisatie hierop denkt in te spelen. Hierbij dient onder andere te worden ingegaan op de gevolgen van de Omgevingswet, de bezuinigingen bij deelnemers, de dienstverlening en de arbeidsmarkt.
2. De begroting 2023 moet Omgevingswetproof (incl. bodemtaken) worden opgesteld. Dit betekent concreet dat de organisatorische, financiële en beleidsmatige gevolgen van de Omgevingswet vertaald worden in de begroting.
3. De resultaten van de evaluatie van de MWB-norm worden concreet (herleidbaar) in de begroting 2023 opgenomen.
4. Kijk kritisch naar bestaande werkzaamheden en evalueer deze tijdig (nut en noodzaak). Hanteer bij het opstellen van de begroting het principe nieuwe werkzaamheden voor oud.
5. De resultaten van het aan te schaffen kwaliteitsmanagementsysteem (2022) en de doorontwikkeling van datamanagement en -beheer worden (transparant) verwerkt in de (meerjaren)begroting.

RAV

Financiële richtlijnen begroting 2023

Alleen richtlijn 1 en 7 van algemene financiële richtlijnen zijn van toepassing

De financiële richtlijnen wijken bij RAV af van de algemene regionale voorbereide financiële richtlijnen. Dit heeft met de specifieke wijze van financieren van de RAV te maken.

Beleidsmatige richtlijnen

1. De RAV waarborgt onder de nieuwe wet ambulancezorg de kwaliteit en continuïteit van de ambulancezorg in heel haar werkgebied. De ambulancezorg dient blijvend te worden uitgevoerd zonder gemeentelijke financiële bijdragen.
2. In haar begroting beschrijft de RAV hoe zij voldoet aan het Landelijk Kwaliteitskader Ambulancezorg 1.0. Dit kwaliteitskader bevat 26 indicatoren waarmee daadwerkelijk het niveau van de geleverde zorg wordt gemeten. Tijdigheid in het spoedvervoer is hier één van. De indicatoren zijn onderverdeeld in zeven segmenten: Bereikbare en beschikbare zorg, Patiënt centraal, Veilige zorg, Professionaliteit, Samenwerken, Continue verbeteren en Basis op orde.
3. De ambulancesector heeft een dynamisch karakter. De wereldwijde Covid-19-pandemie bracht nieuwe uitdagingen met zich mee. De RAV heeft in samenwerking met de zorgverzekeraars verbeterplannen opgesteld met als doel het zo vaak mogelijk behalen van de 15-minuten-norm bij urgentie. In de begroting geeft de RAV aan hoe zij uitvoering geeft aan deze plannen, inclusief een tijdsplanning van de uit te voeren paraatheidsuitbreidingen. Uitgangspunt dient te zijn dat in het hele werkgebied de responstijd voor A1 ritten niet meer dan 5% wordt overschreden (melding-aankomst meer dan 15 minuten).
4. Het Algemeen Bestuur heeft de definitieve besluitvorming over de meest geschikte rechtsvorm voor de RAV uitgesteld totdat er duidelijkheid is over de nieuwe ordening van de ambulancezorg. De RAV informeert de gemeenten over de mogelijkheden om over te gaan naar de meest geschikte rechtsvorm. De overgang mag voor gemeenten niet leiden tot nadelige (financiële) gevolgen.

RBL

Beleidsmatige richtlijnen

Geen

RWB

Specifieke financiële richtlijn voor de Regio West-Brabant

Bij de uitvoeringsgerichte taak Kleinschalig Collectief Vervoer geldt voor de vervoersprijs per eenheid een aanpassing aan de hand van de branchegerichte NEA-index. Verder worden de vervoerslasten begroot aan de hand van het geprognosticeerde gebruik van de vervoersvoorziening. Doorbelasting van kosten aan gemeenten en provincie vindt plaats op basis van realisatie.

Beleidsmatige richtlijnen begroting 2023 gemeenschappelijke regelingen Regio West-Brabant

1. In de begroting 2023 wordt een doorkijk gegeven naar het actieprogramma vanaf 2023. Hierbij wordt aangegeven welke inzet van RWB en gemeenten nodig is om het actieprogramma te realiseren.
2. In de begroting 2023 is een voorstel opgenomen over de voortzetting van de financiering van het programma VTE (vrijetijdseconomie).

VR MWB

Aanvullende financiële richtlijnen

1. De Gr wordt gevraagd de resultaten uit de takendiscussie door middel van bezuiniging scenario's in beeld te brengen.
2. De Gr wordt gevraagd om de begroting op te stellen waarbij separaat inzichtelijk is wat de financiële gevolgen zijn van de diverse onderdelen met minimaal:
   - Indexering
   - Invoering omgevingswet
   - Bezuiniging scenario's
   - Geen herijking maar wijziging van beleid.

Beleidsmatige richtlijnen

1. De Veiligheidsregio heeft als taak zorg te dragen voor crisisbeheersing, risicobeheersing, brandweerzorg, bevolkingszorg en geneeskundige hulpverlening bij rampen en crises met als doel gezamenlijk de fysieke veiligheid en maatschappelijke continuïteit in de regio te borgen. Zodoende draagt de veiligheidsregio Midden- en West-Brabant bij aan een veilige omgeving.
2. In het beleidsplan 2019-2023 zijn actiepunten opgenomen, die uiterlijk in 2023 moeten zijn gerealiseerd. In de kaderbrief 2023 geeft de Veiligheidsregio met het zicht op het einde van deze beleidsperiode aan welke actiepunten in 2023 centraal staan. In de begroting geeft de Veiligheidsregio aan op welke wijze deze actiepunten worden ingevuld.
3. Onderdeel controles, toezicht en handhaving
   Hoe staat het met de implementatie van het basistakenpakket?
   Een algemene rapportage over de bevindingen van de controles (aantallen, overtredingen, opgelegde sancties) met zo mogelijk een differentiatie per gemeente.
4. Verder zijn we benieuwd naar het volgende (deze zaken mogen ook terugkomen als projectvoortgang binnen de Burap):

- Voortgang Safety Village (kosten, gebruik, etc.)
- Voortgang Risk Factory
- Regionaal Coördinatie Centrum: prestaties meldkamer.

WBA

Beleidsmatige richtlijnen begroting 2023 West-Brabants Archief

1. We verwachten van het WBA een efficiënte en effectieve archiefinspectie (KPI) die zoveel mogelijk is beperkt op hoofdlijnen.
2. Actieve ondersteuning van het WBA op het moment dat er bij meerdere deelnemers op de hoofdpunten van de KPI dezelfde gebreken worden geconstateerd.
3. We verwachten dat het WBA ons meeneemt bij de consequenties van nieuwe wetgeving en de hieruit voortvloeiende beleidsdocumenten.

WVS

Aanvullende financiële richtlijnen WVS-begroting 2023:

1. Wat betreft gezamenlijke activiteiten met het Werkplein Hart van West-Brabant en de ISD Brabantse Wal, zorgt WVS ervoor dat hetgeen daarover in haar begroting is opgenomen aansluit bij de begrotingen van het werkplein en de ISD. De drie begrotingen zijn de basis voor de ketenbegroting.
2. De in de financiële richtlijn 3 bedoelde reserves betreffen uitsluitend de bestemmingsreserves.

Beleidsmatige richtlijnen WVS begroting 2022

1. De begroting 2023 van WVS is opgesteld overeenkomstig het gedachtegoed van de integrale ketensamenwerking met het werkplein HvWB en de ISD BW en in lijn met de in 2022 in dit kader te formuleren ambities en doelstellingen. Het Werkplein HvWB, de ISD BW en de WVS dienen hun activiteiten en inspanningen in samenhang te bezien, waarbij het resultaat van de organisaties tezamen optimaal dient te zijn. Dit dient tot uitdrukking te komen in een integrale ketenbegroting.
2. WVS houdt inzichtelijk welke activiteiten en risico's verbonden zijn aan de afbouw van het huidige SW-bestand in combinatie met de opdrachtportefeuille en stelt maatregelen voor om nadelige financiële gevolgen daarvan zoveel mogelijk te beperken.
3. WVS besteedt in de begroting aandacht aan de visie en ambitie rondom de doorontwikkeling van het leerwerkbedrijf. Daarbij verwachten we dat de gemaakte keuzes rond de verschillende PMC's en leerlijnen vertaald worden in concrete interne doelstellingen en acties die bijdragen aan het realiseren van de ketensamenwerking.
4. In de begroting 2023 worden, voor zover te voorzien en nog nodig, maatregelen opgenomen om de financiële gevolgen van de coronacrisis (gedeeltelijk) op te vangen.

ISD Brabantse Wal

Algemene financiële richtlijnen

Richtlijn 3 voor ISD niet van toepassing, de ISD kent nl. geen reserves.

Beleidsmatige richtlijnen begroting 2023 ISD Brabantse Wal

1. De ISD heeft als hoofddoel om uitstroom van werkzoekenden naar regulier betaald werk te realiseren. Daarnaast heeft de ISD als taak om sociale uitsluiting en armoede te voorkomen door middel van (inkomens-) ondersteuning en schuldhulpverlening.
2. De activiteiten van de ISD vormen een keten met de activiteiten in de integrale toegangen van de deelnemende gemeenten en de activiteiten van de WVS en het Werkplein Hart van West-Brabant. Dit komt tot uitdrukking in een integrale ketenaanpak en begroting.
3. De ISD en WVS dienen hun activiteiten en inspanningen in samenhang (met ontwikkelingen in de integrale toegangen bij de gemeenten) te bezien, waarbij het resultaat van de organisaties tezamen optimaal dient te zijn.
4. De ISD en de WVS werken samen met de deelnemende gemeenten vanuit de vraag van de werkgever aan het versterken van vaardigheden en competenties van werkzoekenden en het ontwikkelen van activiteiten op het gebied van werk of participatie inclusief voor werkzoekenden met een arbeidsbeperking en/of indicatie beschut werken.
5. De ISD participeert aan en in de integrale toegangen van elk van de deelnemende gemeenten alsmede in het Werkgeversservicepunt (WSP) waar het betreft de werkgeversdienstverlening.
6. De gemeenschappelijke regeling wordt geëvalueerd en zo nodig geactualiseerd en in overeenstemming gebracht met de governancestructuur van de ISD.

Cranenborch

Publieke verbonden partijen

Programma 2

GR Openbare Gezondheidszorg West-Brabant (GROGZ)

Doel	Gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van de gezondheid(szorg)				
Betrokkenen	Gemeenten Alphen-Chaam, Altena, Baarle-Nassau, Bergen op Zoom, Breda, Drimmelen, Etten-Leur, Geertruidenberg, Halderberge, Moerdijk, Oosterhout, Roosendaal, Rucphen, Steenbergen, Woensdrecht, Zundert. Vestiging Breda.				
Risico totaal	1. De gemeente draagt bij in het nadelig saldo 2. De geneeskundige zorg afstemmen op de aanvaardbare kosten				
Bestuurlijk belang	Door de raad aangewezen lid van B&W vertegenwoordigt de gemeente in het dagelijks en algemeen bestuur				
Financieel belang	De deelnemende gemeenten dragen bij in het nadelig saldo naar rato van het aantal inwoners.				
Uittredingsbepalingen	De gemeente is verplicht op basis van de Wet Publieke Gezondheid een openbare gezondheidszorgdienst in stand te houden.				
Eigen Vermogen	1 januari 2020:	€	4.712.000	1 januari 2022:	€ 5.410.000
	31 december 2020:	€	5.717.000	31 december 2022:	€ 5.317.000
Vreemd vermogen	1 januari 2020:	€	10.978.000	1 januari 2022:	€ 10.500.000
	31 december 2020:	€	21.827.000	31 december 2022:	€ 10.500.000
Resultaat	2020:	€	-/- 797.000		
	2022:	€	0		
Programma	2 Samen leven, samen doen				
Portefeuillehouder	Mw. N.M. van der Zwan-Brasser				

GR Regionale Ambulancevoorziening Brabant Midden-West-Noord (RAV)

Doel	• Het instellen en instandhouden van een Regionale Ambulancevoorziening ten behoeve van het werkgebied Midden en West-Brabant; • Het instellen en instandhouden van een Regionale Ambulancevoorziening ten behoeve van het werkgebied Brabant-Noord; • Het instandhouden van een meldkamer ambulancezorg ten behoeve van het werkgebied Midden- en West-Brabant; • Het instandhouden van een meldkamer ambulancezorg ten behoeve van het werkgebied Brabant-Noord; • Het vaststellen en (doen) uitvoeren van regionale ambulanceplannen van de regio Midden- en West-Brabant en Brabant-Noord; • Het (doen) leveren van een bijdrage aan de geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen ten behoeve van de Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant en Hulpverleningsdienst Brabant-Noord.			
Betrokkenen	Gemeenten Alphen-Chaam, Altena, Baarle-Nassau, Bergen op Zoom, Bernheze, Boekel, Boxmeer, Boxtel, Breda, Cuijk, Dongen, Drimmelen, Etten-Leur, Geertruidenberg, Gilze en Rijen, Goirle, Grave, Haaren, Halderberge, 's-Hertogenbosch, Heusden, Hilvarenbeek, Landerd, Lith, Loon op Zand, Maasdonk, Mill en Sint Hubert, Moerdijk, Oisterwijk, Oosterhout, Oss, Roosendaal, Rucphen, Schijndel, Sint Anthonis, Sint-Michielsgestel, Sint-Oedenrode, Steenbergen, Tilburg, Uden, Veghel, Vught, Waalwijk, Woensdrecht, Zundert. Vestiging Tilburg.			
Risico totaal	De gemeente draagt bij in het nadelig saldo.			
Bestuurlijk belang	Door de gemeenteraad aangewezen lid van B&W vertegenwoordigt de gemeente in het algemeen bestuur.			
Financieel belang	De deelnemende gemeenten dragen bij in het nadelig saldo, vanaf 2012 is de jaarlijkse bijdrage komen te vervallen.			
Uittredingsbepalingen	De gemeente is verplicht op basis van de Ambulancewet een ambulancevoorziening in stand te houden.			
Eigen Vermogen	1 januari 2020:	€ 13.670.000	1 januari 2022:	€ 13.664.000
	31 december 2020:	€ 13.748.000	31 december 2022:	€ 13.406.000
Vreemd vermogen	1 januari 2020:	€ 25.506.000	1 januari 2022:	€ 27.771.000
	31 december 2020:	€ 25.744.000	31 december 2022:	€ 26.021.000
Resultaat	2020:	€ -/-174.000		
	2022:	€ 0		
Programma	2 Samen leven, samen doen			
Portefeuillehouder	Mw. N.M. van der Zwan-Brasser			

Programma 2

GR Werkvoorzieningschap West-Brabant (WVS-groep)

Doel	Integrale uitvoering Participatiewet, onderdeel voormalige Wet Sociale Werkvoorziening, alsmede activiteiten t.b.v. arbeidsintegratie en aangepaste arbeid aan personen uit de deelnemende gemeenten, die op afstand van de reguliere arbeidsmarkt staan.			
Betrokkenen	Eigenaren en klant: Gemeenten Bergen op Zoom, Etten-Leur, Halderberge, Moerdijk, Roosendaal, Rucphen, Steenbergen, Woensdrecht, Zundert. Vestiging Roosendaal. Leverancier: WVS-groep			
Risico totaal	1. Gemeenten dragen gezamenlijk (eventuele) negatieve exploitatiesaldi. Weerbaarheidsreserve van de GR is thans € 2,3 miljoen. Het risico is onlangs becijferd op € 6 miljoen. Aandeel Bergen op Zoom in het additionele tekort WVS ligt rond de 22%. 2. Om exploitatie sluitend te krijgen zijn naast de subsidies eigen inkomsten nodig. De omzet is afhankelijk van economische ontwikkelingen, ondernemerschap van de regeling en bereidheid ondernemers werk uit te besteden/arbeidsplaatsen ter beschikking te stellen. De afgelopen jaren konden de bezuinigingen op de Rijkssubsidie door WVS onvoldoende door omzetverhoging worden gecompenseerd zodat exploitatietekorten werden gerealiseerd. Dit heeft ook gevolgen voor de liquiditeitspositie van WVS.			
Bestuurlijk belang	De wethouder van het programma sociale voorzieningen vertegenwoordigt de gemeente, in het algemeen bestuur. Hij vertegenwoordigt hierin de klant- en eigenarenrol. Wethouder A.G.J. van der Weegen is binnen GR aangewezen als lid algemeen bestuur.			
Financieel belang	Financiering geschiedt door doorsluizen van gemeenten van rijkssubsidie en bijdragen van derden. Daarnaast betaalt gemeente op basis van aantal geplaatsten een eigen bijdrage ter afkoop van tekortfinanciering. Als weerbaarheidsreserve van GR onvoldoende is in kader van dekking exploitatietekort zal de gemeente verdere afdekking tekort van de GR op zich moeten nemen.			
Uittredingsbepalingen	Opgenomen in tekst GR artikel 38. Met name lid 4 is van belang: Een uittredende gemeente is gehouden na uittreding bij te dragen in de negatieve effecten op de exploitatie en in de als gevolg van de uittreding mogelijk ontstane desintegratiekosten. De bijdrage wordt vastgesteld door het algemeen bestuur en de uittredende gemeente. De wijze waarop de bijdrage wordt berekend sluit zoveel mogelijk aan op de bestaande jurisprudentie. Als partijen er niet uitkomen wordt de kwestie conform lid 5 voorgelegd aan een geschillencommissie. Thans wordt in WVS-verband een aanzet gegeven voor het formuleren van gezamenlijke uitgangspunten bij de uitwerking van de kostenberekening.			
Eigen Vermogen	1 januari 2020:	€ 6.873.000	1 januari 2022:	€ 2.777.000
	31 december 2020:	€ 9.149.000	31 december 2022:	€ 2.827.000
Vreemd vermogen	1 januari 2020:	€ 19.318.000	1 januari 2022:	€ 20.861.000
	31 december 2020:	€ 16.721.000	31 december 2022:	€ 21.216.000
Resultaat	2020:	€ 4.136.000		
	2022:	€ 0		
Programma	2 Samen leven, samen doen			
Portefeuillehouder	J.J.S.M. de Lange			

Programma 4

GR Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant (OMWB)

Doel	OMWB neemt voorbereidende coördinerende en uitvoerende taken op zich op het terrein van milieu. Zij voert deze taken uit voor de aangesloten gemeenten, deels in mandaat.			
Betrokkenen	Deelnemende gemeenten / provincie behorend tot het samenwerkingsgebied: Alphen-Chaam, Altena, Baarle-Nassau, Bergen op Zoom, Breda, Dongen, Drimmelen, Etten-Leur, Geertruidenberg, Gilze en Rijen, Goirle, Halderberge, Heusden, Hilvarenbeek, Loon op Zand, Moerdijk, Oisterwijk, Oosterhout, Roosendaal, Rucphen, Steenbergen, Tilburg, Waalwijk, Woensdrecht, Zundert en provincie Noord-Brabant. Vestiging Tilburg.			
Risico totaal	De gemeente draagt bij in eventueel nadelig exploitatieresultaat (zie programma 3)			
Bestuurlijk belang	Door de raad aangewezen lid van B&W vertegenwoordigt de gemeente in het algemeen bestuur			
Financieel belang	1. De gemeenten hebben een Dienstverleningsovereenkomst met de OMWB, waarin een contractmaat met het aantal af te nemen uren is opgenomen en stellen jaarlijks een werkprogramma op voor de uit te voeren werkzaamheden. 2. De gemeenten hebben een startkapitaal gestort.			
Uittredingsbepalingen	Bij uittreding heeft gemeente gedurende een aantal jaren een afnameverplichting.			
Eigen Vermogen	1 januari 2020:	€ 2.609.000	1 januari 2022:	€ 1 .843.000
	31 december 2020:	€ 2.195.000	31 december 2022:	€ 1.993.000
Vreemd vermogen	1 januari 2020:	€ 3.880.000	1 januari 2022:	€ 3.826.000
	31 december 2020:	€ 3.546.000	31 december 2022:	€ 3.890.000
Resultaat	2020:	€ 377.000		
	2022:	€ 0		
Programma	4 Woon- en leefomgeving			
Portefeuillehouder	B. Jacobs M.Sc			

Programma 1

GR Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant (GRVR)

Doel	Afstemming tussen hulpdiensten t.b.v. bereiken grotere slagkracht en betere dienstverlening			
Betrokkenen	In de Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant wordt deelgenomen door de 26 gemeenten, de Brandweer Midden- en West-Brabant, De GHOR Midden- en West-Brabant en de Gemeenschappelijke Meldkamer. Vestiging Tilburg.			
Risico totaal	Bijdrage per inwoner voortgang hulpverlening openbare veiligheid			
Bestuurlijk belang	Burgemeester heeft zitting in het algemeen bestuur, de gemeenteraad heeft een plaatsvervangend lid aangewezen.			
Financieel belang	Bijdrage bestaat uit een bedrag per inwoner.			
Uittredingsbepalingen	Uittreden is in principe niet mogelijk. Het betreft hier een wettelijke verplichting.			
Eigen Vermogen	1 januari 2020:	€ 19.531.000	1 januari 2022:	€ 14.392.000
	31 december 2020:	€ 18.832.000	31 december 2022:	€ 14.098.000
Vreemd vermogen	1 januari 2020:	€ 40.519.000	1 januari 2022:	€ 53.837.000
	31 december 2020:	€ 43.130.000	31 december 2022:	€ 55.127.000
Resultaat	2020:	€-/- 3.326.000		
	2022:	€ 0		
Programma	1 Besturen, samenwerken en veiligheid			
Portefeuillehouder	dr. F.A. Petter			

Programma 1

Belgisch-Nederlands Grensoverleg (BENEGO)

Doel	Op 28 juni 2007 is besloten BENEGO in een gewijzigde vorm te continueren. De doelen die BENEGO nastreeft luiden als volgt: • Het zeer actief verbinden van lokale initiatieven bij zowel Belgische als Nederlandse grensgemeenten met als doel hiervoor substantiële subsidiebijdrages te verwerven o.a. via Interreg; • Het in stand houden van een platformfunctie dat minimaal éénmaal per jaar een conferentie belegt voor de deelnemende grensgemeenten en tevens op verzoek van de leden concrete samenwerking c.q. informatie-uitwisseling over grensoverschrijdende actuele thema's actief entameert; • Het in stand houden van de rechtspersoon (GOL).
Betrokkenen	Deelnemende gemeenten behorend tot het samenwerkingsgebied: Bergen op Zoom, Roosendaal, Rucphen, Woensdrecht en Halderberge. Geen vestigingsplaats, alleen overlegvorm. Deelnemende gemeenten niet behorend tot het samenwerkingsgebied: Alphen-Chaam, Antwerpen, Arendonk, Baarle-Hertog, Baarle-Nassau, Breda, Essen, Etten-Leur, Goirle, Hilvarenbeek, Reusel-De Mierden, Hoogstraten, Kalmthout, Kapellen, Ravels, Tilburg, Turnhout, Wuustwezel, Zundert.
Risico totaal	Jaarlijkse bijdrage van het gemeentelijk belang in grensoverschrijdende projecten
Bestuurlijk belang	Twee leden van B&W, aangewezen door de gemeenteraad ,vertegenwoordigen de gemeente in de Algemene Ledenvergadering
Financieel belang	Jaarlijkse bijdrage (opgenomen in de begroting)
Uittredingsbepalingen	-
Eigen Vermogen	Nvt, er is geen vermogens positie en geen resultaat, eventuele kosten worden direct verrekend.
Vreemd vermogen	
Resultaat	
Programma	1 Besturen, samenwerken en veiligheid
Portefeuillehouder	dr. F.A. Petter

Programma 5

GR Belastingsamenwerking West-Brabant (BWB)

Doel	Gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemende gemeenten en waterschap op het gebied van de heffing en invordering van belastingen alsmede de uitvoering van de Wet waardering Onroerende Zaken.						
Betrokkenen	Waterschap Brabantse Delta en gemeenten Bergen op Zoom, Breda, Etten-Leur, Halderberge, Oosterhout, Roosendaal, Woensdrecht en Zundert. Vestiging Etten-Leur.						
Risico totaal	• De gemeente is verplicht een -jaarlijks te bepalen- bijdrage te betalen aan de begroting. • De gemeente staat, gezamenlijk met de overige deelnemers, garant voor de juiste betaling van rente, aflossing, boeten en kosten van de door het BWB af te sluiten langlopende leningen, kasgeldleningen en in rekening courant op te nemen gelden, naar verhouding van voornoemde bijdrage aan de begroting.						
Bestuurlijk belang	B&W hebben uit hun midden één lid aangewezen voor het algemeen bestuur. De voorzitter en de leden van het dagelijks bestuur zijn door en uit het midden van het algemeen bestuur gekozen.						
Financieel belang	Het algemeen bestuur stelt de berekeningswijze van de bijdrage van de deelnemers aan de begroting van de BWB vast met een versterkte meerderheid van tenminste tweederde van het maximaal aantal in dit bestuur uit te brengen stemmen. De deelnemers staan gezamenlijk garant voor de juiste betaling van rente, aflossing, boeten en kosten van de door het BWB af te sluiten langlopende leningen, kasgeldleningen en in rekening courant op te nemen gelden, naar verhouding van voornoemde bijdrage aan de begroting.						
Uittredingsbepalingen	Gedurende drie jaar na de datum van toetreding tot de regeling is het niet mogelijk om uit de regeling uit te treden. Voor uittreding wordt een opzegtermijn van tenminste één jaar in acht genomen. Een onafhankelijke deskundige stelt, na ontvangst van een aangetekend schrijven met hierin het – door de gemeenteraad goedgekeurde – besluit tot uittreding een liquidatieplan op met daarin de financiële en personele gevolgen van de uittreding. De kosten van het opstellen van dit liquidatieplan komen voor rekening van de deelnemer die het voornemen heeft om uit te treden.						
Eigen Vermogen	1 januari 2020:	€	0	1 januari 2022:	€	0
	31 december 2020:	€	560.200	31 december 2022:	€	0
Vreemd vermogen	1 januari 2020:	€	1.460.000	1 januari 2022:	€	1.050.000
	31 december 2020:	€	1.255.000	31 december 2022:	€	900.000
Resultaat	2020:	€	560.200			
	2022:	€	0			
Programma	5 Bedrijfsvoering, financiën en dienstverlening						
Portefeuillehouder	mw. ir. Ing. P.T.C. Koenders						

Programma 1

GR Regio West-Brabant

Doel	Door bundeling van een aantal gemeenschappelijke regelingen wordt als regio gezamenlijke slagkracht georganiseerd, bestuurlijke drukte verminderd en effectiviteit en efficiency verhoogd. De voormalige Verbonden Partijen als SES, MARB, KCV, Regiobureau en Programmabureau zijn opgegaan in deze GR RWB.					
Betrokkenen	Deelnemende gemeenten behorend tot het samenwerkingsgebied: Alphen-Chaam, Altena Baarle-Nassau, Bergen op Zoom, Breda, Drimmelen, Etten-Leur, Geertruidenberg, Halderberge, Moerdijk, Oosterhout, Roosendaal, Rucphen, Steenbergen, Woensdrecht, Zundert en Tholen. Vestiging Etten Leur.					
Risico totaal	-					
Bestuurlijk belang	Burgemeester vertegenwoordigt, als lid van B&W, de gemeente in Algemeen Bestuur en (als vice-voorzitter in) Dagelijks Bestuur. Portefeuillehouders vertegenwoordigen de gemeente in de Bestuurscommissies Middelen, RO, Duurzaamheid, Zorg/Welzijn/Onderwijs, Sociaal-Economische Zaken, KCV en Mobiliteit.					
Financieel belang	-					
Uittredingsbepalingen	-					
Eigen Vermogen	1 januari 2020:	€	1.110.000	1 januari 2022:	€	650.000
	31 december 2020:	€	1.240.000	31 december 2022:	€	609.000
Vreemd vermogen	1 januari 2020:	€	5.212.000	1 januari 2022:	€	7.669.000
	31 december 2020:	€	7.669.000	31 december 2022:	€	7.669.000
Resultaat	2020:	€	423.000			
	2022:	€	0			
Programma	1 Besturen, samenwerken en veiligheid					
Portefeuillehouder	dr. F.A. Petter					

Programma 3

GR Programma schoolverzuim en voortijdig schoolverlaten

Doel	Regionale centrale leerlingadministratie; Centralisering van het gegevensbeheer RMC en leerplicht (wettelijke taak) tbv betere controle op voortijdig schoolverlaters en schoolverzuim, eenduidige cijfers en werkwijze in regio en betere aansluiting bij (regionaal georganiseerde) partners als het Voortgezet Onderwijs/MBO zelf, maar ook Zorg, Veiligheidpartners.					
Betrokkenen	18 gemeenten nemen deel aan de GR waaronder de Gemeente Bergen op Zoom. Vestiging Breda.					
Risico totaal	Bergen op Zoom blijft zelf eindverantwoordelijk tav deze wettelijke taak, Breda wordt gemandateerd om de centrale leerlingadministratie te voeren. Risico blijft beperkt tot maximaal de jaarlijkse bijdrage.					
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordiger in bestuur GR van de 18 gemeenten is portefeuillehouder educatie. Vertegenwoordiger bij Regio West Brabant in ZWO portefeuillehouder educatie.					
Financieel belang	-					
Uittredingsbepalingen	Looptijd GR is twee jaar. Tussentijdse ontbinding kan uitsluitend als alle gemeenten daartoe instemmen.					
Eigen Vermogen	1 januari 2020:	€	-/- € 42.774	1 januari 2022:	€	0
	31 december 2020:	€	131.316	31 december 2022:	€	0
Vreemd vermogen	1 januari 2020:	€	1.304.769	1 januari 2022:	€	450.000
	31 december 2020:	€	656.633	31 december 2022:	€	450.000
Resultaat	2020:	€-/- € 22.199 (na correctie van incidentele baat van € 151.515)				
	2022:	€	0			
Programma	3 (Vrijetijds-)Economie, werkgelegenheid en onderwijs					
Portefeuillehouder	mw. ir. Ing. P.T.C. Koenders					

GR Intergemeentelijke Sociale Dienst Brabantse Wal

Doel	De regeling heeft ten doel de gezamenlijk uitvoering van het takenpakket van een afdeling Sociale Zaken van een gemeente uit te voeren en het afstemmen van beleid terzake van de uitvoering van de in deze regeling benoemde wet en regelgeving en het bevorderen van de kwaliteit en continuïteit van de dienstverlening. Het gemeenschappelijk belang betreft de uitvoering van de primaire en secundaire processen van de regelingen. Ingangsdatum is 01-01-2012.					
Betrokkenen	Gemeenten Bergen op Zoom (vestigingsplaats), Steenbergen en Woensdrecht. Vestiging Bergen op Zoom.					
Risico totaal	De gemeente draagt bij in het nadelig saldo.					
Bestuurlijk belang	Voor de uitvoering van deze regeling is een gemeenschappelijk orgaan ingesteld. Door de raad aangewezen lid van B&W vertegenwoordigt de gemeente in het gemeenschappelijk orgaan.					
Financieel belang	De deelnemende gemeenten dragen bij naar rato van het klantenaantal WWB. De GR heeft geen eigen en vreemd vermogen.					
Uittredingsbepalingen	Het college van elke deelnemende gemeente kan, na vooraf verkregen instemming van de raad van die gemeente, besluiten dat de deelneming aan deze regeling wordt opgezegd. De raad van de andere gemeenten wordt over de besluiten geïnformeerd. Een dergelijk besluit tot uittreding kan niet plaatsvinden binnen vijfjaar na inwerkingtreding van deze regeling. Een uittreding kan slechts plaatsvinden met ingang van de eerste januari van enig jaar, met dien verstande dat tenminste een opzegperiode van 18 maanden in acht wordt genomen. De deelnemende gemeenten regelen in alle billijkheid de gevolgen van de uittreding. Daarbij geldt als uitgangspunt dat de uittredende gemeente de kosten draagt die het rechtstreekse gevolg zijn van de uittreding en dat de overige gemeenten geen financieel nadeel van de uittreding ondervinden.					
Eigen Vermogen	1 januari 2020:	€	0	1 januari 2022:	€	0
	31 december 2020:	€	0	31 december 2022:	€	0
Vreemd vermogen	1 januari 2020:	€	0	1 januari 2022:	€	0
	31 december 2020:	€	0	31 december 2022:	€	0
Resultaat	De ISD heeft geen eigen vermogen of vreemd vermogen.					
	2020:	€	585.000			
	2022:	€	0			
Programma	2 Samen leven, samen doen					
Portefeuillehouder	J.J.S.M. de Lange					

GR West-Brabants Archief

Doel	1. De belangen van de deelnemers met betrekking tot de zorg, het beheer, de bewaring en het ter beschikking stellen van de in de archiefbewaarplaats berustende archiefbescheiden en collecties van de deelnemende gemeenten te behartigen alsmede het toezicht op het beheer van de archiefbescheiden van de deelnemers voor zover deze niet zijn overgebracht. 2. Het in het samenwerkingsgebied vervullen van de functie van regionaal kennis- en informatiecentrum op het gebied van de lokale en regionale geschiedenis middels het opbouwen en beheren van een zo breed mogelijke collectie regionaal-historisch bronnenmateriaal en deze op een zo actief mogelijke wijze beschikbaar stellen aan en dienstbaar maken voor een breed publiek.					
Betrokkenen	Deelnemende gemeenten: Bergen op Zoom (vestigingsplaats), Etten-Leur, Roosendaal, Moerdijk, Halderberge, Rucphen, Steenbergen, Woensdrecht, Zundert					
Risico totaal	De gemeente draagt bij in een eventueel nadelig saldo.					
Bestuurlijk belang	B&W hebben uit hun midden één lid aangewezen voor het algemeen bestuur. Portefeuillehouder is tevens lid dagelijks bestuur.					
Financieel belang	Bijdrage bestaat uit een bedrag per strekkende meter archief. Daarnaast een bijdrage bedoeld om de verbinding tussen het Archief en het Cultuurbedrijf te behouden en optimaliseren.					
Uittredingsbepalingen	Uittreding dient schriftelijk medegedeeld te worden aan het algemeen bestuur. De uittreding vindt niet eerder plaats dan op 31 december van het jaar volgend op het jaar waarin de schriftelijke uittreding bij het algemeen bestuur is ingediend. Aan de uittreding wordt door het algemeen bestuur voorwaarden en gevolgen verbonden. De nadelige financiële gevolgen voor het West-Brabants Archief, die veroorzaakt worden door de uittreding, inclusief de hierdoor ontstane wachtgeldverplichting worden bij de uittredende deelnemer in rekening gebracht. Een onafhankelijke externe deskundige adviseert over de vaststelling van de financiële gevolgen. Het advies van deze deskundige is voor partijen bindend.					
Eigen Vermogen	1 januari 2020:	€	232.810	1 januari 2022:	€	128.073
	31 december 2020:	€	128.073	31 december 2022:	€	128.073
Vreemd vermogen	1 januari 2020:	€	1.132.858	1 januari 2022:	€	66.872
	31 december 2020:	€	69.859	31 december 2022:	€	67.515
Resultaat	2020:	€	245.296			
	2022:	€	0			
Programma	5 Bedrijfsvoering, financiën en dienstverlening					
Portefeuillehouder	Mw. N.M. van der Zwan-Brasser					

GR GIA (Geweld in Afhankelijkheidsrelaties)

Doel	Het doel van de Gemeenschappelijke Regeling (GR) Geweld in Afhankelijkheidsrelaties (GIA) is om de samenwerking te verankeren tussen de West-Brabantse gemeenten bij de aanpak van het voorkomen en bestrijden van GIA en de zorg voor één Meldpunt Crisiszorg in de regio West-Brabant.
Betrokkenen	Onderdeel van de GR GIA zijn de gemeenten uit jeugdhulpregio West-Brabant West en West-Brabant Oost, te weten: Alphen-Chaam Halderberge Altena Moerdijk Baarle-Nassau Oosterhout Bergen op Zoom Roosendaal Breda Rucphen Drimmelen Steenbergen Etten-Leur Woensdrecht Geertruidenberg Zundert.
Risico totaal	
Bestuurlijk belang	De portefeuillehouder is namens West-Brabant West vooruitgeschoven op dit dossier en neemt deel aan de bestuurlijke stuurgroep Veilig Thuis.
Financieel belang	
Uittredingsbepalingen	
Eigen Vermogen Vreemd vermogen Resultaat	De financiën uit het voor Veilig Thuis West-Brabant zijn bij het vaststellen van de centrumregeling vastgelegd in het MeerjarenPlan 2018 -2021 (MJP). Daarin is besloten om de deelnemende gemeenten gedurende die periode jaarlijks € 5.481.048 te laten bijdragen. Hier komt de DUVO-bijdrage (bedoeld voor de vrouwenopvang) die aan centrumgemeente Breda wordt verstrekt, bij. Voor Bergen op Zoom betekent dit een jaarlijkse bijdrage van € 518.712 conform besluitvorming in het college en de gemeenteraad eind 2017. Deze bijdrage blijft gedurende de looptijd van het MJP ongewijzigd. Daarnaast is in januari 2020 een inhoudelijke wijziging van de GR door de gemeenteraad vastgesteld, waarin staat toegelicht op welke wijze er besluitvorming plaatsvindt over nieuwe (financiële) wijzigingen. In 2020 is er middels een eenmalige uitkeer een bedrag teruggekomen naar de gemeente Bergen op Zoom à €170.240 Van deze eenmalige uitkeer is met instemming van het college € 9.310 gebruikt voor de financiering van de zorgcoördinator mensenhandel.
Programma	2 Samen leven, samen doen
Portefeuillehouder	mw. ir. Ing. P.T.C. Koenders

Private verbonden partijen

Programma 4

SAVER N.V.

Doel	Uitvoering afvalinzameling- en reinigingsdiensten	
Betrokkenen	Bergen op Zoom, Roosendaal, Woensdrecht, Halderberge. Vestiging Roosendaal.	
Risico totaal	Gemeente draagt risico omtrent voortbestaan van het bedrijf c.q. het aandelenkapitaal.	
Bestuurlijk belang	De portefeuillehouder Middelen vertegenwoordigt de gemeente in de algemene vergadering van aandeelhouders. De portefeuillehouder "Beheer" vertegenwoordigt de gemeente in de Klantenraad van SAVER.	
Financieel belang	Deelnemende gemeenten betalen een bijdrage, gebaseerd op de kosten van de uitvoering van werkzaamheden gestort aandelenkap. van € 925.712,-- Sinds 2004 is meer sprake van een koppeling prestatie beloning. Gemeenten betalen dus niet zo zeer op basis van de omvang van het gestort aandelenkapitaal, maar op basis van prestatie.	
Ontwikkelingen	In 1999 heeft Bergen op Zoom het gehele project reiniging geprivatiseerd en samen met nog 3 gemeenten ondergebracht in Saver N.V. De gemeente heeft een aandelenpakket van € 925.712. Voor de reiniging en het inzamelen van huishoudelijk afval geeft de gemeente opdracht aan Saver N.V. De kosten voor het inzamelen van huishoudelijk afval worden gedekt door het tarief afvalstoffenheffing. Het voor- of nadeel verschil van Saver N.V. komt ten bate of ten laste van de deelnemende gemeenten. De gemeente is met een lid van het college vertegenwoordigd in de algemene vergadering van aandeelhouders (wethouder Financiën) én in de Klantenraad (wethouder Huishoudelijk Afval en Reiniging). Dienstverlening geschiedt op basis van DVO's die door de colleges worden vastgesteld. De DVO's zijn een afgeleide van de Raamdienstverleningsovereenkomst (RDVO) die door de aandeelhouders wordt vastgesteld hierdoor is er een koppeling ontstaan tussen prestatie en beloning. De aandeelhouders hebben recent een nieuwe aandeelhoudersovereenkomst vastgesteld. Ook zijn de statuten opnieuw vastgesteld omdat Saver sinds enige jaren onder het zogenaamde structuurregime valt. In het dienstenpakket van SAVER zit naast het inzamelen van huishoudelijk afval tevens de exploitatie van de milieustraat, kolkenreiniging, straatvegen, Gladheidsbestrijding, ongediertebestrijding en de inzameling van monostromen waaronder oud papier, glas, kunststof etc. De dienstverlening van SAVER breidt zich de laatste jaren uit over meer zakelijke partners in de vorm van bedrijven (inzameling bedrijfsafval) en andere gemeenten, niet zijnde aandeelhouders. Dit werken voor 'derden' is overigens gelimiteerd tot maximaal 20% en betreft het maximaal benutten van de beschikbare productiecapaciteit. Binnen de Governance structuur is een en ander in diverse documenten vastgelegd die door de aandeelhoudersvergadering zijn vastgesteld. De Governance structuur is in 2010 vastgesteld. In de AVA van juni zijn de geactualiseerde statuten vastgesteld. Hierdoor zijn de deze weer in lijn met het structuurregime waar Saver onder valt.	
Eigen Vermogen	1 januari 2020:	€ 27.457.000
	31 december 2020:	€ 25.817.000
Vreemd vermogen	1 januari 2020:	€ 11.385.000
	31 december 2020:	€ 11.816.000
Resultaat	2020:	€ 316.360
Programma	4 Woon- en leefomgeving	
Portefeuillehouder	Dhr. B. Jacobs MSc en mw. Ir. Ing. P.T.C. Koenders (AVA)	

Programma 3

Rewin NV

Doel	Versterken van de regionale economie door bedrijven te stimuleren in West-Brabant te investeren.	
Betrokkenen	De aandeelhouders zijn de 18 gemeenten in West-Brabant te weten: Alphen-Chaam, Altena Baarle-Nassau, Bergen op Zoom, Breda, Drimmelen, Etten-Leur, Geertruidenberg, Halderberge, Moerdijk, Oosterhout, Roosendaal, Rucphen, Steenbergen, Woensdrecht en Zundert, de Regio West-Brabant Kamers van Koophandel in Midden- en West-Brabant en Brabant.	
Risico totaal	Verlies inleg aandelenkapitaal.	
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder	
Financieel belang	Boekwaarde aandelen € 13.613	
Procedure begroting	Gemeentelijke bijdragen verlopen via de GR RWB	
Ontwikkelingen	Lopende discussie over de mogelijke integratie tussen BOM en REWIN waarvan de uitkomsten nog ongewis zijn.	
Eigen Vermogen	1 januari 2020:	€ 902.000
	31 december 2020:	€ 1.431.000
Vreemd vermogen	1 januari 2020:	€ 1.025.000
	31 december 2020:	€ 1.080.000
Resultaat	2020:	€ 529.000
Programma	3 (Vrijetijds-)Economie, werkgelegenheid en onderwijs	
Portefeuillehouder	RvC lid: dhr. B. Jacobs MSc	

Programma 5

Brabant Water NV

Doel	Innemen en levering water in de aangesloten gemeenten	
Betrokkenen	Vrijwel alle gemeenten in Noord-Brabant. Vestiging 's Hertogenbosch.	
Risico totaal	Verlies inleg aandelenkapitaal	
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder	
Financieel belang	Boekwaarde aandelen € 228.849	
Procedure begroting	Via diverse kanalen, waaronder de aandeelhoudersvergaderingen, wordt de gemeente geïnformeerd over belangrijke investeringen en de thema's die momenteel spelen ten aanzien van waterleidingbedrijven.	
Ontwikkelingen	In 2002 zijn de nv Waterleidingmaatschappij Noord-West-Brabant en de nv Waterleidingmaatschappij Oost-Brabant gefuseerd tot Brabant Water NV. De inbreng van de gemeente als aandeelhouder is gering, maar de aanwezigheid heeft tot doel om met de andere gemeenten in Noord-Brabant in voorkomende gevallen een inbreng te hebben. De aandelen zijn niet verhandelbaar. Vooralsnog wordt gestreefd naar zelfstandigheid en een redelijk tarief voor drinkwater. In principe wordt er geen dividend uitgekeerd, maar dit wordt ingezet voor het behoud van een laag tarief. De waarde van het aandelenpakket is gewaardeerd op € 235.965. De gemeente maakt geen deel uit van het dagelijks bestuur. Samen met een circa 16-tal andere gemeenten wordt er, vanwege de ruimt solvabiliteit, momenteel verkend in hoeverre het mogelijk zou zijn te komen tot een structurele dividenduitkering.	
Eigen Vermogen	1 januari 2019:	€ 635.876.000
	31 december 2019:	€ 665.384.000
Vreemd vermogen	1 januari 2019:	€ 457.000.000
	31 december 2019:	€ 479.000.000
Resultaat	2019:	€ 29.508.000
Programma	5 Bedrijfsvoering, financiën en dienstverlening	
Portefeuillehouder	mw. ir. Ing. P.T.C. Koenders	

Programma 5

NV Bank voor Nederlandse Gemeenten

Doel	Gemeente heeft belang bij een gespecialiseerde bank ten behoeve van Nederlandse overheden. Daarnaast wordt dividend ontvangen.		
Betrokkenen	Bijna alle Nederlandse Gemeenten. Vestiging Den Haag.		
Risico totaal	Verlies inleg aandelenkapitaal		
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder		
Financieel belang	De gemeente neemt via aandelen deel in de NV gestort ad € 93.178-.		
Ontwikkelingen	Van oudsher neemt de gemeente deel aan deze vennootschap. Dit is een uitvloeisel van de verhouding tussen gemeente en BNG, waarbij de BNG als huisbankier fungeert. Op dit moment zijn er geen redenen om de situatie te wijzigen. Jaarlijks wordt dividend ontvangen. De gemeente maakt geen deel uit van het bestuur.		
Eigen Vermogen	1 januari 2020:	€	4.887.000.000
	31 december 2020:	€	5.097.000.000
Vreemd vermogen	1 januari 2020:	€	144.802.000.000
	31 december 2020:	€	155.262.000.000
Resultaat	2020:	€	221.000.000
Programma	5 Bedrijfsvoering, financiën en dienstverlening		
Portefeuillehouder	mw. ir. Ing. P.T.C. Koenders		

PZEM NV (voorheen Delta NV)

Doel	Innemen en levering water, gas, elektriciteit en kabel in de aangesloten gemeenten in Zeeland en Noord West-Brabant
Betrokkenen	Alle Zeeuwse gemeenten (+/- 47%), Provincie Zeeland (50%), Provincie Noord-Brabant en enkele West-Brabantse gemeenten. Vestiging Middelburg.
Risico totaal	Verlies inleg aandelenkapitaal
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder
Financieel belang	Gemeente bezit +/- 0,5% van de aandelen van Delta NV die een boekwaarde hebben van € 38.118.
Procedure begroting	Gemeente wordt via diverse informatie op de hoogte gehouden over de gang van zaken bij Delta. Grote investeringen en/of belangrijke strategische wijzigingen worden aan de aandeelhouders voorgelegd.
Ontwikkelingen	De herindeling van Halsteren bij Bergen op Zoom heeft tot gevolg gehad dat de aandelen van de N.V. PZEM mee overgingen. Het aandeel van de gemeente in het totale aandelenpakket is gering. De gemeente bezit 84 aandelen. De gemeente heeft alleen via de aandeelhoudersvergadering bestuurlijke inbreng. PZEM is in de afgelopen na verkoop van diverse bedrijfsonderdelen (afvalverwerker Indaver, deelneming in windmolenpark, consumenttak Delta, netwerkbedrijf) op dit moment een producent van energie (Kerncentrale Borsele en Sloecentrale) en handelaar in energie. Daarnaast bezit zij een belang van 50% in Evides. Al geruime tijd is zij op zoek naar een oplossing om de risico's van haar commerciële activiteiten zoveel mogelijk te beperken. Probleem hierbij is het gedeeltelijk bezit (70%) van de kerncentrale in Borsele. PZEM wil af van dit belang maar heeft hiervoor de medewerking van het Rijk nodig. Daar lopen al jaren gesprekken over die momenteel weer zeer actueel zijn door een mogelijke nieuwe kerncentrale. Verder loopt er, in samenwerking met het Ministerie van Financiën een onderzoek hoe PZEM haar belang in het waterbedrijf Evides kan overhevelen naar haar aandeelhouders. Daarnaast was PZEM in onderhandeling met EDF over eventuele overname van het 50% belang van EDF in de Sloecentrale wat EDF te koop heeft gezet maar, mogelijk door corona, staat dit proces on hold. PZEM bezit de andere 50% in deze centrale.
Eigen Vermogen	1 januari 2020: € 1.377.000.000 31 december 2020: € 1.346.000.000
Vreemd vermogen	1 januari 2020: € 940.000.000 31 december 2020: € 851.000.000
Resultaat	2020: €-/- € 21.841.000
Programma	5 Bedrijfsvoering, financiën en dienstverlening
Portefeuillehouder	mw. ir. Ing. P.T.C. Koenders (AvA)

Programma 4

Parkeerbeheer Bergen op Zoom BV

Doel	Uitvoering van het gemeentelijk parkeerbeleid op basis van een dienstverleningsovereenkomst.		
Betrokkenen	• Gemeente Bergen op Zoom; • Parkeerbeheer Bergen op Zoom B.V. • Klanten (parkeerders en abonnementhouders)		
Risico totaal	De afspraken over het uitvoeren van het parkeerbeleid zijn vastgelegd in de dienstverleningsovereenkomst. Parkeerbeheer voert het parkeerbeleid conform de dienstverleningsovereenkomst uit. De kosten worden betaald uit de parkeerinkomsten. De gemeente draagt het financiële risico en ontvangt ook de inkomsten. Voor het opvangen van tegenvallers en voor het doen van (grote) investeringen is er een parkeerreserve. Deze reserve is op dit moment toereikend.		
Bestuurlijk belang	Gemeente is enige aandeelhouder.		
Financieel belang	De gemeente betaalt een vergoeding voor de geleverde diensten en ontvangt de inkomsten van Parkeerbeheer BV.		
Procedure begroting	Parkeerbeheer BV stelt een eigen begroting op en verantwoordt elk kwartaal de voortgang.		
Ontwikkelingen	Parkeerbeheer Bergen op Zoom B.V. is opgericht in 2005. De werkzaamheden betreffen onder meer de afgifte van abonnementen, het toezicht op het betaald parkeren, de verwerking van de parkeerinkomsten en het toezicht in gemeentelijke parkeergarages en dergelijke. In 2011 is het gereguleerd parkeergebied uitgebreid.		
Eigen Vermogen	1 januari 2020:	€	59.498
	31 december 2020:	€	3.809
Vreemd vermogen	1 januari 2020:	€	1.663.956
	31 december 2020:	€	1.335.321
Resultaat	2020:	€	- 55.689
Programma	4 Woon- en leefomgeving		
Portefeuillehouder	mw. ir. Ing. P.T.C. Koenders (AvA)		

Zwembad de Schelp en de Melanen BV

Doel	De BV exploiteert 2 zwembaden		
Risico totaal	Gemeente draagt risico omtrent het voortbestaan c.q. het gestort aandelenkapitaal.		
Bestuurlijk belang	Gemeente is enige aandeelhouder.		
Financieel belang	Jaarlijks verstrekt de gemeente een subsidie ad 1.8 miljoen. Gestort aandelenkapitaal van €100.000.		
Ontwikkelingen	In 2001 is ten behoeve van de exploitatie het zwembad verzelfstandigd in de vorm van een BV. De gemeente is enige aandeelhouder met een aandelenpakket van € 100.000. Er is geen raad van commissarissen. De gemeente vormt het algemeen bestuur. Gezien het belang van het zwembad voor de gemeente en gezien het sociaal statuut loopt de gemeente een financieel risico indien de resultaten van de B.V. achterblijven bij de verwachtingen. In 2003 is het openluchtbad De Melanen hieraan toegevoegd. De gemeente subsidieert jaarlijks met afgerond € 1,6 mln. In 2017 zijn de huurovereenkomst en de exploitatieovereenkomst tussen gemeente en de BV geactualiseerd. Door gedwongen sluiting van zwembad de Schelp in maart 2018 kon gedurende langere tijd geen gebruik worden gemaakt van dit bad. Na de heropening in september 2019 zijn grote problemen gebleken met water- en luchtkwaliteit waardoor zwembad geruime tijd opnieuw haar deuren heeft moeten sluiten. Het zwembad is in voorjaar 2020 weer geopend maar beleeft door de coronaperikelen, ook in 2021, een moeizaam jaar.		
Eigen Vermogen	1 januari 2020:	€	100.000
	31 december 2020:	€	100.000
Vreemd vermogen	1 januari 2020:	€	517.187
	31 december 2020:	€	801.993
Resultaat	2020:	€	27.941
Programma	3 (Vrijetijds-)Economie, werkgelegenheid en onderwijs		
Portefeuillehouder	mw. ir. Ing. P.T.C. Koenders en B. Jacobs MSc		

Programma 4

NV Maatschappij ter bevordering Industrievestiging Bergen op Zoom (NV Aangenaam Bergen op Zoom)

Doel	• Het kopen, verkopen, in erfpacht uitgeven, verhuren of in huurkoop geven van gronden geschikt voor industrievestiging; • Het bouwen, kopen, of huren enerzijds en het verkopen, verhuren of in huurkoop geven anderzijds, van bedrijfsgebouwen; • De promotie van Bergen op Zoom als aantrekkelijke vestigingsplaats; en • Het verrichten van alle met het bovenstaande verband houdende of daarop betrekking hebbende handelingen, alles in de ruimste zin genomen.		
Betrokkenen	Gemeente Bergen op Zoom		
Risico totaal	Verlies aandelenkapitaal (€ 402.750)		
Bestuurlijk belang	De gemeente is in de raad van commissarissen vertegenwoordigd door twee leden van het college van burgemeester en wethouders.		
Financieel belang	Aandelenkapitaal € 402.750.		
Ontwikkelingen	Als uitvloeisel van het Focusakkoord heeft het college het voornemen de NV Aangenaam te ontbinden. Afhankelijk van bespreking met de raad in december 2021 worden deeldossiers, waar de NV Aangenaam bij betrokken is, afgewikkeld dan wel overgedragen aan de gemeente. Alsdan is afronding van deze ontbinding voorzien in de eerste helft van 2022.		
Eigen Vermogen	1 januari 2019:	€	1.664.993
	31 december 2019:	€	1.820.678
Vreemd vermogen	1 januari 2019:	€	2.451.810
	31 december 2019:	€	2.152.508
Resultaat	2019:	€	205.335
Programma	4 Woon- en leefomgeving		
Portefeuillehouder	Mw. Ir. Ing. P.T.C. Koenders (AVA)		

Programma 5

Enexis Holding N.V. (ontstaan uit Essent NV)

Doel	Beheer energienetwerk		
Betrokkenen	Diverse Nederlandse gemeenten en Provincies. Vestiging 's Hertogenbosch.		
Risico totaal	Verlies inleg aandelenkapitaal.		
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder.		
Financieel belang	Het geringe belang in Enexis Holding N.V. kent een boekwaarde van € 1.132 (23.510 aandelen).		
Procedure begroting	Via diverse kanalen, waaronder de aandeelhoudersvergaderingen, wordt de gemeente geïnformeerd over de gang van zaken bij dit bedrijf.		
Ontwikkelingen	Enexis is sinds 2009 afgesplitste netwerkbedrijf van Essent NV. Enexis beheert het energienetwerk in zeven provincies in Noord-, Oost-, en Zuid-Nederland. Zij zorgt ervoor dat gas en elektriciteit van de energieleveranciers veilig bij de klant terecht komen. Enexis is verantwoordelijk voor de aansluiting van ongeveer 2,6 mln. huishoudens, bedrijven en overheden. Het klimaatakkoord leidt ertoe dat netwerkbeheerders hun capaciteit enorm moeten vergroten. Dat betekent dat de investeringen de komende jaren sterk zullen toenemen. Hiervoor heeft Enexis via haar aandeelhouders voor versterking van haar vermogen een zogenaamde hybride lening afgesloten.		
Eigen Vermogen	1 januari 2020:	€	4.112.000.000
	31 december 2020:	€	4.116.000.000
Vreemd vermogen	1 januari 2020:	€	4.146.000.000
	31 december 2020:	€	4.635.000.000
Resultaat	2020:	€	108.000.000
Programma	5 Bedrijfsvoering, financiën en dienstverlening		
Portefeuillehouder	mw. ir. Ing. P.T.C. Koenders		

Programma 5

Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V. (ontstaan uit Essent NV)

Doel	Het beheer en de uitoefening van de rechten en verplichtingen ingevolge de aandelen in EPZ (w.o. de kerncentrale Borssele).	
Betrokkenen	Diverse Nederlandse gemeenten en Provincies. Vestiging 's Hertogenbosch.	
Risico totaal	Verlies inleg aandelenkapitaal.	
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder.	
Financieel belang	Het geringe belang kent een boekwaarde van € 1,00 (23.510 aandelen).	
Procedure begroting	Via diverse kanalen, waaronder de aandeelhoudersvergaderingen, wordt de gemeente geïnformeerd over de gang van zaken bij dit bedrijf.	
Ontwikkelingen	PBE was aanvankelijk opgericht ten behoeve van een bodemprocedure inzake het geschil tussen Delta en RWE over het belang in de kerncentrale te Borsele. Partijen hebben hierover een compromis bereikt. De PBE blijft voorlopig bestaan om zaken af te wikkelen volgende uit de verplichtingen van het Convenant Borging Publiek Belang Kerncentrale 2009. Het doel is op dit moment deze B.V. uiterlijk in 2022 te liquideren.	
Eigen Vermogen	1 januari 2020:	€ 1.589.543
	31 december 2020:	€ 1.569.395
Vreemd vermogen	1 januari 2020:	€ 455.015
	31 december 2020:	€ 19.533
Resultaat	2020:	€-/- € 20.148
Programma	5 Bedrijfsvoering, financiën en dienstverlening	
Portefeuillehouder	mw. ir. Ing. P.T.C. Koenders	

Programma 5

CSV Amsterdam B.V.

Doel	Het vertegenwoordigen van de verkopende aandeelhouders bij het beheer en de uitoefening van de rechten en verplichtingen van een eventuele vergoeding (ingevolge de procedure tegen de Staat der Nederlanden) aan de verkopende aandeelhoudersschade als gevolg van de splitsingwetgeving tussen het productie leveringsbedrijf en het netwerkbedrijf.	
Betrokkenen	Diverse Nederlandse gemeenten en Provincies. Vestiging 's Hertogenbosch.	
Risico totaal	Verlies inleg aandelenkapitaal.	
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder.	
Financieel belang	Het geringe belang kent een boekwaarde van € 3,14 (314 aandelen).	
Procedure begroting	Via diverse kanalen, waaronder de aandeelhoudersvergaderingen, wordt de gemeente geïnformeerd over de gang van zaken bij dit bedrijf.	
Ontwikkelingen	In tegenstelling tot eerder voorzien kan deze vennootschap nog niet geliquideerd worden doordat de koper van Attero, Waterland, in 2015 een claim heeft weggelegd. Hierover is in 2016 een akkoord bereikt Er loopt nog een geschil met de belastingdienst waardoor nog niet duidelijk is wanneer de vennootschap kan worden geliquideerd. Daarnaast is de vennootschap recent in het nieuws gekomen ivm fraude bij landsadvocaat Pels Rijcken. De voormalig bestuursvoorzitter zou CSV mogelijk een rentenadeel van € 55.000 hebben bezorgd. Het is wachten op een beslechting van het geschil met de belastingdienst voordat de B.V. geliquideerd kan worden.	
Eigen Vermogen	1 januari 2020:	€ 491.905
	31 december 2020:	€ 392.593
Vreemd vermogen	1 januari 2020:	€ 83.583
	31 december 2020:	€ 27.162
Resultaat	2020:	€ 172.219 4
Programma	5 Bedrijfsvoering, financiën en dienstverlening	
Portefeuillehouder	mw. ir. Ing. P.T.C. Koenders	

Paragraaf 3.6

Grondbeleid

Visie op het grondbeleid
Het grondbeleid is onderdeel van programma 4 'Fysiek Domein'. Het grondbeleid is een instrument dat als doel heeft om de gemeente Bergen op Zoom een goede plek te laten zijn om te wonen, te werken en te recreëren. Daarbij heeft het grondbeleid invloed op diverse beleidsvelden zoals ruimtelijke ordening en wonen, verkeer en vervoer, cultuur, toerisme, sport en economische zaken.

Verder heeft het grondbeleid een grote invloed op de financiële positie van de gemeente, ook in relatie tot reducering van de schuldenlast, en op het risicomanagement. Immers met de investeringen in woningbouwlocaties en bedrijventerreinen is veel geld gemoeid. Daarnaast zijn doorlooptijden mede afhankelijk van steeds complexer en uitgebreider wordende regelgeving en jurisprudentie, onder andere vanuit Programma Aanpak Stikstof (PAS). Bovendien monitoren we zo goed mogelijk de effecten vanuit COVID-19 ten aanzien van de effecten op en de resultaten van de grondexploitaties.

De woningbouwplannen concentreren zich met name op de afronding van de grote plannen binnen ScheldeVesting en Markiezaten. Wat betreft de woningbouwplannen voor de korte termijn merken we dat de markt dit goed oppakt. De afgelopen periode is de markt uitgedaagd om met mooie en duurzame ontwikkelplannen te komen. Dit is gelukt, zowel kwalitatief als financieel. De komende jaren wordt dit zichtbaar in onze gemeente. Alles in het licht van de gemeentelijke doelen met betrekking duurzaam wonen en beleven. Uitgangspunt is een goede balans en aansluiting tussen stad en buitengebied, waardoor er zowel ruimte is voor stedelijk wonen als voor landelijk wonen en waar passende voorzieningen dichtbij aanwezig zijn.

Voor de lange termijn is in 2019 onderzocht hoe de beschikbare strategische grondposities, met een boekwaarde van € 30 mln., ingezet kunnen worden voor de duurzame woningbouwontwikkeling binnen onze gemeente. Dit hangt nauw samen met de binnenstedelijke transformaties en overige ontwikkelingen. Door middel van een strakke sturing op de woningbouwprogrammering wordt een evenwichtige verdeling tussen de stad, de omliggende dorpen en de uitleglocaties voorzien. Eerste resultaat van het onderzoek naar de strategische grondposities is het in 2020 in exploitatie nemen van de grondexploitatie Meander 2. In 2021 is grondexploitatie Terpen 2 in exploitatie genomen, de grondexploitatie Wal 2 zal uiterlijk in 2023 in exploitatie genomen worden.

Voor wat betreft de bedrijventerreinen zijn er, met uitzondering van Oude Molen, nauwelijks meer kavels beschikbaar voor bedrijventerreinen. Daarom wordt naarstig gezocht naar ruimte voor bedrijventerreinen om de economische ontwikkeling voor de komende jaren verder vorm te kunnen geven. Dit gebeurt binnen de context van de kwaliteit en kwantiteit van vraag en aanbod, de lokale economische structuur en ambities, en rekening houdend met regionale prognose en een nadere lokale verdieping. Dit vraagt mogelijk een mix van actief- en faciliterend grondbeleid waarmee het ondernemerschap en de werkgelegenheid binnen de gemeente duurzaam wordt gestimuleerd.

Inmiddels is ook de bedrijventerreinenstrategie 'Kwalitatief gestuurde programmerings- en investeringsagenda bedrijventerreinen West-Brabant' door het college vastgesteld. In het rapport zijn afspraken opgenomen over hoe gemeenten en provincie, met RWB en REWIN, samenwerken aan huisvesting van bedrijven, programmering van bedrijventerreinen en investeren in toekomstbestendige bedrijventerreinen. Met het 'Toekomstbeeld bedrijventerreinen West-Brabant' wordt strategisch richting gegeven aan de regionale bedrijventerreinenopgave. Dit gebeurt ook in samenwerking met de Brabantse wal gemeenten. Dit past binnen de gemeentelijke doelen, gericht op eerlijk werk en economische groei.

Kaderstellende documenten voor deze paragraaf

Beleidsnota	Vastgesteld
Meerjarenprogramma bouwgrondexploitaties 2021	2021
Nota Grondbeleid 2017 (evaluatie en bijstelling eind 2021)	2017
Beleidsplan Wonen 2014 – 2018	2014
Grondprijzenbrief 2021	2021
Nota Kostenverhaal	2019

Wijze waarop het grondbeleid wordt uitgevoerd

Goed en adequaat grondbeleid vraagt flexibiliteit. Flexibiliteit om ontwikkelingen over te laten aan de markt als die de mogelijkheden ziet en wil benutten of om ontwikkelingen zelf uit te voeren als dit vanuit gemeentelijk beleid gevraagd wordt. Om dit mogelijk te maken kiest de gemeente Bergen op Zoom de rol per project, maatwerk dus. Deze gemengde vorm van grondbeleid wordt ook wel situationeel grondbeleid genoemd.

Als actief grondbeleid gevraagd wordt en we als gemeente dus risicodragend gronden ontwikkelen voor verkoop, doen we dat op basis van een haalbaarheidsonderzoek. Na de start en het eventueel verwerven van gronden, geven we deze gronden uit in concurrentie, om zo de meest optimale ontwikkeling mogelijk te kunnen maken.
Bij initiatieven vanuit de markt toetsen we deze aan de ruimtelijke, programmatische en financiële kaders. Bij een positieve beoordeling wordt het vervolg ingezet en wordt een anterieure overeenkomst opgesteld. In deze overeenkomst wordt het financiële kostenverhaal geregeld waarvoor de Nota Kostenverhaal is vastgesteld.

In alle projecten kunnen zich onvoorziene zaken voordoen, bij actief grondbeleid zijn de risico's over het algemeen groter dan bij faciliterend grondbeleid. Voor beide vormen geldt dat we inzetten op risicomanagement. Afhankelijk van de omvang en impact van de risico's worden relevante beheersmaatregelen getroffen.

Op verschillende wijzen wordt verantwoording afgelegd over het grondbeleid aan de raad. Onder andere via deze paragraaf in de jaarrekening en in de begroting. Ook wordt het Verslag Bouwgrondexploitaties opgesteld. Hierin wordt de voortgang van de portefeuille van planeconomie opgenomen en project specifieke informatie van alle actieve grondexploitaties. Tot slot werd over de grootste projecten tweemaal per jaar een Bestuurlijke Voortgangsrapportage gemaakt (in 2021 is besloten om dit instrument door te ontwikkelen en de verwachting is dat dit nog in 2021 tot een concreet voorstel leidt over de manier waarop de tussentijdse monitoring voortaan vorm wordt gegeven). Kortom een transparante verantwoording met managementinfo en voor de uitvoering van het grondbeleid zetten we in op risicomanagement.

In de Nota Grondbeleid is bovendien uitvoeriger omschreven hoe de gemeente het grondbeleid uitvoert.

Actuele prognose van de resultaten en winstneming

Hieronder wordt een actuele prognose getoond van de te verwachten resultaten van de totale grondexploitaties op eindwaarde.

Geopende grondexploitaties eindwaarde (op basis van MPG Jaarrekening 2020)

Geraamde onttrekking aan voorziening (-) / winstneming (+)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
ScheldeVesting								
Havenplein en Dijk			9.494					
Nieuwe Vesting Zuid Oost					19.563			
Nieuwe Vesting Zuid West			27.368					
Markiezaten								
Wal 1								
Meander 2							2.963	
Terpen 1				1.466				
Terpen 2							4.060	
Overige grondexploitaties			1.104					
Groene Gordijn								
Stationsgebied					649			
Oude Molen	2.525	2.729						
Wouwseweg	-2.950	-3.223						

Uit het verleden bestaan verliesgevende grondexploitaties waarvoor een voorziening is getroffen. Naast deze verliesgevende grondexploitaties zijn er grondexploitaties waarvoor in de toekomst positieve resultaten verwacht worden. Totaal is dit de geraamde winstneming (verdiencapaciteit) van de grondexploitaties op eindwaarde en bedraagt naar verwachting totaal € 8,7 mln.

Eventuele (eerdere) tussentijdse winstnemingen op basis van gerealiseerde en nog te verwachten kosten en opbrengsten worden bij de jaarrekeningen bepaald en financieel verwerkt.

Jaarkredieten 2022

Zoals gebruikelijk worden jaarlijks bij de begroting jaarkredieten voor de grondexploitaties vastgesteld. Deze jaarkredieten zijn gebaseerd op het vastgestelde Verslag Bouwgrondexploitaties 2020, waarin de herzieningen voor 2022 en verder zijn opgenomen. Om de jaarkredieten voor 2022 inzichtelijk te maken zijn deze separaat opgenomen in deze paragraaf grondbeleid. De jaarkredieten 2022 (kosten inclusief de financieringslasten) zijn:

Grondexploitatie x € 1.000	**Begroting 2022**
ScheldeVesting	
Havenplein en Dijk	867
Nieuwe Vesting Zuid Oost	767
Nieuwe Vesting Zuid West	1.589
Markiezaten	
Meander 2	1.119
Terpen 1	430
Terpen 2	251
Overige	
Groene Gordijn	125
Stationsgebied (bedrijvigheid)	246
Oude Molen (bedrijvigheid)	852
Wouwseweg (bedrijvigheid)	569

Risico's

Gebiedsontwikkeling door middel van grondexploitaties gaat samen met het nemen van risico's. Voor de risico's is een blokkering gelegd op het weerstandsvermogen van de gemeente Bergen op Zoom. Deze wordt berekend op basis van de IFLO-plus methode. Dit betekent dat een kwantificering van de risico's wordt aangehouden en een kans van optreden van 50% over een financiële impact van 10% van de nog te realiseren opbrengsten + 5% van de nog te realiseren kosten + 10% van de boekwaarde minus de eventuele verliesvoorziening.

Dat betekent dat de blokkering per 1 januari 2022 uiteindelijk € 3,0 mln. dient te zijn.

Meerjarig bedraagt de risicoblokkering, met de huidige grondexploitaties, als volgt:

Jaar	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Hoogte risicoblokkering	€ 3,0 mln.	€ 2,9 mln.	€ 0,5 mln.	€ 1,1 mln.

Als er de komende jaren nieuwe grondexploitaties worden geopend, heeft dit vanzelfsprekend ook effect op de hoogte van het risicoprofiel.

Paragraaf 3.7

Bedrijfsvoering

In deze paragraaf bedrijfsvoering zijn de volgende aspecten uitgewerkt:

1. Salaris- en personele kosten
2. HRM
3. Financiën
4. Informatie & Processen
5. Ondersteuning, Bestuur & Organisatie
6. Control & Audits

1. Salaris- en personele kosten

Vanaf 2020 werken we met een personeelslastenmonitor. Op basis van deze monitor sturen wij op het totaal van de loonsom die in de begroting is opgenomen. Hierbij betrekken we de salariskosten, het inhuurbudget, het mobiliteitsbudget en het budget langdurig zieken. In de jaarrekening 2020 hebben wij de raad op basis van de personeelsmonitor voor het eerst een verantwoording gegeven van het totaal van de loonsom.

De salaris- en personele kosten zijn bij diverse programma's toegelicht. In deze paragraaf geven wij u graag het totaal-overzicht:

Categorie	Begroting 2021*	Begroting 2022	Saldo
Vast Personeel	40.945.000	41.425.000	480.000
Inhuur	3.011.000	2.507.000	-504.000
Saldo	**43.956.000**	**43.932.000**	**-24.000**
Mobiliteitsbudget	425.000	421.000	-4.000
Budget vervanging bij langdurig zieken	825.000	458.000	-367.000
Bestuurlijke organisatie (incl griffie)	1.893.000	1.949.000	56.000
Nog te realiseren bezuiniging personeel		-/- 2.673.000	2.673.000
Totale salaris- en personele kosten	**47.099.000**	**44.087.000**	**-3.012.000**

*de bedragen van de Begroting 2021 zijn de bedragen uit de primitieve begroting.

Het verschil tussen begroting 2021 en begroting 2022 wordt gedeeltelijk veroorzaakt door de stijging van de salariskosten met 1,7% (€722.000) en een stijging van de inhuurbudgetten zijn op basis van de algemene indexering van 1,6% (zoals we hebben afgesproken in de Kaderbrief 2022). De loonsom is toegenomen als gevolg van de benodigde capaciteit op ICT en WMO, deze zijn echter gedekt uit een verlaging van het inhuurbudget en exploitatiebudget.

Daarnaast is in de 3e Uitwerking van het Focusakkoord opgenomen dat we in 2022 voor € 5,4 miljoen moeten bezuinigen. Hiervan is € 2,7 miljoen reeds structureel ingevuld. Van dit bedrag heeft € 1,9 miljoen betrekking op de cijfers hierboven en is al gedeeltelijk in de cijfers van 2021 meegenomen. Daarnaast dient er in 2022 nog

€ 2,7 miljoen bezuinigd te worden op de personele kosten, dit met name vanuit de businesscase cultuur en sport.

2. HRM

Herinrichting vakgroep P&O

In 2021 is besloten om te stoppen met het duale stelsel en te komen tot een versterkte en verbeterde P&O kolom, zowel qua inhoud als qua processen. Hiertoe wordt een plan van aanpak P&O opgesteld dat gericht is op 3 aspecten:

1. Herinrichting P&O team
2. Modernisering P&O-beleid
3. Digitalisering om administratieve lasten te beperken en meer ruimte te maken voor de eigenlijke taak.

HR-beleid

Het HR-beleid schept de randvoorwaarden om onze medewerkers optimaal te laten bijdragen aan de doelstellingen van de gemeente. Alles is daarbij gericht op een sobere en doelmatige organisatie.

De organisatie van het werk is door de digitalisering, die versneld wordt door COVID 19, en door het focusakkoord drastisch aan het veranderen. Nog meer moeten we de afweging maken waar en hoe we de schaarse capaciteit willen inzetten. Kan het slimmer en wordt hybride werken een vast gegeven? Dit heeft effecten op bijvoorbeeld de huisvesting van onze medewerkers, de verdere digitalisering en de herziening van werkprocessen met de methodiek van Lean Six Sigma.

Personeelsplanning en duurzame inzetbaarheid
Door de voorziene wijzigingen uit het focusakkoord wordt de komende jaren stevig ingezet op de duurzame inzetbaarheid van alle medewerkers. Er is in de tweede helft van 2020 gestart met een actualisering van de personeelsplanning, waarbij we anticiperen op vacatures die ontstaan door pensionering en vrijwillig vertrek van medewerkers.

Werkgever en werknemer hebben een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor duurzame inzetbaarheid. Uitgangspunt daarbij is de juiste persoon op de juiste plaats op het juiste moment. Daarbij hebben we aandacht voor opleidingen en interne mobiliteit. Alle medewerkers voeren periodiek gesprekken met hun leidinggevende om resultaat- en ontwikkelafspraken te maken (we noemen dit: Het Goede Gesprek). Voor loopbaanadvies, mobiliteitsvraagstukken en outplacement werken we samen met onze regiopartner het Mobiliteitscentrum.

We hebben aandacht voor het terugdringen van verzuim door in gesprek te blijven met onze medewerkers en door verzuimende medewerkers adequaat te begeleiden naar re-integratie. We peilen periodiek de behoeften en de vitaliteit van onze medewerkers.

Arbeidsmarkt
Naast de implementatie van het nieuwe werving- en selectiebeleid zetten we in op arbeidsmarktstrategie en -communicatie om te kunnen blijven voorzien in onze personeelsbehoefte.

Om ook jongeren te verbinden aan de organisatie, blijven we deelnemen aan het traineeprogramma 'De Toekomst van Brabant' en 'BRAM'.

CAO
Bij het maken van deze begroting is nog niets bekend over de inhoud van de nieuwe CAO per 1-1-2021. In de kaderbrief 2022-2025 is aangegeven dat voor de lonen 2022 gerekend zal worden met 1,7% stijging ten opzichte van 2021. Dit is een raming voor zowel de CAO-afspraken als voor de premieverhogingen ABP.

3. Financiën

Financiën op orde
Met het Focusakkoord heeft het college de opdracht gekregen om de Financiën op orde te brengen inclusief de realisatie van ombuigingen tot 13 mln. structureel. In de bijlage bij deze begroting vindt u de 3e uitwerking van het Focusakkoord waarbij de richting van de laatste ombuigingen worden aangegeven, zodat we de focus gaan verleggen op de realisatie van de ombuigingen.

De doelstelling van onze organisatie is om nog beter "in control" te komen en te blijven. De aanschaf en implementatie van een nieuw financieel pakket in 2022 moet ons daarbij helpen. We streven ernaar om het financiële pakket per 1-1-2023 geïmplementeerd te hebben.

In 2021 zal de financiële verordening worden geactualiseerd. Hierin zal ook worden opgenomen hoe de begroting zal worden opgebouwd.

De Begroting 2023-2026 zal ingericht worden op basis van de nieuwe financiële verordening. Tevens zal gekeken worden of de programma-indeling aangepast dient te worden op basis van het nieuwe raadsprogramma.

4. Informatie & Processen

Behoeftegericht werken
Op dit moment werkt het cluster Informatie & Processen opdrachtgericht. De organisatie bedenkt een oplossing voor een probleem, bijvoorbeeld een nieuwe applicatie, en verstrekt een opdracht aan I&P. Deze opdrachtgerichte manier van werken zorgt echter voor sub optimalisaties in de Informatievoorziening van de gemeente. Een nieuwe applicatie hoeft namelijk niet de beste oplossing te zijn om in de achterliggende behoefte te voorzien.

In 2022 maakt het cluster I&P om die reden een start met behoeftegericht werken. Dat betekent dat I&P weet welke behoefte de organisatie heeft op het gebied van informatievoorziening én processen. Vervolgens wordt onderzocht welke oplossingen het beste in deze behoeften kunnen voorzien. Dat kunnen oplossingen zijn op het gebied van de inrichting van een applicatie, herinrichting van een proces, ontwikkelen van stuurinformatie, het aanschaffen van een applicatie of een combinatie van oplossingen.

Deze nieuwe benadering vraagt om een cultuuromslag waarbij medewerkers van I&P de vraag achter de vraag moeten achterhalen en over de schuttingen van de vakgroepen binnen I&P heen moeten kijken om deze vraagstukken integraal op te lossen. In 2022 heeft I&P een organisatie-ontwikkelplan gereed en is duidelijk hoe we deze cultuurverandering de komende jaren gaan realiseren.

Informatiehuishouding op orde
Het op orde hebben van de informatiehuishouding is een randvoorwaarde voor zo'n open en transparante gemeente. De juiste informatie draagt ook bij aan een goede en efficiënte taakuitvoering door de gemeente, aan de kwaliteit van dienstverlening en de mogelijkheden voor informatiegestuurd werken. In 2022 werken wij aan:

- Het inzichtelijk maken van de informatie en informatiestromen in de gemeente;
- Het actief openbaar maken van de elf categorieën uit de Wet Open Overheid;
- Informatie duurzaam toegankelijk maken en houden;
- Archiveren by design.

Integreren van lean six sigma in het cluster Informatie & Processen
Het project lean six sigma heeft de organisatie een groot aantal verbeterde processen en opgeleide medewerkers opgeleverd. Echter is lean six sigma nog onvoldoende geborgd in de staande organisatie. Gezien de sterke relatie met het cluster Informatie & Processen en de vraagstukken die daar spelen wordt lean six sigma geïntegreerd in dit cluster. De volledige integratie wordt ook opgenomen in het organisatie-ontwikkelplan van I&P wat in 2022 gereed is. In 2021 wordt voor lean six sigma wel een deelplan opgeleverd, zodat de opgeleide medewerkers zo snel en optimaal mogelijk ingezet worden.

Implementatie nieuwe digitale werkplek
Nadat de gemeente per 1 januari 2022 over is naar een nieuwe ICT-dienstverlener, maken we in 2022 ook een start met de nieuwe digitale werkplek. Hierbij wordt de afhankelijkheid van de Citrix werkplek afgebouwd en bestaat de mogelijkheid om deze 'interface' buiten Citrix te raadplegen. Deze kan per gebruiker of gebruikersgroep ingericht worden om de digitale werkplek zoveel mogelijk af te stemmen op de behoefte van de gebruiker. Deze nieuwe digitale werkplek is dé nieuwe omgeving waar de medewerkers snel en makkelijk alles kunnen vinden wat zij nodig hebben bij de uitvoering van hun werk.

Applicatielandschap vernieuwen, verbeteren en vereenvoudigen
Op het gebied van Informatiesystemen valt binnen de gemeente nog veel te verbeteren. Het applicatielandschap is groot en complex en is een voorbeeld van symptoombestrijding die de afgelopen jaren is toegepast. Vandaar ook de verandering in werkwijze naar behoeftegericht werken. Eerst zoeken naar het echte probleem en dan pas de oplossing implementeren. Dit betekent echter niet dat wij onmiddellijk een volledig nieuw applicatielandschap hebben. In 2022 gaan wij om die reden verder met het vernieuwen, verbeteren en vereenvoudigen van het applicatielandschap, onder andere door het toepassen van principes als applicatierationalisatie, SAAS-only en behoeftegericht werken.

5. Ondersteuning, Bestuur & Organisatie

Communicatie
In 2021 is binnen de organisatie 'In gesprek met' ingevoerd. Daarbij wordt gebruik gemaakt van de digitale mogelijkheden om iedere medewerker van de gemeente Bergen op Zoom snel en tegelijkertijd te kunnen informeren. Zeker in een tijd waarin hybride werken in opkomst is, is deze manier van het uitwisselen van informatie goed werkbaar. Er worden gesprekken gevoerd met bestuurders, maar ook krijgen medewerkers de kans om uit te leggen met welke projecten of onderwerpen zij bezig zijn. Ook is er de mogelijkheid om als 'kijker en luisteraar' vragen te stellen aan en direct te reageren op degene die het onderwerp bespreekt. Deze manier van werken maakt het mogelijk om de kennis van de organisatie te vergroten, informatie snel en eenduidig uit te wisselen en daarmee wordt uiteindelijk de kwaliteit van de organisatie verbeterd.

"Maar vooral is In Gesprek Met… een mooie manier om te laten zien hoe mooi en veelzijdig ons werk is en hoe trots we daarop zijn."

In 2021 is de strategische communicatiekalender gevuld met alle bekende projecten of structurele communicatiemomenten. Dit is natuurlijk een 'platte' kalender die alleen vertelt wanneer iets plaats vindt. In 2022 gaan we de strategische communicatieplanning vormgeven via bestaande applicaties. Denk hier aan Topdesk en Sharepoint. Dit gaan we samen met de officebeheerder inrichten.

Verder zullen we vanuit van 3 strategische topthema's proactief communiceren en komen we met een herinrichting van de wekelijkse persconferentie.

Facilitair
In 2022 komen wij, vanuit facilitair, met een voorstel of en zo ja hoe wij onze huisvesting, naar de toekomst toe, kunnen organiseren.

De term "Huis van de Stad" is hierin de stip op de horizon en een concept waarbij we samen met andere partners een plaats creëren waar we die dienstverlening weten te organiseren waar De Burger en Het Bedrijfsleven behoefte aan hebben.

Aanbesteden en Contractmanagement
Nadat we in 2021 de inkoopstartmelding hebben ingevoerd zal dit in 2022 moeten leiden tot meer grip en meer rechtmatigheid op onze inkopen.

In 2021 hebben we vanuit de vakgroep aanbesteden en contractmanagement, in samenspraak met het MKB, het inloopspreekuur voor ondernemers opgezet. In 2022 zullen wij blijven monitoren of dit volledig aansluit bij de behoeften van lokale ondernemers en daar waar nodig, ook weer in samenspraak met die ondernemers, aanpassen.

KCC/Receptie
Nadat we in 2021 een zgn. nulmeting hebben gedaan op onze klanttevredenheid gaan we nu invulling geven aan de motie "Dienstbaarheid". Hierin trekken we samen op met andere clusters om de beoogde stijging van 5% de komende jaren te behalen.

6. Control & Audits

Control & Audits (C&A): Control & Audits adviseert, signaleert en toetst vanuit haar onafhankelijke rol, directie/management en bestuur gevraagd en ongevraagd over het functioneren van de organisatie. Een belangrijk onderdeel hierbij is de werking van de interne beheersing. De interne beheersing wordt in 2022 verder ingericht op basis van drie lijnen: 1e lijn (kwaliteits)controle binnen processen, 2e lijn toetsing door de vakinhoudelijke adviseurs en de 3e lijn de onafhankelijke audit- en controlfunctie. Hiertoe worden in afstemming met de organisatie de belangrijkste processen opnieuw beschreven. Deze werkzaamheden hebben in 2022 prioriteit gelet op de -beoogde- invoering van de rechtmatigheidsverantwoording met ingang van het verslagjaar 2022.

De rechtmatigheidsverantwoording met ingang van verslagjaar 2022, geeft een oordeel of de baten, lasten en balansmutaties die in de jaarrekening zijn opgenomen, rechtmatig tot stand zijn gekomen. Er wordt in de rechtmatigheidsverantwoording onderscheid gemaakt tussen afwijkingen, fouten en onduidelijkheden en begrotingsonrechtmatigheden. Het college zal met de raad in gesprek gaan over de verantwoordingsgrens. Daarnaast stelt de raad, zoals nu ook het geval is, het normenkader vast.

De verantwoording over de rechtmatigheid door het college gaat na de wetswijziging deel uitmaken van de jaarrekening, zodat de aandacht voor en de controle op rechtmatigheid minimaal op het huidig kwaliteitsniveau gehandhaafd blijft. De accountant geeft een getrouwheidsoordeel af over de jaarrekening, waarvan de rechtmatigheidsverantwoording onderdeel uitmaakt. De Kamerbehandeling is voorzien in oktober 2021.

De auditing die is gericht op de financiële rechtmatigheid binnen processen voegen we in 2022 samen met de auditing die op het gebied van informatieveiligheid op veelal dezelfde processen plaatsvindt. Hierdoor kan de bewaking van de opvolging van de aanbevelingen van de accountant en o.a. Ensia-audits verder verbeteren. Tot slot houdt C&A toezicht op de werking van het portfoliomanagement en risicomanagement.

Informatieveiligheid: passende maatregelen tegen grootste risico's

Dreigingsbeeld
(Semi-)overheidsinstellingen zijn de afgelopen jaren steeds vaker slachtoffer geworden van cybercriminaliteit. De hack bij gemeente Lochem (juni 2019) laat zien dat ook een gemeente slachtoffer kan zijn van een geraffineerde cyberaanval, met als doel het eisen van losgeld. Het beveiligingslek in Citrix (december 2019/januari 2020) laat zien hoe afhankelijk we zijn van de beschikbaarheid van onze ICT-infrastructuur. De gijzeling van data bij de Universiteit van Maastricht (januari 2020), waardoor duizenden medewerkers en studenten niet bij hun gegevens konden, toont aan dat internetcriminelen steeds verder gaan. En het meest recent is de ransomware-aanval, waardoor de gemeente Hof van Twente wekenlang 'out of service' was, en nog maandenlang bezig zal zijn met herstel - met een gigantische financiële schade.

Inmiddels is onze organisatie een informatie-verwerkende fabriek geworden. Alle processen zijn volledig afhankelijk van betrouwbare informatievoorziening: beschikbaar, integer en vertrouwelijk. Het borgen daarvan is de missie van het domein Informatiebeveiliging.

Strategische Beleid Informatiebeveiliging BIO
Het college heeft in de zomer van 2021 het geactualiseerde 'Strategisch Beleid Informatiebeveiliging 2021-2024' ('IB Beleid 21-24') vastgesteld. Deze is gebaseerd op de overheidsbrede Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO). Een periodieke actualisatie zorgt ervoor dat met passende technische en organisatorische beveiligingsmaatregelen de grootste risico's (kwetsbaarheden, bedreigingen) worden beperkt. Het IB Beleid 21-24 zoekt een evenwicht tussen 'wat moeten wij doen – wet- en regelgeving', 'wat kunnen wij doen - mensen en middelen' en 'wat willen wij doen - risico-bereidheid'. Daar volgt uit dat het de ambitie van het college is om binnen de beleidsperiode te voldoen aan wet- en regelgeving.

2022: Verhogen Digitale Weerbaarheid
Welke maatregelen moeten we als eerste treffen en waarborgen om de beveiliging in de basis op de orde te hebben? En welke risico's zijn het grootste en moeten dus als eerste worden aangepakt? In het IB Plan staan de maatregelen die daarvoor nodig zijn. Het plan wordt elk half jaar geactualiseerd op basis van de grootste risico's en de mate waarin basismaatregelen op orde zijn. In 2022 richten wij ons op:

- Configuratie-beheer (weet welke apparatuur en software je in huis hebt)
- Patch- en vulnerability management (repareer tijdig bekende kwetsbaarheden)
- Change Management (voer wijzigingen op een beheerste, procesmatige wijze door)
- Incident Management (handel beveiligings-incidenten prudent af en leer van fouten)

De Informatie Beveiligingsdienst (IBD, onderdeel VNG) ondersteunt ons hierbij met hun programma 'Verhogen Digitale Weerbaarheid'.

Hoewel geen onderdeel van het IBD-programma, zal onze interne organisatie steeds meer worden ingericht volgens het 'Three Lines Model', waarbij management en medewerkers de eerste beveiligings-linie vormen, de CISO als 'eerste adviseur' de tweede beveiligingslinie en de auditor de derde linie. Dit is uitgewerkt in het IB Beleid 21-24.

Belangrijke wijziging: nieuwe ICT Service Provider en Cloud-strategie
Vanaf 1 januari 2022 is Sogeti onze ICT Service Provider. Al bij de aanbesteding hebben wij vastgesteld dat zij beschikken over de relevante internationale certificaten op het gebied van Informatiebeveiliging (ISO27001). Nagenoeg alle technische beveiligingsmaatregelen worden door hen getroffen en uitgevoerd. Daardoor zullen wij in toenemende mate aantoonbaar 'in control' zijn en beter voldoen aan wet- en regelgeving. De professionele uitvoering van de diensten door Sogeti vereist een volwassen regie-organisatie aan onze kant.

Onze compact Cloud-strategie 'Cloud, tenzij' zorgt voor nieuwe beveiligings-uitdagingen. Immers, onze gegevens staan op de computers van andere bedrijven en het samenspel tussen al die Cloud-oplossingen wordt steeds complexer en daarmee kwetsbaarder. Ook deze ontwikkeling vereist een verder professionalisering van onze regie-organisatie.

Kaderstellende documenten voor het programma

Beleidsnota	Vastgesteld
Organisatievisie	2019
ARBO-beleidsplan	2018
Communicatiebeleid/Factor C	2013
Communicatievisie	2018
Financiële verordening ex artikel 212 Gemeentewet	2017
Financiële verordening ex artikel 213 Gemeentewet	2015
Nota Investeren en Afschrijven	2018
Nota Reserves en Voorzieningen 2	2020
Inkoop- en aanbestedingsbeleid	2019
Protocol Online	2021
Archiefverordening gemeente Bergen op Zoom 2018	2018
Beheerregeling informatiebeheer 2018	2018
Metadataschema gemeente Bergen op Zoom	2019
Handboek digitale vervanging	2017
Visie op samenwerking	2016
Risicomanagement	2013
Nota gemeentelijk Vastgoed	2012
Plan van aanpak Vernieuwen en verbeteren van de organisatie 'Bergen op Zoom dat ben jij!	2021

DE KLEINE WINST

Paragraaf 3.8

Sociaal domein

Hieronder is aangegeven welke uitgangspunten we hebben gehanteerd voor het opstellen van de begroting voor het onderdeel sociaal domein. Daarnaast is aangegeven met welke (financiële) ontwikkelingen we rekening houden. In programma 2 is aangegeven hoe wij werken aan het behalen van onze inhoudelijke doelstellingen.

Algemene voorzieningen

Voor de budgetten in programma 2 voor de algemene voorzieningen (voornamelijk subsidies en kosten wijk- en buurthuizen) wordt de indexatie van 1,6% toegepast die voor de gehele gemeentebegroting wordt toegepast.

De gemeente is verantwoordelijk voor het uitvoeren van **inspecties Wet op de Kinderopvang**. Dit wordt voor de gemeente uitgevoerd door de GGD. Er was hiervoor echter geen budget in de gemeentelijke begroting opgenomen (weeffout). De kosten hiervan werden in voorgaande jaren gedekt door de GIDS-gelden (budget om preventieve activiteiten uit te voeren om gezondheid van inwoners te bevorderen). Dit budget werd in voorgaande jaren niet volledig benut. Het boeken van de kosten van de inspecties hierop was echter niet correct. Dit wordt nu hersteld. Om die reden wordt het budget voor volksgezondheid verhoogd met € 100.000 voor het uitvoeren van de inspecties Wet op de Kinderopvang.

Wet Inburgering (WI): het DB ISD heeft nog geen besluit genomen over waar de uitvoering van de WI zal plaatsvinden. Dit besluit wordt eind november verwacht. Tot die tijd is het voorstel om het budget vanuit het Rijk voor de uitvoering van de WI één op één op te nemen in de begroting.

Risico's:
Wet Inburgering: één van de onderdelen van de Wet Inburgering is de onderwijsroute. Deze wordt regionaal aanbesteed. De middelen vanuit het Rijk voor deze onderwijsroute zijn per route 10.000 euro. Dit blijkt echter in de praktijk voor aanbieders niet haalbaar; zij geven aan dat 18.000 euro realistisch is. Landelijk zijn er -op moment van schrijven- gesprekken gaande om dit op te lossen. Nog niet duidelijk is óf en wanneer dit gebeurt. Op dit moment is het te vroeg om te zeggen of er animo is voor onze regionale aanbestedingsopdracht voor de onderwijsroute voor de trajectprijs van € 10.000. Dat is op dit moment het plafondbedrag van onze mandatering. Het kan zijn dat deze aanbesteding moet worden heroverwogen, als blijkt dat geen enkele onderwijsorganisatie zich hiervoor heeft ingeschreven. Voor Bergen op Zoom gaat het om ongeveer 14 personen per jaar, wat (mogelijk) neerkomt op een nadeel van 112.000 euro bij een nieuwe aanbesteding volgens het realistische bedrag.

Taakstelling subsidies: op grond van het amendement, vastgesteld bij de 1e begrotingswijziging 2021, dient het college een bezuiniging te realiseren door een structurele ombuiging op de subsidies. Het gaat om:
€ 500.000 in 2022
€ 1 mln. in 2023
€ 1,5 mln. in 2024

Het college heeft reeds besloten de eerste € 500.000 voor 2022 naar evenredigheid te verdelen onder de subsidies die verstrekt worden vanuit programma 2[1], omdat er nog geen passend afwegingskader beschikbaar was om tot andere keuzes te komen. Dit komt neer op een korting van 10,4% per gesubsidieerde partij. In het 4e kwartaal 2021 wordt er een aanvullend voorstel gedaan voor het realiseren van de resterende bezuinigen in 2023 en 2024. Dit voorstel bestaat uit 2 onderdelen:

- aanpassing van het (subsidie)beleid: aan de hand van het project *Doen wat Nodig Is* gaan we sturen op de daaruit voortkomende speerpunten op basis van de wijkscans en alleen partijen subsidiëren die daar, bij voorkeur in gezamenlijkheid, een bijdrage aan leveren;
- instellen subsidieplafonds op programma 2 voor het effectueren van de taakstelling in 2022 en het realiseren van de taakstelling in 2023 en 2024.

[1] Subsidies die bekostigd worden met regionale middelen / rijksmiddelen zijn uitgesloten.

Er zijn diverse risico's:

1. Wanneer de gemeenteraad niet instemt met het instellen van subsidieplafonds uit voornoemd voorstel behalen we de bezuinigstaakstelling mogelijk niet. Er is immers zonder subsidieplafond geen limiet m.b.t. het honoreren van subsidieaanvragen die binnen het subsidiebeleid vallen.
2. De gemeenteraad heeft tijdens eerdere debatten mondeling aangegeven dat de opgelegde bezuiniging de verenigingen, stichtingen en vrijwilligers niet mag raken. Daarmee zou het overgrote deel van het subsidiebestand buiten beschouwing moeten worden gelaten en blijven slechts enkele grotere subsidiepartijen over waarop bezuinigd kan worden:

Wijzijn Traverse	€ 3.624.026	
GGZ WNB inloopfunctie	€ 197.506	
RADAR antidiscriminatie voorziening *	€ 25.981	
Samen in de regio	€ 50.000	
Vluchtelingenwerk **	€ 149.310 +	
Totaal subsidie 2021		**€ 4.046.823**
minus 10,4% korting 1e tranche ombuiging		**€ -/- 420.870**
Restant subsidie 2022		**€ 3.625.953**

* Uitvoeren Wet gemeentelijke anti discriminatievoorzieningen
** Uitvoeren Wet Inburgering

De resterende taakstelling voor 2023 en 2024 (totaal € 1 mln.) vinden op een bedrag van € 3.625.953 betekent een extra korting van 27,6% op slechts enkele partijen. Een dergelijke hoge korting is een risico voor de bedrijfsvoering van deze professionele partijen binnen het voorliggend veld. Dit terwijl deze partijen een belangrijke bijdrage leveren aan de transformatie opgave.

3. De bezuinigstaakstelling op subsidies raakt direct de partijen in het voorliggend veld. Het zal zorgen voor een verschraling van het aanbod of zelfs wegvallen van aanbod. Dit terwijl het aanbod van het voorliggend veld juist hard nodig is om het aantal indicaties (veel duurder) maatwerk terug te dringen. Bezuinigen op het voorliggend veld staat daarmee haaks op de transformatie opgave.

Wmo maatwerkvoorzieningen

We begroten voor de maatwerkvoorzieningen Wmo realistisch. Dit betekent dat we de begroting baseren op de prognose van de kosten van de geleverde zorg in het jaar voorafgaand aan het begrotingsjaar en dat we rekening houden met indexering van de tarieven en eventuele ontwikkelingen die van invloed zijn op de cliëntaantallen.

Voor de begroting 2022 hebben we de volgende uitgangspunten toegepast:

- Voor huishoudelijke ondersteuning en begeleiding: prognose 2021 en indexatie conform de verhoging van de tarieven voor deze producten. Omdat de tarieven voor de Wmo volgens landelijke regelgeving reëel moeten zijn, is voor huishoudelijke ondersteuning en begeleiding een indexering toegepast die voldoet aan de AMvB reële kostprijs. Er wordt geen rekening gehouden met een stijging van de cliëntaantallen, omdat we ernaar streven dat door de inzet van maatschappelijke business cases en projecten de kosten niet verder stijgen.
- Rolstoel-, vervoers- en woonvoorzieningen: prognose 2021 en indexatie 1,6 %, zoals dit voor de hele gemeentebegroting wordt gedaan. Er wordt geen rekening gehouden met stijging cliëntaantallen.
- Persoonsgebonden budgetten: hier is uitgegaan van de prognose 2021 en dezelfde indexatie als bij zorg in natura. Er is geen rekening gehouden met stijging cliëntaantallen.

Hierbij gelden de volgende risico's:
Het aantal cliënten is altijd onzeker. Deze fluctueren. Zodra cliëntaantallen dalen of stijgen, kan dit gelijk een groot financieel effect hebben, omdat kosten van een voorziening hoog kunnen zijn. Er zal dan ook altijd rekening gehouden moeten worden met een afwijking van 5% naar boven of beneden.

Er is geen rekening gehouden met stijging van cliëntaantallen ondanks de vergrijzing en de extramuralisering (het streven om buiten de muren van de instelling gelijkwaardige zorg te bieden) van zorg. Dit omdat we er door de inzet van maatschappelijke business cases en projecten naar streven dat de kosten niet verder stijgen (minder meerkosten).

Beschermd wonen

De Wmo-maatwerkvoorziening Beschermd Wonen is budgetneutraal opgenomen in de begroting.

Risico's:
Het huidige financieringsmodel voor beschermd wonen is gebaseerd op historische gegevens die, voor onze regio, niet stroken met het huidige aantal cliënten. Dit

veroorzaakt tekorten. Na een eerder lobbytraject heeft de regio Bergen op Zoom voor 2018, 2019, 2020 en 2021 daarom compensatie gekregen van het Rijk. Er is inmiddels een nieuw objectief verdeelmodel ontwikkeld en in maart gepresenteerd. Voor Beschermd Wonen gaan we vooralsnog uit van een vermoedelijke stijging. Maar dit wordt pas vanaf 2023 en ook nog stapsgewijs ingevoerd. Hierdoor ontstaan voor Bergen op Zoom na 2021 wederom financiële tekorten. Het Ministerie van BZK heeft laten weten dat het Rijk de aanvullende bijdrage van 4,24 mln. ook in 2022 aan ons toekent en heeft toegezegd ons uiterlijk eind 2021 te informeren over de aanvullende bijdragen voor de jaren 2023 en verder om de tekorten voor de doorgroei-jaren te dekken.

Deze maatwerkvoorziening wordt gefinancierd uit regionale middelen (centrumfunctie Bergen op Zoom) en een eventueel tekort wordt pas achteraf (bij het opstellen van de jaarrekening) verrekend onder de zes gemeenten waarmee deze extra kosten voor rekening van de gemeente(n) komen. Omdat we als regio sinds 2018 extra worden gecompenseerd voor de uitvoering beschermd wonen, is het de afgelopen jaren slechts éénmaal voorgekomen dat er achteraf door de gemeenten een klein bedrag bijgelegd moest worden. Voor 2022 is de verwachting dat het beschikbare budget toereikend is, maar zoals bij alle maatwerkvoorzieningen is ook het gebruik van beschermd wonen vooraf nooit helemaal te voorspellen, waardoor de uiteindelijke kosten hoger uit kunnen vallen dan verwacht.

Wat tevens een risico vormt, is dat het door het Rijk beschikbaar gestelde budget voor 2022 voor de regionale uitvoering van beschermd wonen nog niet definitief is. Als gevolg van de vertragingen bij de overgang van beschermd wonen cliënten van de Wmo naar de Wlz, wordt de structurele uitname van het budget (de uitname vanaf 2022) namelijk pas met de publicatie van de septembercirculaire bekend gemaakt. Het kan dus zijn dat het budget wat nu is opgenomen in de begroting voor 2022 nog hoger of lager uitvalt.

Maatschappelijke opvang, OGGZ en Verslavingszorg

De uitvoering van de Maatschappelijke Opvang, OGGZ (openbare geestelijke gezondheidszorg) en Verslavingszorg wordt gefinancierd uit de hiervoor door het Rijk beschikbaar gestelde regionale middelen. In het Convenant voor Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang is opgenomen dat een eventueel tekort wordt verrekend onder de zes gemeenten die voor deze onderwerpen samenwerken en waarvan de gemeente Bergen op Zoom de centrumgemeente is. De samenwerkende gemeenten hebben hier een voorziening voor gecreëerd.

De kosten voor de uitvoering van de Maatschappelijke Opvang zijn al jaren hoger dan het bedrag dat hiervoor is opgenomen in de begroting van de gemeente Bergen op Zoom, maar omdat de meerkosten voorheen werden gefinancierd uit de regionale voorziening, was dit lang niet zichtbaar. Deze regionale voorziening was echter eind 2020 uitgeput, waardoor het tekort zichtbaar werd. Het regionale tekort voor de uitvoering van de Maatschappelijke Opvang in 2021 bedroeg € 440.054, waarvan € 120.751 ten laste kwam van de gemeente Bergen op Zoom. Omdat het huidige contract voor de uitvoering van de Maatschappelijke Opvang doorloopt in 2022 en het budget dat beschikbaar gesteld wordt door het Rijk niet wordt opgehoogd, geldt voor 2022 eenzelfde tekort. Omdat het de verwachting is dat er ook in de jaren daarna een hoger budget benodigd is, is de begroting daarom voor dit onderdeel structureel opgehoogd met € 120.751.

Risico:
In de nieuwe CAO GGZ, ingaand per 2022, is o.a. een forse loonstijging opgenomen. Hierdoor stijgen ook de kosten van OGGZ/bemoeizorg en verslavingszorg. Deze stijging van de kosten voor bemoeizorg en verslavingszorg kan in 2022 nog worden opgevangen, maar vanaf 2023 komen we voor een grotere uitdaging te staan.

We werken daarom met diverse projecten aan preventie en het verbeteren van de ondersteuning aan deze doelgroepen. De raad wordt ieder kwartaal met de Factsheets Sociaal Domein geïnformeerd over hoe wij hieraan werken.

Jeugd

We begroten voor Jeugdhulp realistisch. Dit betekent dat we de begroting baseren op de prognose van de kosten van de geleverde zorg in het jaar voorafgaand aan het begrotingsjaar en dat we rekening houden met indexering van de tarieven en eventuele ontwikkelingen die van invloed zijn op de aantallen en de duur van de zorg. Ook gaan we door met de reeds ingezette herstructureringsopgaven om de jeugdzorg effectiever en efficiënter te maken. De verwachting is namelijk dat er op termijn extra bezuinigingen vanuit het Rijk op de bijdrage voor Jeugdzorg worden doorgevoerd, vanwege het onderzoeksrapport van Andersson Elffers Felix (AEF). Daarin wordt enerzijds geconcludeerd dat er structureel te weinig middelen vanuit het Rijk naar jeugdzorg zijn gegaan, anderzijds worden er in het rapport belangrijke aanbevelingen gedaan aan gemeenten om de jeugdzorg effectiever en efficiënter te maken. Daarbij heeft het kabinet de afspraak gemaakt dat het Rijk en de gemeenten afspraken maken over maatregelen waarmee het jeugdstelsel op de lange termijn beter houdbaar wordt: de herstructureringsopgaven Jeugd.

Voor de begroting 2022 hebben we de volgende uitgangspunten toegepast:

- Sinds 2020 zien we een stijging van 7,5% in doorlooptijden van jeugdhulp in de toegang (vrijwillig kader). Dit betekent dat de jeugdprofessional en zorgaanbieders langer doen over een zorgtraject. De trend lijkt gerelateerd aan de Corona pandemie en de verwachting is dat er een flinke nasleep zal komen volgens onderzoek van het Nederlands Jeugdinstituut (NJI).
- Indexatie van tarieven van meer dan 1,6%. De jeugdautoriteit heeft aangegeven dat de huidige tarieven die we hanteren voor de Gecertificeerde Instellingen Jeugdzorg (GI) te laag zijn voor de ondersteuning die geboden moet worden.
- Voor de GI's betekent dit een toename van 9% voor 2020 en 9% voor 2021 (met terugwerkende kracht) en we verwachten 9% voor 2022, wat bij elkaar een toename van 27% maakt.
- Stijging van gemiddeld 2% van het aantal toekenningen jeugdhulp. Dit is een landelijke trend waardoor structureel meer budget nodig is voor een doelmatige en doeltreffende uitvoering van de jeugdwet.
- Het inzetten via een verdiepingsslag op de bestaande maatschappelijke businesscases, vanwege de herstructureringsopgaven jeugd (aan de hand van de aanbevelingen van het rapport AEF), wat voor 2022 een investering van € 162.800 incidenteel en € 484.000 structureel betekent. Daarmee wordt uiteindelijk een jaarlijkse besparing beoogd van € 1.340.000 op de uitgaven voor jeugdzorg.

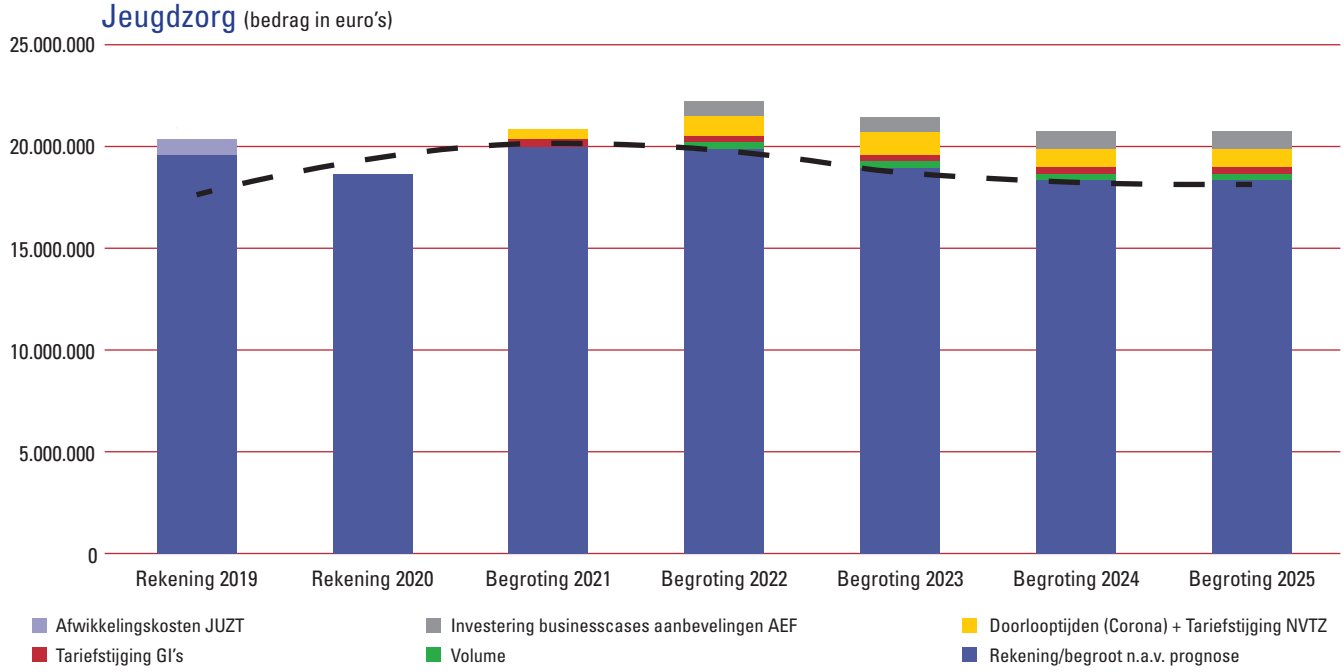

* Rekening 2019 en 2020 zijn genuanceerder qua bedragen. 2020 heeft een financiele meevaller vanuit 2019 erbij gekregen. Er is in 2019 300.000 teveel betaald, deze is in 2020 van de rekening afgehaald.

** Volumestijging, tariefstijging en coronaeffect zijn in 2023, 2024 en 2025 nog niet meegenomen.

Risico's:
Het aantal jeugdigen dat ondersteuning nodig heeft is niet vooraf te voorspellen en zal daarmee altijd onzeker zijn. Zodra het aantal jeugdigen met jeugdhulp stijgt, kan dit grote financiële gevolgen hebben. Er moet dan ook altijd rekening gehouden worden met een afwijking van 5% naar boven of beneden.

Tevens werken we met resultaat financiering. De betaling van de 2e 50% van een arrangement is daardoor steeds onzeker doordat er geen einddatum verbonden zit aan deze vorm. De kosten fluctueren hierdoor jaarlijks.

Uit onderzoek van het NJI komt naar voren dat de Corona pandemie duidelijke negatieve gevolgen met zich meebrengt. De nasleep van deze pandemie zal jaren te merken zijn in de jeugdhulpverlening. In welke mate dit effect heeft op de kosten is (nog) niet onderzocht door het NJI en kan daarom nog niet ingeschat worden.

Werk en inkomen

Het te begroten bedrag voor het onderdeel werk en inkomen is gebaseerd op de meest aannemelijke en reële verwachting voor 2022.

Voor de begroting 2022 hebben we de volgende uitgangspunten toegepast:

Uitkeringen levensonderhoud: Er wordt rekening gehouden met een stijging van het aantal uitkeringsgerechtigden met 3%. Dit is enerzijds gebaseerd op een te verwachten (forsere) stijging in 2022 van mensen die een beroep moeten doen op de bijstand vanwege het einde van de steunmaatregelen vanuit het Rijk vanwege corona en de effecten van de eerdere wijzigingen in het Rijksbeleid zoals nieuwe Wajong, afbouw Wsw en de verhoging van de pensioengerechtigde leeftijd. De stijging is echter niet hoger dan 3% geprognosticeerd omdat daar tegenover de ambitie staat om via de ISD te zorgen voor meer en snellere uitstroom van uitkeringsgerechtigden. Dit resulteert in een dempende werking op de verwachte hoge instroom, wat per saldo een reële verwachting van een uiteindelijke stijging van 3% oplevert. Dit scenario wordt toegepast op de huidige stand van het aantal uitkeringsgerechtigden in 2021 met daarboven op de toepassing van de 1,6% indexering.

Inkomsten BUIG (gebundelde uitkering Participatiewet): Het absolute verschil tussen de uitgaven BUIG en de Rijksbijdrage wordt gehanteerd. Daarbij is gekeken naar het absolute positieve verschil in de jaarrekening 2020 tussen de Rijksbijdrage BUIG en de uitgaven BUIG.

Tijdens het opstellen van de begroting was het budget voor BUIG voor 2022 nog niet bekend. Het werkelijke budget BUIG voor 2022 kan dus afwijken van hetgeen nu is opgenomen. In de risicoparagraaf hebben we hier ook melding van gemaakt.

Besluit Bijstandsverlening Zelfstandigen (BBZ): Sinds de start van de coronacrisis hebben zelfstandige ondernemers die daarvoor in aanmerking kwamen vooral gebruik gemaakt van de Tozo- regeling, waardoor er weinig gebruik is gemaakt van de BBZ. Ook is de BBZ vanaf 2020 op 4 onderdelen gewijzigd (o.a. de financieringssystematiek, BBZ binnenvaart via eigen gemeente, beperking instroom oudere zelfstandigen en uniformering met uitgangspunten Participatiewet). Dit heeft echter, omdat er weinig gebruik is gemaakt van de BBZ, tot op heden geen gevolgen gehad (bijvoorbeeld terugbetalingen). Gezien het bovenstaande is het bedrag in de begroting 2022 gebaseerd op het jaar 2019 (vóórgaand aan corona) aangehouden, met de indexatie van de afgelopen 2 jaar.

Schuldhulpverlening en bijzondere bijstand: Voor schuldhulpverlening wordt het basisbudget van het voorgaande jaar met 1,6% indexatie gehanteerd. Voor bijzondere bijstand geldt dat we uitgaan van de prognose voor 2021 met 1,6% indexatie. In 2021 zijn namelijk éénmalig coronagelden ontvangen waaruit de meerkosten in dat jaar worden gedekt. De verwachting is echter niet, dat de uitgaven aan bijzondere bijstand al zullen dalen in 2022, terwijl er geen extra coronamiddelen meer tegenover staan.

Minimabeleid: Er is in 2021 een (iets) groter beroep gedaan op de MPSK-regeling dan begroot. Het voorstel is om voor 2022 de werkelijke verwachte uitgaven voor MPSK plus indexatie op te nemen. Voor de gemeentelijke bijdrage aan de bedrijfsvoering van de stichting wordt uitgegaan van het bedrag 2021 plus indexatie.

Participatieprojecten: De verwachting is dat er meer re-integratie trajecten plaats zullen en kunnen vinden dan in 2021, nu het ernaar uitziet dat de RIVM-maatregelen minder of afwezig zijn. Ook is de verwachting dat er meer ingezet wordt op loonkostensubsidie. Daarom wordt het budget van 2021 aangehouden met de 1,6% indexatie.

Risico's:
Bovenstaand voorstel voor het onderdeel werk en inkomen is gebaseerd op de meest aannemelijke en reële verwachting voor 2022. Onduidelijk is echter nog wat precies de effecten zijn van het wegvallen van de ondersteuningsregelingen voor corona vanuit het Rijk. Daardoor kunnen er toch meer mensen dan voorzien gebruik maken van uitkeringen levensonderhoud, BBZ en minimaregelingen. Wanneer dit gebeurt dan moet de begroting via het 1e of 2e concernbericht worden geactualiseerd.

Verandering in financiering loonkostensubsidie: In de Tweede Kamer is bij de begrotingsbehandeling SZW de motie aangenomen om de uitgaven aan loonkostensubsidies te verdelen op basis van realisaties. Hier wordt in oktober 2021 besluitvorming over verwacht, wat kan betekenen dat de gewijzigde budgetsystematiek ingaat vanaf de begroting 2022. In 2021 worden hiervoor al beheersmaatregelen gestart via de ISD, door extra in te zetten op meer realisaties Loonkostensubsidie.

Eén van de effecten is dat het een aanpassing van de verdeelsystematiek van het BUIG-budget vanaf 2022 betekent. Dit leidt tot opwaartse of neerwaartse aanpassingen in het budget per gemeente. Volgens een eerste berekening kan dit leiden tot een neerwaartse aanpassing van het budget voor Bergen op Zoom met ruim 1 mln. Op het moment dat het budget BUIG daadwerkelijk wordt bijgesteld, wordt dit verwerkt in de eerstvolgende begrotingswijziging.

CAPT

Uitvoeringsplan 2022 – 2025

Bij de behandeling van het 1e Concernbericht 2021 heeft de raad een motie aangenomen “herijking systematiek moederkredieten”. In deze motie heeft de raad het college verzocht om de spelregels moederkredieten te evalueren met de Audit Commissie Plus. In de Audit Commissie Plus op 6 september is afgesproken om bij de voorbereiding op de behandeling van de begroting extra aandacht aan het uitvoeringsprogramma te besteden. Ter uitvoering hiervan hebben we in het bijlageboek een toelichting per investering opgenomen van de investeringen die in 2022 in het uitvoeringsplan zijn opgenomen. Daarnaast is er in het bijlageboek een overzicht opgenomen van de integrale projecten vanuit openbare ruimte en riolering, waarbij per project de totale kosten worden aangegeven. Daarnaast zal ter uitvoering van de motie bij de technische toelichting extra aandacht aan het uitvoeringsplan worden besteed en zal er, indien gewenst, een dialoogavond worden ingepland waarin het uitvoeringsplan zal worden toegelicht.

Vanaf 2021 is besloten dat het uitvoeringsplan uit 5 onderdelen bestaat, te weten bedrijfsvoering/-middelen, vastgoed, openbare ruimte, riolering en onderwijshuisvesting (IHP). Voor bedrijfsvoering/-middelen, vastgoed en openbare ruimte is in totaal € 7.500.000 per jaar beschikbaar. De ruimte vanuit de moederkredieten 2020 is conform hetgeen is aangegeven in de kaderbrief verdeeld over 2022 t/m 2025 (€ 989.000 per jaar). Daarnaast is er vanuit openbare ruimte nog € 618.800 niet beschikbaar gesteld in 2021. Het voorstel is om dit door te schuiven naar 2022.

Per saldo is er een overprogrammering op de onderdelen bedrijfsvoering/-middelen, vastgoed en openbare ruimte van € 1.399.900. Bij de begroting 2021 is met de raad afgesproken een overprogrammering op te nemen in het uitvoeringsplan, zodat bij vertraging in de uitvoering van een project een ander project wat al wel in de voorbereiding is snel kan worden opgepakt. In 2022 zal erop worden gestuurd dat het totale investeringsvolume voor deze 3 onderdelen niet boven de beschikbare ruimte uit zal komen. Hiervoor hebben we de investeringen vanuit bedrijfsvoering/-middelen en vastgoed geprioriteerd. De investeringen die groen zijn gearceerd dienen in ieder geval uitgevoerd te worden in 2022. De investeringen die oranje zijn gearceerd kunnen eventueel nog doorgeschoven worden dan wel worden geschrapt. Per saldo is de overprogrammering bij bedrijfsvoering/-middelen en vastgoed € 694.000 en het totaalbedrag van de oranje gearceerde investeringen is € 1.448.000. De overschrijding bij de investeringen in de openbare ruimte is voor 2022 € 705.900. Het totale van de nog beschikbaar te stellen investeringen voor 2022 in de openbare ruimte is € 3.043.000. Wij verwachten dat het geen probleem zal zijn om voor openbare ruimte binnen de beschikbare investeringsruimte te blijven.

Voor riolering is voor een bedrag van bijna € 7,4 miljoen aan investeringen voor 2022 opgenomen. Dit past binnen de beschikbare ruimte als de raad akkoord is om de niet ingezette ruimte voor 2021 door te schuiven naar 2022.

Het IHP wordt gelijk met de behandeling van de begroting geactualiseerd. De nieuwe investeringsbedragen voor onderwijs die in het geactualiseerde IHP staan zullen worden opgenomen in het uitvoeringsplan.

Uitvoeringsplan 2022 - 2025

TOTAAL		2022	2023	2024	2025
Moederkrediet Bedrijfsvoering/Vastgoed/Openbare Ruimte					
Uitvoeringsplan 2022 - 2025					
Bedrijfsvoering/-middelen		1.613.000	1.318.500	1.442.600	1.084.500
Vastgoed		2.447.000	2.000.000	2.000.000	2.000.000
Openbare Ruimte		6.417.700	6.139.350	5.374.500	6.380.850
	Totaal	**10.507.700**	**9.457.850**	**8.817.150**	**9.465.350**
Moederkrediet Bedrijfsvoering/Vastgoed/Openbare Ruimte		7.500.000	7.500.000	7.500.000	7.500.000
Ruimte 2020		989.000	989.000	989.000	989.000
Ruimte 2021		618.800			
Overschrijding (+)/onderschrijding (-)		**-1.399.900**	**-968.850**	**-328.150**	**-976.350**
Moederkrediet Riolering					
Beschikbaar gesteld 2021		2.178.400	1.065.000		
Uitvoeringsplan 2022 - 2025		5.199.600	6.297.285	4.200.564	6.981.950
	Totaal	**7.378.000**	**7.362.285**	**4.200.564**	**6.981.950**
Moederkrediet Riolering		6.300.000	6.300.000	6.300.000	6.300.000
Ruimte 2021 Riolering		1.078.000			
Overschrijding (+)/onderschrijding (-)		**0**	**1.062.285**	**-2.099.436**	**681.950**
Beschikbaar gesteld 2021		522.400			
Uitvoeringsplan 2022 - 2025		2.185.120	2.600.041	506.780	2.692.037
	Totaal	**2.707.520**	**2.600.041**	**506.780**	**2.692.037**
Moederkrediet IHP		2.407.200	2.600.041	506.780	2.692.037
Ruimte 2021		300.000			
Overschrijding (+)/onderschrijding (-)		**0**	**0**	**0**	**0**

Uitvoeringsplan 2022-2025

BEDRIJFSVOERING EN BEDRIJFSMIDDELEN	2022	2023	2024	2025	Totaal
ALGEMEEN					
1 Nieuw werkplekconcept	100.000	300.000	300.000	300.000	1.000.000
2 Verzamelkrediet automatisering / ICT	240.000	320.000	320.000	320.000	1.280.000
Hybride werken	80.000	75.000	65.000	55.000	320.000
BYOD	125.000	75.000	65.000	55.000	320.000
Vervanging financieel pakket	300.000				
Corsa / zaaksysteem		PM	PM		
3 Cameratoezicht					
Vervanging glasvezelkabel tbv cameratoezicht.		70.000			70.000
Vervangen cameratoezicht			75.000		75.000
4 Auto's handhaving		50.000	25.000		75.000
5 Raadszaal					
Vervangen brandmeldinstallatie			112.000		112.000
OPENBARE RUIMTE					
6 Wagenpark R&B	261.000	417.000	350.000	377.000	1.405.000
7 Materieel R&B overig					
divers materieel (versnipperaar en strandreiniger)	56.000				56.000
apparatuur landmeters	25.000				
8 Evenementenkasten	24.000	23.000	40.500		87.500
CULTUUR					
9 CKB de Maagd					
verv intercominstallatie, regietafel, besturing zaalverlichting en camerabeeld	33.000				33.000
licht- en geluidsinstallatie, zenders en porofielspots			98.000		98.000
vervangen meubilair horeca en kantoor			32.100		32.100
gedeeltelijk vervangen computerapparatuur CKB		38.500			38.500
10 Markiezenhof					
vervangen klimaatbeheersing div museale ruimten	30.000				30.000
vervangen/updaten audiovisuele presentatie	135.000				135.000
verhuizing	34.000				34.000
SPORT					
11 Aankoop materieel sportaccommodaties				32.500	32.500
12 Inventaris sporthallen/gymzalen 50%	85.000	25.000	25.000		135.000
Inventaris sporthallen/gymzalen 50%	85.000	25.000	25.000		85.000
Totaal investeringsvraag	**1.613.000**	**1.318.000**	**1.442.600**	**1.084.500**	**5.433.600**
Beschikbaar moederkrediet 2021	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000	4.000.000
Ruimte 2020	132.000	132.000	132.000	132.000	528.000
Overschrijding	**-481.000**	**-186.500**	**-310.600**	**47.500**	**-905.600**

Uitvoeringsplan 2022-2025

	VASTGOED	2022	2023	2024	2025	Totaal
	Beschikbaar gesteld 2021					
	Verplaatsen bedrijventerrein de Linie	400.000				
	ALGEMEEN					
1	Verduurzamen vastgoed	50.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000	3.050.000
	SPORT / RECREATIE					
2	Verduurzaming Florastraat 90 (plan 2020)	0				0
3	Verduurzamen DAB (IRS) kantoor, Van Konijnenburgseweg 24	500.000				500.000
4	Verduurzamen Stadskantoor label C	450.000				450.000
5	Renovatie sportveld op het sportpark Markiezaten		63.0000			63.0000
6	Aanbrengen automatische beregeningsinstallaties sportparken	160.000				160.000
7	Rozenoord, verlichting veld 11			31.000		31.000
8	Renovatie Gageldonk bouw- en inrichting sporthal			688.500		688.500
9	Rozenoord renovatie tennisbaan tbv Smash			25.000		25.000
10	Renovatie Sporthal Kannebuis + facelift vloer		800.000			800.000
11	Kannebuis vervangen tribune (2004)			35.000		35.000
12	Rozenoord renovatie tennisbaan tbv Smash			25.000		25.000
13	De Beek sporttechnische voorz		27.000			27.000
14	Herschikken/bemeteren NUTS voorzieningen sportparken	150.000				150.000
15	Renovatie velden De Beek			195.500		195.500
16	Zwembad De Melanen, vervangen grondleidingen	517.000				517.000
17	Renovatie gymzaal Auris Montaal	250.000				250.000
18	Renovatie/nieuwbouw kleedaccommodaties t.b.v. buitensport				1.000.000	1.000.000
19	Aanpassen infrastructuur sportparken		110.000			110.000
	CULTUUR					
20	Huis van de Wijk	0				0
21	Carnavalsbouwclubs	PM	PM			
	Totaal vastgoed	**2.477.000**	**2.000.000**	**2.000.000**	**2.000.000**	**8.477.000**
	Moederkrediet vastgoed	2.000.000	2.000.000	2.000.000	2.000.000	8.000.000
	Ruimte 2020	264.000	264.000	264.000	264.000	1.056.000
	Overschrijding	**-213.000**	**264.000**	**264.000**	**264.000**	**579.000**

Uitvoeringsplan 2022-2025

OPENBARE RUIMTE	2022	2023	2024	2025	Totaal
Beschikbaar gesteld 2020					
Wegen (voor detailering zie onderstaand overzicht)	2.501.400	790.000			3.291.400
Openbare verlichting	38.900				38.900
Beschikbaar gesteld 2021					
Openbaar groen Halsterseweg Noord	52.000				52.000
Openbare verlichting Halsterseweg Noord	83.000				83.000
Vestinggronden Noord groen	29.800				29.800
Vestinggronden Noord openbare verlichting	44.700				44.700
Antwerpsestraatweg Noord van spoor groen	86.800				86.800
Antwerpsestraatweg Noord van spoor openbare verlichting	92.400				92.400
Zuidzijde Zoom groen	50.000				50.000
Zuidzijde Zoom openbare verlichting	40.000				40.000
Cromvliet CVT	355.000				355.000
	3.374.000	**790.000**			**4.164.000**
Uitvoeringsplan 2022 - 2025					
1 Wegen (voor detailering zie onderstaand overzicht)	1.444.300	3.066.350	3.839.050	4.452.850	12.802.550
2 Civieltechnische kunstwerken	45.000	325.000	177.500	570.000	1.117.500
3 Openbare verlichting	336.900	514.000	514.000	514.000	1.878.900
4 Openbaar groen	530.500	697.000	697.000	697.000	2.621.500
5 Aanleg wegen Landschappen van Allure (Poortgebied)	300.000	600.000			900.000
6 Snelfietsroute F58 (investering € 240.000,-)	240.000				240.000
7 Speelvoorzieningen	147.000	147.000	147.000	147.000	588.000
8 Haven		PM	PM	PM	
Totaal openbare ruimte	**6.417.700**	**6.139.350**	**5.374.550**	**6.380.850**	**24.312.450**
Moederkrediet openbare ruimte	4.500.000	4.500.000	4.500.000	4.500.000	18.000.000
Ruimte 2020	593.000	593.000	593.000	593.000	
Ruimte 2021	618.800				618.800
Overschrijding	**-705.900**	**-1.046.350**	**-281.550**	**-1.287.850**	**-3.321.650**

Wegen	2022	2023	2024	2025	Totaal
Beschikbaar gesteld 2021					
Halsterseweg Noord	661.400	250.000			911.400
Vestinggronden Noord	120.000				120.000
Antwerpsestraatweg Noord van spoor	1.016.000	540.000			1.556.000
Antwerpsestraatweg Noord van spoor VRI	400.000				400.000
Zuidzijde Zoom	304.000				304.000
Wegen (totaal beschikbaar gesteld 2021)	**2.501.400**	**790.000**			**3.291.400**
Uitvoeringsplan 2022 - 2025					
Parkeergarage AdGM			235.750		235.750
Gageldonk West	360.000	477.000	246.000		1.083.000
Scheldebalkon	310.000	111.000	74.000	63.000	558.000
Wouwseweg Halsteren		330.750	75.650		406.400
Burg. Elkhuizenlaan		190.000			190.000
Hof van Paltz		57.000			57.000
Jacob Obrachtlaan/Erasmuslaan			1.345.500		
Kademuren	PM	PM			
Vestinggronden Zuid	235.000	350.000			585.000
F58 Ruytershoveweg		500.000			500.000
Antwerpsestraatweg Zuid		535.000	531.000	905.000	1.971.000
Jankenberg			205.000		205.000
Plasticslaan			500.000		500.000
Glacisstraat				94.000	94.000
Kromstraat				175.000	175.000
Marathonstraat				225.000	225.000
Muziekbuurt 1				260.000	260.000
Noordzijde Haven				670.000	670.000
Rivierenbuurt 1				1.035.000	1.035.000
Waterstraat				344.000	344.000
Zeelandhaven				191.000	191.000
Vervanging Straatmeubilair	190.000	190.000	190.000	190.000	760.000
Vervanging Verkeersinstallaties	349.300	325.600	436.150	300.850	1.411.900
Wegen (totaal uitvoeringsplan 2022-2025)	**1.444.300**	**3.066.350**	**3.839.050**	**4.452.850**	**11.457.050**

Riolering	2022	2023	2024	2025	Totaal
Beschikbaar gesteld 2021					
Halsterseweg Noord	575.200	400.000			975.200
Vestinggronden Noord	183.300				183.300
Antwerpsestraatweg Noord van spoor	1.150.900	665.000			1.815.900
Zuidzijde Zoom	269.000				269.000
Uitvoeringsplan 2022 - 2025					
Antwerpsestraat Zuid van Olympialaan		1.443.614	555.000	945.000	2.943.614
Gageldonk West	2.100.000	2.710.836			4.810.836
Renovatie gemalen	705.700	705.707	705.700	705.701	2.822.815
Scheldebalkon		225.900	89.100		315.000
Wateroverlast	150.000	350.000	800.000	800.000	2.100.000
Jacob Obrachtlaan/Erasmuslaan			838.470		
Grebbe (afvoer)	1.450.000				1.450.000
Scheldevesting & Markiezaten	561.200	561.228	561.228		1.683.656
Jankenberg			304.125		304.125
Parkeergarage AdGM			214.938		214.398
Sportpark Rozenoord (relinen)			132.536		132.536
Vestinggronden Zuid	232.700	300.000			532.700
Franklinpad				40.162	40.162
Glacisstraat				265.488	265.488
Kromstraat				347.006	347.006
Marathonstraat				350.031	350.031
Muziekbuurt 1				1.064.640	1.064.640
Noordzijde Haven				607.783	607.783
Rivierenbuurt				1.243.046	1.243.046
Waterstraat				352.629	352.629
Zeelandhaven				260.464	260.464
Riolering (totaal)	**7.378.000**	**7.362.285**	**4.200.564**	**6.981.950**	**22.816.129**
Moederkrediet riolering	6.300.000	6.300.000	6.300.000	6.300.000	25.200.000
Ruimte 2021	1.078.000				1.078.000
Saldo	**0**	**-1.062.285**	**2.099.436**	**-681.950**	**3.461.871**

Beleidsrijk IHP	2022	2023	2024	2025	Totaal
Beschikbaar gesteld 2021					
El Feth (uitbreiding)	522.400				
KOV-kosten					
Uitvoeringsplan 2022 - 2025					
Grebbe	420.000	1.571.241			1.991.241
El Feth (uitbreiding)	0				
El Feth				470.709	470.709
1e inrichting El Feth	190.000				
School Oost		500.000	2.664.970		3.164.970
Marco Polo		18.000	146.780		164.780
Aanloop	23.320				23.320
1e inrichting Aanloop	110.000				
Welle/Noordster	500.000				500.000
Welle/Noordster	277.000				277.000
Sancta Maria			360.000	1.526.988	1.886.988
Montessori				425.000	425.000
Toermalijn				200.000	200.000
KOV-kosten	164.800	510.800		494.340	1.169.940
Stelposten	500.000	500.000			1.000.000
Correctie doordecentralisatie ABBO		-500.000	-2.664.970	-425.000	-3.589.970
Totaal IHP	**2.707.520**	**2.600.041**	**506.780**	**2.692.037**	**8.506.378**
Moederkrediet IHP	2.407.200	2.600.041	506.780	2.692.037	8.206.058
ruimte 2021	300.320				300.320
Saldo	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Taakvelden conform indeling BBV-wetgeving

Sinds 2017 is het vanuit het BBV (artikel 66 BBV) een lijst met taakvelden voorgeschreven in zowel begroting als jaarrekening Doormiddel van deze taakvelden kunnen de baten en lasten die verbonden zijn aan de verschillende taken van gemeenten onderling met elkaar vergeleken worden. De raad kan de informatie gebruiken voor sturing op prioriteiten.

© Michiel Verbeek

Taakveld overzicht conform programma 1

Programma (Bedragen * € 1.000)	Taakveld	Baten/ Lasten	MJB 2022	MJB 2023	MJB 2024	MJB 2025
P1 Besturen, Samenwerken en Veiligheid	0.1 Bestuur	Baten	0	0	0	0
		Lasten	2.978	2.946	2.961	2.975
	Subtotalen Taakveld		**2.978**	**2.946**	**2.961**	**2.975**
	0.10 Mutaties reserves	Baten	0	0	0	0
	Subtotalen Taakveld		**0**	**0**	**0**	**0**
	1.1 Crisisbeheersing en brandweer	Baten	27	27	27	27
		Lasten	5.163	5.126	5.088	5.182
	Subtotalen Taakveld		**5.137**	**5.099**	**5.061**	**5.155**
	1.2 Openbare orde en veiligheid	Baten	479	479	479	479
		Lasten	1.656	1.658	1.647	1.650
	Subtotalen Taakveld		**1.177**	**1.179**	**1.168**	**1.171**
	Saldo		**9.291**	**9.224**	**9.189**	**9.301**

Taakveld overzicht conform programma 2

Programma (Bedragen * € 1.000)	Taakveld	Baten/ Lasten	MJB 2022	MJB 2023	MJB 2024	MJB 2025
P2 Samen leven, samen doen	0.10 Mutaties reserves	Baten	0	0	0	0
	Subtotalen Taakveld		**0**	**0**	**0**	**0**
	6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	Baten	519	519	453	453
		Lasten	6.721	6.021	5.447	5.447
	Subtotalen Taakveld		**6.202**	**5.503**	**4.994**	**4.994**
	6.2 Wijkteams	Baten	0	0	0	0
		Lasten	6.070	6.169	6.190	6.199
	Subtotalen Taakveld		**6.070**	**6.169**	**6.190**	**6.199**
	6.3 Inkomensregelingen	Baten	33.951	33.951	33.951	33.951
		Lasten	40.397	40.397	40.397	40.397
	Subtotalen Taakveld		**6.445**	**6.445**	**6.445**	**6.445**
	6.4 Begeleide participatie	Lasten	11.985	11.624	11.388	11.001
	Subtotalen Taakveld		**11.985**	**11.624**	**11.388**	**11.001**
	6.5 Arbeidsparticipatie	Baten	0	0	0	0
		Lasten	4.757	4.823	4.885	4.956
	Subtotalen Taakveld		**4.757**	**4.823**	**4.885**	**4.956**
	6.6 Maatwerkvoorziening (Wmo)	Lasten	2.194	2.194	2.194	2.194
	Subtotalen Taakveld		**2.194**	**2.194**	**2.194**	**2.194**
	6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	Baten	1.177	1.179	1.180	1.182
		Lasten	20.503	20.525	20.623	20.615
	Subtotalen Taakveld		**19.326**	**19.346**	**19.443**	**19.433**
	6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	Lasten	15.964	15.294	14.623	14.623
	Subtotalen Taakveld		**15.964**	**15.294**	**14.623**	**14.623**
	6.81 Ge-escaleerde zorg 18+	Baten	1.053	1.053	1.053	1.053
		Lasten	19.554	19.600	19.606	19.605
	Subtotalen Taakveld		**18.501**	**18.547**	**18.552**	**18.552**
	6.82 Ge-escaleerde zorg 18-	Lasten	1.841	1.841	1.841	1.841
	Subtotalen Taakveld		**1.841**	**1.841**	**1.841**	**1.841**
	7.1 Volksgezondheid	Baten	6	6	6	6
		Lasten	2.717	2.719	2.719	2.719
	Subtotalen Taakveld		**2.711**	**2.712**	**2.713**	**2.713**
	Saldo		**95.996**	**94.498**	**93.270**	**92.951**

Taakveld overzicht conform programma 3

Programma (Bedragen * € 1.000)	Taakveld	Baten/ Lasten	MJB 2022	MJB 2023	MJB 2024	MJB 2025
P3 (Vrijetijds-) Economie, werkgelegenheid, onderwijs	0.10 Mutaties reserves	Baten	0	0	0	0
	Subtotalen Taakveld		**0**	**0**	**0**	**0**
	2.4 Economische havens en waterwegen	Baten	475	475	475	475
		Lasten	1.780	1.764	1.746	1.726
	Subtotalen Taakveld		**1.305**	**1.289**	**1.271**	**1.251**
	3.1 Economische ontwikkeling	Baten	672	622	172	172
		Lasten	2.276	2.236	1.819	1.828
	Subtotalen Taakveld		**1.604**	**1.613**	**1.646**	**1.655**
	3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	Baten	108	108	108	108
		Lasten	294	294	295	295
	Subtotalen Taakveld		**186**	**186**	**187**	**187**
	3.4 Economische promotie	Baten	1.040	1.040	1.040	1.040
		Lasten	988	991	993	995
	Subtotalen Taakveld		**-52**	**-49**	**-47**	**-45**
	4.1 Openbaar basisonderwijs	Lasten	349	349	349	349
	Subtotalen Taakveld		**349**	**349**	**349**	**349**
	4.2 Onderwijshuisvesting	Baten	292	97	97	97
		Lasten	5.227	5.237	5.341	5.347
	Subtotalen Taakveld		**4.936**	**5.141**	**5.244**	**5.251**
	4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	Baten	3.325	3.325	3.325	3.325
		Lasten	4.813	4.814	4.815	4.817
	Subtotalen Taakveld		**1.488**	**1.490**	**1.491**	**1.492**
	5.1 Sportbeleid en activering	Baten	2	2	2	2
		Lasten	2.454	2.422	2.351	2.354
	Subtotalen Taakveld		**2.452**	**2.419**	**2.349**	**2.351**
	5.2 Sportaccommodaties	Baten	2.726	2.611	2.580	2.580
		Lasten	4.657	4.152	3.062	3.163
	Subtotalen Taakveld		**1.930**	**1.540**	**482**	**583**
	5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	Baten	2.425	2.425	2.408	2.408
		Lasten	7.153	6.644	6.667	6.691
	Subtotalen Taakveld		**4.728**	**4.219**	**4.259**	**4.282**
	5.4 Musea	Baten	344	344	344	344
		Lasten	2.557	2.566	2.576	2.552
	Subtotalen Taakveld		**2.214**	**2.223**	**2.232**	**2.209**
	5.5 Cultureel erfgoed	Baten	394	114	87	87
		Lasten	777	778	779	751
	Subtotalen Taakveld		**383**	**664**	**692**	**664**
	5.6 Media	Baten	142	142	142	142
		Lasten	1.246	1.246	1.246	1.245
	Subtotalen Taakveld		**1.104**	**1.104**	**1.104**	**1.103**
	Saldo		**22.627**	**22.188**	**21.257**	**21.332**

Taakveld overzicht conform programma 4

Programma (Bedragen * € 1.000)	Taakveld	Baten/ Lasten	MJB 2022	MJB 2023	MJB 2024	MJB 2025
P4 Woon- en leefomgeving	0.10 Mutaties reserves	Baten	1.708	1.128	533	172
		Lasten	3.275	2.040	947	986
	Subtotalen Taakveld		**1.566**	**912**	**414**	**813**
	0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	Baten	2.528	1.348	1.350	1.350
		Lasten	2.365	2.309	2.308	2.308
	Subtotalen Taakveld		**-163**	**961**	**959**	**958**
	0.63 Parkeerbelasting	Baten	4.821	4.821	4.821	4.821
	Subtotalen Taakveld		**-4.821**	**-4.821**	**-4.821**	**-4.821**
	2.1 Verkeer en vervoer	Baten	355	275	275	275
		Lasten	10.958	10.920	10.865	10.807
	Subtotalen Taakveld		**10.603**	**10.645**	**10.590**	**10.532**
	2.2 Parkeren	Baten	36	36	36	36
		Lasten	2.904	2.891	2.857	2.845
	Subtotalen Taakveld		**2.868**	**2.856**	**2.821**	**2.809**
	2.5 Openbaar vervoer	Baten	0	0	0	0
		Lasten	173	174	175	177
	Subtotalen Taakveld		**173**	**174**	**175**	**177**
	3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	Baten	6.594	1.430	411	607
		Lasten	5.136	1.680	839	1.003
	Subtotalen Taakveld		**-1.459**	**250**	**428**	**395**
	5.5 Cultureel erfgoed	Baten	0	0	0	0
		Lasten	97	77	116	76
	Subtotalen Taakveld		**97**	**77**	**116**	**76**
	5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Baten	83	83	83	83
		Lasten	5.274	5.422	5.689	5.946
	Subtotalen Taakveld		**5.192**	**5.339**	**5.606**	**5.863**

Programma (Bedragen * € 1.000)	Taakveld	Baten/ Lasten	MJB 2022	MJB 2023	MJB 2024	MJB 2025
P4 Woon- en leefomgeving	7.2 Riolering	Baten	13.339	13.839	14.339	14.339
		Lasten	9.558	10.418	11.205	11.172
	Subtotalen Taakveld		**-3.781**	**-3.421**	**-3.134**	**-3.167**
	7.3 Afval	Baten	9.824	9.825	9.826	9.828
		Lasten	7.820	7.821	7.823	7.824
	Subtotalen Taakveld		**-2.004**	**-2.004**	**-2.004**	**-2.004**
	7.4 Milieubeheer	Baten	0	0	0	0
		Lasten	1.313	1.313	1.313	1.313
	Subtotalen Taakveld		**1.313**	**1.313**	**1.313**	**1.313**
	7.5 Begraafplaatsen en crematoria	Baten	32	32	32	32
		Lasten	70	70	70	70
	Subtotalen Taakveld		**38**	**38**	**38**	**38**
	8.1 Ruimtelijke ordening	Baten	79	79	79	79
		Lasten	1.372	1.178	1.185	1.192
	Subtotalen Taakveld		**1.293**	**1.099**	**1.106**	**1.113**
	8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	Baten	15.276	-15.082	6.731	-14.580
		Lasten	13.923	-16.945	5.785	-15.532
	Subtotalen Taakveld		**-1.353**	**-1.863**	**-947**	**-953**
	8.3 Wonen en bouwen	Baten	1.415	1.115	1.115	1.115
		Lasten	5.220	4.471	3.667	3.384
	Subtotalen Taakveld		**3.804**	**3.355**	**2.552**	**2.268**
	Saldo		**13.368**	**14.911**	**15.212**	**15.411**

Taakveld overzicht conform programma 5

Programma (Bedragen * € 1.000)	Taakveld	Baten/ Lasten	MJB 2022	MJB 2023	MJB 2024	MJB 2025
P5 Bedrijfsvoering, financien, dienstverlening	0.10 Mutaties reserves	Baten	2.388	1.727	532	532
		Lasten	0	0	0	0
	Subtotalen Taakveld		**-2.388**	**-1.727**	**-532**	**-532**
	0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	Baten	0	0	0	0
	Subtotalen Taakveld		**0**	**0**	**0**	**0**
	0.2 Burgerzaken	Baten	1.162	1.130	1.130	1.130
		Lasten	2.289	2.314	2.290	2.301
	Subtotalen Taakveld		**1.127**	**1.184**	**1.160**	**1.171**
	0.4 Overhead	Baten	2.395	2.972	3.001	3.033
		Lasten	26.055	25.076	23.647	23.578
	Subtotalen Taakveld		**23.659**	**22.104**	**20.646**	**20.545**
	0.5 Treasury	Baten	1.831	2.396	2.148	2.190
		Lasten	1.281	1.207	491	499
	Subtotalen Taakveld		**-550**	**-1.189**	**-1.657**	**-1.691**
	0.61 OZB woningen	Baten	7.868	7.929	7.990	7.990
		Lasten	802	802	802	802
	Subtotalen Taakveld		**-7.066**	**-7.127**	**-7.188**	**-7.188**
	0.62 OZB niet-woningen	Baten	9.441	9.441	9.441	9.441
		Lasten	143	143	143	143
	Subtotalen Taakveld		**-9.299**	**-9.299**	**-9.299**	**-9.299**
	0.64 Belastingen overig	Baten	186	186	186	186
		Lasten	0	0	0	0
	Subtotalen Taakveld		**-186**	**-186**	**-186**	**-186**
	0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	Baten	151.184	148.936	148.748	149.278
	Subtotalen Taakveld		**-151.184**	**-148.936**	**-148.748**	**-149.278**
	0.8 Overige baten en lasten	Baten	0	0	0	0
		Lasten	0	780	1.337	1.885
	Subtotalen Taakveld		**0**	**780**	**1.337**	**1.885**
	Saldo		**-145.887**	**-144.396**	**-144.467**	**-144.574**

Taakveld overzicht conform programma 6

Programma (Bedragen * € 1.000)	Taakveld	Baten/ Lasten	MJB 2022	MJB 2023	MJB 2024	MJB 2025
P6 Duurzaamheid	0.10 Mutaties reserves	Baten	211	0	0	0
	Subtotalen Taakveld		**-211**	**0**	**0**	**0**
	7.4 Milieubeheer	Baten	400	0	0	0
		Lasten	1.485	878	882	887
	Subtotalen Taakveld		**1.085**	**878**	**882**	**887**
	Saldo		**874**	**878**	**882**	**887**
	Totaal		**-3.731**	**-2.699**	**-4.656**	**-4.691**

Colofon

De Begroting 2022 en Meerjarenraming 2023 – 2025 is een uitgave van de gemeente Bergen op Zoom.

Inhoud:	Gemeente Bergen op Zoom
Foto's:	Aangenaam Bergen op Zoom, VVV Brabantse Wal
Beeldmateriaal:	VVV Brabantse Wal / Citymarketing Bergen op Zoom
Ontwerp en opmaak:	FraaieDingen.nl